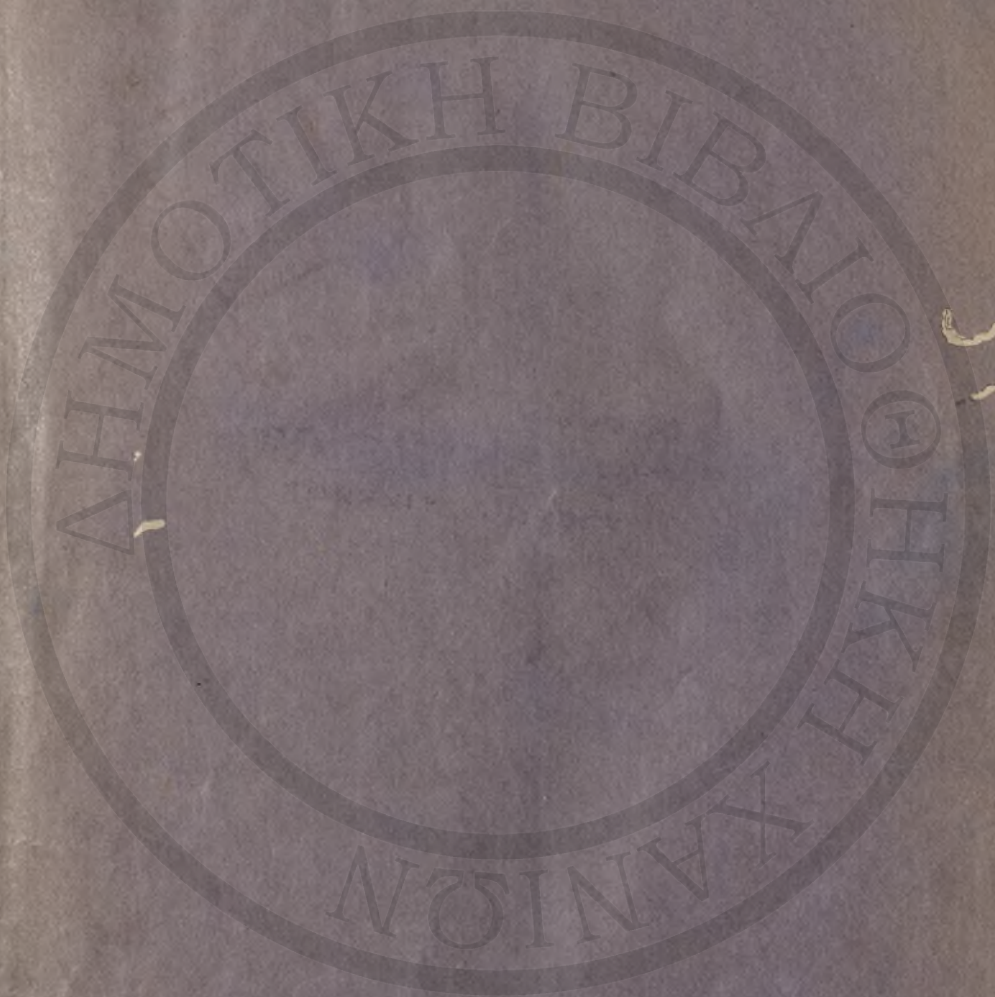

diaguvā, Mikajja r

Horipala.

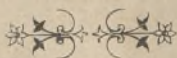
859.59/DIA

ДНМОТІКН ВІВЛІООНІКН
XANTION

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΔΙΑΛΥΝΑ

*Ποιήματα ὀνόμασα ὅσα ἔν ἐδῶ γραμμένα,
ἀλλὰ σὰν τί ποιήματα ; μὴν ἐρωτᾷ ἔμένα.
Ὁ ἔχων περιέρχεται ἄλλο γόπον ἄς λάβῃ,
νά τὰ διαβάσῃ μόνος του διὰ νὰ καταλάβῃ.*

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
— ΧΑΝΙΩΝ
Λίθ. ἀριθ. 5086
Χρονολ. 7.4.1958
Εἰδικότ. Φ. 20.0. 1958
Ἀριθ. 22359/8.Α.

ΕΝ ΗΡΑΚΛΕΙΩ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΣΠΥΡ. Δ. ΑΛΕΞΙΟΥ

1909

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΧΑΝΙΩΝ

Πᾶν αντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως θεωρεῖται ὡς τυποκλοπία καὶ καταδιωχθήσεται ποινικῶς.

M. P. Διαμαντῆ

ΤΩ
ΔΙΑΠΡΕΠΕΣΤΑΤΩ ΤΩΝ ΜΟΥΣΩΝ ΛΑΤΡΗ
ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΠΕΤΡΑΣ

ΤΙΤΩ ΖΩΓΡΑΦΙΔΗ
ΤΗΝ ΒΙΒΛΟΝ ΤΗΝ ΔΕ ΑΦΙΕΡΟΙ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

Ἀντὶ προλόγου ἔχω σκοπὸν
ὀλίγας λέξεις νὰ εἰπῶ.

Πολλοὶ μὲ παρεκάλεσαν ὅπως δημοσιεύσω
διάφορα ποιήματα ποῦ ἔχω καμωμένα.
Κ' ἐσκέφθην ἕς τὴν παράκλησιν αὐτὴν νὰ μὴ κωφεύσω,
δὲν θέλω νὰ δυσαρεσιῶ ποτὲ φίλον κανένα.

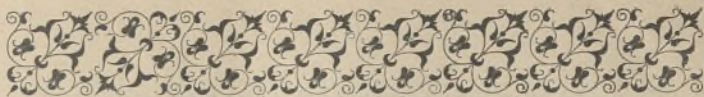
Καὶ θὰ ἐκδώσω μερικὰ
ἀνέκδοτα ἱστορικὰ
συνάμα καὶ σατυρικά.

Κι' ἂν ἀπ' τὸ σεβαστὸν κοινὸν ἐκτίμησι εὐρῶννε,
τότε καὶ τὰ ἐπίλοιπα θὰ δημοσιευθοῦνε.
Δὲν θὲ νὰ φέρω εἰς τὸ φῶς πολὺν σπουδαῖα πράγματα,
οὔτε μὴν περιμένετε πῶς θὰ ἰδῆτε θαύματα.
Γιατὶ δὲν εἶμαι ποιητῆς οὐδ' ἔργων ἄλλων κλέπτῃς
μόν' εἶμαι ἕνας ἀπλούστατος κι' ἄπειρος στιχοπλέκτης,
καὶ διὰ τοῦτο ἀπαιτῶ τὴν ἐπιείκειάν σας
πρῶγμα ποῦ δὲν θὰ μ' ἀρνηθῆ πιστεύω ἢ καρδιά σας.

Ἐγραφον ἐν Νεαπόλει (Μεραμβέλλου μικρὰ κόμη)

Μαῖς χίλια ἑννιακόσια ἔτος καὶ ἑννιά ἀκόμη.

Μεγαῆλ Δεαλενᾶς
(πρῶν ὄμως) Γεαλενᾶς

1. ΕΛΕΝΗ Η ΚΑΙΝΟΥΓΡΙΟΧΩΡΙΤΙΣΣΑ

Ἐ τῶν Γενιτῶρων τὸν καιρὸν ἔστους ἠματωμένους χρόνους,
τοὺς χρόνους τοὺς ἀγύριστους ποῦ ἴσαν γεμάτοι πόνους,
ποῦ κάθε χριστιανοῦ ζωὴ ἦταν στ' Ἀγᾶ τὸ χέρι
κι' ἀλύπητα μᾶς ἔσφαζε τοῦ Τούρκου τὸ μαχαῖρι
χωρὶς κανένα ἔγκλημα, χωρὶς καμμὴν αἰτία
ποῦ σφάζανε τοὺς χριστιανούς ἔστο χωρατὰ! ἔστο ἀστεῖα!
καὶ εἶχανε γιὰ τίποτε! γιὰ νὰ διασκεδάζουν!
σάν ἔβλεπαν τοὺς χριστιανούς ἔστο αἷμα νὰ σπαράζουν!
ὅπου δουλεύαμ' ἀγγαριαῖς ἀπ' τὸ πρωτὸ ὡς τὸ βράδυ
στά κτήματα τῶν βέηδων ποῦ εἶχανε παρμένα
πάλ' ἀπὸ μᾶς χωρὶς λεπτὸν! ποῦ ἔβαζαν στὸ σημάδι
οἱ Τούρκοι τὰ κεφάλια μᾶς· χρόνια δυστυχισμένα!
καὶ μᾶς ἐπετσκόβανε ὡσάν ταῖς ἀγινάραις!
κι' εἶχαμε φόβους, καὶ καῦμούς, καὶ λύπες καὶ τρομάρες,
Στοῦ Μεραμβέλλου ἓνα χωριὸ ποῦλεγαν Νεοχωρὶ
ἐγίνη κι' ἀνετράφηκε μιὰ ξακουσμένη κόρη,
μὲ Ἀμαζόνα ὡμοίαζε εἰς τὸ ἀνάστημά της
σάν πλουμισμένη πέρδικα εἰς τὸ περπάτημά της,
εἶχε τὰ φρύδια σάν σπαθιά, μάτια μεγάλα μαῦρα
ποῦ κάθε νέου στή καρδιά ἔβαζαν φωτιά καὶ λαῦρα,
ἐλάττωμα δὲν εἶχεγε ἐπάνω στὸ κορμί της
καὶ τὴν ἐκρυφοχαίροντο οἱ μαῦροι οἱ γονεῖς της.

Ἦτο καὶ χεροδύναμη ποῦ νὰ θελε νὰ πιάση
καὶ σίδηρο στά χέρια της ἤθελε νὰ τὸ σπάση,
εἶχε ξανθὰ μακρὰ μαλλιά καὶ τὰ ἴριγγε σταῖς πλάτες
καὶ Καπετάνισσά ἔτανε σ' ἔλαις ταῖς μαυρομμάτες
εἶχε τὸ βάδισμα σεμνὸν· ἐκεῖ ποῦ περιπάτει
νὰ τὴν κυττάζη ἔκανε τὸν κάθε διαβάτη.

Εἶχε τὰ χεῖλη κόκκινα· σάν δακτυλίδι στόμα
 ἴδοντια πυκνά καὶ κάτασπρα σάν τὸ μαργαριτάρι
 κι' οἱ ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ τὴν ζήλευαν ἀκόμα
 κι' ἐκρυφοπόναγε γι' αὐτὴν τὸ κάθε παλληκάρι.
 Τὰ λόγια εἶχε μετρητὰ κι' ὀλόγλυκα σάν μέλι,
 εἶχε φωνὴν ἀγγελικὴν ποῦ ὠμοιοῦζε τ' ἀγγέλου
 ποῦ καὶ παππᾶς τὴν κύτταζε μὲ χῶρις νὰ τὸ θέλῃ,
 ἦταν καμάρι καὶ στολὴ, ρόδον τοῦ Μεραμβέλλου.
 Πρῶτῃ χορεύτρα τοῦ χωριοῦ καὶ πρῶτῃ καὶ ἴστα πλούτῃ
 κι' ἄλλῃ καμμιὰ στὴν εὐμορφιά δὲν ἦταν ἴσαν καὶ τούτῃ.
 Τὸ χρυσο-κοντο-γοῦνι τῆς σάν ἤθελε φορέσει
 καὶ τὰ φλωριά ἴστο σπῆθός τῆς, τ' ἀσημωτὸ ζωνάρι
 εἰς τὴν δακτυλιδένια τῆς καὶ διαμαντένια μέση
 τὸν κάθε νιὸν ξετρέλαινε καὶ κάθε παλληκάρι·

Μεταξωτὴ ἔβαζε ποδιὰ μὲ ξομπλιαστὲς κοπέλλες
 γιὰ τὴν αὐτὴν τὴν ἐποχὴν δὲν ἦσανε ταντέλλες
 οὔτε καπέλλα· ὁ συρμὸς δὲν εἶχε προχωρήσῃ
 αὐτὸς ποῦ τώρα ἤλθενε νὰ μᾶς χρεωκοπήσῃ!

Ὅμως ὁ μαῦρος δαίμονας ποῦ ἔχει χαρὰ μεγάλη
 ὅταν τὴν ἀμετρον χαρὰν εἰς λύπην μεταβάλλῃ
 δὲν ἤργησε τὰ φλονερά βέλη του γιὰ νὰ στήσῃ
 καὶ τὸ χωρίον γενικῶς εἰς πένθος νὰ βυθίση·

Μιά μέρα ἡ Μητέρα τῆς ἠθέλησε νὰ μάθῃ
 ἂν ἡ κοπέλλα τῆς καλὸν ἢ κακὸν θὰ πάθῃ.
 Καὶ προσκαλεῖ στὸ σπῆτι τῆς μιὰ μαύρη Ἀτσιγγάνα
 ποῦ ἔκανε τὴ μοιράρισσα· μιὰ ξένη, μιὰ ζητιάνα
 καὶ λέγει τῆς· τῆς κόρης τῆς τὴ μοῖρα νὰ ξανοῖξῃ
 καλὸ τῆς γράφει ἢ κακὸ στὸ κόσμον νὰ τραβήξῃ;
 Κι' αὐτὴ ἀφοῦ ἐρώτησε κι' ἔμαθε τ' ὄνομά τῆς
 βαριά, βαριά, ἀναστέναξε μέσ' ἀπὸ τὴ καρδιά τῆς·
 —Βλέπω τὴ κόρη σου, κυρά, μὲ καλογραίας σόφι
 καὶ νὰ σκοτώνῃ μ' ἀπονία φαρμακεμένον ὄφι·
 βλέπω νὰ στεφανώνεται μ' εὐμορφὸ παλληκάρι
 μὰ μάθε πῶς ἡ κόρη σου ἄνδρα δὲν θὲ νὰ πάρῃ.
 —Μάγισσα ἔξηγησέ μου τα ἐτοῦτα ἕνα ἕνα.

—Δὲν θὲ νὰ μάθης τίποτε ἄλλο ἀπὸ ἐμένα.
Κι' ἀμέσως ἐσιώπησε· δὲν εἶπεν ἄλλα λόγια
κι' ἔφυγε μ' ἀναστεναγμούς καὶ μαῦρα μοιρολόγια.

Δὲν ἐπεράσανε πολλαῖς οὔτε καὶ ἴλιγες ἡμέρες
ὁπότε ξεπροβαίνουνε μὲ μακριαῖς μαχαίρες
καὶ μὲ τουφεκο-πίστολα ὅπου λαμποκοποῦσαν
κι' ἀπελπισιὰ στοὺς χριστιανούς καὶ τρόμον ἐσκορποῦσαν
ἀπ' τοὺς ἐπάνω τοῦ χωριοῦ παρακειμένους λόφους
Ἄχμετ ἀγάς ὁ ἔακουστός μὲ τέσσαρες συντρόφους
καὶ κατὰ τύχην ἴηγαινε ἡ λυγερὴ ἰστὴ βρύσι
καὶ τὴν κυττάζει ὁ Ἄχμετ καὶ τοῦλθε νὰ σαστίσῃ
Σαλῆ, Φαφούλ! ἐφώναξε· Μπραῖμη καὶ Ἐμῖνη
γιὰ τοῦ Ραμπῆ τὸ ὄνομα! πέτε μου ποιά ν' ἐκείνη;
Ἄλῆμ Ἄλλάχ μωρὲ παιδιὰ· μοῦ ἀναψε γιαγκινη
καὶ τὴ καρδιά μου σκλάβωσε· καὶ μὲ χωρὶς ἰζίνῃ
ἀναψε εἰς τὸ στῆθος μου φωτιά, μεγάλο πάθος!
μὴν εἶναι ἄγγελος οὐρὶ· κι' ἔφυγε κατὰ λάθος
ἀπ' τὸ Τσενέτι τοῦ Ραμπῆ καὶ ἦλθεν ἐδῶ πέρα
γιὰ νὰ μὲ κάμῃ νὰ θρηνώ γιὰ ἡκείνη νύκτα ἡμέρα;
Αὐτὴ ἴνε, λέγει ὁ Φαφούλ, κοπέλλα ζηλεμένη
καὶ τ' ὄνομά της λέγεται ἡ «Ἐακουστὴ Ἐλένη»
στά κάλλη καὶ εἰς τὴν τιμὴν αὐτῆ δὲν χωρατεύει
καὶ (ντομπελέρ ὀλοσῶν) κι' ὁ θιὸς ἀκόμη τὴν ζηλεύει!!.
Πολλοὶ τῆς ἔστειλαν προξενιά μὰ ἡκείνη ἐπιμένει
διὰ νὰ μείνῃ ἀνύπανδρη· Γιαχιά γχιουζέλ Ἐλένη
ποῦ περπατεῖς μὲ λεβεντιά καὶ τόσο ἀνταλέτι!
φαίνεται πῶς ἡ μοῖρα μου σ' ἔγραψε κισιμέτι!
Τὸν νοῦν σου βάλ' Ἄχμετ ἀγά, λέγ' ὁ Φαφούλ, ἴστ' ἀγιαρί
κι' οὔτε καὶ σὺ οὔτε κανεὶς Τοῦρκος δὲν θὰ τὴν πάρῃ
γιατ' ἔχει πέντε ἀδελφούς ποῦνε ἴσαν λεοντάρια
κι' εἶναι στοὺς Τοῦρκους φόβητρον καὶ στοὺς Ρωμηοὺς καμάρια.
Εἶσαι δειλὸς (λέγει ὁ Ἄχμετ) ἐμπρὸς τοὺς ἴσαν προβάλω
θὰ φύγουν ἀπ' τὸν φόβο των ὁ εἶς μετὰ τὸν ἄλλο
ἢ θὲ νὰ μοῦ τὴν δώσουνε μόνοι των νὰ τὴν πάρω
διὰ νὰ μ' ἔχουν στήριγμα κατὰ τῶν Γενιτσάρω·

ε.

Σαλᾶτ' ἂν δὲν πιστεύετε ἴστο σπῆτι της νὰ πᾶμε
νὰ διατάξω φαγητὰ νὰ φέρουνε νὰ φᾶμε.

Καὶ πάνω εἰς τὸ φαγητὸ ἐγὼ θὰ ποφασίσω
ὀρθὰ κοφτὰ τὴν κόρη τους γυναῖκα νὰ ζητήσω
κι' ἂν μοῦ τὴν δώσουνε, καλὰ ἄλλως νὰ κάμω θέλω
πρᾶγμα ποῦ δὲν ἠκούσθηκε ποτὲ ἰστο Μεραμβέλλο.

Ἄχμεσ ἀγά (λέγει ὁ Φαφούλ) δὲν θέ νὰ συμφωνήσω
τοῦ κακομοίρη τοῦ ρωμηοῦ τὸ σπίτι ν' ἀπατήσω·
δὲν φθάνει ποῦ τοὺς πέρνομεν ὅλα τὰ πράγματά των
καὶ μᾶς δουλεύουν ἀγγαριαῖς καὶ νύκτα καὶ ἡμέρα;
μονάχα θὰ τοὺς πέρνωμεν τώρα καὶ τὰ παιδιὰ των;
εἰς ἄλλου, μάθε το καλὰ, δὲν θὰ τὸ βγάλῃς πέρα.

Ὅρὲ Φαφούλ, τί εἶν' αὐτὰ πάλι τὰ κολοκύθια;
αὐτὰ 'νε (λέγει ὁ Φαφούλ) ἡ καθαρά ἀλήθεια!

—Δὲν ξέρῃς τοὺς ρκιαούρηδες ὁ θιὸς πῶς ἔχει κάμη
γιὰ νὰ δουλεύουν πάντοτε σ' ἐμᾶς τοὺς Γενιτσάρους;
Τώρα θωρῶ νὰ τρέμετε ὅλοι σας σ' ἂν καλάμι
γιὰ πέντε δέκα ἄπιστους! γιὰ χριστιανούς βαρβάρους·

Ναὶ μὰ τὸ Μουχαμέτη μου πολὺ παράξεν' εἶσθε
δέκα παληογκιαούρηδες σήμερον νὰ φοβήσθε!

Νὰ ἴθῃτε νὰ τοὺς δείξωμεν πῶς εἶν' δικοὶ μας σκλάβοι
καὶ πῶς τοὺς ἔστειλ' ὁ Ραμπῆς νὰ 'νε χαμάλιδες μας
καὶ πῶς ἐμεῖς πλαστήκαμεν νὰ τρώγωμεν πιλάδι
κ' ἐτούτοι με ξηρὸ ψωμί νὰ κάνουν ταῖς δουλιᾶς μας,
καὶ πρέπει νὰ δουλεύουνε νὰ μᾶς τροφοδοτοῦνε
χωρὶς νὰ σκῶνουν κεφαλὴ νὰ ἐναντιωθοῦνε!

Κι' ὁ κάθε εἰς παληογκιαοὺρ πῶς εἶνε σ' ἂν μουλάρι
νὰ τὸ καβαλικεύωμεν ἐμεῖς οἱ Γενιτσάροι.

Καὶ ὅτι κάθε χριστιανὴ κοπέλλα ἢ γυναῖκα
ὅταν θὰ εἶναι νόστιμη, σ' ἐτούτους δὲν ἀνήκει!
καὶ πρέπει νὰ τὴν φέρνουνε με τεμενάδες δέκα

σ' ἐμᾶς γιὰ νὰ τὴν πέρνωμε μέσ' ἰστο χαρεμιλίκι·
λοιπὸν ἂν ἔχετε καρδιά εὐθύς μ' ἀκολουθήτε
νὰ πᾶμε νὰ τὴν πάρωμε· ποστῶς μὴ φοβηθῆτε·

Σαλῆ ἀγά, Μπραῆμ ἀγά, Ἐμίνη καὶ Φαφούλη
νὰ πᾶμε νὰ τὴν πάρωμε κι' ἄς σκοτωθοῦμεν οὔλοι

να πάμε να τὴν πάρουμε κι' ἄς χύσωμεν τὸ αἷμα!
 κι' οἱ ἄλλοι τὸν ἐκύτταζαν μὲ γρυνιασμένο βλέμμα
 γιατί ἐννοιώσαν τὴ ζωτιὰ ποῦ 'ψε στὰ σωθηκά του
 ἐκεῖν' ἡ ἀγγελόμορφη ποῦ 'διάβη' πὸ κοντά του·
 οἱ τρεῖς τοῦ τὸ ξεκόψανε πῶς δὲν τ' ἀκολουθοῦνε
 γιατί προβλέπαν ἄδικα πῶς θε' νὰ σκοτωθοῦνε.
 Μόν' ὁ Φαφούλ τοῦ εἶπενε, ἐγὼ θὰ σ' ἀκλουθήσω
 γιατί τὸ ἔχω σ' ἐντροπήν μονάχο νὰ σ' ἀφήσω·
 προσέξε ὅμως μὲ καλὸν τρόπον γιὰ νὰ τοὺς πιάσης
 καὶ τὸ νερὸ πὸ τᾶχερα ποκάτω νὰ περάσης·
 Νὰ τὴν ζητήσης μὲ καλὸ καὶ ἂν δὲν ἤμποροῦμεν
 ἔχομεν μέραις καὶ καιρὸ πάλι νὰ τὸ σκεφθοῦμεν.
 Αὐτὰ τοῦ λέγει ὁ Φαφούλ, ὁ μπιστικός του φίλος,
 γιατί ἤλπιζε μὲ τὸν καιρὸν ἡ λαύρα νὰ ξεβράση
 ἀέρας ὅταν δὲν φουὰ δὲν θὰ ἀλέθη ὁ μύλος
 κι' Ἀχμέτ 'σάν δὲν τὴν ἔβλεπε ἤθελε τῆς ξεχάση.

Ἦταν ἡμέρα γρυνιαστή· βραδεῖα συννεφιασμένη
 τὸ σκότος ἐτοιμάζετο τὴν γῆν γιὰ νὰ καλύψῃ
 μὲ μιὰ σινδόνη διάπλατη, μαύρη σκοτεινιασμένη
 κι' ὁ ἥλιος τὰς ἀκτίνας του ἔτρεχε γιὰ νὰ κρύψῃ.
 Ἐπιπτε εὐεργετικὴ ψιλὴ βροχὴ στὸν τόπον
 κ' ἔβλεπες 'στοὺς ἀγροτικούς δρόμους σειρὰν ἀνθρώπων
 παιδιὰ, γυναῖκες, γέροντες ποῦ σύρνανε κοπάδια
 τὰ ζῶα των, π' ὀλημερίς ἔβοσκαν 'στὰ λειβάδια.
 Ἐβλεπες κάτι χωρिकाῖς νόστιμαῖς βοσκοπούλες
 γαλαζομάταις, λιγεραῖς, εὐμορφες καὶ ξανθοῦλες
 ποῦ μὲ τὸν νοῦν σου ἔλεγες· φεύγω... μὰ πῶς νὰ φύγω;
 Θε' μου καὶ δός μου ἄλλα δυὸ μάτια νὰ ταῖς ξανίγω
 Στὰ κυπαρίσσα ἄκουες κ' ἐγλυκοκελαδοῦσαν
 μὲ ἀρμονία τὰ πουλιὰ ποῦ ἦσαν ἐκεῖ πέρα·
 τοῦ Παντοκράτορος θεοῦ τὴν δύναμιν ὑμνοῦσαν
 ὅπου τὰ διεφύλαξε ἐκείνη τὴν ἡμέρα
 κ' ἐν γένει ὅλοι οἱ χωρικοί ἔτρέχανε μὲ βιάσι
 καθέννας εἰς τὸ σπῆτί του διὰ νὰ ἴσυχάση.

Τὴν ὥρα αὐτὴ κι' ὁ Κωνσταντῆς σηκώνεται, πηγαίνει, τρεγόμενος στὸ σπῆτι του νὰ φθάσῃ νὰ καθίσῃ (ὁ Κωνσταντῆς ποῦ ἦτανε κόρη του ἡ Ἐλένη) γιὰτ' ἦτο γέρον ἄνθρωπος νὰ μὴ κρουλογῆσῃ.

Μόλις ἐμβῆκε στὴν αὐλὴν ἀμέσως διατάσσει τὰ δώδεκα καλόγαλα πρόβατα τὰ μεγάλα ν' ἀρμείξουν· καὶ τὸ γάλα των ἡ δοῦλα του νὰ βράσῃ νὰ πιοῦν μετὰ τὰ φαγητὰ πεῦ θελε φάνε τ' ἄλλα γιὰτι σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴν δὲν πίνανε καφέδες οὔτ' Εὐρωπαϊκὰ ποτὰ ποῦ 'νε νενοθευμένα ρώμια, κονιάκ ἢ κερασὼ, οὔτε καὶ ναργιλέδες χιαμπάνια, μπίρες, χίλια δυὸ δηλητηριασμένα ἀμέρ, πικόν, ἀψέντ, θερμούτ, δὲν ἤξευραν τί ἦτον· ἔπιναν μόνον ἄδολον κρασί εἰς τὸ φαγί των κ' ἔπειτα ἔτρεχαν στὴ δουλειὰ χωρὶς ἀργοπορία κ' ἦτον ἡ μόνη σκέψις των καὶ θεῖον ὄνειρόν των πῶς νὰ ἰδοῦνε οἱ πτωχοὶ κ' αὐτὴ ἐλευθερία καὶ πῶς νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπ' τὸν κοινὸν ἐχθρόν των. Δὲν ἐμαλῶνανε ποτὲ στὸ ἀναμεταξύ των μ' ἂν εἶχαν καὶ καμμιά φορὰ μικρὰ φιλονεικία τοὺς ἐσυμβίβαζε ὁ παππᾶς ἢ καὶ οἱ πρόκριτοὶ των ποῦ ἔστηριζαν τὸ δίκαιον κι' οὐχὶ τὴν ἀδικία· Δὲν ὁμοιάζανε μ' ἐμᾶς ποῦ ὅλοι προσπαθοῦμεν μὲ πανουργίας, μὲ ψευτιάς ν' ἀλληλοφαγωθοῦμεν καὶ τὸ θωροῦμεν προκοπὴ καὶ καύχημα μεγάλο ὅταν ὁ ἓνας ἀδελφὸς θεὲ νὰ σκοτώσῃ ἄλλο! Ὁ Κωνσταντῆς δὲν ἦτανε κανεὶς ἀπλοῦς, τυχαῖος· ἦτανε ἀρχοντάνθρωπος· ὅλοι τὸν ἀγαποῦσαν· τὸ σπητικόν του ἦτανε οἶκος ἀβραμιαῖος κι' ὅσοι τὸν ἐγνωρίζανε ὅλοι τὸν ἐκτιμοῦσαν. Κι' ἀπάνω ποῦ ἐκάνανε τὴν προσταγὴν οἱ δοῦλοι Νὰ! καὶ προβαίνει ὁ Ἀχμέτ μαζί μὲ τὸν Φαφούλη — Καλὴ ἐσπέρα Κωνσταντῆ — Καλῶς τοὺς τοὺς ἀγάδες — Θέλετε μουσαφίρηδες εἰς τὸ ἀρχοντικὸ σας ;

— Ἐὰν τὸ λέτε ἀληθινὰ μὲ χωρὶς χωρατάδες
κοπιᾶστε νὰ δειπνήσωμεν, τὸ σπῆτι 'νε δικό σας.

Ὁ Κωνσταντῆς δὲν ἤθελε μὲ Τούρκους νταλαβέρι
καὶ τοῦ ἔλθε μέσα στῆ καρδιά σὰν Δαμασκι μαχαῖρι
Μὰ κατ' ἀνάγκην ἔπρεπε νὰ μὴ ποδείξῃ γνώμη
γιατ' ἦταν ἡ μαχαῖρες των ἀπόφασις καὶ νόμοι.

Μπαίνουν ἀμέσως 'στὸν ὄντᾶ ἐπάνω καὶ καθίζουσι
σὲ καρυδένιο καναπέ εὐμορφοστολισμένο
κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὰ μάτια των οἱ ἄπιστοι γυρίζουσι
κ' ἐθαύμαζαν τὸ σπῆτ' αὐτὸ, πῶς εἶν' συγυρισμένο
Κιλίμια εἶχαν ξομπλιαστὰ στὸ πάτωμα στρωμένα
μὲ ἀσημένια καὶ χρυσᾶ σύρματα κεντημένα,
καὶ πατανιές εὐμορφαις 'στὸ ἐργαλειὸ φαμένες
καὶ (τυποσο-ὀμοιότητα) ἦσαν ξομπλιασμένες
ἓνα δουλάπι εἶχανε διὰ εἰκονοστάσι
κι' ἀνάθε 'στὰ εἰκονίσματα ἀκοίμητο καντῆλι
καὶ τὸ κυττάζει ὁ Ἀχμέτ καὶ τοῦ ἔλθε γιὰ νὰ σκάσῃ
ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε· μὰ δάγκασε τὰ χεῖλη.

Πανιέρια εἶχαν εὐμορφα στοὺς τοίχους κρεμασμένα
κι' ὅλα τὰ ἐπιπλά ἔχανε 'στῆ θέσι των βαλμένα.
Γύρω τριγύρω εἶχανε εἰς τὴν σειρὰν βαλμένες
καρέκλες 'ντόπιαις καθαραῖς φιλοπελεκημέναις
πετσέτες εἶχαν κεντηταῖς, μεταξωταῖς 'στὸ ράφι
κι' ἓνα τραπέζι εἶχανε ὁ Κωνσταντῆς νὰ γράφῃ,
ὅ,τι τοῦ ἐχρειάζετο καὶ τοὺς λογαριασμοὺς του,
ποῦ ἔχε μὲ τοὺς ἐργάτας του καὶ μὲ τοὺς χωριανοὺς του.
Εἶχε ἐπάνω εἰς αὐτὸ καὶ ἓνα ἀνθολόγι
καὶ ἓν ἐκκλησιαστικὸ μεγάλο Ὁρολόγι.
γιατὶ μ' ὄλον τὸ γῆρας του, ἔπερνε τὰ παιδιὰ του
μ' ὄλους τοὺς φόβους τῆς Τουρκίᾳς, τὴν ἀκαταστασία
κάθε σαββατοκύριακο καὶ τὸ ἔχε σύστημά του
νὰ πάῃ νὰ λειτουργηθῆ κι' αὐτὸς στὴν ἐκκλησία.
Κάτι φλιτζάνια εἶχανε 'στὸ ράφι ταιριασμένα

παμπάλαια πολύ εϋμορφα· με τάξι' ένα ένα και τὰ μετεχειρίζοντο ἐτοῦτα τότε μόνον, σὰν ἐπιναν φασκομηλιά ὅταν θὰ εἶχαν πόνον· γιατί τὴν ἐποχὴν αὐτὴν γιατροὶ ποσῶς δὲν ἦσαν (ἂν σήμερον στὸν τόπο μας κι' αὐτοὶ ἐπλημμυρῆσαν) καὶ ἐμεταχειρίζοντο ὡς πρῶτα φάρμακά των δαφνόλαδα, μυρτόλαδα, σὲ κάθ' ἀσθενειάν των· καὶ τὰ κυδωνοκούκουτσα εἶχανε γιὰ τὸν βῆχα ποῦ τὰ ἔπενεν ὁ ἀσθενής κι' ἀλάφρωνε μιὰ τριχά· ὡς γιαιτρικὸ τῶν ὀμματιῶν ἐθάνανε τὰ ρόδα καὶ συναπόσπορό ἔβαζαν στὸν πονεμένο πόδα. Τὸ πλιὸ σπουδαῖο φάρμακο εἶχαν τὰ καμιλάκια, καὶ κάτι ρίζαις τοῦ βουνοῦ. φύλλα καὶ χορταράκια ἔπου νὰ θέλῃ καὶ κανεὶς ὄλα νὰ τ' ἀραδειάσῃ οὔτ' ἓνα τυπογραφικὸν φύλλον δὲν θὲ νὰ φθάσῃ γιατί χωρὶς ὑπερβολὴν θὰ φθάνουνε τὰ χίλια καὶ μурноσόροπό ἔβαζαν στὰ πονεμένα χεῖλια. Σ' αὐτὸ τὸ σπῆτι κάθισεν Ἀχμέτ με τὸν Φαφούλη, ὥστε νὰ ἐτοιμάσουνε τὸ φαγητὸ οἱ δοῦλοι.

Ἡ κυριὰ Κώσταινά ἔτανε ἰστὸ μαγειριὸ της μέσα κι' ὡς πρόβαλε καὶ ἴδενε τοὺς Τούρκους με τὰ φέσα ἐπτὰ λογίων ἐγένηκε ἀπὸ τὴ μάνιτά της μάλιστα ἀφοῦ ἐλείπανε τ' ἀρσενικά παιδιὰ της (γιατί οἱ πέντε της υἱοὶ ἔπηγαῖναν εἰς τὴ χώρα νὰ πάρουν μαλαμματακὰ, φορέματα καὶ δῶρα με ἀπερίγραπτη χαρὰ καὶ με ἐλπίδα ὄλοι διότι τὴν ἐρχόμενη τῆς Παναγιᾶς τῆ σχολῆ ἤθελε στεφανώσουνε τὴν ἀδελφὴν Ἐλένη μ' ἓνα γαμβρὸ περίφημο κι' ἀπὸ γενιά' κοουσμένη) Κι' ἀμέσως ἐδιάταξε τὴν κόρη της Ἐλένη ἀπ' ἄλλη πόρτα νὰ διαβῆ στῆς θειᾶς της νὰ πηγαίνη καὶ σκέπτεται τὴν θέσιν της πῶς πρέπει νὰ κρατήσῃ σὰν τὴν σπητονοικοκυρὰ νὰ πᾶ τοὺς χαιρετίσῃ «Καλῶς τους, καλῶς ἤλθατε, ἀγάδες· καλησπέρα» (λέγει ὁ Ἀχμέτ) «εὐχαριστῶ, καλῶς τὴν τὴν μητέρα»

— Ἐγὼ δὲν ἔκαμα παιδιὰ τούρκους . . . ἀγριεμένους
ἐγὼ ἔχω υἱοὺς χριστιανικοὺς καὶ τσ' ἔχω βαπτισμένους.

Τ' Ἀχμέτ δὲν τοῦ καλοῦθανε ἐποῦτοι δὰ οἱ λόγοι
καὶ τρίλιζαν τὰ δόντια του ὡσάν τὸ κομβολόγι·
μὰ σκέφθη πῶς μὲ τὸ κακὸ τίποτε δὲν θὰ κάνη
καὶ στὸν Φαφούλ παραμιλεῖ «γιαὶ πὲς μου πῶς τὸ βρίσκεις;»
«Ὁ τούρκος μὲ τὸν ἀραμπᾶ καὶ τὸν λαγὸν τὸν πιάνει
κι' ἂν περπατῆς μ' ὑπομονὴ δὲν πίπτεις, δὲν βαρίσκεις».
Οἱ λόγοι αὐτοὶ ἐπύρριζαν τὸν ἄγριον Ἀχμέτη,
γιατὶ τοῦ δόσανε πολὺ μεγάλο καερέτι.

Ὁ Κωνσταντῆς δὲν ἤθελε μὲ τὴ φωτιά νὰ παίζη
γι' αὐτὸ ἔκανε πῶς τίποτε δὲν εἶχε καταλάβει
καὶ φώναζε στοὺς δούλους του «στέσετε τὸ τραπέζι
φέρετ' ἀμέσως τὸ ψητὸ, τὸ ψάρι, τὸ πιλάβι».
Τὸ λόγο του δὲν εἶχεν ἀποτελειωμένο
καὶ τὸ τραπέζι βρέθηκε στὴ μέση τους στρωμένο.

Φέρουν πολλῶν λογιῶν φαγιὰ, ἴμορφοκαλοψημένα
σὲ λεκανίδες παστρικές, καὶ μορφομυρισμένα.
Φέρουν ψητὰ, ἀτσέμ πιλάφ, ἱμάμ μπαλτι καὶ ἄλλα
κρασια, σαλάτες καὶ τυριὰ καὶ τοῦ πουλιῶ τὸ γάλα,
φέρουν καὶ χρυσοπάστρικές πέτσες ἀπ' τὸ σεντοῦκι
ὅπου ταῖς εἶχαν κύπερι καὶ ἦσαν μυρισμένες
γιαὶ νὰ σπογγίζωνται σ' αὐτὰς οἱ Γενιτσάροι τούρκοι
καὶ μὲ χρυσάφι ἦτανε καθάριο κεντημένες.
Ἐν γένει ὁ Γέρω Κωνσταντῆς ἐβάλλη νὰ φροντίσῃ
νὰ κάμῃ ὅτ' ἠδύνατο νὰ τοὺς εὐχαριστήσῃ.
(Δὲν τοὺς ἰγάπα ὁ ἄμοιρος· ἀλλ' ὅμως θεβαιώσω
«σάν σ' ἀπαντήσῃ διάβολος θὰ κάμῃς τὸ σταυρό σου»
ἢ ὅπως λέγ' ἡ παροιμιὰ αὐτοῦ τοῦ κόσμου ὅλου
«τ' ἀγγέλου ἄφτ' ἓνα κερὶ καὶ δύο τοῦ διαβόλου»)
Τρώγουν καὶ πίνουν φαγητὰ ὡς ὅτου ἠμποροῦσαν
κι' ἔπειτα ἀρχινῆσαν κι' οἱ δυὸ κι' ἐτραγουδοῦσαν
καὶ μέσα στὴ διασκέδασι Ἀχμέτ ἀγᾶς φωνάζει

« κοντά μου κάτσε Κωνσταντῆ γιατί σὲ κάνω χάζι ».
 Ὁ Κωνσταντῆς ἐσίμωσε καὶ δίπλα του καθίζει
 κι' Ἀχμέτ ἀγάς νὰ τοῦ μιλή τέτιας λογιῆς ἀρχίζει
 « Ξεύρεις, πατέρα Κωνσταντῆ, ἐγὼ κι' ὁ σύντροφός μου
 πῶς εὐχαριστηθήκαμε πάρα πολὺ πὸ σένα;
 μὰ θέλω ἀκόμη κάτι τι (εἶναι λογαριασμός μου)
 ναὶ θέλ' ἀκόμη κάτι τι νὰ φέρης εἰς ἐμένα ».
 — Θέ νὰ σοῦ φέρω ὅτι περνᾷ ἀπ' τὸ δικό μου χέρι
 (μὰ ὁ λόγος τοῦτος τοῦ Ἀχμέτ τοῦ ἦλθε σὰν μαχαίρι).
 — Θέλω νὰ ἔλθῃ γρήγορα σὰν νύφη στολισμένη
 νὰ μᾶς κερνᾷ ἡ κόρη σου ἡ ὠμορφή Ἐλένη!!
 ὄλος ὁ κόσμος νὰ ν' ἐδῶ κι' αὐτὴ μόνο νὰ λείπῃ,
 τῆ κάθε διασκέδασι τὴν θεωρῶ γιὰ λύπη.
 θέλω νὰ κάτῃ μετὰ μᾶς μαζί· νὰ μᾶς τρατάρῃ
 ὁ νοῦς μου σὰν τῆνε θωρῶ θὰ δώσῃ καὶ θὰ πάρῃ
 νερὸ νὰ γέρνῃ νὰ πλυθῶ· τὴν πέτσα νὰ μοῦ δώσῃ
 κ' ὕστερα τὸ κρεβάτι τῆς τὸ νυφικὸ νὰ στρώσῃ!!
 διὰ νὰ πέσωμε μαζί! πιστεύω γιὰ καλὸ σου
 θὰ τῶχῃς πῶς Γενίτσαρο θὰ κάμῃς γιὰ γαμβρόν σου
 μάλιστα ποῦ τὸν τρέμουνε κ' οἱ ἄλλοι Γενιτσαροὶ
 καὶ κατεδέχθη ἄνδρῶν τοῦ ρωμοῦ τὴν κόρην γιὰ νὰ πάρῃ!

Σηκώθη πᾶν ὁ Κωνσταντῆς μὰ δὲν μπορεῖ νὰ στέκῃ
 γιατί τὰ λόγια τοῦ Ἀχμέτ ἦσαν ἀστροπελέκι
 καὶ παρ' ὀλίγον ἔλειψε γιὰ νὰ λιποθυμήσῃ,
 ὅταν εἰς τὴν ἐξώπορτα γροικοῦνε νὰ κτυπήσῃ
 βαριά βαριά καὶ βιαστικὰ τῆς πόρτας τὰ κερκέλια·
 ἦσαν οἱ πέντε τοῦ υἱοῦ καὶ φθάσαν ἀπ' τὴ χώρα
 ὀλόχαροι, ἀκούραστοι κ' ἐσκοῦσαν ἀπ' τὰ γέλοια
 στὴν ἀδελφὴ των φέροντες χρυσαφικὰ καὶ δῶρα

Τρέχουν οἱ δοῦλοι παρευθὺς καὶ πιάνουν τὰ μουλάρια
 καὶ ξεπεζεύουν μὲ χαρὰ τὰ πέντε παλληκάρια,
 προβαίνει κι' ὁ πατέρας των νὰ τοὺς καλησπερίσῃ
 μὰ τρέχανε τὰ μάτια του σὰν τὸ νερὸ στὴ βρύσι!
 φωνάζει τότε ὁ πρωτογιὸς « γιατί νὰ κλαῖς πατέρα;

τι ἔπαθες; γιὰ λέγε μας; ποῦ εἶναι ἡ μητέρα;
 πές μας τι τρέχει, γρηγόρα! πατέρα τι συμβαίνει;
 ποῦ εἶναι ἡ μητέρα μας, τι γίνετ' ἡ Ἑλένη;»

Δὲν εἶναι τίποτε παιδιά ἀκόμη γινομένο,
 τοὺς λέγει ὁ πατέρας των· σὰν ἤλθατε ἀπ' τῆ χώρα
 γλυτώσαμε· μᾶς εἶχανε φουρνέλο γεμισμένο
 σωθήκαμε σὰν ἤλθετε παιδιά μου μὲ τὴν ὥρα
 καὶ τοὺς ἐδιηγῆθηκε μὲ μάτια βουρκωμένα,
 οἱ δυὸ αὐτοὶ Γενίτσαροι τί τοῦ ἔχαν λεγομένα.

Ἄμέσως ἐπαραίτηταν κ' οἱ πέντε των τὰ γέλοιο
 ἀφοῦ τοὺς ἐδιαβάτανε ἀλλοῦ παππᾶ ἑαγγέλια.
 Φωνάζει τότε ὁ μετακὸς ὁ ζωηρότερός των
 ἀφήσατέ με τὰ σκυλιὰ μόνος νὰ τὰ σκοτώσω.
 πῶς; νὰ γροικῆσω γιὰ νὰ λέν, ὁ τοῦρκος ὁ γαμβρός των!!
 Ἑλένη μου, Ἑλένη μου σὲ τοῦρκο νὰ σὲ δώσω;
 καλλιὰ κομμάτια νὰ γενῶ καὶ νὰ μὲ φᾶν οἱ λύκοι,
 παρὰ Γενίτσαρο γαμβρὸ μὲ πράσινο σαρίκι!
 Ποῦ εἶναι; εἶναι στὸν ὄντᾶ μὰ σύχασε παιδί μου
 κι' ὄλα θὰ ἔλθουνε καλὰ ποῦ νάχης τὴν εὐχή μου.
 Ἀφοῦ σεῖς ἐπροφθάσατε καὶ ἤλθατ' ἀπ' τῆ χώρα
 οἱ βάρβαροι θὰ φύγουνε δὲν θὰ καθίσουν ὥρα
 γιὰτὶ ἂν τοὺς σκοτώσωμεν θὰ ἴθουνε ὕστερ' ἄλλοι
 καὶ θε νὰ κάμουν στὸ χωρὶο καταστροφή μεγάλη·
 λοιπὸν μὴ δώσωμεν ἡμεῖς οἱ πρῶτοι τὴν αἰτία
 ἀνθρώπους νὰ μὴν πάρωμε ἀθώους στὸν λαϊμόν μας
 θὰ εἶναι κρίμ' ἀπ' τὸν θεόν, μεγάλη ἁμαρτία
 μόνοι νὰ προκαλέσωμεν τὸν ἐξολοθρευμόν μας.
 Τὰ λογία αὐτὰ τὰ φρόνιμα ἐπήρανε κ' ἐδόσαν
 καὶ τὴν καρδιά τοῦ ζωηροῦ νέου ἐμαλακώσαν.
 Πράγματι δὲ δὲν ἤργησαν, μέσα εἰς τὸ σκοτάδι
 βλέπουν νὰ φεύγῃ ὁ Ἀχμέτ μὲ τὸν Φαρούλ δμάδι
 γιὰτὶ ὅσο κι' ἂν ἦσαν ἀγριοφανατισμένοι
 ἐσκέφθησαν, ἂν ἔμεναν θὰ πῆγαιναν χαμμένοι
 καὶ δι' αὐτὸ χωρὶς μιλιὰ ἤ νὰ καληνυκτίσουν

ἔπρεξαν οἱ ἀβάπτιστοι διὰ ν' ἀναχωρήσουν.

Ὁλόχαρη ἤμέρωνε Μαρτίου εἴκοσι πέντε
ἡμέρα τῆς παρηγοριᾶς ἐλπιδογεννημένη
ὅταν ὁ Γέρω Κωνσταντῆς κ' οἱ πέντε του λεβένται
ἤθελε νὰ πανδρεύσουνε τὴν εὐμορφή Ἐλένη.

Ἔπνεε ζέφυρος γλυκὺς καὶ μυρισμένη αὔρα
στὴ σκλαβωμένη Μάννα μας· πλήρης χαρᾶς κ' ἐλπίδος
ὁ Γερμανὸς Ἠγούμενος εἰς τὴν Ἁγία Λαύρα
ἀνύψωσε τὸ ἱερὸν λάβαρον τῆς Πατρίδος.

Μπρὸς στὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἦσαν γονατισμένα
ὅλα τὰ Ἑλληνόπουλα κλιτὰ καὶ λυπημένα
κ' ἐδέοντο στὸν ὕψιστον μὲ κλάμμα καὶ μὲ θάρρος
νὰ τὰ γλυτώσῃ τ' ἄμοιρα ἀπ' τῆς σκλαβιάς τὸ βάρος.

Γυναίκες, γέροντες, παιδιὰ, παρθένοι, νέοι, βρέφη
κ' ἡ προσευχὴ των ἔφθανεν ὡς τ' οὐρανοῦ τὰ νέφη.

Καὶ μὲ πικρὸ παράπονο, μὲ μάτια θουρκωμένα
ἠρένιζαν στῆς Παναγιάς τὴν ἄχραντον εἰκόνα
κ' ἔλεγον μ' ἀναστεναγμὸ, μὲ στήθη ξεσχισμένα
βοήθησέ μας Δέσποινα στὸν Ἱερὸν Ἀγῶνα

λυπήσου, Παναγία μας, τ' ἄθῳα τὰ παιδιὰ μας
γιὰ κύττα τα πῶς σὲ κυττοῦν τὰ μαῦρα ὀλοένα!
ναὶ λύτρωσε κι' αὐτὰ κ' ἡμᾶς· δός μας τὴ λευθεργιά μας
κύττα πῶς κλαῖν, ξυπόλητα, γυμνά καὶ πεινασμένα!!

ὀλημερῆς κι' ὀλονυχτῆς δουλεύομεν σὰν κτήνη
στοὺς σκύλους τοὺς ἀβάπτιστους· καὶ διὰ πληρωμὴν μας
μας δίδουν ὕβρεις, ἐμπαιγμοὺς, ξυλιαῖς καὶ καταισχύνη
στο ὕστερο μας πέρνουνε κι' ἀκόμη τὴ ζωὴ μας!!

Πέρνουν μὲ χῶρις πληρωμὴν τὰ ὑποστυτικά μας
ἀρπάζουν τὰς παρθένοὺς μας καὶ τὰς καταπατοῦνε!!
σφάζουνε τοὺς γονέοὺς μας!! Τουρκεύουν τὰ παιδιὰ μας!!
κ' ἐπάνω εἰς τὸ αἷμά μας παίζουνε καὶ γελοῦνε!

Θεὲ μου τόσα βάσανα τὰ ἔχομε τραβηγμένα
νὰ ἔλεε ἄνθρωπος κάνεις νὰ τὰ ἐξιστορήσῃ
ἀπ' τὴν ἀρχὴ καταλεπτῶς νὰ γράψῃ ἓνα ἓνα,
δὲν θὰ προφθάσῃ κ' ἑκατὸν χρόνια εἴαν θὰ ζήσῃ.

Ἡ εὐτυχία κ' ἡ χαρὰ ἀπ' τὴ ζωὴ μας λείπει!

σπλαγγνίσου μας Πανάχραντη, δός μας ελευθερία,
 ὦναί! λύτρωσέ μας Δέσποινα ἀπ' τ' ἄγρια θηρία.

Τὰ πάθη μας δὲν γράφονται Πανάχραντη Παρθένα,
 μὰ ἂν πληρώνωμε μ' αὐτὰ ἀρχαία ἁμαρτία
 λυπήσου κὰν τὰ τέκνα μας τ' ἀδικοσκληρωμένα,
 γιατί ἐτοῦτα τοῦ κακοῦ δὲν εἶναι ἡ αἰτία.

Αὐτὰ μὲ κλάμμα ἔλεγαν οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι
 μ' ἓνα πικρὸ παράπονο, μὲ πληγωμένα στήθη
 καὶ μὲ βαρὺ ἀναστεναγμὸ ὅπου ἐσυνεκίνηει
 κι' ἀντίλαλος ἔς τοὺς οὐρανοὺς ἔφθασε κ' ἐγροικήθη.

... Τὴν ὥρα κείνη ἀκριβῶς ποῦ ὑψώνετο ἡ σημαία
 τὸ φλάμπουρο τῆς ἑλευθερίας κ' ἔπεφτε τὸ Κοράνι,
 κατὰ τυχαίαν σύμπτωσιν τότε ἀκριβῶς ἡ νέα
 θὰ ἔβαζε στὴ κεφαλή στεφάνι μὲ τὸ Γιάννη.

Ἐτοιμασίαις κάνουνε κρυφὰ στὸ σπῆτι μέσα,
 (δὲ θέλουνε τὰ πράγματα νὰ ξεφανερωθοῦνε)
 τῶν Γενιτσάρων τρέμανε τὰ δολοφόννα μέσα
 δὲν ἤθελον στὸν γάμον των οἱ Τοῦρκοι νὰ ἐλλιοῦνε.
 Ἀπὸ τὰ προηγούμενα τοὺς εἶχε πὰρ' ἰδέα,
 πῶς ἂν τὸ πέραν μυρουδιά θὰ τοὺς δολοφονοῦσαν
 καὶ θε' ν' ἀρπάζαν ὕστερα τὴ ξακουσμένη νέα,
 γι' αὐτὸ νὰ κάμουνε κρυφὰ τὸ γάμο προσπαθοῦταν.

Στὸ σπῆτι πάλι τοῦ γαμβροῦ ἐκάνανε τὰ ἴδια,
 τῆς νύφης ἐτοιμάζανε χιλιῶ λογιῶ στολίδια
 καὶ διορθώνουν τὰ προουχιά ποῦ ἡ νύφη εἶχε στείλει
 καὶ τὴν ἐπεριμένανε σὰν ῥόδο στὸ μαντύλι.
 Ἄρνια καὶ ρίφια εἶχανε ἀρίθμητα ψημένα
 κ' ἐν γένει ὅλα τὰ πράγματα εἶχαν ἐτοιμασμένα
 ἄδολο μέλι εἶχανε σταυρὸ νὰ σχηματίσῃ
 ἡ Νύφη στὴν ἐξόπορτα καὶ ρόγδι νὰ σκορπίσῃ.
 (Τέτοιο ὑπάρχει ἔθιμο στὴν ἄμοιρη τὴν Κρήτη
 πάντα μὲ μέλι καθαρὸ τὸν δάκτυλον ν' ἀλοιφή
 νὰ σχηματίξ' ἓνα σταυρὸν εἰς τοῦ γαμβροῦ τὸ σπῆτι

καὶ ἓνα ρόγδι νὰ σκορπᾷ καὶ νὰ πατῆ ἡ Νύφη).
 Ὁ κάθε τόπος πάντοτε ἔχει τὰ ἔθιμά του
 καὶ κάθε πρᾶγμα φαίνεται ἔχει τὸ νόημά του.
 Ὅλα τὰ ἐτοιμάσανε μὲ τάξι καὶ μὲ θάρρος
 ἡ Νύφη μόνο κι' ὁ παππᾶς ἔλειπε κι' ὁ κουμπάρος.

Στὸ σπῆτι πάλι τῆς Δεنيῶς ἡ κοπελιαῖς ἀρχίζουν
 τὴ νύφη μὲ φορέματα χρυσᾶ νὰ τὴν στολιίζουν
 καὶ νὰ τὴν ραίνουν μυρωδιαῖς ἢ μία καὶ ἡ ἄλλη
 καὶ τὰ ξανθὰ τῆς τὰ μαλλιά τὰ πλέξαν ἀμυγδάλι·
 κι' ἔλαμπε μέσα στὰ φλωριά καὶ μέσα στὰ διαμάντια
 ἡ Νύφη ἡ ἀγγελόμορφη μὲ τὰ μεγάλα μάτια·
 ὅπου πιστεύω στὸ νησί σάν τούτη δὲν εἶν' ἄλλη
 στὴ γλύκα, στὴ σεμνότητα καὶ στὰ περίσσα κάλλη.

Ἐξ ἄλλου δὲ καὶ τὸ γαμβρὸ (τ' ὤμορφος παλληκάρι)
 οἱ φίλοι του ἐνδύσανε μὲ θαλασσὶ σαλβάρι
 καὶ μὲ μανδύλι ὀλόμαυρο κι' ὀλόμαυρη μιὰ ζώνη
 γιατί δὲν ἐπιτρέπανε ἐκεῖν' οἱ μαῦροι χρόνοι
 νὰ ἴνυνεται μὲ κόκκινα τὸ κάθε παλληκάρι
 διότι θὰ τὸ σκότωναν εὐθύς οἱ Γενιτσαροί!

Ὅλα καλὰ μὰ ὁ γαμβρὸς σάν ἔβγαιν' ἀπ' τὸ σπῆτι
 μὲ συνοδίαν καλεστών· κι' οἱ φίλοι του ὁμάδι,
 στὴν κεφαλή του βλέπουνε νὰ τρέξ' ἓνα σπουργῆτι
 καὶ τὸ ἐθεωρήσανε πολὺ κακὸ σημάδι.

Στὸ δρόμο ποῦ πηγαίνανε ἄνω σὲ κυπαρίσσι
 μιὰ κουκουβάγια δυὸ φωναῖς ἀκούσανε καὶ κράζει
 ὡσάν νὰ ἔλεγε μ' αὐτὰς καθένας νὰ νοῆση
 πῶς στὸ πσουκάλι, τοῦ γαμβροῦ ἡ μοῖρα κάτι βράζει!
 καὶ λέγανε δειλὰ δειλὰ ὁ ἓνας πρὸς τὸν ἄλλο
 κάτι κακὸ θὲ νὰ γενῆ στ' ἀντρόγυνο μεγάλο.
 Βρὲ δὲν βαρῆσθε φώναξε ἓνας νεοφερμένος
 ποτὲ νὰ μὴ πιστεύετε· αὐτὰ ἴνε ἀγυρταῖς
 καὶ σᾶς τὸ λέγω ὡς ἄνθρωπος ἐγὼ ἀνεπτυγμένος
 προλήψεις νὰ μὴν ἔχετε καὶ ψευδοπροφηταῖς.

Ἡ συνοδεία ἔφθασε τοῦ Κωνσταντῆ τὸ σπῆτι
 γυναῖκες, ἄνδρες καὶ παιδιὰ καὶ ὅλ' οἱ καλεσμένοι,
 (Κι' ὁ Κωνσταντῆς ποῦ ἦτανε πρῶτος κι' αὐτὸς στῆ Κρήτη)
 πασίχαρος καὶ γελαστός στῆ πόρτα ξεπροβαίνει
 μαζί με τῆ γυναῖκά του καὶ με τοὺς πέντε υἱούς του
 καὶ ὑπεδέχθη τὸν γαμβρὸν κι' ὅλους τοὺς χωριανούς του.
 Πέρνουν δυὸ πρωτογόναται τῆ νύφη ἀπ' τὸ χέρι
 καὶ δύο νέοι τὸν γαμβρὸν καὶ πᾶν τους ταῖρι ταῖρι
 καὶ ξεκινοῦν παλ' ἀπ' ἀρχῆς ὅλοι οἱ καλεσμένοι
 γιὰ νὰ τοὺς πᾶν στὴν ἐκκλησιά ὁ γάμος των νὰ γένη.

Δίπλα στὸ σπῆτι τοῦ γαμβροῦ εἶν' ἓνα Μοναστήρι
 τ' Ἁγιοῦ Γεωργιοῦ ποῦ γίνεται μεγάλο πανηγύρι
 ταῖς εἴκοσι τρεῖς τοῦ Ἀπριλιοῦ· παμπάλαιοκτισμένο
 καὶ λέν το στὸν Ἄτ-Γεώργιον τὸν καταματωμένο·
 γιὰτι οἱ τοῦρκοι μέσ' αὐτὸ ἓνα Σαββάτο βράδου
 ἔσφάξαν τοὺς χριστιανούς καὶ τὸν παππᾶν ὁμάδι,
 γέρους καὶ νέους καὶ παιδιὰ με δίκωπες λεμπιδες
 κ' ἐτούρκεψαν ταῖς χριστιαναῖς ποῦ βρῆκαν κορασίδες·
 κ' ἔνεκα τούτου τοῦχανε τὸ ὄνομα θγαλμένω
 «στὸν Ἁγιον Γεώργιον τὸν καταματωμένο».
 Σ' αὐτῆ λοιπὸν τὴν ἐκκλησιά τ' ἀνδρόγυνο πηγαίνου
 διότι ἐδῶ ἐπρόκειτο οἱ γάμοι των νὰ γένουν.

Ἐγινεν ἡ στεφάνωσις· ὅλοι οἱ καλεσμένοι
 τ' ἀνδρόγυνο συνώδευσαν γιὰ νὰ τὸ πᾶν στὸ σπῆτι.
 Μωρ' τὶ λεβέντης ὁ γαμβρός! κ' ἡ νύφη ἡ Ἐλένη
 ὤμοιαζε σὰν αὐγερινὸς με τὸν ἀποσπερίτη.
 Γυρνοῦν στὸ σπῆτι τοῦ γαμβροῦ· κ' ἐκεῖ ποῦ ἐπηγαίναν
 πανιέρια με νεραντζάνθοῦς ἢ κοπελιαῖς τοὺς ραίναν.

Φθάνει στὸ σπῆτι τοῦ γαμβροῦ τὸ ζηλεμμένο ταῖρι
 κ' ἡ πεθερά της ἔστρεκε στῆ πόρτα καὶ προσμένει,
 πιάνει ἡ νύφη καὶ φιλεῖ τῆς πεθερᾶς τὸ χέρι
 κ' ἡ πεθερά τῆ φίλησε πολὺ συγκινημένη,
 κι' ἀπὸ τὸ ἓνα μάγουλο ἐπίσης κι' ἀπὸ τ' ἄλλο

κ' ἓνα Δοβλοῦνι τσ' ἔβαλλε στὸ χέρι γιὰ ρεγάλο.
 Δάκρυα συγκινήσεως ἐχύνανε κ' οἱ δύο των
 καὶ νὰ χαροῦν ἐφώναζαν ὅλοι τ' ἀνδρόγυνόν των.
 (ὁ Γιάννης δὲν ἐγνώρισεν ὁ ἄμοιρος πατέρα
 γιὰτὶ τὸν ἐσκοτώσανε οἱ τοῦρκοι μιὰν ἡμέρα·
 ἔτσι στὸ παῖζε γέλασε ἄφρον τὸ γιαταγάνι
 κ' ἔκοψαν τὸ κεφάλι του!! κ' αὐτὸν τὸν ἔλεγον Γιάννη.
 κ' ἡ σύζυγός του, ἐπειδὴ ἦτον ἐγγαστριωμένη
 σὰν ἔκαμεν ἀρσενικὸ τῆς λέγ' ὁ λογισμὸς τῆς
 νὰ βγάλῃ Γιάννη τὸ παιδί ποῦ πῆρε τὴν Ἐλένη
 γιὰ ν' ἀναστήσῃ τ' ὄνομα τοῦ ἀτυχου ἀνδρός τῆς).
 Τῇ νύφῃ πᾶνε παρευθὺς στὸ Μπάστο καὶ καθίζει,
 ἢ καλεσμένες κοπελιαῖς κ' ὄλαις ἢ φιλανάδες,
 κ' ἔπειτα νὰ τὴν ἐπαινῇ ἢ κάθε μιὰ ἀρχίζει
 μὲ χίλια δὺο παινέματα κ' ὠμορφες μαντινάδες.
 Πίνουν στὸ πόδι μιὰ ρακὴ κ' ἔπειτα ἀρχινίζουν
 εἰς τὰ τραπέζα ποῦ ἔχανε στρωμένα καὶ καθίζουν·
 φέρουν ἀρνιά, βραστὰ, ψητὰ καὶ πετεινοὺς καὶ κόττες
 καὶ μὲ τοῦ κάπρου τὸν ζωμὸν περιφτμες χυλοφταί.
 Τρῶνε καὶ πίνουν καὶ γλεντοῦν ὅλ' οἱ παλληκαράδες
 καὶ τὸ κρασί κερνοῦσανε μὲ πῆλινες δικάδες.
 Εἶχανε μπόλικα κρασὰ καὶ φαγητὰ περίσσα
 ὅμως ἀντὶ νὰ τραγωδοῦν κ' ἀντὶ νὰ κάμουν κέφι
 στὰ πρόσωπά των ὁλονῶν ζωγραφισμένα ἦσαν
 γρόνθας καὶ λύπης καὶ καῦμοῦ κ' ἀπελπισίας νέφη·
 καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλουνε ἐβάρυν' ἡ καρδιά των
 ἂν κ' εἶχανε ὡς εἴπωμεν ὅλα των τὰ σωστά των,
 κ' οἱ ἴδιοι δὲν ἐγνώριζαν πῶς ἔχασαν τὸ θάρρος
 καὶ διατ' ἡ καρδιά των νὰ ἔχῃ τὸσον βάρος.
 Τότε σηκώνετ' ἓνας των καὶ λέγει· παλληκαρία
 καὶ σεῖς κοπέλες λυγεραῖς ποῦ εἰρίσκεσθ' ἐδῶ πέρα.
 Νὰ σᾶς τὸ πῶ εἰλικρινῶς, ὀρθὰ κοφτὰ, καθάρια;
 χαρεῖτε γιὰ νὰ κλέψωμε τοῦ χάρου μιὰν ἡμέρα.
 Κοπέλλες ἀγγελόμορφες· λεβέντες ζηλεμμένοι!
 ποῖός ἀπὸ ὅλους ἔμπορεῖ γιὰ νὰ μᾶς βεβαιώσῃ
 πῶς τοῦ καιροῦ θὰ ἡμεθα ζῶντες ἢ πεθαμμένοι;

ποῶς ἔμπορεῖ ἐγγύησιν τοιαύτην γιὰ νὰ δώσῃ;
 Λοιπὸν ἐμπρὸς· μὴ χάσωμε μιὰ τέτοια εὐκαιρία
 τώρα ποῦ λείπουν μάλιστα καὶ τ' ἄγρια θηρία.

Ἐλάτε νὰ χορέψωμε μικροὶ μεγάλοι ὄλοι
 ἢ κάθε δάφνη φουντωτή, καὶ κάθε κυπαρίσσι,
 διπλῆ γιορτῆ· ξεφάντωσις καὶ Παναγίας σκόλη
 κι' ἄς εὐχηθῶμεν ὄλοι μας τ' ἀνδρόγυνο νὰ ζήσῃ.

Πιάνουν ἀμέσως στὸ χορὸ οἱ νέοι ζηλεμένοι
 πρῶτος πηγαίνει ὁ γαμβρὸς κι' ἡ νύφη ἢ Ἐλένη,
 κατόπιν θεργολιγεραῖς κοπέλλαις μαυρομμάτες
 μὲ σουφρωτὰ ποκάμισα μὲ κεντητὰ καφτάνια,
 γαλάζιες, ἄσπρες καὶ παχιῆς καὶ γαϊτανοφρυδάτες
 καὶ νέοι λεβεντόκορμοι μὲ κίτρινα στιβάνια,
 ὄλοι χορεύαν τακτικά καὶ μ' εὐμορφάδα τὴν
 ποῦ ἐνθουσιαστήκανε· καὶ μερικοὶ φωνάζαν,
 «Χορεύετε, μωρὲ παιδιὰ, ὥστε νὰ ξημερώσῃ»
 κι' ὡς τὴν ἐπαύριον αὐτὰ νὰ κάμουν λογαριάζαν.
 Γυρίζ' ἢ πῆλινη ὀκᾶ· κερνᾷ τοὺς χορευτάδες
 μὲ ντόπιον ἄδολο κρασί· σὲ φαρφοῦρι ποτῆρι
 σύρνουν κοπέλλες τὸ συρτὸ· κι' ἀρχίζουν μαντινάδες,
 ὦ! τί σπουδαῖο καὶ ἀγνὸ κι' ἀθῶο πανηγύρι.

Ἡ γρύνια καὶ ἡ συλλογὴ ἢ πρώτη διελύθη
 καὶ ἐβασίλευ' ἡ χαρὰ εἰς τὰ ἀγνά των στήθη.
 Πέρνει καὶ δίδει ὁ χορὸς· ὄλοι οἱ καλεσμένοι
 τρῶγουν καὶ πίνουν καὶ γελοῦν, χορεύουν τραγουδοῦνε
 ἀπὸ τῆ διασκέδασι κατενθουσιασμένοι.

Μ' ἀξάφν' ἀκοῦσαν τικ-τάκ τὴν πόρτα νὰ χτυποῦνε
 τρέχει ὁ Γέρω Κωνσταντῆς κι' οἱ υἱοὶ του οἱ λεβένται
 νὰ δοῦνε ποῖος εἶν' ποῦ χτυπᾷ καὶ ποῖος τοὺς γυρεύει·
 καὶ βλέπουν τὸν Ἀχμέτ ἀγᾶ μὲ τούρκους δεκαπέντε!
 καὶ καλῶς ὤρισες τοῦ λὲν μὰ κεῖνος πλιά 'γριεύει!

—Μωρὲ γιατί τόσοι Ρωμηοὶ ἐδῶ 'σθε μαζεμένοι;

—Ἀχμέτ ἀγᾶ 'πανδρεύσαμε τὴν κόρη μου Ἐλένη.

—Καὶ ποῖο τῆς πῆρες γιὰ γαμβρὸ; —τῆς Ἀνεζῶς τὸ Γιάννη
 αὐτὸ τὸ τίμιο παιδί ποῦ τὸ μπακάλη κάνει·

—Καὶ πῶς δὲ μ' ἐκαλέσετε κ' ἐμένα εἰς τὸ γάμο;
 = Ἐχετε δίκην, Ἀχμέτ ἀγά, ἔπρεπε νὰ τὸ κάμω·
 ἀλλ' ὅμως ἦτο ξαφνικὸ καὶ νὰ μοῦ συμπαθήσης
 ὅλως τυχαῖον ἦτανε· μὴ μὲ παρεξηγήσης.
 —Μήπως θὰ ἔτρωγα ἐγὼ ὅλα τὰ φαγητά σας;
 ἀλλὰ θωρῶ τὴν ὀρεξί καὶ τὴ σκληρὴ καρδιά σας.
 Ἄς εἶναι ὡς τὸ συμπαθῶ· τὰ περασμένα πᾶσι
 φᾶτε καὶ πιῆτε κι' ὁ χορὸς παιδιὰ νὰ μὴ χαλάτη.

Στὰ κοντοχώρια στέλνουνε κρυφὰ κ' εἰδοποιοῦνε
 ὅσοι πιστεύουν στὸ Χριστὸ ἀμέσως νὰ ἐλθοῦνε
 εὐθύς χωρὶς ἀναβολὴν τὴν σημερινὴν ἡμέρα
 καὶ νὰ βαστᾶ ὁ κάθε εἰς ὄπλο, ραβδί, μαχαίρα.
 Διότ' οἱ τοῦρκοι ἔχουνε σκοπὸ γιὰ νὰ μᾶς σφάζουν
 κι' ἔπειτα τὴ νυφοῦλά μας τὴ ζηλευτὴ ν' ἀρπάξουν.
 Κι' ἀφοῦ τὰ βάλανε αὐτὰ σ' ἐνέργει' ἀρχινοῦνε
 (μὰ μὲ προφύλαξι πολλή) ὅλοι νὰ τραγουδοῦνε
 καὶ ἄλλοι νὰ χορεύουνε· μὰ μὲ ἀπελπισία
 γιὰτὶ 'προβλέπαν ἀφευκτον τὴν αἱματοχυσία.
 Πετᾶ τὸ φέσι ὁ Ἀχμέτ (ἴσως ἀπ' τὸ μεθύσι)
 στὸν καναπέ· καὶ ἔπειτα φωνάζει πρὸς τὸν Γιάννη
 —Φέρε βρὲ Γιάννη τὴ Λενιὼ ἐδῶ νὰ μὲ φιλήσῃ!!
 Κι' ὁ Γιάννης τ' ἀπεκρίθηκε ἐτοῦτο δὲν τὸ κάνει.
 —Φέρτην, γαμβρὲ, μὲ τὸ καλὸ γιὰτὶ θὰ σοῦ τὴ πάρω
 καὶ θὰ σὲ στείλω ὕστερα πεσκέσι πρὸς τὸ χάρω
 θε νὰ τὴν ἔχω, Βάλλαχι, κάμποσαις μέραις μόνον
 ὥστε νὰ σβύσῃ ἡ φωτιά ποῦ μ' ἔχει ἀναμμένη
 Μελχέμι στοῦ καρὰ σεβτὰ τὸν ἀγγιόν μου πόνον
 καὶ ἔπειτα γυναϊκά σου σὰν θες πάλιν ἄς γένῃ!!!

Ἐμπρὸς στὰ πόδια τοῦ Ἀχμέτ μὲ δάκρυα γονατίζει
 τότε ἡ Μάννα τοῦ γαμβροῦ καὶ τέτοια λόγι' ἀφρίζει·
 « Ἀχμέτ ἀγά, ποῦ σ' ἐκτιμοῦν γιὰ πρωτοπαλληκάρη
 κάμε κι' ἐμένα τῆς πτωχῆς τῆς ἀμοιρῆς μιὰ χάρι.
 Ἐτοῦτ' ἡ νύφη ποῦ θωρεῖς ἐσένα δὲ σοῦ κάνει
 κι' ἄφες τὴν σὲ παρακαλῶ στὸν ἄτυχό μου Γιάννη.

Ἐτοῦτ' εἶναι χωριάτισσα κ' εἶναι καὶ πτωχοπούλα·
σ' ἐσένα πρέπει μιὰ καλὴ καὶ πλούσα τουρκοπούλα.
ἐσύ 'σαι Ἀχμέτ ἀγᾶ καλὸς κι' ὅποιον κι' ἂν θὰ ζητήσης
νὰ εἶσαι βεβαίωτατος πῶς θὰ τὴν ἀποκτήσης».

— Ὀρνητοκλέπτρα, ἀλεπού· ἐτοῦτα δὲν περνοῦνε
ἐγὼ ν' ἀφήσω τὴ Λενιῶ; κ' ὕστερα δὲν θὰ ποῦνε
καὶ οἱ ἐχθροὶ κ' οἱ φίλοι μου «κρίμα στὴν ἀνδρεία του
κρίμα στὸ μπόι τὸ ψηλὸ καὶ κρίμα στ' ἄρματά του·
νὰ λέγη νὰ κουρντίζεται πῶς εἶναι παλληκᾶρι
καὶ νὰ τρομάξῃ τοὺς ρωμηοὺς· τὴ νύφη νὰ μὴν πάρῃ»!!

Καὶ τὰς πιστόλας του τὰς δυὸ ἀμέσως τὰς σηκῶνει
καὶ τὰς ἀδειάζει στὸ γαμβρὸ καὶ κάτω τὸν ξαπλώνει!!!

Κατόπιν δὲ ἀτάραχος σὰν νὰ 'σφαξε μιὰ κόττα
εἰς τὸν Σαλῆ ἐφώνηξε ποῦ ἔστεκε στὴ πόρτα :

Σχίσε τὸ στήθός του, Σαλῆ καὶ τὸ σηκότι βγάλλε
κι' εἰς ἀναμένα κάρβουνα εὐθύς, εὐθύς τὸ βάλλε!!

καὶ νὰ τὸ δώσης σὰν ψηθῆ στὸ φίλο μου Ἀρίφη
νὰ μοῦ τὸ φέρῃ· γιὰ νὰ πιῶ ὁμάδι μὲ τὴ νύφη!!!
κι' ἀκόμη κεῖ ποῦ 'σπάρασσε τοῦ βγάλουν τὸ σηκότι!
κ' ἐχάθηκε παράδικα ἢ ἀκριβὴ του νειότη.

Λίγος θὰ πέση ὁ μεζές, λένε δυὸ τούρκοι ἄλλοι
κ' ἐδῶ κυττάζω μιὰ ρωμῆα κ' ἔχει κοιλιά μεγάλη.

Καὶ μὲ μαχαίρι ἀπ' τὴν κοιλιά τὴν σχίζουν ὡς τὸ στόμα!
καὶ δυὸ παιδιὰ σπαρταριστὰ πίπτουν στῆς γῆς τὸ χῶμα!!

Φωνάζει τότε ὁ παππᾶς· γιὰ τὸ Θεὸ ἀγάδες
μὴ μᾶς σκοτώσῃτ' ἄδικα τοὺς ἄμοιρους ραγιαδες
καὶ μὲ πικρὸ παράπονο ἀρχίνισε νὰ κλαίῃ.

— Τὶ λὲς μωρὲ, ταβλόπιστε, παληάνθρωπε, γκιαούρη,
ἓνας παληὸς Γενίτσαρος μ' ἄγρια φωνὴ τοῦ λέει,
καὶ τὸ κεφάλι τοῦ παππᾶ ἔκοψε σὰν τ' ἄγγουρι!

Κρυφὰ λέγ' ἓνας χριστιανὸς· παιδιὰ μὴ φοβηθῆτε
μὴ χάσετε τὸ θάρρος σας· ἀλλὰ καὶ μὴ βιασθῆτε
μὲ τέχνη νὰ τοὺς πιάσωμεν ὅπου νὰ μὴ 'μποροῦνε
μαχαίρι νὰ τραβήξουνε ἢ νὰ πυροβολοῦνε.

Σ' ἓνα καλάθι εἶν αὐγά καὶ στῶν αὐγῶν τὴ μέσι
ἄγριο φεῖδι βάλθηκε σ' αὐτὰ φωλῆα νὰ στέση·

λοιπὸν χρειάζεταιαι ἐδῶ τέχνη πολὺ μεγάλη
τ' αὐγὰ νὰ μείνουνε γερά, καὶ τ' ὄφι τὸ κεφάλι
ὁ μαστορας μὲ μαστοριά πιδέξια νὰ τσακίσῃ
χωρὶς καθόλου στὰ αὐγὰ νὰ γγίσῃ ἢ ραγίσῃ.

Φθάνουνε ἐν τῷ μεταξύ κι' ἀπὸ τῆ Βουλισμένη
εἴκοσι νέοι ἐκλεκτοὶ· οἱ πέντ' ἀρματωμένοι.
Τότε φωνάζ' ἡ Ἀνεζῶ μὲ μιὰ φωνὴ μεγάλη:
« Ἀκόμη τὰ λυσάρικα σκυλιὰ θὰ τὰ φοβῆσθε;
χιλίοι εἰν' ἀπέξω χριστιανοὶ κ' ἔρχονται πίσω κι' ἄλλοι
ἐμπρὸς νὰ τοὺς σκοτώσωμεν κανένα μὴν ἀφήστε· »
Τὰ λόγια τῆς δὲν εἶχενε ἀποτελειωμένα.
καὶ κάθε πέντε χριστιανοὶ βαστοῦσαν τοῦρκον ἓνα.

Ποτὲ δὲν ἐλογάζριαζαν οἱ βάρβαροι ἐκεῖνοι
ἀπ' τοὺς ρωμηνοὺς ἐπίθεις πῶς ἤθελε τοὺς γίνεῖ·
γιατὶ τὸν κάθε χριστιανὸ τὸν πέρναν για βουδάλι
καὶ πῶς νὰ σκώσῃ δὲν ἔμπορεῖ ποτὲ σαυτοὺς κεφάλι.
Μὰ ξάφνου ὅταν ἶδανε πῶς ἦσαν σκλαβωμένοι
φωνάζει ἓνας τουρκαλᾶς ἰντάφι νὰ τοὺς γένη.
Προβαίν' ἡ νύφη ποῦ ἔχανε πρῶτα παραμερίσει
γιατὶ ἀπὸ τὸ φόβο τῆς εἶχε λιποθυμήσει·
καὶ ὅταν εἶδε τὸν Ἀχμέτ σκλάβον τῆς ἐκεῖ πέρα
ἐσήκωσε μὲ ἀπονία τῆ δεξιὰ τῆς χέρα
καὶ τοῦ κτυπᾶ κατὰμουτρα· κι' ἀρπάξ' ἓνα μαχαῖρι
καὶ στὴν καρδιά θανάσιμον πληγὴ τοῦ καταφέρει.
Φωνάζει τότε ὁ Ἀχμέτ· δικαίως ὑποφέρω
μὰ δὲ λυποῦμαι Βαλλαχί, μὰ μάλιστα καὶ χαίρω!
μονάχα σᾶς παρακαλῶ νὰ πῆτε στὰ παιδιὰ μου
τὸ θάνατο πῶς μοῦ ἴδουσι ἡ ἀγαπητικιά μου·
ναὶ δὲν λυποῦμαι τῆ ζωῆ, χαλάλι τῆς ἄς γένη
ἀφοῦ μοῦ τὴν ἀφῆρεσεν ἡ ξακουστὴ Ἐλένη.
Μὴν τοὺς σκοτώσωμε παιδιὰ (λέγ' ἓνας) πρὶν νὰ ἴθουνη
κ' οἱ συνεπαρχιωταὶ μας νὰ δοῦμε τί θὰ ποῦνε.
Μὰ κείνοι κεί ποῦ βλέπανε στὸ αἷμα νὰ κυλιοῦνται
γυναῖκες, ἄνδρες καὶ παιδιὰ ποσῶς δὲν συγκρατοῦνται.

Δὲν πᾶς νὰ λὲς ἀφήστε τους; ποῦ σὲ ἀκού' ἡ χώρα,
 ὅλους τοὺς κατεσφάζανε εὐθύς τὴν ἴδια ὥρα.
 Ἐκεῖ ποῦ τοὺς ἐσφάζανε ἐκαταματωθῆκαν
 καὶ τ' ἄρματα τῶν πῆρανε κ' εὐθύς ἀρματωθῆκαν.

Τὰ πτώματα τῶν χριστιανῶν σκεπάζουν μὲ σινδόνη
 ἄσπρη καὶ βάζουν ἀγκαλιὰ τ' ἀγέννητα παιδιά
 μὲ τὴν μητέρα τῶν μαζί: (κατηραμένοι χρόνοι!!)
 καὶ πᾶν τα εἰς τὴν ἐκκλησιά καὶ γίνετ' ἡ κηδεῖα
 καὶ τῶν τουρκῶν ἐδιάταξαν νὸ σκώσουν βράδου βράδου
 νὰ πᾶ τὰ ρίζουν στοῦ τζαμιοῦ τὸ πλιὸ βαθὺ πηγάδι.

Φθάνουνε ἐν τῷ μεταξὺ κι' ἀπ' τὰ λοιπὰ χωρία
 κι' ὡς εἶδαν τὰ γενόμενα τὴν αἰματοχυσία
 ὅλοι ἐτρέξαν παρευθὺς χωρὶς ἀργοπορία
 κεῖ ποῦ ἔαψαν τὰ πτώματα στὴν ἴδια ἐκκλησία
 καὶ κάμνουν με κατάνυξιν μίαν δοξολογίαν
 καὶ παρεκάλουν τὸ Χριστὸ ὡς καὶ τὴν Παναγίαν
 νὰ τοὺς ἐλευθερώσουνε ἀπὸ τοὺς Γιανιτσάρους
 τοὺς σκύλους, τοὺς αἰμοχαρεῖς, τὰ ζῶα, τοὺς βαρβάρους.
 Καὶ τοῦ παππᾶ ποῦ σφάζανε μιά νοστιμούλα νέα
 καλεῖ ταῖς φιλανάδες τῆς στὸ πατρικόν τῆς σπῆτι
 καὶ μὲ σταυρὸ κεντήσανε ἀμέσως μιά σημαία
 καὶ γράμματα ποῦ λέγανε «Σῶσε Χριστὲ τὴ Κρήτη»
 καὶ τρέχει ἔς τοῦ Πρωτόπαππα τὸ χέρι καὶ τὴ δίδει.
 Κι' αὐτὸς ἀφοῦ τὴ βλόγησε φωνάζει ἓνα νέον,
 λυγρὸ, κυπρισσόκορμον μὲ μέση δακτυλίδι,
 διότι τὸν ἐγνώριζε ἀπ' ὅλους πλιὸ γενναῖον
 καὶ τοῦ ἐνεπιστεύθηκε αὐτὴ τὴν παντιέρα,
 κι' αὐτὸς μὲ δάκρυα, τοῦ Παππᾶ ἐφίλησε τὴ χέρα
 κι' ἀμέσως τὴν ἀνύψωσαν στῆς ἐκκλησιᾶς τὸ θόλος
 καὶ «ζήτω ἡ ἐλευθερία» φωνάζει ὁ κόσμος ὅλος.
 (ᾠ! τριταγία σύμπτωσις ὅταν στὴν Ἁγία Λαύρα
 ὁ Γερμανὸς ἀνύψωνε τῆς ἑλευθερίας παντιέρα,
 κ' ἔσβυνε κάθε Ἕλληνας ἀπ' τὴ καρδιά ἡ λαύρα,
 τὴν ἴδια ἡμέρα τὸ αὐτὸ ἐκάναμε ἐδῶ πέρα).

Τότε φωνάζει ἕνας τους, νὰ μὴ διαλυθοῦμε
 γιατί σπουδαῖον ἔχομε λόγο διὰ νὰ ποῦμε,
 ὡς ἤλθανε τὰ πράγματα οἱ Τούρκοι θὰ θυμώσουν
 καὶ θεὸς νὰ ἴθωεν πανστρατιᾶ διὰ νὰ μᾶς σκοτώσουν,
 καὶ θεὸς νὰ κάμουνε σφαγὴ τοῦ Κάστρου παρομοίαν,
 μὲ πρόφασιν νὰ ἐκδικηθοῦν, νὰ βγάλουν τὴν ζημίαν.
 Λοιπὸν ἡμεῖς ὡς ἄοπλοι μὴ πορεῖ ν' ἀντισταθοῦμε;
 αὐτὰ τὰ πράγματα καλὰ ἔλοι νὰ τὰ σκεφθοῦμε.
 Γι' αὐτὸ προτείνω ἀδελφοὶ νὰ κάμωμεν ἐράνους,
 τοὔτέστιν νὰ μαζεύσωμε χρήματα μ' ἐννοεῖτε;
 διὰ νὰ φυλαπτόμεθα ἔπι τούτους τοὺς τυράννους,
 κ' ἄς δόσῃ ὁ καθένας μας αὐτὸ ποῦ προαιρεῖται
 ἔπλα γιὰ νὰ ἰγοράσωμε, μπιστόλες καὶ τουφέκια,
 μπαρούτι καὶ στουμπόχαρτο νὰ δέσωμε φυσέκια.
 Πολὺ σωστὰ εἶναι αὐτὰ, λέγουν μικροὶ μεγάλοι,
 ὅτι πορεῖ ὁ κάθε εἰς πρέπει νὰ καταβάλλῃ.
 Φωνάζ' ὁ πλουσιώτερος, ἐγὼ θὰ δόσω χίλια
 γρόσια· νὰ ἰγοράσωμε τουφέκια, καρυοφύλια.
 Γυρνοῦν τὸ δίσκο τσ' ἐκκλησιᾶς κ' ἔβλεπες τὸν καθένα
 κ' ἔβανε ὄτ' ἰδύνατο· κ' ἡ κάθε μιὰ παρθένα
 ἔδιδε μ' εὐχαρίστησι τὰ μαλαμματικά της
 τὰ σκωλαρίκια τὰ χρυσᾶ καθὼς καὶ τὰ φλωριά της,
 ἡ ἀρχόντισσες ἰπετούσανε ροσοῦτια καὶ παράδες
 καὶ στὴ στιγμὴ μαζέψανε γρόσια ἑπτὰ χιλιάδες,
 συνάμα ἐξελέγησαν τρεῖς ἰκανοὶ ἀνθρώποι
 γιὰ νὰ τὰ πάρουνε αὐτὰ νὰ πάνε στὴν Εὐρώπη,
 μπαρούτια γιὰ νὰ πάρουνε καὶ ἔπλα ν' ἰγοράσουν,
 κ' ὅσο ποροῦνε γρήγορα στὴ Κρήτη νὰ τὰ φθάσουν.

Καὶ κατὰ τύχην ἦτανε στὴ Μίλατο ἀραγμένον
 ἕνα καράβι φράγκικο χαρούπια φορτωμένον,
 καὶ μὲ αὐτὸ μπαρκάρανε εὐθὺς τὸ ἴδιο βράδυ,
 κ' ὁ Κωνσταντῆς κ' ἡ Κώσταϊνα μὲ τὴ Λενιώ ὀμάδι·
 καὶ τὸ καράβι πόδισε καὶ ἀραξε ἔπι τὴν Τήνον
 καὶ βγήκεν ἔξω ἡ Λενιώ κ' εἶπεν ἐδῶ θὰ μείνω.
 Ἡ Βαγγελίστρα κτίζετο τὴν ἐποχὴ ἐκείνη

κ' εἰς τὴ Μονὴ τῶν καλογορηῶν καλόγηρα ἐγένη,
καὶ ἔτσι ἐπαλήθευσαν τῆς Μάγισσας τὰ λόγια
ποῦ εἶπε ἴστὴ μητέρα της μὲ μαῦρα μοιρολόγια !!
Ὁ Κωνσταντῆς κατοίκησεν ἐκεῖ κ' ἡ σύζυγός του,
μὰ δὲν ἐπέρασε καιρὸς κ' ἦλθεν ὁ θάνατός του
ἀπ' τὴ πολλὴ συγκίνησι κι' ἀπὸ τὰ γηρατεῖα,
γιατὶ φρονοῦσε τοῦ κακοῦ πῶς ἦταν πρώτ' αἰτία·
κ' ἡ σύζυγος δὲν ἤθελε ὀπίσω του νὰ μείνη
καὶ σὲ μικρὸ διάστημα ἀπέθανε κι' ἐκείνη.

Οἱ δὲ λοιποὶ Γενίτσαροι ποῦ ἴσαν διασκορπισμένοι
ἐδῶ κ' ἐκεῖ εἰς τὰ χωριά, καὶ τοὺς Ρωμηοὺς πειράζαν
ἐφύγανε διὰ νυκτὸς κρυφὰ καὶ ἴτροπιασμένοι
γιατὶ τὸ καταλάβαινε μὲ τούτους δὲν τὰ βγάζαν.
Μάλιστα πὸ τὸ φόβο των τὰ ὄπλα των ἀφήκαν
καὶ ρούχα γυναικίστικα ὄλοι των ἐνδύθησαν,
κ' ἔτσι ὁ τόπος ἄδειασε πὸ Τούρκους σὲ μιὰ ὥρα
γιατὶ ἔφυγαν ὄλοι των κ' ἐμβῆκαν εἰς τὴν χώρα.

Καὶ μετὰ κάμποσο καιρὸ πάλι στρατολογοῦνε
στὸ Μεραμβέλλο γιὰ νὰ ἴλθοῦν καὶ νὰ ἐκδικηθοῦνε,
καὶ πράγματι ἐπέστρεψαν μὲ τὸν Χασάν πασσᾶ των,
μ' ἀπόφασι νὰ ἐκδικηθοῦν ὄλοι μικροὶ μεγάλοι
καὶ γιὰ νὰ κάμουν σάν καὶ πρὶν οἱ σκύλλοι τὰ δικά των,
μὰ χαμὲν ἐν τῷ μεταξύ τὸν ἀρχηγὸ τὸ Χάλλη
κι' ἄλλους ἐντόπιους ἀρχηγοὺς ἀτίθασσα λεοντάρια
π' ἀνθήσαν ἀπ' τὸ αἷμα των τῆς δάφνης τὰ κλωνάρια,
κ' ἐκάμανε οἱ χριστιανοὶ ἀλλὰ κ' ἐπάθαν τόσα
ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ σοῦ τὰ πῆ ἡ ταπεινὴ μου γλῶσσα·
κι' ἂν θέλῃς ἀναγνώστᾶ μου γι' αὐτὰ πληροφορία
τὴ ματωμένη διάβασε τῆς Κρήτης ἱστορία.

Ο ΚΗΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Στὸ κήπο τῆς ἐλευθερίας τὸ 'ματοποτισμένο,
καὶ μὲ προγόνων κόκκαλα τοιχοπεριφραγμένο,
ἡ Μάννα μας μᾶς ἔστειλε διὰ Περιβολάρη
ἓνα λεβεντοπαῖδι τῆς, μὲ γνῶσι καὶ μὲ χάρι.
Καὶ μεῖς τὸ 'ποδεχθήκαμε μὲ ἀνοιχτάς ἀγκάλας
καὶ μ' ἀπερίγραπτον χαρὰν, καὶ μὲ τιμας μεγάλας.
Καὶ 'κλαύσαμ' ἀπὸ τῆ χαρὰ· κ' εὐθὺς τὴν ἴδια μέρα
ἄλλα τοῦ κήπου τὰ κλειδιά τοῦ 'δόσαμε στὴ χέρα
κι' ἀνέλαβε διεύθυνσιν· κι' ὁ κήπος λουλουδίζει
ἀπὸ τὴν καλλιέργεια τὸ κάθε δένδρ' ἀνθίζει.
Τὰ δένδρα ἔφεραν καρπούς, καὶ οἱ καρποὶ τὸ πλοῦτος,
κι' ὠμοιάζει κήπον τῆς 'Εδὲμ ὁ κήπος μας ἐτοῦτος.

'Αλλ' ὅταν τὴν διεύθυνσιν ἀφῆκε σ' ἐπιστάτας
ὄπου 'μαλώναν κ' ἔδιωχναν τοὺς μπιστικούς ἐργάτας
σ' ἀνθρώπους ἀκατάλληλους κ' ἔχοντας λαιμαργίαν
οἱ τίμιοι ἐργατικοὶ 'κηρύξαν ἀπεργίαν
γιατὶ δὲν ὑποφέρανε αὐτοὺς τοὺς λαοπλάνους
τοὺς ἐπιστάτας τοὺς σκληροὺς θρασεῖς τε κι' ἀνικάνους.
Κι' ὁ κήπος νὰ ξηραίνεται ἄρχισε..... νὰ ρημῶνη
γιατὶ γυρίσανε γι' αὐτὸν ἀνάποδοι οἱ χρόνοι
κι' ἀφοῦ τῆς διαιρέσεως ἐσπάρθη τὸ ζιζάνιον
δὲν μοιάζει πλέον μὲ 'Εδὲμ· οὔτε μὲ τὸν Τινάνειον.

'Αλλὰ ὑπάρχει μιὰ ἐλπίς πῶς ὁ περιβολάρης
πρὸς ὃν ἐδόθη ἀνωθεν καὶ δύνამις καὶ χάρις,
ἀπὸ τὴν ρίζαν τὸ κακὸν ὅτι θεὸς νὰ πατάξῃ
τοὺς ἐπιστάτας τοὺς κακοὺς ἔξω νὰ τοὺς πετάξῃ
καὶ διορίσῃ ἀντ' αὐτῶν ἄλλου; ἀνθρώπους ἱκανοὺς
ποῦ νὰ εὑρίσκειται σ' αὐτοὺς περσότερη τιμὴ καὶ νοῦς.
Καὶ τοῦτο πράττων βέβαιος νὰ εἶναι, σὰν καὶ πρῶτα,
πῶς θὰ ξαναβλαπτήσουνε τὰ δένδρα καὶ τὰ χόρτα.

Ἄλλως θὲ νὰ μεταβληθῆ (τὸ λέγω μὲ τρομάραν)
ὁ κῆπος μας εἰς ἔρημον τῆς Ἀφρικῆς Σαχάραν,
πράγμα ποῦ δὲν ἐπιθυμεῖ κανένας ἐννοεῖται
οὐδ' ὁ περιβολάρης μας οὐδ' οἱ ἰδιοκτῆται.

Στῆς Κρήτης τοὺς ἀγωνιστάς
τοὺς παραγωνισθέντας
ἀπ' τοὺς πολιτικούς ληστὰς
καὶ τοὺς ἀπαλλαγέντας
ἀφιερῶνται τὸ παρὸν
δῶρον μικρὸν ἄλλ' ἱερὸν.

Πόσοι ποῦ δὲν ἐπιάσανε στὰ χέρια των τουφέκι
καὶ τώρα πέρνουν σύνταξι! καὶ γελοχαχαρίζουν
καὶ πόσοι ποῦ ἴσαν στὸν ἐχθρὸ φωτιά κι ἄστροπελέκι
καὶ τώρα ζητιανεύουνε κι ἀπ' τῆ ντροπῆ δακρῦζουν!

Ἄπ' τῆ ντροπῆ! ἀφοῦ ντροπῆ δὲν ἔχουνε ἐκεῖνοι
δοῦ τοὺς ὑστερήσανε καὶ τὸ ψωμί ἀκόμα!!
οἱ ἄσπλαγγοι πολιτικοὶ κι ἄνιάτοι καρκίνοι
ποῦ ἔνε σὰν νεοπλάσματα στοῦ τόπου μας τὸ σῶμα.

Ἐκεῖνοι ποῦ ἐκτίσανε τὰ σημερινὰ Παλάτια
παλάτια τῆς ἐλευθερίας ποῦ κάθουντ' ἄλλοι τώρα
Σήμερον ζητιανεύουνε μὲ δακρυσμένα μάτια
σὲ καθ' ἀπόκεντρη γωνιά, κάθε χωριὸ καὶ χώρα!!

Γυρνᾶτε· ζητιανεύετε σεῖς οἱ ἀγωνισθέντες
ἐσεῖς ποῦ πολεμήσατε γιὰ τὴν ἐλευθερίά μας
Κι ἂν καὶ σᾶς ἀδικήσανε νῦν οἱ ἀπαλλαγέντες
δὲν θὰ σᾶς ἀδικήσωμεν ἡμεῖς καὶ τὰ παιδιά μας.

Ὁ κάθε εἰς ἢ τὸ ψωμί ποῦχει στὸ σπητικὸ του
ἓνα κομμάτι θὰ κρατῆ ἀπ τῶν παιδιῶν τὸ στόμα.

Εἶναι πτωχὸς ὁ Κρητικὸς μὰ ἄχει καρδιὰν ἱππότου
νὰ τὸ μοιράζη στὰ θεριά ποῦ εἶναι τῶρα πτώμα!

Εἰς τὰ θεριά ποῦ πάλευαν τὴν τίγρην ἀενάως
καὶ τῶρα ποῦ περιμέναν πῶς θὰ ξεκουρασθοῦνε
Τὰ ρίψαν οἱ πολιτικοὶ εἰς ἐρεβῶδες χάος
καὶ λένε· δὲν χρειάζονται πλέον κί ἄς κρημισθοῦνε!

Κυτάξετε τὸν οὐρανὸν! τί 'νε ποῦ περυγίζουν;
εἰν' αἱ ἀθάναται ψυχαὶ μαρτύρων ἀθανάτων
Καὶ βλέπουν τῶν ἀγωνιστῶν τὰ πάθη καὶ δακρύζουν
ὅπως καὶ τῶν πολιτικῶν τὰ κατορθώματά των!

Τοῦ Ἡγουμένου Γαβριήλ ποῦ κἀήκε στ' Ἀρκάδι
γιὰ κύτα! κύτα τὴν ψυχὴν ἐκεῖ ποῦ περυγίζει
Μὲ τῶν μαρτύρων τὰς ψυχὰς ποῦ κἀήκαν ὁμάδι
καὶ βλέπουν τοὺς ἀγωνιστὰς κ' ἡ κάθε μιὰ δακρύζει.

Νὰ ἡ ψυχὴ τοῦ Κόρακα ἡ τρισαγιασμένη
ποῦ ἔκανε πάντα τὴν Τουρκιὰ νὰ τρέμη νὰ φοβάται
Κι' αὐτὴ μᾶς βλέπει 'πὸ ψηλά καὶ συγκεκινημένη
τὴν ἀσπλαγχνὴν πολιτικὴν τοῦ τόπου καταρᾶται.

Γιὰ τρέξατε στὰ μνήματα τῶν τόσων μας μαρτύρων,
καὶ τὸ αὐτί σας βάλλεται· θ' ἀκούσετε νὰ τρίζουν
Τὰ ἅγια τῶν κόκκαλα· ποῦ ἔχουν ἅγιο μῦρον
διότι τοὺς ἀγωνιστὰς λυποῦνται καὶ δακρύζουν.

Κύτα μαρτύρων τάγματα στὸν οὐρανὸ ἐπάνω
ἀμέτρητα· ποῦ στέκονται ὅλα συλογισμένα
Μαρτύρων ποῦ δὲν τρόμαζαν πασσάδες ἢ Σουλτάνο
καὶ λέν· γιατί τ' ἀδέλφια μας πεινοῦνε τὰ καυμένα;

Γιὰ κύτα· διασταυρόνονται στοῦ οὐρανοῦ τὸ θόλος
τὰ χερουβείμ καὶ σεραφεείμ κ' οἱ μάρτυρες καὶ κλαῖνε

Κ' ἕνα τραγοῦδι θλιβερό κι αὐτοὶ κι ὁ κόσμος ὅλος
 μὲ παραπόνεσι πολλή ἀρχίνησαν νὰ λένε.

Κατάρα· τρὶς ἀνάθεμα, καὶ λύπη καὶ μανία
 νὰ ἔχουνε παντοτεινή, καὶ στήθη φλογισμένα
 Ὅποιοι 'νε αἰτία καὶ τραβοῦν καὶ γύμνια καὶ πενία
 τ' ἀπόμαχα λιοντόρια μας τὰ κοσμοζακουσμένα.

4. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΕΡΒΟΛΙ

Μάννα θλιμένη καὶ πτωχή· μέσ' ἔς τὴν ἀπελπισία
 κυλιέται· ποῦ 'ταν μιὰ φορά πανώρηκα καὶ πλουσία.
 Μεγάλη γιὰ τὴ δόξα τῆς καὶ γιὰ τὰ θεῖα κάλλη,
 ὅπου τὴν προσκυνούσανε ὅλοι μικροὶ μεγάλοι,
 καὶ κλαίει· γιατί' ἀπλαγχνοὶ πῆραν τὰ πράγματά τῆς
 καὶ τὴν ἀφήκαν τὴν πτωχή μὲ τ' ἄμοιρα παιδιὰ τῆς
 νὰ συχνοπικροδέρνεται, σ' ἕνα μικρὸ σπιτάκι
 'μερόνυχτα, νὰ πνίγεται στοὺς πόνους καὶ φαρμάκι
 νὰ πίνη πάντα τρίπικρον· δὲν ἐπερνοῦσε 'μέρα
 νὰ μὴν γροικᾷ στὰ στήθη τῆς, τῆς ἀπλαγχνιάς ἀέρα.

Ἐκύταζε τὰ τέκνα τῆς (καὶ 'κεῖνα τὴν 'κυτάζαν)
 ἢ μαύρη κι ἀναστενάζε, (κι' αὐτὰ ἀναστενάζαν)
 καὶ λέγανε· Μανοῦλά μας πτωχή μὰ τιμημένη
 ποῦ 'σουν πλουσία μιὰ φορά καὶ κοσμοζακουσμένη,
 μὰ τώρα ἐκατήνητες πτωχή νὰ ζητιανεύεις
 καὶ ἀπο ἀπλαγχνης καρδιῆς βοήθεια νὰ γυρεύης !!

Κ' ἐκεῖνη πάλιν ἔλεγε, μὲ βουρκωμένο 'μάτι,
 εἰς τῆς ζωῆς τὸ ἔρημο καὶ μαῦρο μονοπάτι,
 πόσα νὰ γράφ' ἡ Μοῖρά μου γιὰ νὰ τραβῆξ' ἀκόμα!
 σπίτι τοῦ πόνου ἐγεινέ τὸ ἄμοιρόν μου σῶμα·
 μὰ δὲν μὲ νοιάζει τίποτε συνήθισα στὸ πόνου,
 δὲν τὴ λυποῦμαι τὴ ζωὴ ποῦ πάντα τὴ σκοτώνω

μόνο λυπούμαι τ' ἄμοιρα κι' ἀδικομοιρασμένα,
 τ' ἀδύναμα παιδάκια μου τὰ ἀπορφανισμένα.
 π' ὅσα κι' ἂν εἶχαν τὰ ὀρφανὰ οἱ κλέπται τοὺς τὰ πῆρσαν
 καὶ κλαῖνε τώρα τὰ πτωχὰ, γιὰ τὴ κακὴ τους μοῖραν.
 Τοὺς πῆρσαν τὰ χωράφια των οἱ κλέπται καὶ τ' ἀμπέλια.
 καὶ γιὰ δικά των τὰ θαρροῦν καὶ σκοῦν' ἀπὸ τὰ γέλοια.

Μόν' ἓνα σπῆτι μὰ μικρὸ στενόχωρο μ' ἀφήκαν,
 μὰ ὄχι ἔπο τὴν λύπην των· ποτὲ δὲν ἠλυπηθῆκαν,
 παρὰ μονάχα γιὰ νὰ ζῶ στὸ κρύο, στὸ χειμῶνα
 καὶ νὰ κυτᾶζουν νὰ γελοῦν γιὰ τὸν πολὺν μ' ἀγῶνα.

Ἡ ἄμοιρη δὲν μοῦ ἔμεινε στὸ κόσμο ἄλλο, μόνον
 αὐτὸ τὸ σπῆτι τὸ μικρὸ· καὶ πνίγομαι στὸν πόνο,
 ἐγὼ καὶ τὰ παιδάκια μου ἀπ' τὴ στενοχωριά μας
 κ' οἱ κλέπται μ' ἄγρια ἀπονιά, κρατοῦν τὰ πράγματά μας!
 Θεὲ μου σὰν νὰ τᾶχανε ἀκριβογορασμένα!
 καὶ τὰ κυτᾶζω ἀπὸ μακρὰ μὲ μάτια δακρυσιμένα.
 Κι' ἀκόμη εἰς ἐπίμετρον τὰ ἄμοιρα παιδιὰ μου
 σάν σκλάβους τὰ δουλεύουνε σ' αὐτὰ τὰ κτήματά μου.
 Σκλάβους μεταχειρίζονται αὐτοὺς ποῦ ξεσπλαθῶσαν
 τοὺς σκλάβους· καὶ πολιτισμὸν καὶ λευθεριά ἐδόσαν,
 Καὶ φῶς εἰς τοὺς ἀόμματους! ἐνῶ ἐκεῖνοι τώρα
 βασανιστήρια καὶ βρισξές μᾶς δίνουν κάθε ὥρα.

Σ' αὐτὸ τὸ σπῆτι τὸ στενὸ καὶ μισορημομένον
 μὲ τὰ παιδιὰ μου πῶς μπορῶ ἢ ἄμοιρη νὰ μένω!
 μικρὸ καὶ χιλιοτρύπητο στὸ κρύο, στὸ χειμῶνα!
 Αὐτὰ καὶ ἄλλα ἔλεγε μὲ πόνο καὶ ἀγῶνα.
 Ἄλλὰ κανεὶς στὸν πόνον της κανεὶς δὲν ἀπεκρίθη!
 μόνον ἡ Μάννα τοῦ Χριστοῦ γι' αὐτὴν συνεκινήθη
 κ' εἶπε σ' αὐτοὺς ποῦ ὅτι ποῦν τὸ κάμνουν ἐδῶ πέρα
 Λυπηθῆτε τὴν ἄμοιρη καὶ δύστηνη μητέρα
 ποῦ μέρα νύκτα δέρνεται μαζί μὲ τὰ παιδιὰ της.
 σ' αὐτὸ τὸ σπῆτι τὸ στενὸ, ἀπ' τὴ στενοχωριά της.
 Κι' ἀπὸ τὰ τόσα κτήματα ποῦ τσ' ἔχετε παρμένα

δότετε τρία τέσσερα ἢ ἐπὶ τέλους ἓνα.

Ναὶ ἓνα τῆς βαργυόμοιρης νὰ τὸ καλλιεργήσῃ
μέσσω στῆ ψεύτικη τῆ γῆ κι ἓνας πτωχὸς νὰ ζήσει,
νὰ λησμονήσῃ ἡ πτωχὴ τὰ βάσανα καὶ πάθη,
τὸ κάθε στόμα ἔμπρὸς σ' αὐτὴν τὴν προσταγὴ βωβάθη.

Κι ἀμέσως συνεδρίασαν οἱ προσταχθέντες ὅλοι
καὶ λὲν τί νὰ τῆς δώσωμεν; Ἐνα μικρὸ περιβόλι
ἀναφωνοῦνε τέσσαρες— κι οἱ ἄλλοι συμφωνοῦνε
κ' ἐν ἀπὸ τὰ περιβόλια τῆς σ' ἐπαραχωροῦνε,
νὰ βάλῃ δένδρα ζηλευτὰ κι ὠραία νὰ ἀνθίσουν
κι ἂν κάμῃ τέλος προκοπὴ θεὸ νὰ τῆς τὸ χαρίσουν
καὶ ὄχι τοῦτο μοναχὰς ἀλλὰ ἀκόμη κι ἄλλα
ἀκόμη μεγαλειότερα· κ' εὐμορφα καὶ μέγαρα.

Εὐθὺς ἡ Μάννα ὡς τὸ ἔμαθεν ἓνα παιδί της κράζει
καὶ τὸ φιλεῖ μὲ κλάμματα καὶ τὸ σφιγκταγκαλιάζει.

Καὶ λέγει ἀγαπημένο μου, παιδί μου, παληκάρι
παρηγοριά μου τῆς πτωχῆς καὶ ζηλευτὸ καμάρι·
ἐν ἀπὸ τὰ περιβόλια μας μᾶς ἔχουνε χαρίσει,
(καὶ τρέχανε τὰ μάτια της σαν τὸ νερὸ στῆ βρούσι).

Περβόλι ποῦ τὸ εἶχα πρὶν σὰν νύφη στολισμένο,
μὲ δένδρα, μὲ κρύα νερά· μὰ ἔν τῶρα ρημιωμένο,
γιατί δὲν ἐφροντίζανε νὰ τὸ καλλιεργοῦνε,
μόνον ν' ἀρπάσουν ἀπ' αὐτὸ ὅτι ἔθελε εὐροῦνε.

Τὰ δένδρα του ἔξερζῶσαν! λουλούδια πλὴθὸ δὲν ἔχει
ἡ ἐρημιὰ ὀλοζώντανη μέσα σὲ τοῦτο τρέχει.

Κ' ἡ φοβερὰ καταστροφὴ γέλοια, χάρες γεμάτη,
μέσσω σ' αὐτὸ θεμέλιωσε τὸ μαῦρό της πάλατι!

Ῥίζα χλωρὴ δὲν τ' ἄφησαν· δὲν μοιάζει μὲ περβόλι
αὐτὸ ποῦ ἐζηλεύαν πρὶν μικροὶ, μεγάλοι, ὅλοι.

Μόνον παιδί μου γρήγορα τρέξε καὶ μὴν ἀργήσῃς,
ὡσὰν παιδί μου μπιστικὸ νὰ τὸ καλλιεργήσῃς.

Αὐτὸ χαρίζουν σήμερον παιδάκι μου σ' ἐμένα,
ἀπὸ τὰ τόσα πράγματα ποῦ μοῦχουν ἀρπαγμένα.

Καί μᾶς τὸ δίδουν καὶ αὐτὸ γιὰ δοκιμὴ νὰ ἴδουν,
 ἂν τὸ καλλιεργήσωμεν εἰ δ' ἄλλως θὰ μᾶς πούνη.
 «Γιὰ σὰς ἡ Γῆ, κ' ἡ ἑλευθεριά κι' ὁ Οὐρανὸς ἐχάθη».
 Τρέξε παιδί μου γρήγορα μὲ πνίγουνε τὰ πάθη.

Ἐκλαιγ' ἡ Μάννα ἡ ἄμοιρη· πόνος, χαρὰ καὶ λύπη,
 τὸ σῶμά της κατέλαβε· καὶ μ' ἅγιο καρδιοκτύπι
 σ' ἀγαπημένο της παιδί ξαναφιλεῖ μὲ χάρι
 καὶ μὲ κρυφὴ τὸ ἔστειλε ἐλπίδα νὰ τὸ πάρη.

Φεύγει τὸ Λεβεντόπαιδο· πηγαίνει στὸ περβόλι
 κ' οἱ δούλοι ἀναγάλλιασαν μικροὶ μεγάλοι ὄλοι.
 «Καλῶς τὸ Νιὸ τὸ ἑμορφονιὸ, καλῶς τὸ παλληκάρι,
 καλῶς τὸ ζηλευτὸ κορμί, τὸν ἄξιο περβολάρη.
 Καλῶς τὸν Οἰκοκύρη μᾶς ὅπου ζωὴ θὰ δῶση
 ἑστὸ περιβόλι ποῦ χανε οἱ κλέπται ἐρημώσει.
 Καλῶς τὸν ποῦ τὸν ἔστειλε ἡ Μάννα μᾶς κ' ἡ Μοῖρα
 νὰ ξεχωρίσῃ σήμερον τὸ ἑστάρι ποῦ τὴν ἴρα.
 Καλῶς τῆς Μάννας μᾶς τὸ γυιὸ ποῦ θὰ ἐπιστατήσῃ
 τὸ περιβόλι μᾶς σὰν πρὶν νὰ τὸ καλλιεργήσῃ.
 Κι' ὅταν τὸ ἔργον του αὐτὸ μὲ πόθο τελειώσῃ,
 ἑστὴ Μάννα μᾶς τὴ ποθητὴ θὲ νὰ τὸ παραδώσῃ».

Ἄνελαβε διεύθυνσι τὸ παλληκάρι τοῦτο,
 τοὺς ἐπιστάτας τοὺς κακοὺς τοὺς διώγει μὲ τὸ κνοῦτο
 καὶ διορίζει ἀντ' αὐτῶν ἀνθρώπους ἐδικούς του,
 ποῦ νόμιζε πῶς θάχαγε τοὺς εὐγενεῖς σκοπούς του.
 Δένδρα διάφορα πολλὰ καὶ λούλουδα φυτεύει,
 μὲ κάθε τρόπον προσπαθεῖ νὰ τὸ ἀναδασώσῃ
 μυρσίνας, δάφνας ἔστειλε παντοῦθε καὶ γυρεῦει,
 νὰ τὸ φυτεύσῃ γρήγορα στὴ Μάννα νὰ τὸ δώσῃ.

Ἔως ἐδῶ πολὺ καλὰ πηγαίνει ἡ δουλιὰ μᾶς,
 ἀλλὰ τοὺς ἐπιστάτας μᾶς τοὺς ἑρέσῃ ἡ ἰδέα,
 ὅτι σ' αὐτοὺς ἀνήκουνε τὰ δένδρα καὶ φυτὰ μᾶς
 ὅσα ὑπάρχουν εἰς αὐτὸ! καὶ παλαιὰ καὶ νέα!

Καὶ προσκαλοῦν τοὺς φίλους των· κί ἀμέσως τρέχουν ὄλοι,
 κ' ἐμβαίνουν πρώτοι· πρώτοι αὐτοὶ μέσα στὸ περιβόλι·
 μικροὶ μεγάλοι μὲ χαρὰ στὸ περιβόλι τοῦτο
 νὰ παίξουν, νὰ γελάσουν, νὰ φᾶνε ξένο πλοῦτο.
 Ἐκεῖνοι ποῦ δὲν ἔσπειραν γυρεύουν νὰ θερίσουν!
 καὶ τοὺς ἐργάτας νηστικούς κυτάζουνε ν' ἀφήσουν!
 Στὸ περιβόλι ἔμβήκανε σύσσωμοι ὄλοι· φρέικη!
 μὲ τὴν ἰδέα πῶς σ' αὐτοὺς καὶ μόν' σ' αὐτοὺς ἀνήκει!
 Τὰ δένδρα τοῦ περιβολιοῦ σποῦνε καὶ ξεριζώνουν,
 κί αὐτοὶ ποῦ τὰ φυτεύανε μὲ λύπη ἀναδακρῶνουν,
 σὰν ἴδανε τὴ ρημαγὴ καὶ ἀκαταστασίαν
 ἀπ' τὴν ἐλπίδα πέσανε εἰς τὴν ἀπελπισίαν·
 καὶ λὲν τοῦ περβολάρη μας μὲ ἄμαρτια βουρκαωμένα,
 γιὰ κύταξε τὰ ἔργα σου πῶς εἶν' κατεστραμμένα
 ἀπὸ τοὺς ἐπιστάτας σου ποῦ νόμισες ἀνθρώπους!
 Ἰδὲ πῶς ἐκατέστρεψαν τόσων αἰώνων κόπους.

Τὴν παντελῆ καταστροφὴν σὰν εἶδ' ὁ περβολάρης,
 ὅπου οἱ ἐπιστάται του εἶχανε κακωμένη
 τοὺς λέγει· σᾶς ἐνόησα, δὲν θά σᾶς γείνη χάρις,
 ἔξω εὐθὺς νὰ φύγετε, κἀνεῖς σας νὰ μὴ μένη,
 γιὰτὶ στοιχηματίσετε, σᾶς ἔμαθα πειὰ, φθάνει
 ποιὸς περισσότερη ζημιὰ στὸ κῆπό μου νὰ κἀνη.
 Καὶ τοὺς διώχνει κί ἀντ' αὐτῶν ἔβαλλε τώρα ἄλλους,
 ἀμερολήπτους, ἱκανοὺς, ἐξύπνους καὶ μεγάλους.
 Ἄλλ' ὅμως τί θὰ κάμουνε κ' ἐποῦτοι οἱ καυμένοι,
 ὅσον καὶ νὰ ἦνε τίμιοι καλοὶ καὶ προκομμένοι.
 Σὰν τί ἔμπορεῖ νὰ κάνουνε; τί ἔμπορεῖ νὰ γίνη;
 τοὺς ἐπιστάτας ἔδιωξε μὰ ἔμειναν ἐκεῖνοι
 οἱ φίλοι τῶν ἐπιστατῶν μέσα στὸ περιβόλι
 καὶ τώρα ἀν' ἐργάζονται καθημερινὴ καὶ σχολῆ,
 οἱ ἐπιστάται οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι ποῦ ἦνε τώρα,
 τ' ἄτυχο περιβόλι μας γιὰ νὰ δενδροφυτέψουν,
 αὐτοὶ ὅπου ἔμεινανε ἀμέσως σὲ μιὰ ὥρα,
 μόνον νὰ βροῦνε μοναξιά δὲν θὰ τὸ καταστρέψουν;
 Περιβολάρη μας καλὲ, χρυσὲ περιβολάρη,

Ένας καλός βιολάτορας σάν τι σκοπό θά παίξῃ.
 ὅταν τοῦ ὀσούν τὸ βιολι ἀλλά χωρὶς δοξάρι ;
 δεμένος χειροπόδαρα ἴμφορεὶ κάνεις νὰ τρέξῃ ;

Τώρα ὁ περβολάρης μας ἀπὸ τὰ πεπραγμένα,
 μόνος του πρέπει νὰ σκεφθῆ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ,
 αὐτοὺς ὅπου τὰ ἔργα του ἔχουν κατεστραμμένα,
 ἂν εἰς τὸ περιβόλι του πρέπει νὰ τοὺς ἀφήσῃ.

Ἔτσι ἂν ὁ κόσμος προσπαθεὶ τὸν ἄχαρό της θρόνο
 σ' αὐτοὺς ποῦ δὲν ἐξέχασαν τὸ κλάμα καὶ τὸν πόνο,
 καὶ τῆ κακοῦργα συμφορὰ, νὰ κτίσῃ ἢ κακία.

Κ' ἐκεῖ ποῦ λάμπει ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀγνὴ θρησκεία,
 ζητεῖ ὁ μαῦρος δαίμονας τὸν θρόνον του νὰ κτίσῃ.
 καὶ βέβηλον μέσ' ὅσ τὰ ἅγιον γυρεύει νὰ σκορπίσῃ !

Καὶ στὸ φτωχὸ περβολι μας ποῦ μὲ χαρὰ καὶ λύπη
 ὁ κηπουρὸς τὸ φύτευε, καὶ μ' ἅγιο καρδιοκτύπι
 ἐφύτρωσαν ζιζάνια· χρυσὲ περιβολάρη
 ποῦ χωμε λύπη γιὰ χαρὰ, γιὰ τῆ δική σου χάρι,
 ποῦ τὸ περβόλι βλέπωμε νὰ χάνετ' ὀλόενα,
 κι' ὄλοι ἐλπίζωμε σ' ἐσὲ μὲ μάτια δακρυσμένα.
 Σάν θές περιβολάρη μας περβόλι ἀνθισμένο,
 ποῦ νὰ σκορπίζῃ μυρωδιὲς καὶ κοσμοξαχουσμένο·
 τοὺς ἀνικάνους δίωξε καὶ ὄλους τοὺς κηφῆνας,
 π' ἄλλο δὲ συλλογίζονται μόν' νὰ τελειώσ' ὁ μήνας.

Ἄφησε μόνον τοὺς πιστοὺς ὅπου πιστὰ δουλεύουν
 καὶ μοναχὰ τὸν κόπον τους τὸν τακτικὸν γυρεύουν.
 Σκόρπισε τὰ ζιζάνια, καὶ ἀνοιξε τῆ θρῦσι
 νὰ πάρῃ τὸ περβόλι μας ζωὴ νὰ ξαναθίσῃ.

Ἔβγαλε τ' ἀγριόχορτα καὶ τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους
 νὰ δούμε ὄλοι ζωντανοὺς τοὺς τόσους μας τοὺς κόπους.
 Καὶ τότε θά σ' ἀνάβωμε λαμπάδα σάν τ' ἁγίου.

Ὁ Ἡρακλῆς καθάρισε τοὺς σταύλους τοῦ Αὐγείου,
 διοχετεύσας εἰς αὐτοὺς τοῦ Ἀλφειοῦ τὸ ρεῦμα.

Καὶ σὺ ὡς νέος Ἡρακλῆς μὲ ἓν σου μόνον νεῦμα
 ἴμφορεὶς περιβολάρη μας νὰ ξανακάνῃς πάλι,

τὸ δόλιο περιβόλι μας σὰν ἀνοιξὶς νὰ θάλλῃ.
 Ναι, ναι προτοῦ φωνάξωμε στὴ ποθητὴ Μητέρα,
 καὶ στρέψῃ μὲ πολὺ καῦμὸ τὸ βλέμμα της ἴδῳ πέρα.

1903

5. ΕΙΣ ΤΟΝ ΗΡΩΙΚΩΣ ΠΕΣΟΝΤΑ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΠΑΥΛΟΝ ΜΕΛΑΝ

Δὲν βάσταξες στὰ αἵματα σὰν εἶδες βουτηγμένη
 τὴν ἀδελφὴ μας τὴ καλὴ κι' ἀδικοσκληρωμένη
 μὰ ἴκονες μὲς στὴ καρδιά· μὲ δάκρυα στὰ μάτια
 ἀφήκες ταῖς ἀνάπασαις καὶ τὰ ἴψηλά παλάτια
 τῆ θέσι, τῆ γυναῖκά σου καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ σου
 κ' ἐζώσθης τ' ἄρματά σου.

Κ' εἶπες στοὺς διευθύνοντας τοῦ κόσμου τὰ ἡνία
 εἰσθε σκληροὶ καὶ ἄσπλαγχοι γιὰ τὴ Μακεδονία!
 Διότι ἐπιτρέφετε δυὸ λύκοι αἰμοβόροι
 νὰ πάρουν ἀπ' τὴν ἀγκαλιὰ τῆς Μάννας μας τὴ κόρη
 γιὰ νὰ τὴ βασανίζουνη καὶ νὰ τὴ τυραννοῦνη
 κι' ὡς ἕναι τὸ τίμιον αἷμα τῆς νὰ ρουφοῦνη!
 καὶ νὰ τὴν πετσοκόβουνη μὲ δίκοπα μαχαίρια
 καὶ σεῖς νὰ στέκεσθ' ἀπαθεῖς μὲ σταυρωμένα χέρια!

Καὶ ἴπῃρες κάμπουσα παιδιὰ
 ὅπου σοῦ μοιάζαν στὴ καρδιά.

Τὴν ἀδελφὴ μας τὴ καλὴ νὰ πᾶς νὰ βοηθήσῃ
 ἀλλ' οἴμοι! φεῦ! ἐπρόκειτο τὸ αἷμα σου νὰ χύσῃς!
 Ὅμας ἀνάνδρων προδοτῶν κ' αἰμογαρῶν Βουλγάρων
 σ' ἐπρόδοσεν εἰς τάγματα Ὄθωμανῶν βαρβάρων!
 Κι' ὡς δολοφόνου ἀπιστοὶ, καὶ σκύλοι ἀγριεύσανε,
 κι' ἀτίμως σ' ἐκυνήγησαν κι' ἀνάνδρως σὲ φονεύσανε!

Ἄλλὰ τὸ ἅγιο αἷμά σου, ἐχάραξε ταινία
 ποῦ ἔγραφ' ἐπάνω κ' ἔλεγε « Ἑλλάς - Μακεδονία »
 Ναὶ Παῦλε, στοῦ τιμίου σου τοῦ αἵματος τὴν ἄχνη,
 θὲ νὰ φυτρώσῃ Λευθεριάς ἡματοβαμμένη δάφνη.
 Βασανισμένης Λευθεριάς κ' ἀκριβοπλερωμένης
 ποῦ θ' ἀκουστῇ στὰ πέρατα ὅλης τῆς οἰκουμένης.

Ἡ Ἑλλάς στὸ θάνατό σου καὶ λυπεῖται καὶ πενθεῖ
 (ἂν καὶ ἡ ἐλευθερία μὲ τὸ αἷμα μόν' ἀνιῇ)
 Ἡ πατρίς γιὰ σὲ στεναίνει μὲ τὰ μάτια βουρκωμένα
 ἐκλαυσε γιὰ τὴ πατρίδα κ' ἡ πατρίς κλαίει γιὰ σένα.

Κλαίωμεν κ' ἡμεῖς οἱ Κρήτες τ' ἀετόφτερο λιοντάρι
 τὸ Μελαῖ τὸ δοξασμένο τὸ γεναῖο παλληκάρι
 ποῦ στὸ φόνο του συντρέξαν Τούρκοι, Βούλγαροι καὶ Χάρος
 ποῦ ἔτον κόσμημα τοῦ ἔθνους καὶ τῶν ὑποδούλων θάρρος.
 Κ' ἡ πολυπαθὴς μας Κρήτη ἀπὸ ἄκρη ἕως ἄκρη,
 τοῦ Μελαῖ τὸ τάφο ραίνει μ' ἐν ἅπ' τὴ καρδιά της δάκρυ.

27 Ὀκτωβρίου 1904.

6.

Στὸ γλυκόφωνον ἀηδῶνι
 τὸ φιλέλληνα τὸ Γκάλι
 ποῦ γιὰ τὴν ἐλευθερία
 ἡμέρα νύκτα πάντα ψάλλει.

Οἱ παρήγοροί σου λόγοι ποῦ ἔπες μέσα στὴ Βουλὴ
 περὶ Κρήτης καὶ Ἑλλάδος μᾶς ἐθάρρυναν πολὺ.
 Σπύλε τῆς ἐλευθερίας· θάρρος καὶ παρηγοριά μας
 εἰς τοὺς λόγους ὅπου εἶπες ἠῶρε ἄνεσ' ἡ καρδιά μας.
 Ἐὰν εἶχανε καὶ ἄλλοι εἰς τὰ στήθη ὅπως σὺ

Γκάλι μας καρδιά χρυσή.

Δηλαδή ἂν εἶχε κι' ἄλλους τὰν ἐσένα ἢ Εὐρώπη,
 δὲν θὰ χάνονταν ἀδίκως στοὺς πολέμους οἱ ἀνθρώποι,

ἐπειδὴ ὁ κάθε σκλάβος θὰ ἔβρισκε τὴ λευθεριά του
καὶ δὲν θὰ κατεπατοῦντο καθ' ἑνὸς τὰ δίκαιά του.

Χαῖρε χώρα τῶν ἡρώων κ' ἡμιθέων Ἰταλία
ποῦ ὁ κόσμος σὲ θαυμάζει γιὰ τὰ τόσα μεγαλεῖα.
Χαῖρε χώρα δοξασμένη καὶ ποτὲ νὰ μὴ πεθάνης
ἀφοῦ τέτοια τέκνα ἐγάνης.

Τέτοια τέκνα τὴν πατρίδα ὅπου γεννηθῶν τιμοῦνε
καὶ τὸ θαυμασμὸ τοῦ Κόσμου καὶ συμπάθεια κινοῦνε.

Ὅσα λόγια γιὰ τὴ Κρήτη ἔχεις φίλε λεγομένα
τὰ θεώρησεν ἐκείνη ἀνθ' ἐλπιδογεννημένα.

Μ' ἂν οἱ ἰσχυροὶ τοῦ Κόσμου δὲν ἐκάμφθησαν ἀκόμη
τοὺς ἀναξιοπαθοῦντας σκλάβους νὰ ἐλευθερώσουν
μὲ τοὺς λόγους ὅπου εἶπες, καὶ αὐτοὶ θὰ λάξουν γνώμη
καὶ μιὰ μέρα τρισαγία θεὸ νὰ μᾶς σε ξεσκληθώσουν.

Ὅλ' οἱ Κρήτες ἐδῶ πέρα νὰ γνωρίζης φίλε Γκάλι
τ' ὄνομά σου τὸ προφέρουν μὲ εὐλάβεια μεγάλη.

Πῶς νὰ μὴ σὲ ἀγαποῦμε ἀφοῦ πάντα τὸ καλὸ μας
στὴ Βουλῇ τῆς Ἰταλίας στεντορειῶς τὸ φωνάζεις;
καὶ ζητεῖς μέρα καὶ νύκτα τὸν ἀπελευθερωμὸ μας
κι' ὄσους θέλουν τὸ κακό μας ἄσπλαγχνα καυτηριάξεις;

ὦ! ἀγνώμων θεὸ νὰ ἦτο τότε σύμπασα ἡ Κρήτη
σὰν δὲν ἀγαποῦσε κείνον ποῦ τὸ δίκιο τῆς κηρύττει.

Τῆς βασανισμένης Κρήτης χαῖρε στήριγμα καὶ θάρρος.

Μιὰ παράκλησι ἀκόμα θὰ σοῦ κάμω, μὴ πρὸς βᾶρος.

Ὅπως μέχρι τοῦδε εἶπες γιὰ τὴ Κρήτη μας πολλὰ
καὶ σπουδαῖα καὶ καλὰ.

Καὶ εἰς τὸ ἐξῆς μὴ παύσεις νὰ στηρίζης τὸ καλὸ μας
γιατ' ἡμεῖς σὲ θεωροῦμε φίλον μας κι' ἀδελφόν μας.

Νὰ γνωρίζης πῶς ἡ Κρήτη σ' ἀγαπᾷ καὶ σὲ λατρεῖ
κάθε λόγος σου γιὰ κείνη τὴ καρδιά τῆς θεραπεύει.

7. Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΚΑΖΑΝΗΣ 1821

Ψηλά στα ύπερήφανα βουνά του Μεραμβέλλου
 που οι Τούρκοι δὲν κοτούσανε ποτὲ νὰ τὰ πατήσουν
 γιατί τὸ κάθε ζάλο των μὲ αἶμα τὸ πληρώναν.
 Εἰς τὴ περίφημη κορφή τῆς ξακουστῆς Ἀλόϊδας
 ποῦνε ντυμένη πράσινα χειμῶνα καλοκαίρι
 ποῦ ἔχει τὰ θεόρατα δένδρα καὶ κυπαρίτσια
 ποῦ εἶν' ἐκεῖ τῆς Κλεφτουργιάς τ' ἀθάνατο λημέρι
 ποῦ τρέχει τὸ γλυκὺ νερὸ καὶ χρύσο σάν τὸ χιόνι
 ὅπου μερόνυκτα φυσᾶ τὸ καθαρὸν ἀγέρι
 καὶ τὰ πουλάκια τραγουδοῦν τῆς λευθερίας τραγούδια.
 Βρίσκειτ' ὁ λεοντόκαρδος ὁ καπετὰν Καζάνης,
 ὁ τρόμος τῆς Γενιτσαριάς καὶ τῶν Ρωμηῶν τὸ θάρρος·
 μὲ διαλεμένα ἄφροβα ἔνδεκα παλληκάρια
 ποῦ δὲν ἐλογαριάζανε γιὰ τίποτε τὸ χάρο

Στὴ σοῦβλα ἔχουν τὰ ψητὰ ὅπου μοσχομουρίζουν
 κ' ἔχουνε καὶ περίφημα κρασὰ μέσα σταῖς τσότρες·
 καὶ τρῶν' καὶ πίνουν καὶ γλεντοῦν καὶ γλυκοτραγουδοῦνε
 καὶ παίζουν λύρα Κρητικιά καὶ τὸ συρτὸ χορεύουν.
 Μὰ ἓνα μικρὸ κλεφτόπουλο Καινουργιοχωριτάκι
 οὔτε ψητὸ δοκίμασε, οὔτε κρασί δὲν ἤπιε
 μόν' ἔστεκε περίλυπο κλιτὸ καὶ λυπημένο
 σάν νάχε ἔλθει ἀπὸ καμμιὰ συγγενικὴ κηδεῖα.
 Κι' ὁ καπετάνιος τὸ θωρεῖ καὶ τοῦ φωνάζει· « Πέτρε,
 γιατί παιδάκι μου δὲν τρῶς καὶ δὲν διασκεδάζεις;
 ὅπως τὸν εὐρης τὸ καιρὸ πρέπει νὰ τὸν περνάης. »
 Κ' ἐκεῖνο τοῦ ἀπήντησε « δὲν ξέρω καπετάνιο
 τί ἔχω κ' ἡ καρδιά μου ἔγινε σάν μολύβι
 καὶ σάν νὰ μοῦ ἴλεγε κανεῖς, Πέτρε σοῦ τρέχει κάτι ». —
 Τὸν νοιώθω παλληκάρι μου τὸ πόνο τῆς καρδιάς σου
 καὶ τὸν γνωρίζεις καὶ ἐσύ μὰ νὰ τὸν πῆς δὲν θέλεις.

Ἐσύ μικρέ μου ἀναζητᾶς νὰ πᾶς εἰς τὸ χωριό σου
νὰ δῆς τὴν ἀγγελόμορφη ποῦ θὲ νὰ κάμης ταῖρι.
(Ὁ Πέτρος ἤψε κι' ἔσβυσε ἀπὸ τὴν ἐντροπή του,
καὶ σὰν κορίτσι ντροπαλὸ χαμῆλωσε τὰ μάθια.)
Σῦρε λοιπὸν παιδάκι μου νὰ πᾶς στὸ καρσούλι,
διὰ ν' ἀλλάξῃς τὸ φρουρὸ τῆ βάρδια σου νὰ κάνῃς
νὰ σοῦ περάσ' ὁ λογισμὸς τσ' ἀρραβωνιαστικῆς σου.

Ἔκαμε τὸ κλεφτόπουλο ὅτ' εἶπ' ὁ καπετάνιος.
Μὰ μόλις ὅμως ἔφθασε κι' ἀνέλαβε τῆ βάρδια
βλέπει στῆ ρίζα τοῦ βουνοῦ ἓνα παλληκαράκι
π' ἀνέβαινε τ' ἀνήφορο κ' ἔτρεχε σὰν τ' ἀγρίμι.
Τοῦ σύρν' ὁ Πέτρος μιὰ φωνὴ «Σταμάτησε! ποῖς εἶσαι;»
—«Ἄπ' τὸ Καινούριο τὸ χωριὸ ἔρχομ' ἀπεσταλμένος
καὶ φέρνω λυπηρὰ γραφὴ μαυροσκοτεινιασμένη,
στὸ καπετάν Μανώλη μας ἀπὸ τοὺς χωριανούς μας·
καὶ νὰ τοῦ πῶ ξεχωριστὰ, μοῦ εἶπαν, μὲ τὸ στόμα
νὰ τρέξῃ ὅσον ἠμπορεῖ γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὸ αἷμα!
γιατὶ οἱ Τοῦρκοι ἤλθανε κ' ἐπήρανε μὲ βία
τῆ πλειὰ καλὴ κοπέλα μας! τὴν Ἐλενιώ τῆς χήρας
ποῦ ἔχεν ἀρραβωνιαστικὴ ὁ χωριανός μας Πέτρος
τὸ ὄμορφο κλεφτόπουλο ποῦ βρίσκεται μαζί σας
γιατὶ τῆ θέλει ὁ Πασσᾶς στοῦ Κάστρου τὸ χαρέμι.»

Οὔτε φωτιά τοῦ μπαρουθιοῦ, οὔτε ἀστροπελέκι
ἂν ἐπεφταν ἐξαφνικὰ τὰ δυὸ μαζί στὸ Πέτρο
δὲν θὰ τοῦ προξενούσανε τόσο καῦμὸ καὶ λαύρα.

Στέκα τοῦ λέγει μιὰ στιγμὴ, ζάλο νὰ μὴ σημώσῃς
τὸ καπετάνιο μας προτοῦ ἂν δὲν εἰδοποιήσω.
Καὶ ρίπτ' ἀμέσως μιὰ βολιὰ τοῦ τουφεκιοῦ κι' ἀκοῦνε
οἱ κλέφτες ποῦ γλεντίζουνε— ὁ καπετάνιος τρέχει
μὲ τέσσερα κλεφτόπουλα νὰ μάθῃ τί συμβαίνει.
—Τί 'νε ρὲ Πέτρο, λέγε μας— κι' ὁ Πέτρος τ' ἀπαντᾷ
«Ἄχ! καπετάνιε μου· κακὰ πολὺ κακὰ χαμπάρια!
Οἱ τοῦρκοι μ' ἀφαιρέσανε τὸ φῶς τῶν ἀμμαθῶν μου!

μου πήραν καπετάνιο μου τὴ ραβωνιαστικὴ μου»
 —Μὰ πῶς τὸ βεβαιώθηκες; —Αὐτὸς ὁ χωριανὸς μου
 ποῦ στέκεται 'κεῖ ἀντικρὺ ἀπὸ μακρὰ μου τῶπε.
 «Σήμωστε 'δῶ νὰ μᾶς εἰπῆς τί τρέχει χριστιανέ μου;»
 (εἶπε μὲ μιὰ γλυκεῖα φωνὴ ὁ καπετάν Καζάνης
 σ' αὐτὸν ὅπου ἐστείλανε οἱ Καινουριοχωρῖται)

Σημῶνει τοῦτος χαιρετᾶ καὶ τοῦ φιλεῖ τὸ χέρι
 καὶ δίδει του καὶ τὴ γραφὴ ὅπου τοῦ ἐβαστοῦσε
 ποῦ κι' ἀπ' τῆ τέσσαρες γωνιῆς τὴν εἶχανε καυμένη.
 'Ανοίγ' ἀμέσως τὴ γραφὴ κι' ἀρχίζει νὰ διαβάξῃ
 κι' ἀφοῦ τὴν ἐποδιάσασε γυρίζει καὶ τοῦ λέει·
 «Πές μου θὰ τοὺς προφθάσωμεν;» —Πιστεύω καπετάνιο
 ὅτι θὰ τοὺς προφθάσετε, γιατί αὐτοὶ περνοῦνε
 μὲ χῶρις θιάσι ἀπ' τὰ χωριὰ ποῦ 'νε στὴ περασά των
 καὶ σφάζουν καὶ ληστεύουνε καὶ πλιατσικολογοῦνε·
 ἀπόψε τὸ πολὺ πολὺ θὰ φθάσουνε στὰ Μάλλια.
 Τὴν ὥρα ποῦφευγα ἐγὼ ἐφεύγανε κ' ἐκεῖνοι.
 —Πὸς' εἶναι; ξεύρεις νὰ μου πῆς; —Σαράντα καπετάνιε.
 —Μὰ τότε δὲν θὰ πληρωθοῦν τὰ ζάλα μας ὡς πρέπει·
 ἐτοῦτοι δὲν μᾶς ἔρχονται τοῦλάχιστον προσφάγι·
 ἔπρεπε νὰ 'νε ἕκατὸ τὸ κάτω κάτ' ὀγδόντα
 ποῦ νὰ 'χωμε νὰ κάνωμε δουλιὰ, ἀλλὰ σαράντα
 εἶνε κυνήγι ἀσήμαντο· ὅμως γιὰ τὸ χατῆρι
 τῆς χριστιανῆς ποῦ 'πήρανε ἔννοια σου θὲ νὰ πᾶμε,
 γιατί προορισθήκαμεν ἑμεῖς ἀπ' τὴ θεότη
 τοὺς σκλαβωμένους ἀδελφούς πάντα νὰ βοηθοῦμε.
 Καὶ τρέξε πίσω σὺ νὰ πῆς στοὺς Καινουριοχωρῖτες
 «'Αν θέλ' ὁ Θεὸς κ' ἡ Παναγιά ἡ ἄχραντη Παρθένα
 τὸ βράδυ θὰ 'νε ἡ Λενιώ στῆς μάννας' τῆς τὸ σπῆτι.

'Απεσταλμένος χαιρετᾶ καὶ φεύγει πάλι πίσω
 κι' ὁ καπετάνιος προσκαλεῖ εὐθὺς τὰ παλληκάρια
 καὶ μὲ φωνὴ ποῦ ἦτανε γλυκεῖα ὡσάν τ' ἀγγέλου
 τοὺς εἶπενε «λεβέντες μου· τελείωσε τὸ γλέντι
 ποῦχαμε πάνω στὸ βουνὸ. Καὶ τώρα ἐτοιμασθῆτε

γιατ' ἄλλο γλέντι θά ἔχωμε μὲ τοὺς παληομπουρμάδες.
— Εἴμεθα ἔτοιμ' ἀρχηγὲ εἰς τὰς διαταγὰς σου
ὅτι διατάξεις θὰ γενῆ· ἐκεῖ ποῦ θὲ νὰ πάη
ἡ τρίχα σου ἢ ἀκριβὴ θὰ πᾶ ἢ κεφαλὴ μας.

Πέρνουνε δίπλα τὰ βουνά καὶ διαπερνοῦν λαγαῖδια,
μπαίνουν σὲ δάση ἀπέραντα, σὲ χαλασῆς, σὲ ρυάκια
καὶ τρέχουν σὰν νὰ εἶχανε ἀετοῦ φτερά στὰ πόδια.
Φθάνουν στὰ Μάλλια στὸ χωριὸ τρεῖς ὥρες πρὶν βραδυάσει.
Στέλνουν ρωτοῦνε μυστικά οἱ τοῦρκοι ἂν ἐπεράσαν
Κι' ἀφοῦ βεβαιωθῆκανε πῶς πίσω εἶν' ἀκόμη
στιγμὴ δὲν ἐσταθῆκανε μόν' πᾶνε στὴ Σταλίδα
ποῦ δὲν μποροῦσαν ἀπ' ἄλλοῦ οἱ τοῦρκοι νὰ περάσουν.
Ἐκεῖ τοὺς τοποθέτησεν ὁ καπετὰν Καζάνης
καὶ δίδει τοὺς διαταγὰς πῶς πρέπει γιὰ νὰ γένη.

Στὰ μητηρίζα κρύφθησαν κι' ἐπρόσμεναν τὴν ὥρα
ποῦ οἱ τοῦρκοι θὰ περνούσαν· μὰ ὡς ὅτου νὰ ἴθωῦνε
ἡ ὥρα τοὺς ἐφάνηκε πῶς ἦταν ἐβδομάδα.

Ἐξαφνα βλέπουνε μακρυὰ ἄρματα καὶ γιαλίζαν,
φωναὶ ἀλόγων, ποῦ ἔκαναν μὲ τὰ ποδάρια σκόνι,
πεζοὺς καὶ καθαλάριδες οἱ τοῦρκοι ξεπροβάλαν.
Σωπάτε κ' ἔρχετ' ὁ λαγὸς νὰ πέση στὴ μπαγίδα,
(τοὺς λέγει τότε σιγαλὰ ὁ καπετὰν Καζάνης)
μόνο κρυφθῆτε μὴ μᾶς δοῦν πρὶν νὰ μᾶς πλησιάσουν

Οἱ τοῦρκοι πλησιάζανε ἀνέγνωι καὶ γελοῦσαν
κ' εἶχανε στὰ μουλάρια των ὅτ' ἤϊραν φορτωμένα
ἀπ' τὰ χωριά ποῦ πέρασαν σιτάρια καὶ κριθάρια
φορέματα τῶν γυναικῶν κι' ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας
εἰκόνας, δισκοπότηρα, δίσκους, καὶ θυμιατήρια!
Εἶχανε δὲ καὶ τὴ Λενιώ σ' ἓνα μουλάρι ἀπάνω
ποῦ ἔχε τὴν ὄψι τῆς νεκρᾶς κι' ἀπ' τὸ πολὺ καῦμό της
ὠμοιάζε κρίνου γαλανοῦ καὶ ρόδου μααραμένου
καὶ τὴν ἐσύρναν τὰ σκυλιὰ κλιτῆ καὶ λυπημένη.

Σιγά (λέγει ὁ Μπουλούμπασης) στοὺς ἐπιλοίπους τούρκους
μὴ τρέχετε γιατί θωρῶ καὶ τὸ Λενιώ φοβάται.

Ἀπὸ καβάλα φαίνεται δὲν εἶνε μαθημένη,
μὴν τῆς χαλάση ὁ τσεχρὲς καὶ γίνη σὰν μανούσο.
Μόν' νὰ τὴν πᾶμε ἀκούραστη εἰς τὸ πασσαῖ ἐφέντη,
χαρούμενη κι' ἀπείρακτη, κόκκινη σὰν τὸ ρόδο,
ὅπου νὰ πάρωμ' ὕστερα χαλάλι τὸ μπαξίχι!

Τόσο κοντὰ 'σιμώσανε χωρὶς νὰ τοὺς ἰδοῦνε
κι' οἱ κλέφτες τ' ἄκουσαν αὐτὰ καθὼς κι' ὁ ἀρχηγὸς των.

«Ὅλοι λιγοψυχούσανε πότε νὰ διατάξη
νὰ τοὺς πυροβολήσουνε. Πρὸ πάντων δὰ ὁ Πέτρος,
ἀπ' τῆ στενοχωρία του ἐσήκωσε τὸ ὄπλον
δύο τρεῖς φορές κι' ἠθέλησε νὰ τοὺς πυροβολήσῃ !!
Ἄλλ' ὅμως τὸν ἠμπόδισε πάλιν ἡ πειθαρχία,
κι' ἡ πίστις κι' ἀφοσίωσις ποῦχε 'στὸν ἀρχηγό του.

Ἄξαφνα σέρνει μιὰ φωνὴ ὁ καπετὰν Καζάνης
ποῦ 'νόμιζες πὼς ἔβγαινε 'πὸ στόμα λιονταρίσιο·
«Φωθιά παληκαράδες μου 'ς τοὺς παλητουρχαλάδες,
προσέξτε μόνο τῆ Λενιώ κάνεις νὰ μὴ πληγώσῃ.

Καλὰ, καλὰ δὲν εἶχενε τὸ σύνθημα δοσμένο
καὶ δώδεκα ξαπλώσανε ἀμέσως Γενιτσάροι
ἀπὸ τὰς σφαῖρας ποῦ 'στειλαν χαιρετισμὸ 'ς τὰ στήθια.
τὰ ἑνδεκα κλεφτόπουλα μαζί κι' ὁ ἀρχηγὸς των.
Γεμίζουν πάλιν τ' ἄρματα καὶ ξαναδευτερώνουν,
'σ τῆ δεύτερη πυροβολιὰ ἔπεσαν ἄλλοι τόσοι !!
κι' οἱ Τούρκοι τὰ σαστίσανε καὶ σὰν λαγοὶ ἐφεύγαν !
Τρίτην φορὰν πυροβολοῦν 'σ αὐτῆ τῆ μπαταρία
ἔπεσαν μόνον ἕξ ἑπτὰ, οἱ ἄλλοι ἐπροφθάσαν
κι' ἐκρύβησαν κι' ἐπιάσανε 'ς τοὺς δρόμους μετερίζα·
ἓνας μονάχα 'πρόβαλε μὲ γαλανὸ μανδύλι
καὶ μὲ φωνὴν τρεμούμενη φωνάζει ὅσον 'μπόριε·
«Γιὰ τὸ χατῆρι τοῦ 'Ραμπῆ χαρίστε τῆ ζωὴ μας
καὶ δίδωμέ σας τᾶρματα καὶ πάρετέ μας σκλάβους»

'Ελαῖτ' ὅσοι πομείνετε, ἔαρμάτωτοι ἴδω πέρα
καὶ νάχετε τὰ χέρια σας ἀπάνω σηκωμένα,
(ἀπηλογήθ' ἀτρόμητος ὁ ἥρωας Καζάνης).

Σιμώνου τότε παρευθὺς ἔαρμάτωτοι καὶ κλαῖνε
καὶ πέσανε τοῦ ἀρχηγοῦ τὰ πόδια καὶ φιλοῦνε,
νὰ τοὺς χάριση τὴ ζωὴ κ' ἐκεῖνος τοὺς σὲ λέγει:
«Εἴσασθε παντελεύθεροι ἔς τὸ Κάστρο σας νὰ πάτε,
μάλιστα θὰ σᾶς ἔδιδά πίσω καὶ τ' ἄρματά σας
ἀλλ' ἐπειδὴ χρειάζονται καλὸ κακὸ ἄς μείνουν.
Τὰ πράγματα ποῦ πήρετε κ' αὐτὰ θὰ τὰ κρατήσω,
γιὰ νὰ τὰ δώσω εἰς αὐτοὺς ποῦ τὰ ἔχετε παρμένα.
Νὰ πῆτε δὲ χαιρετισμοὺς πολλοὺς εἰς τὸν πασᾶ σας
κι' ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον ταῖς χριστιαναῖς νὰ παίρνη
καὶ φθάνουν αἱ τουρκάλες του ποῦ ἔχει στὸ χαρέμι
καὶ τοὺς ἔαρμάτωτους ῥωμηοὺς νὰ μὴ τοὺς σὲ πειράζει,
γιατί ναι πλᾶσμα τοῦ Θεοῦ κι' αὐτὸς τοὺς προστατεύει.
Ἄς τὰ σκεφθῆ αὐτὰ καλὰ κι' ἂν δὲν ἀλλάξῃ γνώμη,
ὅτι θὰ κάνει ἔς τὸ ἐξῆς θὰ τ' ἀκριβοπληρώνη».
— Μάλιστα Καπετάνιο μας ὄλα θὰ τοῦ τὰ ποῦμε.
— Κοπιάστ' ἀγάδες ἔς τὸ καλὸ. Οἱ Τουρκαλάδες φύγαν
ἐκεῖνοι ποῦ πομείνανε ἐννιά ἀπ' τοὺς σαράντα !!
Καὶ τότε πέρνουν τὴ Λενιῶ πασίχαρη μὲ γέλοια
τὰ πρῶτα κοκκινάδια τῆς εὐθὺς ἐξεπροβάλαν
καὶ ἔς τὸ Καινούργιο τὸ χωριὸ τὴν πᾶν εὐθὺς τὸ βράδυ,
ἀπείρακτη κι' ἀνέγκικτη ἔς τῆς μάννας τῆς τὸ σπῆτι.

8. Η ΚΡΗΤΙΚΙΑ ΚΛΕΦΤΟΠΟΥΛΑ ΤΟΥ 1821

Ζωσέ με μάννα τ' ἄρματα	Θὰ πάω μὲ τὴ κλεφτουργιά
δὲν θέλω νὰ ἴμαι δούλα,	εἰς τὰ βουνὰ ἐπάνω,
ὡς ἤλθανε τὰ πράγματα	ποῦ δὲν δειλοῦν Γενιτσαριά
θὰ γίνω κλεφτοπούλα.	δὲν προσκυνοῦν Σουλτάνο !

— Μοναχοκόρη μ' τί 'ν αὐτὰ
τ' ἀταιρίαστα σου λόγια ;
κάθε σου λέξις μὲ κεντᾶ
νά κάνω μοιρολόγια !

"Ἐνα κορίτσι γνωστικὸ
μὲ κλέφτες νά γυρίζη,
θά 'ποῦν «ἔχει ἀγαπητικὸ» !
χάνει μὰ δὲν κερδίζει.

Λοιπὸν μὲ τὴν μητέρα σου
σάν πρώτα νά καθίσης,
ν' ἀλλάξης τὴν ἰδέα σου
καὶ θά μ' εὐχαριστήσης.

— Μάνα μου εἶσαι καὶ χρωστῶ
ὅτι μοῦ πῆς νά κάνω,
ἀλλ' ὅμως δὲν τὸ κάνω αὐτὸ
μακάρι κι' ἂν 'ποθάνω.

— Πῶς σοῦλθε κόρη μου στὸ
ἐτούτη ἡ ἰδέα ; [νοῦ
ψηλὰ 'ς τὴ ράχη τοῦ βουνοῦ
ἔμπορεῖς ἐσὺ ἡ νέα ;
νά μένης πάντα, διαρκῶς
χειμῶνα καλοκαίρι
μὲ τ' ἄρματα σάν ἀστακὸς
'ς τὸ κλέφτικο λιμέρι ;

'Ἐξ ἄλλου κόρη μου καλὴ
για κάμε κι' ἄλλη σκέψι ;
εἶσαι παρθένα 'ντροπαλὴ
ὅμως δὲν θά πιστέψη
κάνοντας, πῶς μιά μορφονιά
μὲ κλέφτες νά 'ν 'ς τὰ ὄρη

καὶ δὲν ἐγάθ' ἡ παρθεναία !!
τ' ἀκοὺς καλὴ μου κόρη ;

— Οἱ κλέφτες δὲν πειράζουνε
ταῖς χριστιαναῖς ποτέ των
ταὺς Τούρκους μόνον σφάζουνε
αὐταί 'ν αἰ ἄρεταί των.

— Μὰ ἐπὶ τέλους ποιά ἀφορμὴ
σ' ἔχει παρακινήσει ;
Μὴ σ' ἐπροσβάλαν 'ς τὴν τιμὴ ;

— "Ὅχι, μόνον 'ς τὴ βρῦσι
νερὸ ἐπῆγα σήμερον
τὴ στάμνα νά γεμίσω,
κ' ἓνα θεριὸ ἀνήμερον
«ἔλα νά σέ φιλήσω»
μοῦ 'π ἓνας τούρκος τὸ σκυλι
κι' ἄραξε πρὸς ἐμένα
μὲ βαρβαρότητα πολλή
καὶ μάθια ἀγριεμένα.

Μ' ἄρπασα γὰ τὸ χέρι του
μ' ἀπόφασι καὶ θάρρος
κι' ἐπῆρα τὸ μαχαῖρι του
κι' αὐτὸν ἐπῆρ' ὁ χάρος.

Τὰ ἄλλα εἶναι περιττὰ
νά σ' ἀποτελειώσω.

— Τότε 'ς τὰ πάθη σου αὐτὰ
βοήθεια θά σοῦ δόσω.

— Κάμε μητέρα μου καρδιά
γερὴ σάν λεοντάρι
δὲν εἴμεθα μικρὰ παιδιὰ
πρὶν 'λθοῦν οἱ Γενιτσάροι.

Ἄφου ἐξηγηθήκανε κι' οἱ δυὸ ἄρματοῦθηκαν
καὶ μὲ τοὺς κλέφτες στὰ βουνά τὴν ἴδια ὥρα ἔβγηκαν.
Κατοπιν οἱ Γενίτσαροι στὸ σπῆτι των ἐφθάσαν
μὰ εἶχαν φύγει πρὶν αὐταὶ καὶ δὲν τοὺς ἐπροφθάσαν.
Ἡῦραν τὸ σπῆτι μοναχὸ κι' ὅτι ἔχε τὸ ἄρπάσαν
καὶ κάτ' ἀπ' τὰ θεμέλια ἀμέσως τὸ χαλάσαν!!

Τέσσαρα χρόνια πέρασαν τοῦ τούρκους πολεμοῦσαν
καὶ τρόμο στὴ Γενίτσαριά καὶ πόνοους προξενούσαν.
Αὐταῖς αἱ λεοντόκορδες μάννα καὶ θυγατέρα
καὶ τούρκους χάλασαν πολλοὺς, ἀλλ' ὅμως μίαν ἡμέρα
μαύρη, κακὴ καὶ σκοτεινὴ! μίαν ἀποφράδα Τρίτη
ὅπου τὴν ἔχουν γιὰ κακὸ παντοῦ καὶ εἰς τὴ Κρήτη.
Λέγ' ἡ μητέρα στὴ μικρὴ «Παιδί μου ὄνειρεύθην
πῶς μὲς σέ δίκτυα ἔπεσα καὶ ἀπ' τὰ μαλλιά μπερδεύθην
κ' ἤλθες ἐσὺ κοπέλλα μου γιὰ νὰ μὲ ξεμπερδέσῃς
καὶ σ' εἶδα εἰς τὰ ἴδια δίκτυα μέσα νὰ πέσῃς·
καὶ συμπεραίνω κόρη μου πῶς θᾶν τὸ ὕστερό μας
μὰ ὅτι ἔλθει «Δόξα σοι, ἄς ποῦμε στὸ θεό μας».
— Μάννα μου εἰς τὰ ὄνειρα νὰ μὴ πολυπιστευῆς
καὶ σ' ὄνειροφαντάσματα τὸ νοῦ σου μὴ παιδεύῃς
κ' ἐμεῖς ἐδῶ θὰ ζήσωμε ἐλεύθεροι κι' ὄχι δοῦλοι.
Μὰ ξάφνου μπᾶμ καὶ μπουὺμ γροικοῦν ἀπὸ τὸ καρσοῦλι
ἐπαιξ' ἡ βάρδια τῶν κλεφτῶν· οἱ τούρκοι ἔγαν σημῶσει
καὶ τοὺς κυκλῶσαν ἔξαφνα! τοὺς εἶχανε προδόσει!!
Οἱ τούρκοι ἀνοίξαν φωτιά· οἱ κλέφτες ἀπαντοῦνε
ἀπὸ τὰ μητηρίτσα των κι' ἀφοβα πολεμοῦνε
Τὸ κάθε ἓν ἀθάνατο κλέφτικο καρσοφίλι
ἔκανε κάθε φωναλά τούρκο καὶ δὲν ὀμίλει
καὶ κάθε ὑπερήφανο καὶ βροντερὸ μιλῶνι
στὸ κάθε ἓνα βρόντο του κι' ἓνα τούρκο ξαπλώνει.
Μὰ ξάφνου σφαῖρα ἐχθρική πληγῶνει τὴ μητέρα
στὸ σπῆθος τὸ περήφανο καὶ λέγει «θυγατέρα
ἦλθε τὸ τέλος τοῦ θεοῦ! ἔλα νὰ σέ φιλήσω
(αὐτὰ ἐπρόφρασε νὰ πῆ) γιατί θὰ ξεψυχήσω.»
Ἡ κόρη ἔτρεξεν εὐθὺς τὴ μάννα κι' ἀγκαλιάζει

καὶ τρέχουνε τὰ δάκρυα τῆς ἐκεῖ ποῦ τὴν κυττάζει.
 « Παιδί μου μὴ παραδοθῆς κι' ἀνδρίστικα πολέμα
 ὡς νὰ ἔχῃς εἰς τὸ σῶμά σου μίαν ρανίδα αἷμα.
 Τὸ αἷμά μας παιδάκι μου τῆ γῆ ποῦ θὰ ποτίσῃ
 τὸ δένδρο τῆς ἐλευθερίας κατόπιν θὰ βλαστήσῃ. »
 Αὐτὰ μόλις ἐπρόφθασε καὶ εἶπε στὸ παιδί τῆς
 καὶ μὲ γλυκὺ χαμόγελο ἔφυγεν ἡ ψυχὴ τῆς.

Ἡ κόρη ἂν καὶ ἔβλεπε τὴ μάνα τῆς μπροστὰ τῆς
 ἀπεθαιμμένη, ἔβαστασε τὴ σιδερῆ καρδιά τῆς
 καὶ μὲ τὸ καρυοφύλι τῆς θραύσι μεγάλη κάνει
 μὰ τὰ φουσέκια σώθησαν· τραβᾷ τὸ γιαταγάνι!
 καὶ κόβει τρεῖς Γενίτσαρους καὶ τέσσαρες πληγῶνει
 (ἔτσι ἴσαν τοῦ «Ἐικοσι ἕν» οἱ δοξασμένοι χρόνοι!)
 κι' οἱ κλέφτες ὅλοι ἔπεσαν, ὡς ἦσαν παλληκάρια
 ἀφοῦ ἐστρώσανε τὴ γῆ μὲ τούρκικα κουφάρια.
 Τῆς λένε νὰ παραδοθῆ μ' αὐτὴ σὰν λεοντάρι
 μάχεται! ποῦ τρομάζανε ντόπιοι καὶ Γενιτσαροί.
 Κανένας δὲν ἐτόλμησε γιὰ νὰ τὴν πλησιάσῃ
 γιατί καλά τὸ ἔγνώριζε τὸ κόσμο πῶς θὰ χάτῃ.
 Στὸ ὕστερό ἕνα σκυλί, ἕνα θηρίο Γκέκας
 φωνάζει πῶς εἶναι «ντροπὴ τέθους παληογυναίκα
 τὴ τόλμη νὰ τρομάσετε! ἐγὼ θὰ τὴν σκοτώσω
 ἂν κι' εἰς γυναῖκα ἀρματα δὲν θέλω νὰ ματώσω!»
 Κι' ἐκεῖ ποῦ πολεμοῦσεν ἡ κόρη ἀνδρειωμένη
 μ' ἀπάτη ἀπὸ τὸ ὀπισθεν μέρος αὐτὸς πηγαίνει
 κι' ἐσήκωσε τὸ ὄπλο του σταῖς πλάταις σημαδεύει
 κι' ἀμέσως τὴ φονεύει.

Τρέχουν ἀμέσως οἱ λοιποὶ καὶ μὲ χαρὰ μεγάλη
 κόβουνε καὶ τῆς μάνας τῆς κ' ἐτούτης τὸ κεφάλι!
 γιὰ νὰ τὰ πάνε στοῦ Πασσᾶ νὰ πάρουν τὸ μπαξίσι!
 κ' ἡ ἀνδρεία τῶν ν' ἀκουσθῆ Ἀνατολὴ καὶ Δύσι.
 Ὅμως σὰν εἶδεν ὁ Πασσᾶς κεφάλια γυναικείσια
 κι' ἔμαθε πῶς αὐταὶ αἱ δυὸ τοὺς Τούρκους δεκατίσα (ν)
 τοὺς λέγει πῶς «Κρῖμα σὲ σᾶς! μωρ' τ' εἶν' αὐτὰ τὰ χάλια!

νά μου παρουσιάσετε τῶν γυναικῶν κεφάλια;!
 Τοὺς Κρητικούς Χριστιανούς σκοτώσῃ ἂν ἔμπορεῖτε
 καὶ ταῖς γυναῖκες ταῖς φτωχῆς ἤσυχαις ταῖς ἀφήτε.
 Καὶ προσκαλεῖ ἓνα παπᾶ καὶ τὰ κεφάλια δίδει
 (φαίνεται πῶς κ' εὐσπλαγχνικὸν ὅτι ὑπέρχει φεῖδι).

Πέρν' ὁ παπᾶς τὰς κεφαλὰς μὲ ἓνα νεκροθάπτη
 καὶ σ' ἓνα ζωμονάστηρο πηγαίνει καὶ τὰς θάπτει.
 Καὶ θαῦμα εἰς τὸ μνῆμά των τὸν ἴδιο χρόνο γίνη,
 ἀνθητε θεοφύτρωτη ἡ δάφνη κι' ἡ μυρσίνη.
 Κατόπιν οἱ χριστιανοὶ ἔς τὸ μνῆμα τοῦ τὰς θάψαν,
 ἐπάνω εἰς τὴ πλάκα των ἐπήγανε καὶ γράψαν:
 « Ἐδῶ κοιμοῦνται ἀγκαλὰ στὸ μαυρισμένο Ἄδῃ,
 ἡ κλεφτοπούλα Κρητικὰ κι' ἡ μάγνα τῆς ομάδος.»

9. Η ΘΕΙΑ ΤΙΜΩΡΙΑ

Θὰ ἐνθυμεῖσθε βέβαια τὸν καπετὰν Μανῶλη,
 ποῦ τακτικά ἔς τὴν ἐκκλησιά πῆγαινε κάθε σκόλη.

Ποῦ ἦτον γέρος μὰ γερός. Κι' ἂν κι' ἦτον ἐξηντάρη
 πατοῦσε πάνω ἔς τὸν παρὰ ὠτὰν τὸ παλληκάρη.

Ποῦ εἶχε γένεια καὶ μαλλιά κάτασπρα σὰν τὰ χιόνια
 καὶ ἔς τὸ χωριό του παρέδρος ἦτον σαράντα χρόνια.

Γιατὶ δὲν ἤθελε ποτὲ ἄνθρωπον ν' ἀδικήσῃ
 κι' οὔτε φτωχὸν δὲν ἀφήνε νὰ μὴν ἐλεημονήσῃ.

Γι' αὐτὸ τὸν ἐκτιμούσανε οἱ χωριανοὶ του ὅλοι
 καὶ δὲν τὸν εὕρισκες ἀλοιῶς μόν «Καπετὰν Μανῶλη».

Κανένας ἐναντίον του δὲν ἐπαραπονεῖτο
 κι' ἀπόφασις ἐκτελεστή κάθε του λόγος ἦτο.

Γιατὶ δὲν ἦτο φλύαρος, σὰν ἤθελε μιλήσῃ
 τὸν λόγον του προτῆτερα ἤθελε νὰ ζυγίσῃ.

Μιά ἡμέρα . . . ἄνθρωπος κι' αὐτὸς, ἔτυχε ν' ἀσθενήσῃ
 κι' ἓνα γιατρὸ τοῦ ἔφεραν . . . μὰ εἶπε δὲν θὰ ζήσῃ!

Κ' οἱ συγγενεῖς κ' οἱ χωριανοὶ ἐλυπηθῆκαν ὅλοι,

πῶς ἤθελε νὰ χάσουνε τὸν Καπετὰν Μανώλη.

Στέλλουν εὐθύς καὶ φέρνουνε πέντε γιατροὺς ἀκόμη,
διὰ νὰ δώσουν καὶ αὐτοὶ βοήθεια καὶ γνώμη.

Στηθοκοποῦν, σφιγμομετροῦν, ἀπ' τὸ πρωτὶ ὡς τὸ βράδυ,
ἀλλὰ κι' αὐτοὶ ποφάσισαν πῶς εἶναι γιὰ τὸν Ἄδη.

Τότε ἀπελπισθήκανε καὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι,
κι' ὁ εἷς τὸν ἄλλον κύταζε μὲ μαραμμένα χεῖλη.

Μὰ ἔαφνου ἀνεσηκώθηκε τὰ μάτια του ἀνοίγει,
κι' εἶπε· «τὴν ἐργασίαν του καθέννας νὰ ἔανοίγη
καὶ ἂν σᾶς εἶπαν οἱ γιατροὶ πῶς τώρα θὰ ποθάνω,
θὰ ζήσω θὰ γεννῶ καλὰ καὶ στοίχημα σᾶς βάνω».

Ὅλοι τὸν ἐθαυμάσανε διὰ τὸ τόσον θάρρος,
μὰ πάλι περιμένανε πῶς θὰ τὸν πᾶρ' ὁ χάρος.

Καὶ ἔηκολούθει κι' ἔπαιρνε μόνον θρασμμένο γάλα
τὰ φάρμακα τὰ νόμιζε γιὰ ψέμματα μεγάλα !!

Κατόπιν ἔγεινε καλὰ !! κι' ἄφησε τὸ κρεββάτι
κι' ἐβγῆκεν εἰς τὴν ἀγορὰ σὰν πρῶτα κ' ἐπερπάτει.

Καὶ τῶν γιατρῶν παράξενο μεγάλο τοὺς ἐφάνη
ἐνῶ τὸν ἀπελπίσανε ὅλοι πῶς θὰ ποθάνη !!

Μιὰ ἡμέρα ἐσηκώθηκε μὰ μὲ θλιμμένη ὄψι
καὶ πέρνει τὸ ξυνάρι του ξύλα νὰ πᾶ νὰ κόψη.

Μὰ ἔαφνου κεῖ ποῦ πήγαινε μονάχος εἰς τὸ δρόμο,
γροικᾶ σὰν φύλλου δάγκαμα, σὰν μούδιασμα ἔς τὸν ὤμο!

Βάζει εὐθύς τὸ χέρι του διὰ νὰ δῆ τί τρέχει
καὶ βρίσκει μιὰ μικρὴ πληγὴ αἷμα πολὺ νὰ τρέχη!

Καὶ θέλετε νὰ μάθετε τί τρέχει; τί συμβαίνει;
σκοποβολὴ ἔχον ἀντικρὺ ἀλλὰ μακρὰ στεμένη.

Κι' εἰς τὸ σημάδι ἔρριπτον σφαῖρες οἱ χωριανοὶ του,
καὶ ἐσφηνώθη ἄθελα μιὰ σφαῖρα ἔς τὸ κορμί του!

Γυρίζ' εὐθύς στὸ σπῆτι του κι' ἀπὸ μακρὰ φωνάζει
στὸ γιό του· πῶς τὸ μνήμα του νὰ πᾶ τοῦ ἐτοιμάζη!

Γιατ' ἦτον ὑπερβέβαιος τώρα πῶς θὰ ποθάνη
κι' ἂν κ' εἶν' ἀσήμαντ' ἡ πληγὴ δὲν βρίσκεται βοτάνι.

Στέλλουν καὶ φέρουν τὸ γιατρὸ νὰ τὸν παρατηρήσῃ

κι' ἀφοῦ τὸν παρετήρησε τοὺς εἶπε πῶς θὰ ζήσῃ.

Ἦτονε ξέφορτση πληγῆ· μόνο στὸ κρέας ἄνω,
μὰ ὁ πληγωμένος φώναζε «παιδιά μου θὰ ποθάνω!

Μόνος νὰ πῆτε στὸ γιατρὸ νὰ πάῃ στὴ δουλειά του
δὲν μ' ὠφελοῦν αἱ συμβουλαὶ οὔτε τὰ γιατρικά του».

Μὰ μ' ὄλα ταῦτα ὁ γιατρὸς ἤγαινε κάθε ἡμέρα
νὰ γιάνῃ τὴ μικρὴ πληγῆ ποῦ τοῦ ἔκαμε ἡ σφαῖρα.

Καὶ μ' ὄλη τὴ προσπάθεια καὶ τόση προθυμία
δὲν ἔβλεπε ὁ ἀσθενὴς βελτιῶσι καμμία.

Κι' ἀντὶ νὰ γιάνῃ ἡ πληγῆ ἢ νὰ καλυτερεύῃ
τόσο ξαπλώνει, γαγγραινιά! καὶ τρισχειροτερεύει!

—Μὴ κοπιᾶζεις ἄδικα γιατρέ, καὶ σεῖς παιδιά μου
κι' ἀκούσετε νὰ σᾶς εἰπῶ τώρα τὸ ἐγκλημά μου,

θὰ ἀποθάν' ἀπ' τὴ πληγῆ γιατί ἔκαμ' ἁμαρτία
ἄθῳον αἷμα ἔχυσα! αὐτὴ ναι ἡ αἰτία!

Ἦμουν ἀμούστακο παιδί, ὅπου κρυφὰ μιὰ μέρα
ἓνα βοσκὸν ἐσκότωσα στὸ δάσος μὲ τὴ σφαῖρα!

Λοιπὸν μὲ σφαῖρα ἔδοσα καὶ θάνατο καὶ πόνο
τώρα τὸ θάνατο αὐτὸ καὶ πόνο ξεπληρώνω.

Αὐτὰ ἔπε καὶ τὸν ἐπίασαν λυγμοὶ σπασμοὶ καὶ πόνοι
κι' ἔμειν' ἀναίσθητος, νεκρὸς καὶ κρύος σὰν τὸ χιόνι.

**Ὅποιος ζῆ σ' αὐτὸ τὸ κόσμῳ πρέπει νὰ τὸ καταλάβῃ
καὶ καλῶς νὰ τὸ νοήσῃ
ὅτι μάχαιραν ἂν δώσῃ, πάλι μάχαιραν θὰ λάβῃ
κι' ὅτι σπεῖρει θὰ θερίσῃ.**

10. ΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΟΠΟΥΛΟ ΤΟΥ 1821

Τί παληκάρια μ' αἰσθημα γερὰ κι' ἀνδρείωμένα,
ποῦ ἡ Τουρκιὰ κ' ἡ Ἀραβιὰ τὰ ἄτρεμε τὰ ἄφοβὰτε
σὰν πυρωμένο σίδηρο εἰς τὰ «εἴκοσι ἓνα».

Θὲ νὰ σᾶς πῶ νὰ μάθετε ἀπὸ τὰ παρακάτω,

γιὰ 'κεινο σᾶς παρακαλῶ ὅλοι ν' ἀκροασθῆτε,
καὶ ἂν δὲν θὰ κερδίσετε, δὲν θὰ ζημιωθῆτε.

Ἦϊνε μικρὸν ὅτι θὰ πῶ ἔμπροστὰ εἰς τὰ μεγάλα
ποῦ ἄμα ν' οἱ προπάτορες οἱ κοσμοζακουσμένοι
«σταλαγματιὰ ἔς τὴ θάλασσα» ἔς τὰ τρόπαια τὰ ἄλλα
ποῦ ἴσταν ἔς τὴν πατρίδα μας τὴν αἵματολουςμένη
κι' ἀνδρειωμένη μ' ἄτυχη κι' ἀδικημένη Κρήτη
ὅπως ἡ ἱστορία μας τρανῶς διακηρύττει.

Ἐνα παληκαρόπουλο εἰς τὰ «εἴκοσι ἕνα»
ποῦ μόλις τὸ μουστάκι του ἀρχίνα νὰ ἰδρώνη,
ποῦ ἔχε κορμὶ κυπαρισιοῦ καὶ μάτια ζηλεμένα,
στῆθος ἀτσάλι καὶ καρδιά γερὴ σὰν τὸ ἀμῶνι,
εἰς τὴν Ἀλόϊδα πήγαινε ἔς τὸ κλέφτικο λημέρι
καὶ τὸν Καζάνη χαιρετᾷ καὶ τοῦ φιλεῖ τὸ χέρι.

— Καλῶς το τὸ παιδάκι μου (μὲ γλῶσσα ζαχαρένια,
τοῦ λέγει τότ' ὁ ἀρχηγὸς ὅπως ἐσυνηθοῦσε).

Μὰ ὁ ξαφνικὸς σου ἐρχομὸς κάπως μὲ βάνει σ' ἔννοια·
κι' ἐκεῖνο μὲ παράπονο τέθιο τοῦ ἀπαντοῦσε·

— Ἄχ καπετάνιο πάρε με μὲ τὰ κλεφτόπουλά σου,
ὄρκιζῶ ἔς τὴν ἀνδρείαν σου καὶ εἰς τὸ αἶσθημά σου.

Δὲν ὑποφέρω νὰ θωρῶ τοὺς Τούρκους γιὰ νὰ σφάζουν
τοὺς ἀδελφούς μας ἀδίκῃ καὶ νὰ τοὺς τυραννοῦνε.

Παιδάκια νὰ τουρκέβουνε, παρθένες ν' ἀτιμάζουν!

κι' οἱ ἄπιστοι σὲ χριστιανῶν αἷμα νὰ κολυμβοῦνε!

Γιὰ 'κεινο σὲ παρακαλῶ πάρε μαζί σου ἐμένα
στὰ τόσα σου κλεφτόπουλα πρόσθε ἀκόμη ἕνα».

— Εἶσαι μικρὸς, παιδάκι μου γιὰ κλέφτης δὲν σοῦ στέκει

γύρισε ὄ τοῦ πατέρα σου· κι' ὅταν θὰ μεγαλώσῃς

τότε προσπάθησε νὰ ἔρῃς καὶ σὺ ἕνα τουφέκι

ποῦ ἔς τὴ πατρίδα μὲ αὐτὸ βοήθεια νὰ δώσης,

διότι καὶ νὰ σὲ δεχθῶ ὅπως μοῦ λὲς μαζί μου,

εἰς' ἄοπλο δὲν ὠφελεῖς πῆγαινε στὴ εὐχή μου.

— "Αχ καπετάνιε μου· αὐτὸ δὲν τὸ 'λπιζα ποτέ μου,
μ' ἀφοῦ μοῦ ἔβρισκες ἀφορμὴ πῶς δὲν ἔχω τουφέκι,
ὅταν θὰ ῥθῶ νὰ τὸ βαστῶ παρακαλῶ γιὰ πές μου
(μάλιστα νὰ 'ναι τουρκικὸ νὰ ῥίγτ' ἀστροπελέκι)
θὰ μὲ κρατήσης τότε δά ; ἢ θὰ μοῦ πῆς καὶ πάλι·
«εἶσαι μικρὸς, ἢ νὰ μοῦ βρῆς κάμμιά αἰτία ἄλλη ;

Αἰ! τέλος πάντων πήγαινε μικρὲ μου νὰ φροντίσης
κάνένα ὄπλον γιὰ νὰ βρῆς καὶ τότε ἔλα πίσω
ἂν τύχη ἐν τῷ μεταξύ καὶ δὲν μετανοήσης,
τότε ἔχεις τὸν λόγον μου ὅτι θὰ σὲ κρατήσω.
Ἄφ' οὗ τέτοια αἰσθήματα καὶ τέθοιο πόθον ἔχεις,
θὰ σὲ δεχθῶ παιδάκι μου μόνο νὰ τὸ κατέχης.

Φεύγει ὁ μικρὸς κι' ἐγύρισε στὸ σπῆτί των καὶ πάλι,
χωρὶς νὰ ἀποθαρυνθῆ, μόν' με χαρὰ κι' ἐλπίδα.
Κ' ἦτον ὁ μόνος του σκοπὸς κ' ἡ σκέψις τῆς ἡμετέρας
ποῦ ὄπλον νὰ προμηθευθῆ νὰ δράσῃ στὴ πατρίδα.
Εὐπνίου καὶ εἰς τὸν ὕπνον του τουφέκια ἐθωροῦσε
κι' ὁ πόνος τοῦτος τακτικὰ πολὺ τὸν τυραννοῦσε.

Μιὰ μέρα ἕνας χωρικός ἐκεῖ ὅπου ὀμίλει
μὲ ἄλλους πάλιν χωρικούς σ' ἐνὸς παππᾶ τὸ σπῆτι.
Στὴ Σπιναλόγγα ἔλεγε εἶν' ἕνα καρυσόφιλι
ποῦ σὰν αὐτὸ δὲν βρίσκεται καλλήτερο 'ς τὴ Κρήτη.
Καὶ δυὸ κουμπούρια ὀλόχρυστα καὶ ἕνα γιαταγάνι
κι' αὐτὸν ποῦ τὰ 'χει τότε 'λὲν «Μακρὸ Σουλεϊμάνη».

Εὐθύς τοῦ ἤλθε διὰ μιᾶς ἰδέας τὸ κεφάλι
ὅτι τὰ ἄρματα αὐτὰ πρέπει νὰ τ' ἀποκτήσῃ.
Καὶ ἔκαμε ἀπόφασιν παράτολμην μεγάλην
'ς τὴ Σπιναλόγγα τοῦ Ἀγᾶ νὰ πᾶ νὰ τὰ ζητήσῃ,
Κι' ἂν τοῦ τὰ δώσῃ μὲ καλὸ ἄλλως νὰ τὸν σκοτώσῃ !
(βεβαίως ἤτονε παιδί καὶ παιδικὴ 'χε γνώσι).

Μὰ πάλιν ἐμετάβαλλε τὴν σκέψιν του ἐκείνη,
 γιατί καὶ νὰ κατώρθωνε νὰ πάη νὰ τὰ πάρη
 μὲ τὸ καλὸ ἢ μὲ κακό, ξεύρεις τί 'θελε γίνη;
 ἄφρευκα θὰ ἐχάνετο αὐτὸ τὸ παληκάρι.
 Γύρω τριγύρω θάλασσα 'πὸ ποῦ ἤθελε φύγει;
 κι' οἱ Τούρκοι θὰ πετύχαιναν 'ς τὰ πόδια των κυνήγι.

Ἐετάζει ὁμῶς μυστικά, 'Αγᾶς ποῦ τὰ χεῖ ἀν βγαίνει
 καμμιά φορά εἰς τὸ Βρουχά ἢ σ' ἄλλο κοντοχώρι,
 ἢ καὶ ψηλά εἰς τὴ Φουρνὴ, ἀν τύχη νὰ πηγαίνει
 ἢ στὸ κυνήγι στοὺς λαγούς νὰ τὰ βαστᾶ στὰ ὄρη.
 Κι' ἀφοῦ ἐβεβαιώθηκε πῶς συνηθᾶ μὲ βάρκα
 γιὰ νὰ πηγαίνει τακτικά στὸ κτῆμα του στὴ Πλάκα,
 εὐθύς τὴ κάθε του δουλειὰ ἀφήκε κατὰ μέρος
 κι' ἐπῆγε καὶ ἐκρύπτετο τέσσαρες ἐβδομάδες
 καὶ τὸν 'Αγᾶ περίμενε — ἤτονε τότε θέρος
 καὶ ὁ 'Αγᾶς ἐβγήκενε καὶ βάνει τοὺς ραγιάδες
 νὰ πᾶν νὰ τοῦ θερίσουνε τὰ ὑποστατικά του
 καὶ πάντοτε μὲ ἀγγαριές ἔλανε τὴ δουλειὰ του.
 Τὸ βράδυ τοὺς ἐργάταις του στὸ σπῆτι συναθροίζει
 κι' ἀντὶ παράδες ἢ φσὴ ποῦ 'θελε νὰ τοὺς δόσῃ
 μικροὺς μεγάλους τὸ σκυλι ἄρχισε νὰ ραβδίζη!!
 Αὐτὸ 'τανε τὸ νόμισμα 'ποῦ 'θελε τοὺς πληρώσει.
 τοὺς ἔδερνε κι' ἐκλαίγανε κι' ἐκεῖνος ἐγελοῦσε
 καὶ τὰ ἀνήλικα παιδιὰ τὰ ἐκλοτσοπατοῦσε!
 γιὰτ' ἔτσι ἐσυνῆθιζε πάντα νὰ συναθροίζη
 αὐτοὺς ποῦ τοῦ δουλεύανε δῆθεν νὰ τοὺς πληρώσῃ
 καὶ ἀρχινοῦσε τάχα τοὺς νὰ τοὺς καταραβδίζη,
 αὐτὴ 'τανε ἡ πληρωμὴ ποῦ 'θελε νὰ τοὺς δόσῃ.
 Τοὺς ἔδερνε νὰ κουρασθῇ ὅπου νὰ ἴμφορέσῃ
 ὅπως τοῦ εἶπε ὁ γιατρὸς νὰ κοιμηθῇ σάν πέσῃ!!

Λοιπὸν σάν ἐκουράσθηκε τοὺς χριστιανοὺς νὰ δέρνη
 (ὁ τρισκατάρτος 'Αγᾶς) ἐπῆγε εἰς τ' ἄλωνι.
 Ἦτον πυρὰ καλοκαιριοῦ κ' ὕπνος γλυκὺς τὸν πέρνει
 καὶ μένει μὲ τὰ νυκτικά καὶ μὲς σ' αὐτὸ ξαπλώνει

κι' ἔστεσε τὴ τσιμποῦκά του καὶ τ' ἄσπρο του σαρίκι
μέσα στ' ἄλωνι νὰ σκορποῦν τὸν τρόμον καὶ τὴ φρίκη.

Εἶχε τὸ καρυοφλι του σὰν κόρη ἀγκαλιασμένο
τὸ στόμα του τὸ βρομερὸ εἶχ' ἀνοικτὸ σὰν χάρος.

Σὰν χοῖρος ἐρογγάλιζε κεί τοῦ 'το ξαπλωμένος
τότε σημώνει τὸ παιδί μ' ἀπόφασι καὶ θάρρος.

Κι' ἀρπάζει τὸ τουφέκι του 'πὸ κεί ποῦ τὸ βαστοῦσε
κι' ὄνειρο νόμιζ' ὁ Ἀγᾶς ὅτι τὸ ἐθωροῦσε.

—Μιλιά μὴ βγάξης ἄπιστε γιατί θὰ σὲ σκοτώσω
καὶ θὰ σὲ κόψω παρευθὺς σὲ τέσσερα κομμάτια.

Μοῦ χρεωστής σοῦ χρεωστῶ ἔλα νὰ σὲ πληρώσω.

Κι' Ἀγᾶς ὀλόρθος σκώθηκε καὶ ἔτριβε τὰ μάτια,
τοῦ πέταξε κι' ἓνα σκoinὶ τὰ ροῦχα του νὰ δέση,
μὰ δὲν τοῦ ἔδос' ἄδεια ὅμως νὰ τὰ φορέση.

Καὶ βάζει τὸν Ἀγᾶ ἐμπρὸς ἂν θέλῃ κι' ἂν δὲν θέλῃ
τὸ δὲ παλληκαρόπουλο τ' ἀκλούθαγε 'πὸ πίσω.

—Ποῦ θὰ μὲ πᾶς ρωμνάκι μου; ποῦ θὰ μὲ πᾶς κοπέλι;

—Περπάτ' Ἀγᾶ καὶ μὴ μιλής νὰ μὴ σὲ τουφεκίσω

Δὲν ἔχεις δὲ νὰ φοβηθῆς ἐκτὸς ἐὰν θελήσης

ν' ἀντισταθῆς στοὺς λόγους μου. Αἱ τότε δὲν θὰ ζήσης!

'Εξέχασα νὰ σᾶς εἰπῶ πῶς τὸ ἀνδρειωμένο
παιδί, δὲν ἐπλησίαζε τὸν κύρ Σουλεϊμάνι.

Μόνον 'χε κατὰ πάνω του τὸ ὄπλο γυρισμένο
ποῦ τέσσερα τὸν ἔκανε ποδάρια γιὰ νὰ κἀνῃ.

Μπορεὶ νὰ ἐναντιωθῆ ὁ Λύκος στὸ Λειοντάρι;
μπορεὶ κι' Ἀγᾶς ν' ἀντισταθῆ σ' αὐτὸ τὸ παλληκᾶρι;

Θέλει δὲ θέλει ὁ Ἀγᾶς τρέχει σὰν τὸ μουλᾶρι
χωρὶς νὰ βγάνῃ τσιμουδιά· καὶ τὴν ἀναπνοή του
ἀδυνατὰ δὲν ἔπερνε γιατί τὸ παλληκᾶρι

ἂν ὠμίλοῦσε, θὰ 'περνε ἀμέσως τὴ ζωὴ του!!

Μὰ πῆγαινε χωρὶς κι' αὐτὸς ποῦ πάει νὰ ἀνοιώσῃ
καὶ στὴν Ἀλοῖδα φθάσανε δυ' ὥρες νὰ 'ξημερώσῃ.

Εἰς τὴν Ἀλοῖδα κοντὰ ὑπάρχει ἓνα σπήλιο
 τοῦ εἶν' ἢ εἰσοδος στενὴ καὶ μέσα κάνει γύρους
 τοῦ ἀπὸ κόσμου κτίσεως ποτὲ δὲν εἶδε ἥλιο
 κ' οἱ μετοχάροι φράσουνε μέσα σ' αὐτὸ τοὺς χοίρους,
 κατὰ τὸν μῆνα Αὐγούστον καὶ τρέφουν μὲ κριθάρι
 διὰ νὰ κάμουνε χονδρὸ καὶ δυνατὸ τομάρι.

Σ' αὐτὸ τὸ σπήλιο τὸ παιδί ἐπῆγε καὶ μανδρίζει
 τὸ φίλο του τὸ ξακουστὸ καὶ τοῦ φωνάζει «ντύσου
 ὁ κόσμος εἶναι στρογγυλὸς σὰν σφαῖρα καὶ γυρίζει
 μόν' βάλλε τὰ φορέματα μὲ τὴν ὑπομονή σου
 κι ὄλα θὰ ἔλθουνε καλὰ—δίολου μὴ σὲ μέλλει».
 Μὰ σὰν κοπέλι ὁ Ἀγᾶς κλαίει μπρὸς στὸ κοπέλι.
 Σὰν ἐσυνήφερ' ὁ Ἀγᾶς λέγει τὸ παλληκᾶρι
 «Πές μου γνωρίζεις γράμματα; —Γνωρίζω τσάτρα πάτρα
 ρωμέκα κι ὄχι τούρκικα· χρωστῶ αὐτὴ τὴ χάρι
 σ' ἓνα μου φίλο τοῦ ἔκαμε γραμματικὸς στὴ Πάτρα
 «Τότε λοιπὸν, νὰ τὸ χαρτί αὐτὸ καὶ τὸ μελάνι
 νὰ γράψης ὅτι θὰ σοῦ πῶ. Τ' ἀκοὺς Σουλεϊμάνη;».

Ἄμέσως εἶμαι πρόθυμος σ' ὅτι μὲ διατάξεις
 μονάχα θέλω ἀπὸ σὲ χριστιανὴ μιὰ χάρι.
 Λυπήσου τὰ παιδάκια μου, παιδί μου μὴ μὲ σφάζεις
 εἰς τὸ Χριστὸ καὶ Παναγιά σ' ὀρκίζω παλληκᾶρι.
 «Ἐχεις τὸ λόγο μου Ἀγᾶ πῶς δὲν θὰ σὲ πειράξω
 φθάνει νὰ κάνης παρευθὺς ὅτι σὲ διατάξω.»

Γράψε Σουλεϊμάν Ἀγᾶ λοιπὸν εἰς τὰ παιδιὰ σου
 χωρὶς νὰ πῆς τοῦ βρίζεσαι—ἂν θέλουν νὰ σὲ σώσουν
 ἀμέσως νὰ σοῦ στείλουνε καὶ τ' ἄλλα ἄρματα σου
 κι ἂς βροῦν ἓνα χριστιανὸ εὐθὺς νὰ τοῦ τὰ δόσουν
 Τὰ ὀλόχρυσα κουμπούρια σου κι' αὐτὸ τὸ γιαταγάνι
 ὅπου λιγίζει μὰ δὲν σπᾶ κουτάλι κι' ἂν τὸ κάνει.
 Ἄς στείλουν καὶ ξεχωριστὰ μαρουῦτ' ἓνα βαρέλι,
 μπάλες ὀκάδες εἴκοσι, σπιθάνια νὰ ζευγάρη.
 Ἄν δὲν τὰ στείλουν θὲ νὰ πᾶς σὰν τὸ σκυλί στ' ἀμπέλι

καὶ ἡ βιτσιλὲς θὲ νὰ φᾶν τὸ μαῦρό σου τομάρι.
 «Θὰ γράψω ὅτι θὰ μοῦ πηρὸς ὅμως μὴ μὲ χαλάσῃς.
 —Μὰ σοῦ δόσα τὸ λόγο μου πρέπει νὰ ἡσυχάσῃς.
 Σὰν ἐτελειώσῃ ἡ γραφὴ λέγ᾽ ὁ μικρὸς « Ἀγᾶ μου
 πιάσ᾽ τὸ σχοινὶ τοῦ σοῦ ὅσα γιὰ νὰ δεθῆς σιγούρα
 θέλω νὰ εἶμαι βέβαιος· πῶς κάνω τὴ δουλειά μου.
 Μὰ βλέπε νὰ μὴ κρημνισθῆς καὶ μοῦ τὰ φέρεις σκοῦρα
 καὶ τοῦ ἴδειξαι νὰ κατεβῆ στοῦ σπήλαιου τὸν πατο
 τοῦ ἴτανε σκότος ζοφερὸν, σκόνες πηλὰ γεμάτο.

Ἔκαμε νὰ μὴ κατεβῆ, κλαίει κι' ἀναδακρυώνει
 καὶ λέγ᾽ « ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ μείνω ἐδῶ πάνω
 εἰ δ' ἄλλως ἔλα δέοε με » Μὰ κείνο δὲν σημώνει
 « Αὐτὴ τὴ χάρι μοναχά Ἀγᾶ δὲν θὰ σοῦ κάνω ».
 Εἶχε ὡς φαίνεται σκοπὸν ἂν ἤθελε σημώσῃ
 νὰ προσπαθῆσῃ τὸ παιδί νὰ πνίξῃ νὰ σκοτώσῃ.
 Μὰ κείνο τὸ κατάλαβε καὶ λέγει του· Ἀγᾶ μου
 δέσσου μονάχος μὴν ἀργῆς νὰ κατεβῆς στὸ μπάτο
 ἀνεβασμός σου ὕστερα μονάχα ναι δουλειά μου.
 Ἐμπρὸς λοιπὸν τὶ καρτερεῖς γιὰ νὰ κατέβῃς κάτω;
 Κάνει ἀμέσως ὁ Ἀγᾶς ὅτι τὸν διορίζει
 γιὰ τὴ θωρεὶ τοῦ τουφεκιοῦ τὴμποῦκα καὶ μαυρίζει.

Ἀφοῦ κατέβηκε ὁ Ἀγᾶς τοῦ λέγει « Κάτσε τώρα »
 καὶ σύρνει πάνω τὸ σχοινί, κι' ἂν ἴθωυνε τ' ἄρματα σου
 καὶ τ' ἄλλα τοῦ τοῦς ἔγραψες εὐθύς τὴν ἴδια ὥρα
 θὰ σ' ἀνεβάσω νὰ πᾶ βρῆς σὰν πρῶτα τὰ παιδιὰ σου.
 Κι' αὐτοῦ θὰ εἶσαι νυστικὸς, τὸ βλέπω πῶς δὲν κάνει
 μὰ μπάταρε πῶς πιάνετε σήμερο Ραμαζάνι.

Πέρνει κατόπιν τὴ γραφὴ στὸ Χουμεριάκο πάει
 βρίσκ᾽ ἓνα γέρο τουρκαλὰ ἐξηνταπενταρῆτη
 τοῦ ἴκάθετο καὶ ἴλιζέτο ἐκεῖ εἰς ἓνα πλάι
 καμπούρη κι' ἀσχημάνθρωπο μὲ τὴ μεγάλη μύτη.
 Καὶ τοῦπε « τὴ γραφὴ αὐτὴ δυὸ Τούρκοι μοῦ τὴν ὅσα(ν)

στή Σπιναλόγγα πᾶς τῆνε νὰ πάρης τρία γρόσα;
 — Ἀκοῦς ἐκεῖ μωρὲ Ρωμηῆ, τὴ πάω γιατί ὄχι;
 φέρ' τὴν ἐδῶ καὶ δόσε μου τὴ πληρωμὴ στὸ χέρι
 ἔτσι κι' ἀλλοιῶς εἰς τὸ Βρουχὰ θὰ πάω στὸ μετόχι
 καὶ θὰ τὴν πάω πεταχτὰ ὡσάν τὸ περιστέρι.
 Δίδει του τὴν ἐπιστολὴ· τὴ πληρωμὴν ὁμάδι
 καὶ τὴν ἐπῆγε πράγματι εὐθύς τὸ ἴδιο βράδυ.

Ἄμα τοὺς τὴν διαβάσανε οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι
 δαιμόνιο τοὺς ἐπιασε μὰ τί ἤθελα κάνουν;
 γιὰ μιὰ καλὴ ἀρματωσιά καὶ ἓνα καριοφίλι
 ἐσκέφθησαν δὲν ἔπρεπε ἓνα πιστὸν νὰ χάνουν.
 Τὰ ἄρματα καὶ τὰ λοιπὰ στέλλουν τὴν ἴδια ὥρᾳ
 μὲ ἓνα γέρο χριστιανὸ κρυφά, καὶ κάτι δῶρα.

Ἦξευρ' αὐτὸς ὁ χριστιανὸς ποῦ ἤθελε ἀνταμῶσει
 αὐτὸ τ' ἀποφασιστικὸ κι' ἀγένειο παλληκάρι
 τὰ δῶρα καὶ τὰ ἄρματα στὸ χέρι νὰ τοῦ δώσῃ
 καὶ τὸν Σουλεϊμάν ἀγᾶ ὀπίσω γιὰ νὰ πάρῃ.
 Μὰ ἔκανε τὸν ἀνήξερο καὶ μὲ φωνὴ μεγάλη
 σὲ κάθε βῆμα φώναζε, μὰ ξάφνου ξεπροβάλλει
 τὸ παλληκάρι τὸ σπανὸ καὶ τοῦ φωνάζει «στάσου
 Ἐγὼ θὰ ἔλθω κι' ὄχι σὺ πατέρα μου σ' ἐμένα».
 Ἐσήμωσε — «Πάρε αὐτὰ παιδί μου τὰ ἄρματά σου
 καὶ δός μου πίσω τὸν Ἀγᾶ ὡς ἔχετε γραμμένα.
 Σὰν ἀρματώθῃ τὸ παιδί κι' ἐπῆρε καὶ τὰ δῶρα
 τοῦ λέγει «Αὔριο Ἀγᾶς θαλθῆ ἔννια ἡ ὥρα.»

Δὲν ἐστενοχωρήθηκε ποσῶς ὁ ἔπισταλμένος
 μὲ τιμημένο ἤξευρε παιδί εἶχε νὰ κάμῃ
 μὰ γύρισε πασίχαρος κρυφά ἐνθουσιασμένος
 ποῦ τὴ Σπιναλογκίτικη βάρκα γιὰ νὰ προκάμῃ
 εἰς τοῦ Σουλεϊμάν Ἀγᾶ νὰ πῆ εἰς τὸ χαρέμι
 πῶς θὰ ἴθῃ αὔριο Ἀγᾶς καὶ δὲν πρέπει νὰ τρέμῃ.
 Τέθιας λογιῆς ἀρματωσιά σὰν ἔβαλλε στο χέρι
 τὸ ζηλεμένο μας παιδί κουμπούρια, γιαιταγάνι,

ὡσάν πουλι ἐπέταξε στοῦ Λασηθιοῦ τὰ μέρη
 κι' ἀντάμωσε τὸν ἀρχηγὸ τὸν καπετὰν Καζάνη.
 «Κάλῶς το τὸ παιδάκι μου· μὰ τοῦτα ποῦ τὰ βρῆκες
 ἐσὺ ἐπάνω στ' ἄρματα, ὀπίσω μᾶς ἀφήκες.»

Τότε τοῦ εἶπε τὸ παιδί ὅτ' εἶχε κατορθώσει
 καὶ τὸν ἐπαρακάλεσε διὰ νὰ τοῦ συνδράμη
 γιὰ ν' ἀνεσύρουν τὸν Ἀγᾶ πὸ 'κεῖ ποῦ εἶχε χώσει
 κ' ἐκεῖνος τοῦ ποτχέθηκε προθύμως νὰ τὸ κάμη.
 Καὶ πᾶν καὶ σέρνουν τὸν Ἀγᾶ ἀπ' τῆς σπηλιάς τὸν πάτο
 μὲ νυκτερίδων κουτσογιές, λάσπες πηλὰ γεμάτο.

Ἐλευθερώσαν τὸν Ἀγᾶ κι' ἐπῆγε στὴ δουλειά του
 τὸ δὲ παιδί ἐγένηκε κλεφτόπουλ' ἀνδρειωμένο
 ποῦ ὅλοι τοῦ ζηλεύανε στὴ τόση ἀνδρεία του
 καὶ ὁ Καζάνης τὸ ἔχε γιὰ πλειὰ ἀγαπημένο·
 τόσο πολὺ τ' ἀγάπησε σὰν νὰ 'τονε παιδί του
 κι' ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιάς τοῦ δίδει τὴν εὐχή του.

11. Η ΑΝΟΙΞΙΣ ΤΟΥ 1905

Ἡ Κρήτη ἀνεστέναζεν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας!
 ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν μὲ κλάμματα, μ' ἀγῶνας.
 Τὰ βῆσανά της ἦτανε ἡ μόνη συντροφιά της,
 τὰ δάκρυα κι' οἱ στεναγμοὶ ἦσαν παρηγοριά της,
 καὶ τὸ ψωμί ποῦ ἔτρωγε ἦτανε ματωμένο!
 καὶ τὸ νερὸ ποῦ ἔπινε ἦτο φαρμακωμένο!
 Στὴν ἐκκλησιά δὲν πῆγαιναν ἐλεύθερα σὰν τώρα,
 ἔτρεμαν νὰ μὴν τοὺς σφάζουνε κάθε στιγμὴ καὶ ὥρα!
 Καμπάνες δὲν ἐπαίζανε ποτὲ ᾠδαῖς ἐκκλησιαίς
 κι' εἶχανε τρόμους καὶ καῦμούς καὶ αἱματοχυσίαις!

Καὶ τοῦ μικρότερου ἀγᾶ ἔπρεπε νὰ φιλήσης
 τὸ χέρι του ἂν ἤθελες στιγμᾶς ζωῆς νὰ ζήσης!
 Καὶ ἡ περιουσία σου συνάμα κ' ἡ ζωὴ σου
 ἦταν ἔς τὰ χέρια τῆς Τουρκίας καθὼς καὶ ἡ τιμὴ σου!
 Καὶ μέσα πὸ ταῖς ἐκκλησιααῖς ἔπερναν τοὺς ἀνθρώπους
 καὶ τοὺς ἐβάναν ἔς ἀγγαιῖες μὲ βάσανα καὶ κόπους!
 Ταβλόπιστους μᾶς ἔλεγαν «Γκιαούριδες βραγιαδες
 σὰν σκύλοι νὰ δουλεύετε! σ' ἡμᾶς ποῦ λὲν Ἀγάδες!»
 Κ' ἔπερναν τὰ παιδάκια μας μέσ' ἀπ' τὴν ἀγκαλιά μας!
 καὶ τὰ ἄκμαναν Γενίτσαρους! μὲ πράσινο σαρίκι!
 καὶ μᾶς ἐσφάζαν ἔπειτα τὰ ἴδια τὰ παιδιὰ μας!
 ὦ! τί φρικτὰ μαρτύρια! πόνος! καῦμός καὶ φρίκη!
 Ἐλεύθερα δὲν μποράγε κανεῖς νὰ ὀμιλήσης,
 ἄφοβα δὲν ἠδύνατο κανεῖς νὰ περπατήσης
 ἢ καὶ νὰ ἐναντιωθῆ εἰς τοῦ ἀγᾶ τὴ γνώμη
 γιὰτ' ἦτον ἡ μαχαίρα τοῦ ἀπόφασις καὶ νόμοι!
 κ' ὑπόφεραν μαρτύρια ἀπίστευτα καὶ τόσα,
 ποῦ δὲν μπορεῖ ποτὲ θνητοῦ νὰ περιγράψῃ γλῶσσα.
 Κ' ἐκλαιγ' ἡ Μάννα νὰ θωρῆ σκλάβα τὴ θυγατέρα,
 κ' ἡ θυγατέρα ἐκλαιγε σὰν ἐκλαιγ' ἡ Μητέρα.

Μὰ μ' ὄλα ταῦτα· τ' ἄφοβα τῆς Κρήτης λεοντάρια
 ποτὲ δὲν ἀπελπίσθησαν, μὰ ἔπερναν τ' ἄρματά των
 κ' αἱματοστρώνανε τὴ γῆ μὲ τούρκικα κουφάρια·
 κ' ἐχύνανε τὸ αἷμα των γιὰ τὴν ἐλευθερίαν των.
 Σὰν λεοντάρια ποῦ πιασθῆ σὲ κυνηγοῦ παγίδα
 καὶ μέρα νύκτα προσπαθεῖ νὰ βγῆ ἀπ' τὴν ἀλυσίδα
 ἔτσι καὶ κάθε Κρητικὸς ἔπερνε τὸ τουφέκι
 κ' ἐσκόρπα στοὺς Ἀγαρηνοὺς φωτιά κ' ἀστροπελέκι.

Καὶ μέσα στ' ἄπειρα δεινὰ τῆς δόλιας μας πατρίδος
 ἐφάνη ἄστρον φωτεινὸν· ἄστρον χαρᾶς κ' ἐλπίδος,
 οὐράνιον διαμαντόφωτον, ὡς φωτοβόλος φάρος.
 Ἦτο τῆς Μάννας μας ὁ Γιὸς κ' ἔλεγ' «Ἀδέλφια θάρρος,
 θάρρος πολυπαθῆ παιδιὰ στὸ τόσο σας ἀγῶνα
 κ' ἡ Μάννα γιὰ τὴν Ἐνωσι μὲ στέλλει ἀραβῶνα».

Κ' ἡ θαρραλέα του φωνή στὴ Κρήτ' ὄλη ἔγροικήθη·
 Ποιὸς Κρητικὸς δὲν ἐκλαυσε; ποιὸς δὲν συνεκινήθη
 ἀπὸ τὴ τόση του χαρά; ἀνέλπιστη μεγάλη
 νὰ δῆ τὸ Βασιλόπουλο στὴ Κρήτη νὰ προβάλλῃ;

Ἄλλ' ὅπως κάθε οὐρανὸς ἔχει τὰ σύνεπά του
 οὕτω καὶ κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὰ σφάλματά του.
 Ἔτσι καὶ τώρα δυστυχῶς στὸν ἄτυχό μας τόπον
 μία μερὶς πολιτικῶν καὶ εὐγενῶν ἀνθρώπων,
 πάνοπλος ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ καθεστώτος,
 εἰλικρινῶς σὰς θεβριῶ καὶ ἔγώ θά ἤμουν πρῶτος
 ἂν ἡ ἰδέα μ' ἔπερνε ἢ καὶ μικρὰ ἐλπίδα
 πῶς μὲ αὐτὰ θά φέρναμε καλὸν εἰς τὴν πατρίδα.

Εἶναι σπουδαῖοι ἄνθρωποι, κανεὶς κανεὶς δὲν λείει
 πῶς αἷμα πατριωτικὸν στὰς φλέβας των δὲν ρέει.
 Ἄλλ' ἂν ἐδιαφώνησαν σήμερον πρὸς τὸ Στέμμα,
 πρέπει νὰ χύσωμεν γι' αὐτὸ τῶν ἀδελφῶν τὸ αἷμα;

Ὡ κατὰ τὴν ἰδέαν μου (ἄλλ' ἄμποτε νὰ σφάλω)
 ἐπέσετε σὲ σφάλσιμο πολιτικὸ μεγάλο.

Ἄλλ' ὅμως νὰ γνωρίζετε, χωρὶς ἀμφιβολίαν
 πῶς δὲν σὰς ἀποδίδομε προαίρεσιν δολίαν.

Ἄλλ' ὅτι κι' ἂν ἐκάμετε τὸ κάμετ' ἀπὸ πλάνη
 τὸ σκάψετε μ' ἀδέξιον πολιτικὴν σκαπάνη.

Ἢ ἴσως νὰ νομίζετε ὅτι μ' αὐτὰ μπορούμε
 μιά ὥρα γρηγορώτερα νὰ ἐλευθερωθῶμε,
 καὶ νὰ φιλονικήσετε κατόπιν τὰ πρωτεῖα
 ἀπ' τῆς Κισσάμου τὴν ἀκτὴ ἕως εἰς τὴ Σητεία.

Ἡμεῖς ἀναγνωρίζομεν πῶς εἴσθε πατριῶται·
 μὰ μήπως οἱ ἐπίλοιποι Κρητῆτες εἶνε προδοταί;
 Ποιὸς Κρητικὸς τὴν Ἐνωσι δὲν θέλει γιὰ νὰ ἴδῃ;
 καὶ ποιὸς διὰ τὴν Ἐνωσι καὶ τὴ ζωὴ δὲν δίδει;
 Ὁ Κρητικὸς τὴν Ἐνωσι ἐπιθυμεῖ ἀκόμα

πρὶν γεννηθῆ· πρὶν νὰ ντυθῆ κουφάκι ἀπὸ χῶμα.
 Κι' ἄμα τοῦ ἡλίου δῆ τὸ φῶς στή Κρήτη ἐδῶ πέρα
 εὐθὺς φωνάζει « Ἐνωσι μὲ τὴ γλυκειά μητέρα».
 Ὅμως τὸ μονοπώλιον τοῦ πατριωτισμοῦ σας,
 σὰς κάμνει νὰ μὴ βλέπετε πέραν τοῦ ὕψους τοῦ ὕψους σας.

Συγγνώμην ἂν σὰς πλήγωσαν οἱ λόγοι μου στὰ στήθια
 «εἶν' ἡ ἀλήθεια πικρά» μὰ ὅμως εἶν' ἀλήθεια.

Ἀδέλφια μου μὴ χύνουμε τῶν ἀδελφῶν τὸ αἷμα·
 Δὲν φταῖν αὐτοί, οὔτε καὶ σεῖς· ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ Στέμμα.
 Πταῖουν αὐτοὶ ποῦ κυβερνοῦν σ' αὐτῆς τῆς γῆς τὴ σφαῖρα,
 ὅπου δὲν μᾶς ἐνώνουνε μὲ τὴ γλυκιά Μητέρα.

Κατὰ τὴν γνώμην τὴν ἐμὴν διὰ νὰ δοξασθῆτε,
 τοῦ Βασιλιά μας τὸ παιδί ἐλεύθερον τ' ἀφήτε,
 τὸ ἔργο ποῦ ἀρχίνιστε γιὰ ν' ἀποτελειώσῃ
 τὴ Κόρη μὲ τὴ Μάννα τῆς γρήγορα νὰ ἐνώσῃ.
 Μάλιστα νὰ τοῦ δώσετε καὶ σεῖς τὴ συνδρομὴ σας
 μ' ἀγάπη καὶ ὁμόνοια, πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν σας.
 Γιὰ νὰ μὴ ποῦν κι' οἱ ἰσχυροὶ Ἐνωσι· νὰ μὴ γένῃ
 ἀφοῦ εἰς δύο στρατόπεδα εἴμεθα χωρισμένοι.

Μὲ θάρρος Βασιλόπαιδο στὸ ἔργο σου προχώρει
 καὶ σὰν ἐνώστης σὺν Θεῷ τὴ Μάννα μὲ τὴ Κόρη
 κι' ὅταν συντείνεις καὶ Ἐπὶ νὰ λυτρωθοῦν οἱ σκλάβοι,
 Αἰ! τότε τρέξε γιὰ νὰ βρῆς τὸ πρῶτο σου καρὰβι
 καὶ νὰ δοξάζῃς τὸ Θεὸ, νὰ λὲς καὶ στὸ Λαὸ σου
 πῶς ἔκαμες τὸ χρέος σου καὶ τὸ προορισμό σου.

Μ' ἂν μερικοὶ φουσκώσανε σήμερον τὰ μυαλά των
 καὶ νόμισαν πῶς μὲ φωναῖς θὰ δοῦν τὴ λευθεριά των.
 Καὶ σ' ἔκαμαν κι' ἐδάκρυσε κ' ἐπόνεσ' ἡ καρδιά σου,
 Συγχώρα τους παρακαλῶ εἶναι κι' αὐτοὶ παιδιὰ σου.
 Εἶναι σπουδαῖοι ἄνθρωποι, μεγάλοι πατριῶται

καὶ μὴν ἀκούτε μερικῶν ποῦ λὲν πῶς εἶν' προδότηι!
 Κι' αὐτοὶ ἐπολεμούσανε, στὴ ζέστη καὶ στὰ χιονια
 ξυπόλητοι καὶ νυστικοὶ τοὺς τούρκους νύκτα μέρα,
 μὲ τὸ τουφέκι καὶ σπαθί, στὰ περασμένα χρόνια,
 ὡς ὅτου ἀνεπνεύσαμε τὸ σημερινὸ ἀέρα.

Κι' αὐτοὶ τιμήσαν καὶ τιμοῦν τὴν ἀτυχίᾳ μας Κρήτη
 κ' ἐξολοθρεύσανε πολλὰ ἀσκήρια τοῦ Χαμίτη.

Ἄλλ' ἴσως τοὺς ἐπέρασε ἰδέα ἐσφαλμένη
 πῶς μὲ αὐτὰ ποῦ κάνουνε « Ἐνωσις » θὲ νὰ γένη.
 Συγγνώμη Ὑψηλότατε, εὐδόκησον συγγνώμη
 ἂν ὑποβάλλω εὐλαβῶς τὴν ταπεινὴ μου γνώμη.

Ἴσως βρεθοῦνε μερικοὶ νὰ ποῦνε εἰς ἐμένα
 τὰ λόγια μου 'νε περιττά καὶ συνεπῶς χαμένα.
 Γιὰ τοῦτο ἄς θεβαιωθοῦν πῶς δὲν θὰ ἀπαντήσω
 τὸ κρίνω προτιμώτερον διὰ νὰ σιωπήσω.

Θὲ νὰ τοὺς εἶπω μοναχὰ θέλω κι ἐγὼ σάν κι ἄλλοι
 νὰ δῶ πατρίδα 'λεύθερη, πανώρη καὶ μεγάλη.

Ἕμαι θλιμμένος θρηνηθὸς αὐτὸ μόνο γνωρίζω
 ὅτι σάν καίγετ' ἡ Πατρίς, κατάκαρδα λαυρίζω.

Καὶ πάλιν ὅταν χαίρεται καὶ εἶνε δοξασμένη
 τότε κ' ἡ μαύρη μου καρδιά μὲν' ἐνθουσιασμένη,
 Θέλω νὰ δῶ τ' ἀδέλφια μας ὅλα τὰ σκλαβωμένα
 στῆς λευθεριάς τὴν ἐκκλησά νὰμποῦν λευθερωμένα.

Γιὰ νὰ συνεορτάσωμε μικροὶ μεγάλοι ὅλοι
 τῆς ποθητῆς ΕΝΩΣΕΩΣ τὴ τιμημένη σκόλη.

12. ΤΩ κ. ΠΡΟΕΔΡῶ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Τώρα ποῦ πᾶς εἰς τὴ Βουλὴ μὲ τόσοις βουλευτάδες
 ἄφοβα· καὶ δὲν ἔχει πλὴ Μαχμούτιδες πασσάδες,
 οὔτε καὶ Τουρκοκρητικούς, οὔτε καὶ Λιμανιώτες,
 οὔτε καὶ τοῦ Παπουτσαλῆ τσ' ἀγριοβιγαζότες.
 Οὔτε βαπόρι τουρκικὸ ἀντικρυ νὰ καπνίζει

καὶ νὰ σᾶς πέρνη ἀναυλα καὶ νὰ σᾶς ἐξορίζη,
ὅπως τὸν Ἀργυράκη μας κι' ἄλλους πολλοὺς ἀκόμη,
ὄσους δὲν ἀσπασθήκανε τοῦ Δοβλετιοῦ τῆ γνώμη.
Οὔτε καὶ τουρκικὸ στρατὸ εἰς τὴν Βουλὴν ἐπάνω,
ποῦ θεὸς δὲν θέλησ' ἐπρεπε νὰ θέλησ' τὸν Σουλτάνο·
οὔτε κι' ἀντιπολίτευσιν, οὔτε καὶ Βενιζέλους
καὶ θά 'σθε παντελεύθεροι κύριοι ἐπὶ τέλους.

Τώρα 'ποῦ σᾶς ἐκλέξαμεν μὲ τὴν πανδημίαν
κι' εἰς τὴν Βουλὴν θὰ ἔχετε πλήρη τὴν παμφηρίαν.

Ἄν θέλετε ἀκούσατε κι' ἐμένα τὴν ἰδέα μου
γιατί κ' ἐγὼ 'σαν κάτι τι θὰ ἤξιζα στὰ νέα μου.

Ἄν πάλιν δὲν μ' ἀκούσατε ἢ ὀρεξίς μου δὲν χαλᾷ
κι' ὅτι κι' ἂν κάμετε σωστὰ θὰ θεωροῦνται καὶ καλά,
ἢ ἂν μὲ θεωρήτητε καὶ θὰ μὲ γράψητε τρελλὸ
καὶ θὰ γελᾶτε δι' ἐμέ· κ' ἐγὼ γιὰ σᾶς θε νὰ γελῶ.

Ἐλεύθεροι σ' ἐλεύθερην βουλὴν καὶ συζητήσεις,
μὴ σπαταλᾶτε τὸν καιρὸν εἰς τὰς ἐπερωτήσεις.

Οἰκονομίας κάμετε στὰ πράγματα μεγάλαις
καὶ φθάνουσι τὸν δυστυχῆ λαὸν ἢ ἄλλες ζάλας·
θὰ κάμετε ὡ βουλευταὶ βουλιὰ χρυσή κι' ἅγια
ἐὰν μεταρρυθμίσετε καὶ τὴ φορολογία
εἰς τρόπον ὅπου ὁ λαὸς νὰ ἰκανοποιῆται
ἀλλὰ καὶ ἡ Κυβέρνησις νὰ μὴ στενοχωρῆται.

Ἐδῶ ἡ τέχνη ἔγκειται νὰ ὠφελῆτ' ὁ Κρητικὸς
ἀλλὰ καὶ ἡ Κυβέρνησις νὰ ἴστατ' οἰκονομικῶς.

Ἀκόμη καίνε τὰ βουνὰ ἀπ' τῆς φωτιᾶς τῆ λαῦρα
ὅπου βαλ' ὁ Ἀγαρηνὸς τὰ ροῦχα μας τὰ μαῦρα
ὅπου φοροῦμε σήμερον, ἐκεῖνα μαρτυροῦνε
τὴν πεινὰ μας, τὴ φτώχεια μας, καὶ τί λογῆς περνοῦμε.

Αὐτὰ τὰ μαῦρα ροῦχὰ μας τὰ καταξοσχισμένα
ἀπὸ τοῦ Τούρκου τῆς σφαγῆς τὰ καταματωμένα·
ἐτοῦτα συμβολίζουνε, ἐτοῦτα μαρτυροῦνε
σήμερον οἰκονομικῶς οἱ Κρήτες πῶς περνοῦνε.

Τὰ βάσανά μας κύριοι ἀκόμη δὲν ἐπάφανε!
τὰ δένδρα μας ἐκόφανε! τὰ σπήτια μας ἐκάφανε!
Γυρίστε χώραις καὶ χωριά νὰ μᾶς παρατηρήσετε,
καὶ ἀναλόγως ὕστερα νὰ μᾶς φορολογήσετε.

Πρὸς τούτοις καὶ δημόσια ἔργα γιὰ νὰ ψηφίσετε,
μὰ ὄχι μόνον ἐπὶ χαρτί! ἀλλὰ καὶ νὰ τ' ἀρχίσετε.
Γιὰ ναῦρη ὁ φτωχὸς λαὸς δουλιὰ, γιὰ νὰ δουλεύη
κί ὄχι μὲ μάγουλα ἴτροπῆς νὰ βῆῃ νὰ ζητανεύη.

Γιὰ τὴν παιδείαν; τί νὰ πῶ ποῦ ξεύρω ἄλλα γράμματα,
ἀλλ' ἔστω καὶ γι' αὐτὴν θὰ πῶ ἓνα δυὸ τρία πράγματα.
Ἐνθερμος λάτρης τῶν Μουσῶν εἶμαι καὶ τῆς παιδείας,
ἀλλὰ νὰ γίνεταὶ αὐτὴ μετὰ τῆς φειδωλίας,
διότι ἂν καὶ ἔκαμε γιγαντιαία ἄλματα
δὲν βλέπω καὶ τὴν πρακτικὴν ὠφέλειαν στὰ πράγματα
καὶ διὰ αὐτὸ σᾶς συνιστῶ νὰ τὴν περιορίσετε,
ἀλλ' ἐννοεῖται «ὄχι δὲ» καὶ νὰ τὴν ἀφανίσετε.
Ναὶ τὴν παιδείαν ἀγαπῶ, ἀλλ' ὅπως διευθύνεται,
νομίζω μᾶλλον πρόξενος ζημίας ὅτι γίνεταί.

Κάμετε πρακτικὰς σχολὰς τῆς βιομηχανίας,
ἂν θέλετε νὰ φέρετε ἔτη εὐδαιμονίας,
ποῦ νέοι νὰ ἐξέρχωνται χωρὶς μεγάλον κόπον
ἐμποροβιομήχανοι καὶ χρήσιμοι ὅσον τὸν τόπον.

Τὰ δίδακτρα ἀπ' τὰς μικρὰς τάξεις νὰ καταργήσετε,
καὶ τοὺς πτωχοὺς ἀνθρώπους μας τότε θ' ἀνακουφίσετε.
Πόσα παιδιὰ πεθαίνουνε, πόσα κρυολογοῦνε
γιατὶ δὲν ἔχουνε ψωμί! καὶ ρούχα νὰ ντυθοῦνε!
Κί' ἀφοῦ πηγαίνουν ὅσον τὸ σχολεῖο ζυπόλυτα καὶ νηστικά!
ποῦ θὰ τὰ βροῦνε τὰ λεπτά! νὰ πάρουν τὰ ἐνδεικτικά;
Εἶδ' ἄνθρωπον καὶ γύρευε πέντε δραχμάς νὰ δαγισθῇ!
νὰ πάρῃ τὸ ἐνδεικτικὸν τοῦ γυμνοῦ του νὰ προβιάσθῃ.

Ἐνόσῃ ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι ὑποχρεωτικὴ

πῶς θὰ τὰ καταφέρουνε, παρακαλῶ, οἱ χωρικοί,
ὅταν δὲν ἔχουνε λεπτά! Περίεργο κυνήγι
«νά λὲν τοῦ σκύλου πιάσει τον καὶ τοῦ λαγοῦ νά φύγη!»

Μόνον εἰς τὰ Γυμνάσια τὰ διδάκτρα ἀφήτε
«Μὴ πάντες γὰρ ἀπόστολοι, μὴ πάντες γὰρ προφῆται».
Ἴσως κί' ὀλιγοστεύουνε ἐν μέρει οἱ ἐπιστήμονες
'ποῦ τοὺς γονεῖς των κάνουνε νά λέγωνται «ἀκμήμονες».
Αὐτὸ δὲν εἶναι πρόσοδος! δὲν βλέπω τί κερδίζουνε
οἱ τόσοι ἐπιστήμονες ὅπου μᾶς ξεφουρνίζουνε.
Κ' ὕστερα δὲν βρίσκουν δουλιὰ τόσο πολλοὶ λογάδες
καὶ μὲ ἰσχνάς τοῦ Φαραῶ μοιάζουνε ἀγελάδες.
Κί' ὄλημερῆς 'σ τὸν καφενὲ τὸν ἀργιλὲ βουφοῦνε,
καὶ νύφαις περιμένουνε μὲ λίραις γιὰ νά 'βροῦνε.

Ὁ ἐκλεκτοὶ ἐξ ἐκλεκτῶν κί' ὄσιοι ἐξ ὄσιων,
φροντίσατε, παρακαλῶ, καὶ διὰ τὸ Μουσεῖον
γιὰ νά τὸ ἀσφαλίσετε μὲ σιδερένιο σπῆτι
αὐτὸ τὸ μέγα καύχημα ποῦ ἔχομε στὴ Κρήτη.
Εἶναι τὰ μόνα μας προικιὰ· τὰ ἔργα τῶν προγόνων
'ποῦ μείναν ἀναλλοίωτα πρὸ χιλιάδων χρόνων.
Εἶν' ἔργα 'ποῦ 'σεβάσθησαν οἱ χρόνοι κ' οἱ κατακτηταὶ
'ποῦ γράφουν οἱ ἱστορικοὶ καὶ ψάλλουσιν οἱ ποιηταὶ·
(ἐὰν δὲν τ' ἀσφαλίσετε, δουλιὰ θὰ ἦν ἀγία
νά πάρετε τοῦλάχιστον τύπους καὶ ἐκμαγεῖα).
Ἐκεῖνοι ὅπου ἔρχονται καὶ τὰ παρατηροῦνε
τῆς λευθεριας μας τὰ κλειδιὰ 'σ τὰ χέρια των βασποῦνε.
Κί' ἂν ἐξαφνα Ἡρόστρατος κάνενας 'ξεφουτρώσῃ
καὶ σηκωθῇ καμμιὰ νυκτιὰ καὶ μιὰ φωτιὰ τοῦ δώσῃ;
καὶ μᾶς τὸ κάψῃ κύριοι! σὰν τὸ Μελᾶ τὸ σπῆτι!
τί θέ νά 'πούμεν ὕστερα πῶς ἔχομε στὴ Κρήτη;
Δὲν θὰ μᾶς ψάλλουν ὕστερα μικροὶ μεγάλοι μύρια;
δὲν θὰ κοστίσῃ, δὰ κί' αὐτὸ δέκα ἑκατομμύρια.
Μὲ χιλιάδες ἑκατὸν δραχμῶν, σπῆτι θὰ κτίσετε
κί' ὄλας τὰς ἀρχαιοτήτας θὰ τὰς ἐξασφαλίσετε.

Τοὺς ἀνικάνους παύσετε, τοὺς ικανοὺς ἀφήσετε
καὶ τότε ἐστὲ βέβαιοι δὲν θὰ μετανοήσετε·
παύσετε τοὺς μὴ ικανοὺς, τοῦ τόπου μας κηφῆνας,
'π ἄλλο δὲν συλλογίζονται μόνον νὰ 'βγῆ ὁ μῆνας·
κόψετε μερικοὺς μισθοὺς καὶ θέσεις καταργήσετε
ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς νὰ ικανοποιήσετε.
Τοὺς γηραιοὺς ἀγωνιστὰς νὰ μὴν τοὺς λησμονοῦμεν,
γιατὶ αὐτοὶ 'νε ἀφορμὴ κ' ἐλεύθερα μιλοῦμεν.

Εἶδ' ἄνθρωπον ἀγωνιστὴν τὸν περασμένον μῆνα
κλεισμένον μέσ' τὸ σπῆτί του κ' ἔκλαιγ' ἀπ' τῆ πείνα,
μὲ χωρὶς ροῦχα καὶ ψωμί!! πεσμένο στὸ κρεβάτι
καὶ μοναχὰ τῆ στάμνα του νερὸ εἶχε γεμάτη!!

Εἶδα καὶ ἄλλον μὲ καῦμὸν τὴν τύχην του νὰ κλάψῃ
γιατὶ δὲν εἶχ' ἓνα κερὶ στὴν ἐκκλησιά ν' ἀνάψῃ!
καὶ τὴν ἡμέραν τῆς Λαμπρᾶς νὰ τοῦ φιλήῃ τὸ χέρι,
ἓνα γγονάκι του μικρό! καὶ τοῦ 'λθε σὰν μαχαίρι
καὶ τρέχανε τὰ μάτια του 'σὰν τὸ νερὸ στὴ θρύσι
γιατὶ δὲν εἶχ' ἓνα λεπτὸ νὰ τὸ φιλοδωρήσῃ.

Εἶδα παιδιὰ ἀγωνιστῶν γυμνά καὶ πεινασμένα
καὶ μοῦ 'λεγαν «ἀφεντικὸ, ἓνα λεπτὸ κι ἐμένα,
'ποῦ 'μ ὀρφανὸ πεντάρφανο δὲν ἔχω κῦρι μάννα
γιατὶ στὸν ἔρμο πόλεμο οἱ Τούρκοι τσι 'ξεκάνα,
τὰ σπῆττα μας ἐκάψανε, τὰ δένδρα μας ἐβγάλα
οἱ Τρῦρκοι, κ' ὑποφέρομε μυστήρια μεγάλα!

'Ο εἷς μοῦ λέγει πῆγαινε κι' ὁ ἄλλος φεῦγα ἔξω
καὶ μοναχὰ 'στῶν χριστιανῶν τὰ πόδια θὰ προστρέξω!
Πιστεύσατε δὲν γνώρισα πατέρα ἢ μητέρα
γιατὶ τοὺς ἔκοψ' ἄσπλαγχνα τοῦ τούρκου ἢ μαχαίρα!»

Πόσα 'ποφέρουν βάτανα τ' ἀδικομοιρασμένα
τὰ ξεύρετε καλῆτερα ἐτεῖς ἀπὸ ἐμένα·
καὶ περιττὸν τὸ θεωρῶ νὰ σᾶς ἐξιστορήσω
τὰς πεινάς των, τὴν γύμνια των, καὶ νὰ σᾶς συγκινήσω·

διὰ νὰ λείψουνε λοιπὸν τὰ δίκη μοιρολογία
 με χρῆμα τοὺς συνδράμετε καὶ ὄχι με τὰ λόγια.

Ταῦτα λελάληκα Ὑμῖν καὶ μὴ σκανδαλισθῆτε,
 κί ἂν θέλετε τὰ κάμετε, κί ἂν θέλετε τ' ἀφήτε.

29 Ἀπριλίου 1903

13. Η ΑΠΟΦΡΑΣ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1905
 ΕΝ ΝΕΑΠΟΛΕΙ ΜΕΡΑΜΒΕΛΟΥ

Ὅλος ὁ κόσμος σήμερον Πανάχραντη Παρθένα
 τῇ Κοίμησί σου τῇ σεπτῇ με σέβας ἑορτάζει.
 Ἡμεῖς μονάχα βλέπομε με ἑμάτια δακρυσμένα,
 ὁ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸν ἀλύπητα νὰ σφάζῃ!!
 Δὲν ἑορτάζομεν ἡμεῖς...θυμιάζομε με πόνου
 τοῦ ἐμφυλίου σπαραγμοῦ τὸ ματωμένο θρόνο!

Ὅλος ὁ κόσμος Δέσποινα, τῇ σημερινῇ ἡμέρᾳ
 ὕμνει τῇ θεΐᾳ χάρι σου, κί ἀγάλλεται καὶ χαιρεῖ,
 Μόνον ἐδῶ σὰν δαίμονας τῶν ἀδελφῶν ἡ σφαῖρα,
 Ζητεῖ τοῦ ἄλλου ἀδελφοῦ τὸ θάνατο νὰ φέρῃ!...
 Ναί! ναί! τ' ἀδέλφια προσπαθοῦν νὰ σφάζουν τὸνα τᾶλλο
 καὶ γιὰ τιμὴ τους τὸ θαρροῦν καὶ καύχημα μεγάλο.

Ἐδῶ ἀθῶα αἵματα στοὺς δρόμους πλημμυροῦνε
 γιὰτὶ ἐμωραθήκανε μικροὶ μεγάλοι ὄλοι·
 οἱ ἀδελφοὶ στῶν ἀδελφῶν τὰ πτώματα πατοῦνε
 καὶ σφάζ' ὁ Γιάννης τὸ Κωστῆ κι' ὁ Γιώργης τὸ Μανώλη.
 Ὡ Σεῖς ποῦ Τούρκους σφάζετε στὰ περασμένα χρόνια
 καλλιὰ καὶ δὲν ἐφθάσετε μιὰ τέτοια καταφρόνια.

Ἐδῶ γιορτάσιμη στολὴ δὲν ἔφορε κανένας!
 Δὲν ἐλειτούργησε Παπᾶς σήμερο σ' ἐκκλησία.

Μόνο Μητέρες άμοιρες, Μαννάδες λυπημένες
 Βλέπεις νά κλαῖν τά τέκνα των, τί αίματοχυσία!
 Γιατί ἐδῶ λαμποκοπᾷ τὸ ξίφος τοῦ Θανάτου!
 Σφάζει πατέρας τὸ παιδί καί χαίρει ἡ καρδιά του!

Γιὰ γροίκα πῶς σφυρίζουνε τῶν ἀδελφῶν ἡ σφαίραις;
 Μὲ λύσσα νά σκοτώσουνε τοὺς ἄλλους ἀδελφους των!!
 Καί ποῖος τὸ ἴλογισζέ ποτε πῶς θάλλθουν τέτοιαις ἡμέραις
 οἱ Ἕλληνες νά θεωροῦν τοὺς Ἕλληνας ἐχθροὺς των;!
 Ἐπτὰ φοραῖς ἀνάθεμα, ποτέ του νά μὴ λυώση
 τὸ χέρι τοῦ χριστιανοῦ ποῦ ἀδελφὸ σκοτώσῃ!

Ἴδὲ ἓνα ποῦ ἔπεσε κάτω σὰν κυπαρίσσι
 ὁ ἄμοιρος! εἰς τὸν ἀνθὸ τῆς νειότης του ἑπάνω!..
 Ἄχ! δὲν ἐσήμωσε κανεὶς τῆ λαύρα του νά σβύσῃ
 Ποῦ μ' ἀγωνία φώναζε «Χριστέ μου θ' ἀποθάνω!!»
 Ὡ χρόνοι μαῦροι κ' ἄδοξοι, κατηραμένοι χρόνοι,
 Ποῦ ὁ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸ μὲ πείσμα θανατώνει!

Θωρεῖς μὲ ξέπλεγα μαλλιά ταις δόλλαις ταις Μητέρες
 ὅπου βαστοῦν στὰ στήθια των τὰ βιζανάρικά των,
 Καί τρέχουν νά τὰ κρύψουνε νά μὴ τὰ βροῦν ἡ σφαῖρες
 Λυπήσου ταις Παρθένα μου κι' αὐταῖς καὶ τὰ παιδιὰ των
 Βοήθησέ τας, Δέσποινα, ὅπου γνωρίζεις μόνον,
 Τῆς κάθε Μάννας τὸ καῦμό, γιὰ τοῦ παιδιοῦ τὸ πόνο.

Γιὰ κῦττα πῶς γενήκαμε ὄλοι μαλλιά κουβάρια
 Σφάζ' ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸ καὶ τὸ παιδί τὸ Κύρι
 κι' ἄδικα μὲς στὸ αἷμα των κυλιοῦνται παλληχάρια
 Πόσον φρικτὸ κι' ἀπαίσιο τελεῖται πανηγύρι!
 Ὡ τὶ σπαρακτικαὶ σηναὶ, ἀπίστευτος Μωρία!
 Μαύρας σελίδας δι' αὐτὰς θά γράψ' ἡ ἱστορία.

Πανάχραντη Παρθένα μας λυπήσου τὸ Νησί μας
 Ἄρκοῦνε τόσα αἵματα· σπλαγχνίσου τὰ παιδιὰ μας
 καὶ φθάνει ὅσα ἔκαμαν οἱ βάρβαροι ἐχθροὶ μας,

Καὶ δόσε μας ὁμόνοια καὶ τὴν ἐλευθερίά μας
 γιὰ νὰ γιορτάσωμε καὶ μετς ὁμοιοασμένοι ὅλοι
 τῆς ποθητῆς μας λευτεριάς τῆ ζηλευμένη Σχόλη.

14. ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΠΑΡΟΤΡΥΝΣΙΣ ΠΡΟΣ ΑΜΥΝΑΝ

Παῖδες Ἑλλήνων ποῦ ἴσασθε ἴσά ξένα ξορισμένοι
 κί ὅσοι ἴσθε ἔς τὴν Ἑλλάδα μας, ὅλοι μικροὶ μεγάλοι
 νὰ συσκεφθῶμεν σήμερον τί πρέπει γιὰ νὰ γένῃ,
 καὶ πῶς θε νὰ γλυτώσωμεν ἀπ' τὴν ἀνεμοζάλη
 ὅπου κρατεῖ τὸ ἔθνος μας τὸ πολυπαθόμενο,
 τὸ ἔθνος μας τὸ ἐνδοξο, μὰ καὶ κατατρεγμένο.
 Μᾶς κατατρέχουν οἱ ἐχθροὶ, οἱ δὲ καλοὶ μας φίλοι
 ἀναληθισίαν δείχνουνε ἔς τὰ τόσα βάσανα μας
 κί ἤϊραν καιρὸν οἱ ἀνανόροι καὶ λυσασμένοι σκύλοι,
 καὶ σφάζουν! καὶ ληστεύουνε! καὶ καίνε τὰ παιδιὰ μας!
 Οἱ ἀδελφοὶ μας ἔβρισκονται ἐν μέσῳ τῶν κινδύνων,
 παντοῦ φρικτὸς κατατρεγμὸς ἔς τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων!

Ἀπόγονοι τοῦ Μπότσαρη, ἐγγόνια τοῦ Κανάρη,
 ποῦ γεννηθήκατε σὲ γῆν ἡρώων καὶ ἡμιθέων.
 Τοὺς ἀδελφούς μας σφάζουνε Ρωμοῦνοι καὶ Βουλγάροι
 καὶ νὰ σκεφθῶμεν δι' αὐτὰ καιρός μας εἶναι πλέον.
 Ὑς τὴ Βάρνη, Φιλιππούπολι, ἔς τὸ Πύργο καὶ Ροχτσοῦκι,
 Ἀγγιάλο, Στενύμαχο κ' εἰς ὅλα τ' ἄλλα μέρη,
 ὅπου Ρωμοῦνοι κατοικοῦν καὶ Βούλγαροι καὶ Τοῦρκοι
 σφάζουνε τοὺς ὁμογενεῖς μ' ἀλύπητο μαχαίρι!
 Ὅλ' οἱ ἀπ' ἔξω Ἕλληνες πνίγονται μέσ' ἐστὸν θρῆνον,
 σφαγὴ ἔς τὴ Φιλιππούπολι κατατρεγμὸς ἔς τὴ Κρήτη,
 λεηλασίαις πανταχοῦ ἔς τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων!
 Κί ἔπιασαν ἔς τὴν Ἀγγιάλο καὶ τὸ Μητροπολίτη
 καὶ τὸν ἐφυλακίσανε μέσ' ἀπ' τὴν ἐκκλησίαν!!
 τὴν ὥρα ποῦ ἐδιάβαζε τὴ μυστικὴ θυσία!!

Πῆραν τὰς ἐκκλησίας μας καὶ τὰς ἐβεβηλώσαν
 κι' ἀφ' οὗ τὰς ἠληλάτησαν ἔς τὰς φλόγας τὰς ἐδόσαν !
 Τ' ἅγια δισκοπότηρα, κι' αὐτὰ ἔχουν μιάνει !
 Παρθένας ἀτιμάσανε ἐπάνω ἔς τὰς εἰκόνας !
 τοῦ Κρούμου οἱ ἀπόγονοι κι' οἱ ἄτιμοι Ρουμᾶνοι,
 ποῦ οἱ Τοῦρκοι δὲν τὸ κάμανε ἔς τοὺς πρώτους των αἰώνας.
 Γυναίκες ποῦ ἴσαν ἔγγυες ἔσχιζαν τὴν κοιλιά των !
 κι' ἔριπταν μέσα ἔς τὴ φωτιά τ' ἀγέννητα παιδιὰ των !
 Κι' ἀφ' οὗ ἐκαταστρέψανε ὅλας τὰς ἐκκλησίας !
 ἐκαύσανε κι' ἀρπάσανε τόσας περιουσίας.
 Τῶν ἀδελφῶν μας ποῦ ἔχανε μὲ κόπους ἀποκτήσει
 πρᾶγμα ποῦ δὲν ἀκούσθηκε ἔς Ἀνατολή καὶ Δύσι !
 Ἐκαύσαν καὶ κατέστρεψαν ὅλα μας τὰ σχολεῖα !
 καὶ τὰς βιβλιοθήκας μας μαζὶ μὲ τὰ βιβλία !

Σκυθοτατάρο σπέρματα, μιὰ λυκοσυμμορία,
 ποῦ ἔλεγον ὅτι τὸν Χριστὸν καὶ τοῦτοι προσκυνοῦνε !
 κι' ὅμως δὲν ἠσύχάζουνε σὰν τ' ἄγρια θηρία,
 ὥστε νὰ ἔροῦν Ἑλληνικὸ αἷμα διὰ νὰ πιοῦνε.
 Ῥωμοῦνοι, Τοῦρκοι, Βούλγαροι, μᾶς δίδουε εἰκόνα
 πλεῖα σκοτεινὴ καὶ ἄτιμη κι' ἀπὸ τὸν μεσαιῶνα.

Εἶναι ἀνεχδιήγητα ὅσα ἔχουν παθωμένα,
 στὴ γῆ τοῦ Κρούμου οἱ Ἕλληνες καὶ εἰς τὴν Ρουμανία,
 ἡ δὲ Εὐρώπη στέκεται μὲ χέρια σταυρωμένα
 καὶ διευθύνει ἀπαθῶς τοῦ κόσμου τὰ ἥνια !
 Εὐρώπη χριστιανικὴ πανίσχυρη Εὐρώπη,
 σὰν θὲς ἐσύ, δὲν χάνονται ἄδικα οἱ ἀνθρώποι.
 Ὅταν κυκλώσουε λησται ἀνέγνιο διαβάτη
 ἄοπλο κι' ἀπροστάτευτο εἰς ἓνα μονοπάτι,
 καὶ φθάσῃ ἓνας ποῦ ἔμπορῇ διὰ νὰ τὸν γλυτώσῃ
 ὅμως περνᾷ χωρὶς κάμμιά βοήθεια νὰ τοῦ δώσῃ.
 Δὲν ἔχ' ὁ κόσμος ὑστερα δικάϊωμα νὰ λήῃ
 ὅτι συντρόφοι ἦσανε, ἔστω καὶ νὰ μὴ πταίει ;
 Ἄλλ' ἴσως ἔχουν δίκαιον νὰ ἀδιαφοροῦνε
 ἀφ' οὗ δὲν ἔχομ' ἱκανοὺς ἄνδρας νὰ κυβερνοῦνε.

«Τί θέλτε νά σᾶς δώσωμεν» μᾶς λένε οἱ μεγάλοι
 τοῦ ὅτι κι ἂν σᾶς δώσωμεν θά σᾶς τὸ πάρουν ἄλλοι.
 Ἄφ' οὗ προϋπολογισμὸν ἔχομ' ἐξογκωμένον,
 καὶ μικροσκοπικὸν στρατὸν κακῶς ὀργανωμένον.
 Καὶ ναυτικὸν παμπάλαιον, σάπιο ! γεμᾶτο στρεΐδια!
 Ρωμαϊκὸς νοῦς καὶ πράγματα, παντοῦ παντοῦ τὰ ἴδια !
 Ἡ σημερινή κυβέρνησις δὲν σκέπτεται γιὰ τέθια,
 μὸν πῶς νά δόσῃ πλεῖα πολλὰ ἔς τοὺς φίλους τῆς βουφθία.
 Ποῦ περισσότερο καιρὸ ἔς τὰ πράγματα νά μένη
 καὶ Σόδομα καὶ Γόμορα τὸ ἔθνος μᾶς ἄς γένῃ.
 Αὐτὰ βλέπουν οἱ φίλοι μᾶς καὶ πικραναστενάζουν
 καὶ τὰ γνωρίζουν κι οἱ ἐχθροὶ καὶ δὲν μᾶς λογαριάζουν.
 Μόνοι μᾶς ταπεινώσαμε τὴν ἐνδοξὴν μᾶς χώρα !
 πλὴν ἄς τ' ἀφήσωμεν αὐτὰ τὰ λέμε ἄλλη ὥρα.

Στὴ Βουλγαρία σήμερον καὶ εἰς τὴν Ρουμανία
 ἀμείλικτο ἔχουν πόλεμον κατὰ τῶν ἀδελφῶν μᾶς !
 ἀκόμη τρίς χειρότερα κι ἀπ' τὴν Μακεδονία !
 κι ἡμεῖς ἐδῶ ἔς τὰ θέατρα περνοῦμε τὸ καιρὸ μᾶς !
 Τοὺς ἀδελφούς μᾶς θάφτουνε χωρὶς παπᾶ καὶ διάκο,
 χωρὶς συγγενοφίλημα ἢ «δεῦτε τελευταῖον» !
 κι ἡμεῖς ἐδῶ κυτάζομεν ταῖς κοπελιές ἔς τὸ πάρκο
 τοῦς Ζίπηδες ἔς τὴν Κηφιστὰ καὶ τοὺς χορούς 'στ' Ἀκτατον.
 Γιατί μᾶς ἐκυρίευτε πολιτικὴ σαπήλα,
 καὶ μοναχὰ κάθε πρωτὶ διαβάζομε ἔς τὰ φύλλα
 τὰ βάσανα τῶν ἀδελφῶν ὡτάν τὰ παραμύθια,
 καὶ δὲν σκεπτόμεθα ἔς αὐτοὺς νά δώσωμε βοήθεια !
 Μόν' λέγει ὁ ἕνας τὸ μακρὸν κι ὁ ἄλλος τὸ κοντὸ του
 'ποῦ μακαρίως νά περνᾶ μὲ τοῦτα τὸ καιρὸ του !

Λοιπὸν νά παραιτήσωμεν, καιρὸς εἶναι τὰ λόγια
 κι οὔτε ποῖος πταίει δι' αὐτὰ τώρα νά μὴ ῥωτοῦμε.
 Δὲν εἶναι ὥρα γιὰ χαραῖς οὔτε γιὰ μοιρολόγια,
 μόνο πῶς θά γλυτώσωμε τὸ ἔθνος νά σκεφθοῦμε.
 Γιατί τὸ ἔθνος θά χαθῆ ὅταν χαθοῦν ἐκεῖνοι
 ποῦ ἔσ' ὄλας τὰς ἀνάγκας του μὲ χρῆμα βοηθοῦσαν,

Κι' όταν πολέμους είχαμε... κ' εις κάθε μας οδύνη,
 ἤρχούνταν τότε τοὺς ἐχθροὺς μ' ἡμᾶς κ' ἐπολεμοῦσαν.
 Βεβαιωθῆτε κύριοι ὅτι ἐγκληματοῦμεν
 τοὺς ἀδελφοὺς ποῦ χάνονται ἐάν δὲν βοηθοῦμεν.

Στὴ Ρουμανία σήμερον καὶ εἰς τὴ Βουλγαρία
 γυρίσατε τὰ μάτια σας καὶ στέσατε τ' αὐτιά σας
 νὰ δῆτε καὶ ν' ἀκούσετε τὰ ἄγρια θηρία
 ποῦ σφάζουν τοὺς ὁμογενεῖς! κι' ἂν δὲν πον' ἡ καρδιά σας
 κι' ἀπ' τὰς πληγὰς κι' ἀπ' τὰς φωνὰς ἂν δὲν συγκινηθῆτε,
 μείνατε ἀδιάφοροι τότε μὴ κινήθητε.

Ἄνθρωποι ὅπου εἶχανε τοὺς θησαυροὺς τοῦ Κροίσου
 σήμερο μὲ τοῦ Ζήτουλα τὸ δίσκο ζητιανεύουν!
 Πές μου λαὲ Ἑλληνικὲ, βαστᾶ το ἡ ψυχὴ σου!
 μία πεντάρα ἔλεος νὰ ἔρχονται νὰ γυρεύουν;
 ἐκεῖνοι ποῦ συνδράμανε μὲ χρῆμα νύκτα μέρα
 σὲ κάθ' ἀνάγκη καὶ καὐμὸ τῆ δόλια μας Μητέρα;
 Νὰ βλέπης ἀγγελόμορφες καὶ καλαναθρεμμένες
 νὰ περπατοῦν ξυπόλητες! γυμνὲς καὶ πεινασμένες;
 ὦ ποιαῖς Ἑλληνικαῖς καρδιαῖς σήμερον νὰ μὴ κλαῖνε
 ἀρχοντοπούλες νὰ θωροῦν στὰ μαῦρα βουτυμένες!
 « Ἐνα λεπτὸ ἀφεντικὸ » μὲ κλάμμα νὰ σοῦ λένε·
 " Ἀχ! εἴμεθ' ἄλλοτε κι' ἐμεῖς ἀρχοντομαθημένες·
 Δόστε μας τ' ἀποφῶρια σας κεράδες νὰ ντυθοῦμε!!
 Δὲν περιμέναμε κ' ἐμεῖς στὴ θέσ' αὐτὴ νὰ ῥθοῦμε!!
 Νὰ βλέπης γέρους νυστικοὺς παιδάκια πεινασμένα!
 Γυναῖκες νὰ λυποθυμοῦν! μωρὰ παιδιὰ νὰ κλαῖνε!!
 « Πεινοῦμε νὰ φωνάζουνε! πεινοῦμε τὰ καὐμένα
 λίγο ψωμὶ λίγο νερὸ! μὲ πόνο νὰ σοῦ λένε ».

Πανένδοξη Πατρίδα μας Ἑλλάς κατατρεγμένη!
 ποῦ εἶν' ἡ ἱστορία σου μὲ αἵματα γραμμμένη!
 Ὑπέστης καταδιωγμοὺς ἀδίκους αἰωνίως
 κι' εἶναι μαρτυρολόγιον ὁ ἐνδοξὸς σου βίος.
 Ἄν σήμερον σὲ πολεμοῦν αὐτὸ μὴ σ' ἀπελπίσῃ
 γιὰτ' « ἡ Ἑλλάς προώρισται νὰ ζήσῃ καὶ θὰ ζήσῃ ».

Ὅλα τὰ Ἑλληνόπαιδα βαρεῖα ἀρματωμένα
 μικροὶ μεγάλοι γενικῶς, στρατὸς, λαὸς καὶ Στέμμα·
 Μὲ Πανελλήνιον σεισμὸν μὲ νέο «Εἴκοσι ἓνα»
 καὶ μ' αἷμα νὰ ξεπλύνωμε τῶν ἀδελφῶν τὸ αἷμα.

Πετάξετε τῆς ζητιανίᾳς τὰ ροῦχα κι' ἐνδυθῆτε
 φορέματα παλληκαριάς, μὲ θάρρος ὀπλισθῆτε
 διὰ ν' ἀνανεώσωμεν τὰς δάφνας τῶν προγόνων,
 καταστροφή, φωθιά, σπαθὶ στὸ κάθε δολοφόνον.
 Ναι Πανελλήνιε λαὲ πρέπει νὰ τὸ νοήσης,
 οἱ ἰσχυροὶ δὲν κάμπτονται μόνο μὲ παρακλήσεις.

Ἄφησε τὴ νωθρότητα καὶ κάθε ἄλλ' ἐλπίδα
 ἔαν φρονῆς οἱ ἰσχυροὶ πῶς θὰ σοῦ κάμουν χάρι
 εἶναι καιρὸς τῆ σήμερον νὰ σώσης τὴ Πατρίδα
 καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ σφάζουε Ρωμοῦνοι καὶ Βουλγάροι.

Ἄλλαξε τὴ πολιτικὴ καὶ ζώ σου τ' ἄρματά σου
 «Μὴ περιμένεις φαγητὸ ἀπὸ τῆ γειτονιά σου».

Ἐπαρε τῶν προγόνων σου τὴ τόλμη καὶ τὸ θάρρος,
 κι' ὁ κάθε εἷς μ' ὀριστικὴν ἀπόφασιν ἄς εἶπη,
 «Τέθια ζωὴ καλλίτερα νὰ μοῦ τῆ πάρ' ὁ χάρος,
 ἀφοῦ θὰ εἶναι πάντοτε ὄλο μὲ καρδιοκτύπι·
 Ζωὴ ποῦνε μερόνυκτα φαρμάκι ποτισμένη
 κ' εἶναι γεμάτη θάσανα, φόβους καὶ μούους καὶ λύπη·
 Ζωὴ τοῦ εἶναι στοῦ ἐχθροῦ τὸ χέρι κρεμασμένη
 Αὐτὴ δὲ λέγεται ζωὴ καλλίτερα νὰ λείπη».

Πάρε τ' Ἀνδρούτσου τὸ σπαθὶ τὴ τόλμη τοῦ Κανάρη,
 τοῦ Καραϊσκού τὴ καρδιά τοῦ Διάκου μας τὴ χάρι,
 παράδειγμα τὸ Βασιλεῖα τὸ Μέγα Κωσταντῖνον,
 δεῖξε πῶς εἶς ἀπόγονος τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων.
 Καὶ κτύπα κτύπα τοὺς ἐχθροὺς ἀφοβα νύκτα μέρα
 κι' ἔχει ὁ Θεὸς ὅπου μπορεῖ γιὰ νὰ τὰ βγάλῃ πέρα.
 Ἄλλ' ἂν δὲν θέλ' ἡ χάρις του γιὰ νὰ τὲ βοηθήσῃ
 γύρισε πρὸ τὸν οὐρανὸν μὲ μᾶτια βουρκαωμένα

κ' εἰπέ «Σὰν θέλ' ὁ ὕψιστος διὰ νὰ μ' ἀφανίσῃ
δὲν θέλω ἀτιμὴ ζωὴ πεθαίνω τιμημένα».

1906

15. Τῆ ἱερᾶ σκιᾶ τοῦ ἀειμνήστου Θεοδώρου Π. Δη-
λιγιάννη Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος,
δολοφονηθέντος τὴν 31 Μαΐου
1908

Δυστυχισμένε ἄνθρωπε· ποιά μαυρισμένη Μοῖρα
ᾤπλισε σήμερο γιὰ σὲ ἄνανδρον δολοφόνον
νὰ σὲ σκοτώσῃ; κί ἀφορμὴ εἰς τὴ πτωχὴ μου λύρα
νὰ δώσῃ γιὰ νὰ τραγωδῇ τέτοιον μεγάλον πόνον;

Δυστυχισμένε ἄνθρωπε· ἀφ' ὅτου ἐγεννήθης,
ἐκολυμβούσες πάντοτε σὲ βάσανα καὶ λύπες!
Πολλαῖς φουρτούνες πέρασες κί ὅμως δὲν ἐφοβήθης
κί οὔτε στοὺς ἀντιπάλους σου λόγον κακόν δὲν εἶπες.

Εἰργάσθης ἐκ νεότητος πολὺ γιὰ τὴ Πατρίδα
κ' ἤπιες γι' αὐτὴ πολλαῖς φοραῖς χολὴν καὶ ὄξος ἅμα
Γιὰ νὰ τὴν δῆς πανένδοξη εἶχες χαρὰ κ' ἐλπίδα
κί ὅμως ἐπῆγες σήμερον εἰς τὸν βωμὸν τῆς τάμα!
Καὶ τώρα δι' ἀνταμοιβὴ τῶν τόσων σου ἀγώνων
σοῦ δίδουε τὸ θάνατο, τὰ χέρια δολοφόνων!

Ἄπελπισία σήμερον κυριαρχεῖ μεγάλη!
τὸ ἔθνος μας μαράθῃκε· ποῦ 'νε τὰ πρῶτα κάλλη;
Παρήλθον τῶν προγόνων μας οἱ δοξασμένοι χρόνοι,
καὶ μόνο καταφρόνεςες μᾶς ἔμειναν καὶ πόνοι.
Τώρα τῆς Ἰλῆς ἡ θεὰ πλεξιδοξεπλεμένη
μὲ μάτια διπλωματικά, ἐδῶ κ' ἐκεῖ γυρεύει
νὰ πνίξῃ τὴν Ἑλλάδα μας τὴν πάλαι δοξασμένη
καὶ μὲ τὴ βαρβαρότητα ἑμερόνυχτα χορεύει.

Μέ φέρ' ἡ φαντασία μου εἰς τὴ Βουλὴ ἀπ' ἔξω
ἐκεῖ ποῦ σ' ἐσκοτώσανε· καὶ λέγει μου νὰ τρέξω
νὰ τρέξω ὅσον ἡμπορῶ διὰ νὰ σὲ συνδράμω
ἀλλὰ τί δύναμ' ὁ πτωχός; τί ἡμπορῶ νὰ κάμω;
Ψυχορραγοῦντα ἄνθρωπον, μπορῶ ἐγὼ νὰ σώσω;
ἄφες με φαντασία μου στὸ πόνου μου τὸν τόσο!

Σὲ βλέπω κ' εἶν' ἡ ὄψις σου χλωμὴ σὰν ἀγιοκέρι
κ' ἔχεις τὰ χέρια σου τὰ δυὸ εἰς τῆς καρδιάς τὰ μέρη
ἐκεῖ ποῦ σ' ἐκτυπήσανε· καὶ σβύνεις! καὶ δακρῶσεις!
ὦ φαντασία ἄφες με καὶ μὴ μὲ βασανίζεις.

Μοιάζεις κανθῆλι ἐκκλησίας ποῦ ἔχει λίγο λάδι
καὶ τρεμοσβύνει καὶ κτυπᾶ, καὶ ρίπτει πιτσιλῖδα
καὶ λές, γιατί μὲ στέλνεται ἄδικα εἰς τὸν Ἄδη!
μήπως δὲν ἐχρησίμευσα κ' ἐγὼ εἰς τὴ Πατρίδα;

Καὶ τοῦ Κολοκοτρώνη μας τὸ ἄγαλμα κυτάζω
ὅπου στημένο ἔχουνε στοῦ δρόμου ἔκει τὴν ἄκρη
καὶ σὲ κυτᾶ σφαδάζοντα, κ' ἐγὼ ἀναστενάζω·
κι' αὐτὸ ἀπὸ τὸ μάτι του ἐκύλισ' ἓνα δάκρυ.
Δάκρυ ποῦ ἦτο πύρινο καὶ μαῦρο σὰν μελάνι
κ' ἔλεγε μὲ σιγὴ φωνὴ « Ἀδέλφι Δηλιγιάννη,
Πᾶνε τὰ χρόνια τὰ παλῆτὰ τὰ δαφνοστολισμένα
κ' ἤλθανε ἄλλα ἄδοξα καὶ ἐξευτελισμένα!
Καὶ σήμερο δολοφονοῦν ἄφοβα πέρα πέρα
τὰ τέκνα ποῦ ἐργάζονται νὰ σώσουν τὴ Μητέρα».

Κ' αἴφνης ἀκούσθησαν φωναὶ, ἀλλαλαγμοὶ καὶ γδοῦποι
κ' ἐξεπροβάλλαν τάγματα σεπτῶν Ἐθνομαρτύρων·
κ' εἶδα τὸν Καποδίστρια μαζί μὲ τὸν Τρικουπὴ
καὶ μὲ αὐτοὺς εὐρίσκετο κι' ὁ Ἄγγλος λόρδος Βύρων·
κ' ἐφέρανε μ' εὐλάβειαν μαρτυρικὸ στεφάνι
κ' ἐστεφανώσανε μ' αὐτὸ κ' οἱ τρεῖς τὸν Δηλιγιάννη.

Βλέπω τὸ δολοφόνου σου μὲ ἴματα ἴγριεμένα

νά ροκανίζη σαν σκυλι με θεριωμένη λύσσα
 τὰ χέρια του τὰ μιαρά, τὰ καταματωμένα!
 τὰ δολοφόνια χέρια του, αὐτὰ ποῦ σε χτυπήσαν!
 Μὲ ὀρθωμένα τὰ μαλλιά, με ἄγρια μαχαίρα
 κι' ἀργύρια τριάκοντα στὴ δεξιά του χέρα.

Βλέπω ἐκεῖ τοὺς ἰσθητικὸς ὅπου τοὺς ἀγαποῦσες
 ὅπου γιὰ τὴ πατρίδα των κατάκαρδα πονοῦσες
 ποῦ προσπαθοῦσες πάντοτε διὰ νὰ τοὺς ἐνώσῃς,
 ἀλλ' ἂν και δὲν ἐπρόφθασες γιὰ νὰ τὸ κατορθώσῃς,
 ἄς ὄψοντ' ὅσοι δύνονται νὰ τοὺς ἐλευθερώσουν
 κ' ἔπειτα τὴν ἐλευθερίαν δὲν θέλουν νὰ τοὺς δώσουν.
 Τοὺς βλέπω κ' εἶν' τριγύρω σου βωβοὶ καὶ λυπημένοι
 ἀπὸ τὸ πόνον τὸ ποῦ, καὶ συγκεκινημένοι.

Κ' ἐνῶ πονοῦν καὶ θέλουνε νὰ ποῦν τόσα καὶ τόσα
 ἀπ' τὴ πολλὴ συγκίνησι βωβάθηκε ἡ γλῶσσα.
 Καὶ μόνον ἡ καρδιά των ἀπ' τὸ μεγάλο πόνον
 φωνάζει «τρὶς ἀνάθεμα στὸν ἄγριο δολοφόνον.»

Σὲ βλέπω Γέρω τοῦ Μωρηὰ περιλυπο νὰ κλαίῃς
 καὶ με πικρὸ παράπονον στοὺς Ἕλληνας νὰ λέγῃς·
 Γιατὶ δὲν ἐπροσμένετε ἴλιγο καιρὸ ἀκόμα;
 νὰ ἔλθ' αὐτὸς ὁ θάνατος νὰ μοῦ κλειε τὸ στόμα;
 κι' ὄχι νὰ με σκοτώσετε σ' αὐτὴν τὴν ἡλικίαν!
 ἢ μήπως στὴν Ἑλλάδα μας ἐπραξα ἀδικίαν;
 Μήπως ἐθεωρήσετε διὰ παρανομίας
 πῶς ἤθελα στὸ ἔθνος μας νὰ κάμ' οἰκονομίας;
 Ἄς μὴν τὰς ἐψηφίζετε ἔπο δικαίωμά σας
 κι' ὄχι νὰ με σκοτώσετε! Θεὲ τὴν ἀπονιά σας!
 Εἰς κράτη συνταγματικά παύει ἡ δολοφονία
 γιὰτὶ μ'ποροῦνε εὐκόλα νὰ πάρουν τὰ ἡνία
 τοῦ καθ' ἑνὸς πολιτικοῦ ὅταν δὲν τοὺς ἀρέσῃ,
 κι' ὄχι νὰ τὸν σκοτώνουνε στοὺς δρόμους μέσ' στὴ μέση.

Μὴ εἰς ἡμέρας πονηρὰς δὲν ἔκλαυσα μαζί σας;
 ἢ νὰ με στὴν Ἑλλάδα μας τό 'χατε προσβολὴ σας;

Μήπως δὲν ρούφηξα κ' ἐγὼ χολὴν γιὰ τὴ Πατρίδα;
καὶ τώρα μὲ σκοτώνετε μὲ δίκοπον λεπίδα!

Τὶ θεὸς νὰ ποῦν τ' ἀδέλφια μας τὰ καταξορισμένα
ἔπου γυρίζουν στὴ Φραγγιά κ' εἰς ὑποδούλους τόπους
σὰν βλέπουν νὰ σκοτώνετε ἀνθρώπους σὰν κ' ἐμένα;
τ' ἀδέλφια ποῦ μᾶς βοηθοῦν μὲ τοὺς δικούς των κόπους.
Σὰν μάθουνε τὰ ἔκνομα σημερινὰ συμβάντα
δὲν θὰ εἰποῦν πῶς ἡ Ἑλλάς ἐτάφη διὰ πάντα;

Μὰ ὄχι λάθος ἔκαμα· ὅταν κανεὶς τουρκέψη
ἀπὸ ἐπίσημη γεννιά, χριστιανικὴ μεγάλη
πρέπει αὐτὴν τὴν γεννεὰν κανεὶς νὰ καταστρέψη;
ἂν ἓνας των ἐτούρκεψε τί πταίουνε οἱ ἄλλοι;
Γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ σᾶς συγχωρῶ· κ' εὐχομαι κ' ἔχ' ἐλπίδα
νὰ δῆτε σεῖς οἱ ζωντανοὶ Μεγάλῃ τὴν Πατρίδα.
Καὶ θεὸς νὰ τρέξω τοῦ Θεοῦ τὸ δοξασμένο θρόνο
μ' εὐλάβειαν νὰ δεηθῶ, ν' ἀνάψω μιὰ λαμπάδα
καὶ θὰ τοῦ πῶ Πανάγαθε μὲ δάκρυα καὶ πόνο
«οἱ Ἕλληνες μ' ἐσκοτῶσαν μ' ἀγάπα τὴν Ἑλλάδα».

Ἔτσι 'νε Ἐθνομάρτυρα ἡ τύχη τῶν ἀνθρώπων
ἔπου κυτᾶζουνε καλὸ νὰ κάμουν σ' ἓνα τόπον.

16. ΠΟΙΗΜΑ ΑΠΑΓΓΕΛΘΕΝ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΑΣ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΤΟΥ 1906

Λαε τῆς Κρήτης· κατ' αὐτάς στὴν κάλπην προσκαλεῖσαι,
ἐλευθερίας ἄξιος νὰ δείξης ἐὰν εἶσαι.
Νὰ ἐξασκήσης σὲ καλοῦν τὰ δικαιώματά σου,
ἐκεῖνα ποῦ ἀπέκτησες μὲ τ' ἅγια αἵματα σου!
Αὐτὰ ποῦ σοῦ ὑστέρησαν μ' ἀπίστευτῃ ἀπόνια!
ἐκεῖνοι ποῦ ἐστήριζες τώρα καμπόσα χρόνια.

Ποῦ θέλουν τὴν ἐλευθερίᾳ μὰ νὰ ἴ μοναχική των,
καὶ ἴσένα νὰ ἴχουν σκλάβον των εἰς ὅλην τὴν ζωὴν των!
αὐτοὶ ποῦ σ' ἀφαιρέσανε τὰ δίκχη σου μ' ἀπάτη
καὶ σ' ἴνα ἀδιέξοδο σ' ἔρριψαν μονοπάτι,
νὰ δερνοκοπανίζεσαι μόνος! χωρὶς ἐλπίδα!
κι' οὐδέποτε ἐσκέφθησαν τί θὰ εἴπῃ Πατρίδα.
Πατρίδα εἶνε δι' αὐτοὺς ἡ τσέπη ἡ κοιλιὰ των,
καὶ ἴσένα περιπαίζουνε καὶ κάνουν τὴ δουλειὰ των.

Ἰόεα τοὺς ἐπέρασε λαὲ, πῶς ἔχει γίνει,
ἡ Κρήτη μας τιμάριον γιὰ νὰ τὴν τρῶν ἐκεῖνοι.
Κι' ἀφοῦ κατεπατήσανε τὰ δίκαιά σου ὅλα,
ἀφοῦ δὲν σοῦ ἀφήκανε φτωχὲ λαὲ μιὰ φόλα,
καὶ οὔτε σκέπτεται κανεὶς καλὸν διὰ νὰ φέρῃ
μονάχα φόρους τὸ πρωτὶ, φόρους τὸ μεσημέρι!
φόρους βαρεῖς, θεόρατους ὡτὰν τὸν Ψηλορείτη!
(καὶ πάντοτ' ὁ εἰσπράκτορας δὲν λείπ' ἀπὸ τὸ σπῆτι).
Κ' ὑπομονὴ ἂν τὰ ἴδιδαν διὰ νὰ σ' ἀναπτύξουν,
μόνο πληρώνουνε μ' αὐτὰ μπράβους γιὰ νὰ σὲ πνίξουν!
πολιτικὰ ζωντοβόλα, τεμπέληδες, κηφήνας!
ἴποῦ βλασφημοῦν, τριάντα μιὰ ὅταν θὰ ἔχ' ὁ μῆνας·
κι' αὐτοὺς ποῦ ὑπεστήριζαν τοῦ Τούρκου τὸ φερμάνι!
(ὅσον διὰ τοὺς ἱκανοὺς κανεὶς λόγον δὲν κάνει).

Κι' ἀφοῦ σὰν μαῦροι δαίμονες βγαλμένοι ἀπὸ τὴν πίσαν
ἔρρῶφθησαν τὸ αἷμά σου, τώρα σ' ἐτριγυρίζαν,
κι' ἔρχονται πάλιν σήμερον μ' ἀδιαντροπιὰ μεγάλη,
καὶ σοῦ φιλοῦν τὰ πόδια σου νὰ τοὺς ψηφίσῃς πάλι.
Καὶ πράγματα σοῦ τάσουνε ἀπίστευτα μεγάλα,
νὰ τοὺς στηρίξῃς στὸ λουφὲ νὰ γλύφουν τὴν κοκάλα!
Μονάχα τὴν ἀνάγκην σου σὰν ἔχουν σὲ θεωροῦνε,
ἀλλὰ μετὰ τὰς ἐκλογὰς οὔτε σὲ χαιρετοῦνε.
Μὴν τοὺς πιστεύεις ὡ λαὲ ἀπὸ τὰ χίλια ἓνα,
καὶ φθάνει ὅτι σοῦ ἴχουνε ὡς τώρα καμωμένα.
Σοῦ ἴπησανε τὰ δίκχη σου· γιὰ σκέψου τὸ κομμάτι
δὲν σ' ἀφήσαν δικαίωμα νὰ βάζῃς κὰν δραγάτι.

Τὰ δίκηα σου σεβάσθησαν πασσάδες καὶ Σουλτάνοι,
 τώρα σοῦ τ' ἀφαιρέσανε πέντ' ἔξη λαοπλάνοι!
 Χαμάλη σὲ νομίζουνε, γιὰ βλάκα σὲ περνοῦνε,
 αὐτοὶ ποῦ μὲ τὸν κόπον σου πλουτίζουνε καὶ ζοῦνε.
 Ἄν εἶσαι ἔξυπνος λαὸς ὀλίγον συλλογίσου
 τί εὐκολίας σοῦ ἄκαμαν οἱ κυβερνητικοὶ σου!
 Φέρε ἄτὸ νοῦ σου πρὸς στιγμὴν ὅλα τὰ περασμένα,
 ταῖς στήριξαις καὶ τὰ καλά ποῦ σοῦ ἔχουν καμωμένα,
 αὐτοὶ ποῦ σοῦ ἐδίδανε χιλιάδες ὑποσχέσεις
 πῶς θὰ σ' ἀνακουφίσουνε ὥστε νὰ ἔμποῦν στὰς θέσεις.
 Ἄφοῦ δὲ τοὺς ἀνέδειξες τώρα περιφρονοῦνε
 καὶ σὰν τοὺς λύκους προσπαθοῦν τὸ αἷμά σου νὰ πιαῦνε.
 Σ' ἔκαμαν φαροκόκαλο ποῦ λέγ' ἡ παρομοία,
 κ' οἱ ποντικοὶ χορεύουνε στῆς Κρήτης τὰ ταμεῖα.
 Τώρα λοιπὸν εἶνε καιρὸς τὰ ὀδόντια σου νὰ τρίξης
 καὶ εἰς τοὺς Δραχμοφάγους σου διὰ νὰ ἀποδείξης
 πῶς ἔπρασαν τὰ πρωτεινὰ ἐκεῖνα ποῦ γνωρίζα
 καὶ νὰ πατάξης τὸ κακὸ σήμερο ἔπὸ τῆς ρίζα.

Κτύπησε κατακέφαλα μὲ τὸ ἔκλογῆς τὸ κνοῦτον,
 ὅσους διασπαθίζουνε τὸν ἔθνικὸ μας πλοῦτον.
 Ἔπαρε τὸ φραγγέλιον στῆ δεξιὰ σου χέρα
 καὶ τὴν ἀγέλην ἔξωσον τῶν λυσασμένων λύκων
 ὅπου ρουφοῦν τὸ αἷμα σου καὶ νύκτα καὶ ἡμέρα
 κ' ἐκάμανε τὸν οἶκον σου τοῦ ἐμπορίου οἶκον.
 Αὐτοὺς ὅπου τὸν Πρίγκηπα λέγουν πῶς κυνηγοῦνε
 τῆς Κρήτης οἱ ἀγωνισταί! τὰ πρωτοπαλληκάρια
 καὶ τ' ὄνομά του βάζουνε διὰ νὰ πολεμοῦνε
 αὐτοὺς ποῦ πολεμοῦσανε τὸ ἔχθρὸς μας σὰν λιοντάρια.
 Καὶ μὲ ἐτούτες ταῖς ψευτιάς, πολλάκις κατορθώνουν
 κ' ὅλα τὰ καθαρὰ νερὰ μαυρίζουν καὶ θολώνουν
 γιὰ νὰ ψαρεύουν. ὦ λαὲ δὲν τὸ νοιωτες ἀκόμα;!
 πολιτικὰ χρυσόφαρα νὰ τρέφεται τὸ κόμμα;
 Τὸν Πρίγκηπα δὲν θέλουνε! ὦ τί παραφροσύνη!
 μεγαλητέρα ἀπ' αὐτὴ δὲν ἔμπορεῖ νὰ γίνη.
 Συκοφαντία τρομερά! μεγάλη βλασφημία,

φεῦδος 'πού γιὰ τὴν Κρήτη μας εἶνε μιὰ ἀσχημία.
Γιατὶ τοῦ κάθε Κρητικοῦ ἀν σχίζης τὴν καρδιά του
μέσα στὰ φυλοκάρδιά του θά βρῆς τὸν Πρίγκηπά του.

Εἶναι ἀνθρώποι τοῦ «παρά» σκέψου πῶς δὲν τοὺς μέλλει
ἅμα τοὺς πάρουν τὸν λουφέ καὶ στενοχωρηθοῦνε
νὰ ρίπτουν στὴν Κυβέρνησιν φαρμακευμένα βέλη
κι' αὐτὸ ποῦ λὲν πῶς ἀγαποῦν τώρα. Θά κυνηγοῦνε.
'Επλάσθησαν διπρόσωποι μὲ χρῶμα τοῦ «τσάν φέσι»
κ' ἐπτά πίστες ἀλλάσουνε γιὰ νὰ βρουνε μιὰ θέσι!
Κάνουν κ' ἐν ἄλλο τέγνασμα· φωνάζουνε προδότας,
Τοὺς σεβαστοὺς ἀγωνιστάς! τοὺς πρώτους πατριώτας!
Προδόται εἶναι μὲ αὐτοὺς ὅσοι δὲν συμφωνοῦνε,
μὰ ἕμερα νύκτα Ἐνωσιν κ' ἐλευθεριά ζητοῦνε.
Καὶ πατριῶται (κατ' αὐτοὺς) εἶναι ὅσοι ψηφίζουν
γιὰ τοὺς μαγκουροφόρους των τρακόσιες χιλιάδες
δραχμάς· διὰ τοὺς μπράβους των τοὺς ἀδελφούς νὰ σχίζουν
(πρᾶγμα ποῦ δὲν τὸ κάμανε οἱ Γενιτσάρ' ἀγάδες!!)
Νὰ βρίζουν κάθε γέροντα καὶ κάθε παληκάρι
χειρότερ' ἀπ' τ' Ἀλῆ Πασσᾶ οἱ Ἀρβανιτοκοιμάροι,
Καὶ νὰ κτυποῦν τοὺς ἀδελφούς, καὶ νὰ τοὺς τσελεκώνουν
κι' ἀθῶους μεσ' στὰς φυλακάς πολλοὺς νὰ φυλακῶνουν.
Στοὺς δρόμους μέσα τὰ παιδιὰ μὲ σφαῖρες νὰ κτυποῦνε
καὶ στὸ ἀχνίζον αἷμα μας ἐπάνω νὰ πατοῦνε.
Καὶ ὁ βασιβουζουκισμὸς νὰ πέρνη καὶ νὰ δίδῃ!
νὰ κάμουν τὰς Ἐπισκοπὰς πύργο τ' Ἀγριολιθῆ!
κι' ἀκόμα εἰς τοὺς τοίχους των τὸ μαρτυροῦν ἡ σφαῖρες
Καὶ ποῖός τὸ ἐπερίμενε νὰ φθάσουν τέτιες ἡμέρες
νὰ δέρνουνε τοὺς ἱερεῖς νὰ βρίζουν Δεσποτάδες
οἱ νέοι προσδευτικοὶ καὶ παλαιοὶ ἀγάδες.
Νὰ σχίζουν τὰς εἰκόνας των νὰ τίς τσαλαπατοῦνε
καὶ σοβαρὸν κατόρθωμα αὐτὸ νὰ τὸ θαρροῦνε.
Καὶ ζῶμεν εἰς τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα στὴν Εὐρώπη
θέλουνε λοιπὸν στήριγμα τέτιοι εὐγενεῖς ἀνθρώποι;
Ἄν τὰ θαρρεῖτ' αὐτὰ σωστά· τότε ψηφίσατέ τους
εἰδ' ἄλλως εἰς τὰς ἐκλογάς «μαῦρο... μαυρίσατέ τους»

Τὸ σκέφθης Γέρω Κόρακα καὶ σεῖς οἱ Καπετάνοι
 ποῦ χύσατε τὸ αἷμα σας γιὰ Πίστι, γιὰ Πατρίδα.
 "Οπου σὰς ἐτρομάξανε Πασσάδες καὶ Σουλτάνοι
 πῶς θὲ νὰ ἐξεφύτρωνε στὴν Κρήτη μιά μερίδα
 χριστιανῶν, νὰ θέλουνε τοὺς ἀδελφούς των σκλάβους ;
 καὶ νὰ τοὺς σε σκοτώνουνε σήμερον μὲ τοὺς Μπράβους ;
 Τὸ ἴπίζετε στὴν Κρήτη μας τὴ ματοζυμωμένη
 πῶς θὰ βρισκόνταν χριστιανοὶ τόσο φανατισμένοι ;
 νὰ προκαλοῦνε σκάνδαλα καὶ αἱματοχυσίας
 γιὰ νὰ βυζάνουν τὸ γλυκὺ βυζὶ τῆς ἐξουσίας ;
 Ὡ νὰ ταν ἀπὸ τὸ θεὸ στὴ γῆ νὰ λθῆτε πάλι
 νὰ βλέπετε τὰ χάλια μας θὰ ἔκλαιγ' ἡ καρδιάς σας
 καὶ θὲ νὰ μας ἐσπούσατε τὸ κλούβιο μας κεφάλι
 κι' ἀμέσως θὰ γυρίζετε πίσω στὰ μνήματά σας
 Διότι θὰ ἐντρέπεσθαι διὰ λογαριασμό μας
 νὰ βλέπετε τὸν ἀδικὸν ἀλληλοσπαραγμὸν μας.

Φορολογούμενε λαέ· σ' ἐπῆραν σ' εἰρωνεῖαν
 ἐσχέφθησαν ποτὲ καλὸν διὰ τὴν κοινωνίαν ;
 Ποιὸς κλάδος ἐπρόοδευσε στὴ Κρήτην ἐδῶ πέρα ;
 εἶδαμεν ἀνακούφισιν ποτὲ καμμιάν ἡμέρα ;
 Ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησις ἐσχέφθη νὰ φροντίσῃ
 τὸ γεωργὸ τὸ δυστυχὴ διὰ ν' ἀνακουφίσῃ ;

Λαὲ ἐνῶ ἐργάζεσαι καὶ νύκτα καὶ ἡμέρα
 καὶ μόλις μὲ τὸ κόπο σου κερδίζεις τὸ ψωμί σου
 Γιὰ τὸ καλὸ σου φρόντισε κανένας ἐδῶ πέρα ;
 διὰ τὴν γεωργίαν σου ; γιὰ τὴν προαγωγὴν σου ;
 Ἐχωμεν εἰς τὸν τόπο μας δρόμους ; συγκοινωνίαν ;
 στῆριξιν στὸ ἐμπόριον ; στὴ βιομηχανίαν ;
 Ἐχωμεν χωροφυλακὴ νάχῃ ἐμπιτωσύνη ;
 Ἐχωμεν Δικαστήρια νάχουν δικαιοσύνην ;
 σ' ὠφέλῃς ἡ Κυβέρνησις ; ἀν ναί· νὰ τὴν ψηφίσῃς·
 σ' ἐσταύρωσε σὰν τὸν Χριστό ; πρέπει νὰ τὴν κρημνίσῃς
 Ὅταν ψηφίξῃς ὦ λαέ· ἡμέρα ν' ἐμεγάλῃ
 καθένας στὸ βαρόμετρον τὸ νοῦ πρέπει νὰ βάλλῃ.

“Όταν ψηφίζης ὦ λαέ πρέπει νά τὸ νοήσης
εἶνε ἡμέρα νά ταφῆς μόνος σου ἢ νά ζήσης.

“Όταν ψηφίζης ὦ λαέ εἴαν καταλαβαίνης
ἢ σπᾶς ταῖς ἀλυσίδες σου ἢ πλιά σφιγκτὰ ταῖς δέσεις.
Οὐχὶ μὲ ὕβρεις καὶ φωνᾶς ἢ μὲ προπηλακίσεις
ἀλλ’ ὡς πολίτης τίμιος νά τρέξης νά ψηφίσῃς
ἐκεῖνον ὅπου θεωρῆς καλὸν πῶς θὰ σοῦ κἀνή
καὶ μὴν ἀκούεις ὅτι λέν ἀπ’ ἐξω λαοπλάνοι.

Μ’ ἐκεῖνο τὸ σφαιρίδιον στὴ κάλπη ἴπου θὰ ρίξῃς.
ὅσοι σοῦ θέλουνε κακὸν ὄλους θὰ τοὺς συντρίψῃς.

Μ’ αὐτὸ ἀπὸ τὴν ράχην σου τοὺς ἀνικάνους Κρήτας
πετᾶς κ’ ἐλευθερώνεσαι ἀπ’ τοὺς Ἰησουίτας.

Ἐκεῖνο τὸ σφαιρίδιον ἔχει μεγάλο βᾶρος,
εἶνε γιὰ σέ νέα ζωή, γιὰ τοὺς ἐχθρούς σου χάρος.

Αὐτὸ βαρεῖ, ὅτι βαρεῖ ὀλόκληρος ἡ Κρήτη
καὶ εἶνε ὑψηλότερον ἀπὸ τὸ Ψηλερίτη.

Μ’ αὐτὸ θὰ δόσης ὦ λαέ ζωὴν εἰς τὴν ζωὴν σου
καὶ ἀγοράζῃς ἢ πωλῆς μ’ ἐτοῦτο τὴ τιμὴ σου.

Μὴ σοῦ γυρίσουν τὰ μυζλά πάλι οἱ λαοπλάνοι
μὲ χίλια δυὸ τεχνάσματα, καὶ ψευδοῦποσχέσεις
γιατὶ τὸ κάνουνε φτωχέ—μὰ ὁ νοῦς σου δὲν τὸ βάνει·
γιὰ νᾶνε πάντα στό φωμί, νά βρίσκωνται στὰς θέσεις
κι’ ἀφοῦ θὰ κατορθώσουνε τοὺς δολεροὺς σκοποὺς των
τότε λαὸς τί θὰ εἰπῇ, δὲν τὸ χωρῆ ὁ νοῦς των.

Ψήφιστε ἄνδρας ἱκανοὺς καὶ ὄχι ἀνικάνους
οὔτε ψευδοῦποκριτὰς κι’ ἀγυρολαοπλάνους.

Νά στείλῃς ἀπ’ τὰ σπλάγγνα σου ἀνθρώπους τιμημένους
κι’ οὐχὶ χρυσὰ ἀνδράποδα ἢ λύκους πεινασμένους.

Τὸ τενεκὲ τὸ κίτρινο μὴ πέρνης γιὰ χρυσάφι
(αὐτοὺς τοὺς λόγους ὁ καθ’ εἷς μέσα στὸν νοῦν ἄς γράφει)

Εὐκολοπίστευτε λαέ· ὄλα νά τὰ μετρήσης

αὐτοὺς 'ποῦ σ' ἐντροπιάσανε ἐσὺ μὴ τοὺς τιμήσης.
Γιατὶ ἂν σ' ἀπατήσουνε καὶ τοὺς ψηφίσῃς πάλι
μόνος σου πρέπει νὰ κτυπᾷς στὸ τοῖχο τὸ κεφάλι.

Σκέψου πῶς ἐπληρώσανε μὲ χρήματα δικά σου
μπράβους καὶ κουτσαβάκηδες νὰ σφάζουν τὰ παιδιὰ σου.
Φέρε στὸ νοῦ σου ὅλ' αὐτὰ λαὲ πρὶν νὰ ψηφίσῃς
κατόπιν ἀνωφέλευτα νὰ μὴ μετανοήσης.

Λαὲ καλὲ μὰ κι' εὐπίστε σκέψου καὶ συλογίσου
καλὸν θά σοῦ 'λθῇ ἢ κακὸν εἶν' ἀπ' τῆ κεφαλῇ σου.
Μόνος καλεῖσαι σήμερον διὰ ν' ἀποφασίσῃς
ἂν πρέπει ὡς ἐλεύθερος ἢ ὡς ραγιαῖς νὰ ζήσης.
Δεῖξε λοιπὸν στὴ κάλπῃ σου πῶς σφάλλονται ἐκεῖνοι
ὅπου θαρροῦν οἱ Κρητικοὶ πῶς εἶνε Βεδουῖνοι.

Λαὲ σοῦ ὑπενθύμισα ἀπὸ τὰ χίλια ἓνα
καὶ κάμε σὺ τὸ χρέος σου καὶ τὸν λογαριασμὸν σου
Μὴ ρίχνῃς τὰ κατάξυλα ὕστερα στὸν καθένα
θὲς τὴν ζωὴν σου ψήφισε· θέλῃς τὸν θάνατόν σου.

Μάιος 1906.

17. ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ

Αἰ! χρόνους τοὺς ἐφθάταμεν ἑμεῖς καὶ τὰ παιδιὰ μας
νὰ μάς σὲ λὲν οἱ ἰσχυροὶ— «κάτω τὰ ὄπλα αὐθωρεῖ!»
γιατὶ ζητοῦμε οἱ φτωχοὶ κ' ἑμεῖς τὴν λευθεριά μας!!
Κ' ἡ Μάννα μας στὴ προσταγὴ αὐτὴν ἀναστενάζει
ἢ ἄμοιρη ἀπ' ἀντικυρῶ· —μὰ τί νὰ κάμῃ ποῦν μικρὴ,
μονάχα μὲ παράπονο στὴ Κρήτη της φωνάζει.
»Κάτω τὰ ὄπλα κόρη μου ὀρφαναθρεμμένη
νὰ σὲ συνδράμω δὲν μπορῶ
γιὰ τὸν σημερινὸ καιρὸ!
κι' ἄς ὄψοντ' ὅσοι θέλουνε νὰ 'μεθα χωρισμένοι!»
Κάτω φωνάζ' ἡ Μάννα μας μὲ βραχγιασμένη γλῶσσα
ἀφοῦ τοῦ κόσμου τὰ θεριά— δὲν δίδουν τὴν ἐλευθεριά!!

σ' αὐτοὺς ποῦ μὲ τὸ αἷμα των τὴν ἀκριβοπληρῶσαν !
 ὦ σὺ σκληρὰ πολιτικὴ μὲ 'μᾶς θὰ ξεθυμάνης ; !
 σκληρόκαρδη πολιτικὴ — τί σοῦ 'πταισαν οἱ Κρητικοί ;
 τὴν δύναμίν σου βάλθηκες μ' ἀδύνατους νὰ βάνης ; !!
 Καὶ σεῖς ἐλεύθεροι λαοὶ ποῦ 'σθε καὶ σεῖς μιὰ μέρα
 μέσ' τῆ σκλαβιά καὶ ὄρφανιά — κτυπήσατε τὴν ἀπονιά
 γιὰ ν' ἀναπνεύσωμεν καὶ 'μεῖς τῆς λευθεριάς ἀέρα.
 Ναι φιλελεύθεροι λαοί, πανένδοξοι, μεγάλοι
 εἶπατε σ' τοὺς πολιτικούς
 « Καλὰ 'νε πλειὰ τοὺς Κρητικούς
 ν' ἀφίσετε σ' τῆς Μάννας των νὰ πέσουν στὴν ἀγκάλη ».
 Ἰούλιος 1905.

18. Η ΑΦΙΞΙΣ ΤΟΥ ΖΑΪΜΗ ΕΙΣ ΚΡΗΤΗΝ

Γόνε μεγάλης γενεᾶς Ἀλέξανδρε Ζαΐμη
 ποῦ ἡ γοργοχρυσοπτέρυγος καὶ διαλαλήτρα φήμη
 τῆ συνέσιν Σου τὴν πολλὴν ἔχει διαφημίση
 'ς ὄλο τὸ Πανελλήνιον, σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύσι,
 ποῦ εἰς τὴ Κρήτην ἔρχεσαι τὴν 'ματοζυμωμένη,
 ὅπου τοῦ Βασιλόπαιδος ἡ θέσις Σὲ προσμένει,
 ὡς ἀντικαταστάτη Του σ' ἐτούτη νὰ καθίσης
 τοῦ Ἔθνους ἀντιπρόσωπος γιὰ νὰ μᾶς κυβερνήσης,
 ὡς ποῦ νὰ ἔλθῃ ἡ ποθητὴ καὶ λαμπρὰ ἡμέρα
 νὰ ἐνωθοῦνε σὺν Θεῷ Μάννα καὶ θυγατέρα,
 τὸ ξεύρω ὅτι συμβουλάς δὲν ἔχεις νὰ προσμένῃς
 οὔτε κι' ἐγὼ ἀξίωσιν ἔχω νὰ σ' ὀδηγήσω
 μάμαι τῆς Κρήτης γέννημα τῆς πολυπαθωμένης
 καὶ ἔχω τὸ δικαίωμα φρονῶ νὰ ὁμιλήσω.

Τὸ ὄνομά Σου ἀθάνατον ἂν θέλῃς γιὰ νὰ μείνῃ
 κι' ὁ κάθε ἓνας Κρητικὸς νὰ Σ' ἔχῃ λατρευτὸν του
 ἐν πρώτοις — πρώτοις στήριζον πλήρη Δικαιοσύνη
 ὡς κάνει κάθε φρόνιμος Ἄρχοντας σ' τὸν λαόν του.

Τὸ ἔργον ποῦ ἀνέλαβες εἶνε μεγάλο βάρος
καὶ ἀπαιτεῖ ὑπομονὴν, ἐπιμονὴν καὶ θάρρος
ὥστε μὴν ἀποθαρρυνθῆς προχώρει θαρραλέως
κι' ὡς πλοίαρχος πολῦπειρος νὰ ἴστασαι γενναίως.
Εἶνε λιοντάρι ὁ Κρητικὸς ἀλλὰ ἀρνὶ θὰ γείνη
ὁπότεν ἀπονέμεται σ' αὐτὸν Δικαιοσύνη.
Σὰν λειτουργῆ τὸ Σύνταγμα, οἱ Νόμοι, ἡ Ἰσότης,
γίνετ' ὁ εὐπειθέστερος τοῦ Ἔθνους στρατιώτης,
μὰ σὰν θωρῆ τὸ δίκηο του ὅτι καταπατεῖται
γίνεται ἄγριο θερῖο κι' ἀμέσως ἐκδικεῖται.

Θὰ βρῆς τὸ τόπο νὰ χρωστῆ καὶ τὰ ταμεῖα ἄδεια
καὶ τοὺς ταμειογδύτας μας τριγύρω Σου μὲ χάδια,
νὰ πέφτουνε στὰ πόδια Σου καὶ νὰ Σὲ προσκυνοῦνε
γιὰ ν'ἄνε πάντα στὸ λουφὲ διὰ νὰ μὴ πεινοῦνε.

Ἄνθρωποι τοῦ πολιτικοῦ νοῦς ἐστερημένοι
θὰ ἔλθουνε καὶ θὰ Σοῦ λέν' «αὐτὸ κι' αὐτὸ νὰ γένη»
Πολιτικὰ μικρόβια θὰ Σὲ περικυκλώσουν
καὶ θὰ Σοῦ λέγουν συνδρομὴν στὸ ἔργον Σου νὰ δώσουν,
θὰ ὁμιλοῦν κι' ἡ γλῶσσά των τὸ μέλι θε νὰ ρέη,
μὰ ὅ,τι στὰ σπαστὰ καλὸ φέρνουν οἱ ἀρουραῖοι,
τὸ ἴδιο κι' εἰς τὸν τόπο μας θὰ φέρουνε κι' ἐποῦτοι.
Ἄπὸ τὸν ἄσωτον υἱὸν μὴ περιμένῃς πλοῦτη.

Σχημάτισον Κυβέρνησιν ἀπ' τοὺς ἰκανωτέρους,
ποῦ ν' ἄχουν ἀπὸ τὸ λαὸ ἐκτίμησι μεγάλην,
Κυβέρνησιν ὑπεύθυνον ἀπ' τοὺς τιμιωτέρους
καὶ νάχουν διαζύγιο παρμένο ἀπ' τὴν σπατάλην.
Μὲ χειροπέδας δέσμευσον κάθε σπατάλης χέρι
κυτόταξε τὰ ταμεῖα μας πῶς τάχει καταφέρη.
Κυβέρνησιν ποῦ νὰ μισῆ κάθε παρανομίαν,
νὰ φέρη ἰσοζύγιον μὲ τὴν οἰκονομίαν.

Σπατάλας ἴσως ἕκαμαν ὄλαι αἱ Κυβερνήσεις
κι' ἄδειασαν ἀνωφέλευτα τὰ Κρητικὰ ταμεῖα
(σπατάλας ἄς τὰς εἴπωμεν ἂν ὄχι καταχρήσεις)

χωρίς νά φέρουν στὸ Νησί προαγωγή καμμία,
καὶ δὸς του μόνον ἔκτακτα καὶ τακτικά κονδύλια
κι' ἐν ᾧ εἰσπράτταν ἑκατὸν ἑδαπανούσαν χίλια.
Καὶ μὲ αὐτὸν τὸν σπάταλον καὶ κινδυνώδη τρόπον
ἔφεραν οἰκονομικὸν χάος 'ς αὐτὸν τὸν τόπον,
μεγάλο κι' ἀγεφύρωτο ποῦ νά τὸ γεφυρωθῆ
κάνέννας, θέλει χρειασθῆ πολὺς καιρὸς, καὶ γνώσι.

Ὡς ὁ χειροῦργος ὁ καλὸς σὰν πιάση τὸ μαχαίρι
κι' ὄλα τὰ σάπια τῆς πληγῆς κρέατα καθαρίζει,
ἀδιάφορον ἂν πρὸς στιγμὴν ὁ πάσχων ὑποφέρει,
κι' ἀπὸ τοὺς πόνους τοὺς πολλοὺς φωνάζῃ καὶ γογγύζῃ,
ἀλλ' ὅμως σὰν γενῆ καλὰ καὶ τοῦ διαβοῦν οἱ πόνοι,
ἂν εἶπε λόγον ἄπρεπο κλαίει καὶ μετανοιώνει,
ἔτσι καὶ Σὺ καθάρισε μὲ φρόνησιν μεγάλην
τὴν γαγγραινώδη κι' ἀλγεινὴν πολιτικὴν σπατάλην.

Συγγνώμην ἐνδοξότατε, ἐπιζητῶ συγγνώμην
ἂν ὑποβάλλω εὐλαβῶς τὴν ταπεινὴν μου γνώμην.
Ἄφ' οὗ στή Κρήτη σ' ἔστειλαν αἱ κραταιαὶ Δυνάμεις,
καὶ ἡ γλυκεῖα Μητέρα μας Ἑλλάς Σ' ἔχει προτείνει,
δὲν ἀμφιβάλλω πῶς καὶ Σὺ τὸ χρέος Σου θὰ κάμῃς
κι' εὐχομαι στὰς ἡμέρας σου ἡ ἔνωσις νά γείνη.

19. Η ΣΚΛΑΒΩΜΕΝΗ ΚΟΡΗ

Μιά μάννα ποῦ 'τον ἄλλοτε τρανὴ καὶ Ἰακουσμένη,
πνίγεται τώρα σὲ καῦμοὺς
καὶ κολυμβᾷ σὲ ὄδυρμοὺς,
γιατ' εἶχε μιὰ πεντάμορφη κοπέλλα σκλαβωμένη·
'Ενας κακὸς Γενίτσαρος τὴν εἶχενε σκλαβώσει
καὶ δὲν εὐρίσκετο κανεὶς
οὔτ' ἀδελφὸς ἢ συγγενὴς
ποῦ νά 'μπορέσῃ τὴ φτωχὴ νά τὴν ἐλευθερώσῃ.

Μερόνυχτα ἐδούλευε εἰς τὸ ἀφεντικό της
 μὲ βραδισμούς καὶ νηστική!

Ἄχ! ἡ σκλαβιά πόσο ἴσ' ἀκαθή!

Καὶ παρεκάλ' ἡ ἄμοιρη τὸν ὕψιστο Θεό της,
 Νὰ τὴ γλυτώσῃ ἀπ' αὐτὸν εἰδ' ἄλλως νὰ τὴν πάρῃ

δὲν ἐβαστοῦσε τὴ σκλαβιά

καὶ μ' ὄλον τοῦτο μ' ἀφοβία

πολλάκις ἐπετίθετο σάν νὰ τὸν λεοντάρι·

Κ' ἐκτύπα κατακέφαλα μ' ἀπόφασι μεγάλη

μὲ θάρρος καὶ καρδιά πολλή

στοῦ τύραννου τὴ κεφαλῇ

μὰ κείνος ἦτον ἰσχυρὸς καὶ τὴν κρατοῦσε πάλι.

Τὰ χέρια της τὰ παχουλά, μ' ἀπ' τὴ δουλειὰ σκασμένα,

ἔπερναν τ' ὄπλο καὶ σπαθί

μὲ κόμη ξέπλεγη κι' ὀρθή,

κι' ἐκτύπα τὸν κατακτητὴ μὲ θάρρος ὀλοένα.

Μὰ τὸν ὁ σκύλος δυνατὸς καὶ δὲν τὸν ἐνικοῦσε,

καὶ πεῖδ σφιγκτὰ τὴν ἔδενε,

κι' ἀλύπητα τὴν ἔδερνε

κι' ἀρχίνα κείνη κι' ἔκλαιγε κι' ἐκείνος ἐγελοῦσε.

Οἱ στεναγμοὶ της ἐφθάναν ἕως εἰς τὸν αἰθέρα

καὶ τὰ λαγκάδια καὶ βουνά

ἀντιλαλοῦσαν τὰ δεινά,

Ὅπου τραβοῦσε ἡ φτωχὴ τοῦ βάρβαρου τὴ χέρα.

Ὅθρεις, ὄδαρμους καὶ ἐμπαιγμούς, τὸ αἰμοδόρον τέρας

τὴ κάθε ὥρα καὶ στιγμή!

τῆς εἶδιδε γιὰ πληρωμῇ,

ἦτο γι' αὐτὴ πολὺ ἀκριβὸς τῆς λευθερίας ἀέρας.

Ἄχ! ὅποιος σκλάβος ἔκανε αὐτὸς μόνον γνωρίζει

«σκλαβιά» ἡ λέξις τί θὰ πῆ!

βάσανα, λύπες κι' ἐντροπή,

καὶ τ' ὄνομά της σάν γροικᾶ στενάζει καὶ δακρῦζει.

Κ' ἔκλαιγ' ἡ Μάννα νὰ θωρῆ τὴ δόλγια θυγατέρα

εἰς τὴ κατάστασιν αὐτὴ

τὴν ἀπαισίαν καὶ φρικτὴ,

κι' ἡ θυγατέρα ἔκλαιγε σάν ἔκλαιγ' ἡ Μητέρα.

Πλὴν ὁ πανάγαθος Θεὸς ποτέ του δὲν ἀφήνει
 τὸ πλᾶσμά του γιὰ νὰ χαθῆ
 μὰ ὅλον τὸν κόσμον βοηθεῖ,
 δὲν ἔμποροῦς' ἀδιάφορος καὶ δι' αὐτὴν νὰ μείνῃ.
 Ναί! δὲν ἔμπόρεσε ποτέ τὸ σπλαχνικό του μάτι,
 νὰ βλέπῃ κόρην ἀσθενῆ
 κατάκοιτον ἡμιθανῆ,
 μέσα στὸ σπῆτι τῆς σκλαβιάς, στοῦ πόνου τὸ κρεββάτι.

Μιὰ ἡμέρα ἐπερνούσανε τέσσερα παληκάρια,
 καὶ βλέπουν πάλι τὸν φονιά
 ποῦ κτύπαγε μὲ ἀπονιά
 τὴ κόρη κατακέφαλα μὲ ξύλα καὶ λιθάρια!
 «Φεῦγα» τοῦ λέγουν ἀνανδρε πρέπει νὰ τὸ νοήσης
 σκληρόκαρδε οὐτιδανέ,
 αἰμοχαρῆ, μηδαμινέ
 ὅτι τὴ κόρη ἐλεύθερη πρέπει νὰ τὴν ἀφήσης.

Ἐδιώξανε τὸν ἄπιστο, εὐθύς τὴν ἴδια ὥρα,
 κι' ἡ κόρη ἀπὸ τὴ χαρὰ,
 ξεχνᾷ τὴ πρώτη συμφορὰ
 καὶ τρέχανε τὰ μάτια τῆς τὰ δάκρυα σὰν μπόρα.
 Κατόπιν πᾶν (οἱ τέσσαρες) καὶ λένε στὴ Μητέρα
 (τῆς κόρης ποῦ λυτρώσανε)
 ὅτι τὴν ξεσκλαβώσανε

κι' ὅτι νὰ στείλῃ ἓνα παιδί αὐτὴ τὴν ἴδια μέρα,
 νὰ τὴ συνδράμῃ τὴ πτωχὴ ὡς ὅτου ν' ἀναρώσῃ,
 κι' ὕστερα σὰν γενῆ καλὰ
 ἀπ' τὰ δεινά τῆς τὰ πολλὰ

νὰ τὴν ἐ πάρῃ τὸ παιδί νὰ τῆς τὴν παραδόσῃ.
 "Ἐστειλ' ἡ Μάννα τὸ παιδί αὐτὸ ποῦ ἐθεώρει
 γιὰ πλεῖο καταλληλότερον
 νὰ δόσῃ περισσότερον,

στήριγμα καὶ βοήθεια ἔς τὴν πονεμένη κόρη.
 Πηγαίν' ἀμέσως τὸ παιδί τὴν κόρη νὰ συνδράμῃ,
 μ' ἄν κι' εἶχεν ὀρεξὶ καλὴ
 ἦτονε ἄπειρο πολὺ,

καὶ δὲν ἤξεύρει ἔς τὴν ἀρχὴν τί πρέπει γιὰ νὰ κάμῃ.

Τὸ τριγυρίζανε πολλοὶ ποῦ ξευπνοὶ λογοῦνται

ὑποκριταὶ καὶ ὕλισται

καὶ Φαρισαῖοι καὶ ληστὰι

κι' ὅσοι γιὰ τὸ συμφέρον των καὶ τὸν θεὸν ἀρνοῦνται.

Καὶ μὲ τὰς ἀγυρτίας των, τὰ λόγια τὰ γλυκὰ των

χωρὶς ποσῶς νὰ φοβηθοῦν

κι' ἀντὶ σ' Αὐτὸ νὰ ὑποταχθοῦν,

Αὐτὸ ἐτάχθη δυστυχῶς στὰ διατάγματα τῶν !!

Κι' ἐκεῖ ποῦ ἐβασίλευε πλήρης ἀδελφοσύνη

ποῦ νὰ προσέξῃ ἢ νὰ δῇ

αὐτὸ τὸ ἀπειρο παιδί,

ἐσπείραν τὴν διχόνοιαν κι' ἐφύτρωσεν ἐδύνη.

Τότε σηκώνετ' ἕξαλλος ἡ δόλια θυγατέρα

καὶ γράφ' ἀμέσως μιὰ γραφή,

μὲ ματωμέν' ὑπογραφή

«πάρ' τὸ παιδί ποῦ μοῦ στείλες Μάννα μ' ἀπὸ δῶ πέρα.

Πές του νὰ φύγῃ γρήγορα· ἀμέσως μὴν ἀργήσῃ·

τοὺς λίγους πῆρε γιὰ πολλοὺς

καὶ τοὺς ἐχθροὺς φίλους καλοὺς,

κι' ἔγινε πρόξενος κακῶν χωρὶς νὰ τὸ νοήσῃ».

Ἡ Μάννα! Μάννα εἶν' αὐτὴ σ' αὐτὰ συνεκινήθη

καὶ τὸ παιδί τῆς κάλεσε

κι' ἀμέσως τ' ἀνεκάλεσε

καὶ γιὰ τὰ πράγματα αὐτὰ κατὰκαρδὰ ἔλυπηθη.

Τώρα ἔς τὴν Κόρη ἔστειλε, ἄλλο παιδί μὲ χάρι,

ποῦ νὰ ἔς τὸς λόγους φειδωλὸ

μὲ πρακτικώτερο μυαλό,

μ' ἀπὸ τὸ πρῶτο ποῦ φυγε παράδειγμα ἄς πάρῃ.

Γιατὶ τῆς Κόρης τὰ παιδιὰ τῆς μάνας τὰ ἐγγόνια

ξεύρουν τοὺς φίλους νὰ τιμοῦν

καὶ τοὺς καλοὺς νὰ ἐκτιμοῦν,

καὶ ξεύρουν νὰ πολεμοῦν ἔς τὴν ζέστη καὶ ἔς τὰ χιόνια.

Ξεύρουν γιὰ τὴν Μητέρα των πῶς πρέπει νὰ ποθάνουν.

Ὅχι! δὲν εἶνε ποταποὶ

ξεύρουν μητέρα τί θὰ πῆ,

καὶ κάθε πρᾶγμα ξεύρουνε σ' τὴ θέσι του νὰ βάνουν.
 Πρέπει τὸ δεύτερο παιδί καλῶς νὰ τὸ νύση
 καὶ τὸ γνωρίζης εὐτυχῶς
 ὅτι δὲν πρέπει ὀλοταγῶς
 καράβι πρωτοτάξειδο κανεὶς νὰ κυβερνήση.
 Ἄς μάθη τέλος τὸ παιδί καὶ οἱ ἀκόλουθοι του
 τὰ ζηλευμένα μας παιδιά
 ποῦ ἔχουν ἀδελφικὴ καρδιά
 πῶς ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτά, κι' ἀπ' τὴ διαγωγή του,
 νὰ φθάση γληγορώτερα ἡ Τρισαγία ἡμέρα·
 ἡ λαμπρὰ καὶ ποθητὴ
 τῶν ἑορτῶν ἡ ἑορτὴ
 ποῦ θεὸς νὰ σφιγκταγκαλισθοῦν Μάννα καὶ θυγατέρα.
 Ἄς μάθουν πῶς σὲ ὑψηλὰ κάθεται θεωρεῖα
 μία θεὰ ἀθάνατος
 ποῦ δὲν τὴν βλάπτει θάνατος
 ποῦ γράφει τὰ καθ' ἕκαστα καὶ λέγει· Ἱστορία.
 Κι' αὐτοὺς ὅπου ἐσκέπασαν ἢ θὰ σκεπάσουν τάφοι
 καλὸν θὰ κάμουν ἢ κακὸν
 βαστᾶ βιβλίον τακτικὸν
 καὶ μὲ ψηφία ὀλόχρυσα ἢ καὶ μὲ μαῦρα γράφει.
 Γι' αὐτὸ οἱ ἴδιοι ἄς σκεφθοῦν εἶνε δικαίωμα των
 μόνοι των νὰ ἐκλέξουνε
 καλὰ ὅμως ἄς προσέξουνε
 μὲ ποιὰ ψηφία θέλουνε νὰ γράψῃ τ' ὄνομα των.

1906

20. ΕΛΕΓΕΙΟΝ

Στὸ ἑλιόχαρο ἀγγελάκι
τὴν Πουλούδη Καλλιανάκη.

[Ἐγεννήθη ἐν Νεαπόλει τῇ 26 Σεπτεμβρίου
1902 καὶ ἀπεβίωσε τῇ 27 Ἀπριλίου 1908].

Τί με κυττᾶς ; ἐξοῦσα κι' ἐγὼ μίαν ἡμέρα,
εἶχα καλὸ πατέρα, εἶχα γλυκεῖά μητέρα.
Ἄχολη περιστέρα ἡμουν, κι' ἀγνὸ λουλοῦδι,
ὀμορφοκαμωμένη καὶ μ' ἔλεγαν Πουλούδη.
Μὰ ζήλευσεν ὁ χάρος, δὲν μ' ἄφησε νὰ ζήσω
καὶ μ' ἔφερε στὸ μνήμα αὐτὸ νὰ κατοικήσω.

21. ΠΟΙΗΜΑ ΓΡΑΦΕΝ ΜΕΤΑ ΤΑΣ ΕΚΛΟΓΑΣ ΤΟΥ 1907.

Λαὲ γενναῖε κ' ἐξυπνε γιατί ἀπεβλακώθης ;
καὶ τὸ καλὸν ἀπ' τὸ κακὸν ποῖο εἶνε δὲν τὸ νοιώθεις ;
Δὲν εἶσαι σὺ ὁ πρωτεινὸς λαὸς ὁ ἀνδρειωμένος ;
ὁ πρῶτος εἰς τὴν φρόνησιν, ὁ κοσμοξασκουσμένος ;
Δὲν εἶσαι σὺ ποῦ οἱ λαοὶ τοῦ κόσμου σ' ἐξυμνοῦσαν,
καὶ πάντοτε μὲ θαυμασμὸ γιὰ σένα ὀμιλοῦσαν ;
Ὅπου ἔπενες τ' ἀθάνατο καὶ μαῦρο καρυφίλι !
τὰ ἴσημωτὰ κουμπούρια σου ; τὸ ἴμορφο γιὰταγάκι,
καὶ σὲ ἴτρομάσαν οἱ ἐχθροὶ καὶ χαίροντο οἱ φίλοι,
κ' ἐσέβοντο τὰ δίκχη σου Τούρκοι καὶ Βενετσάνοι !
Τὰ ὄπλα αὐτὰ τ' ἀντριόπιαστα ποῦ τάχεις βαφτισμένα
μέσα στὸ αἷμα καὶ φωτιά τῶν βάρβαρων ἐχθρῶν σου !
ποῦ τὰ φορεῖς περίφανα καὶ δαφνοστολισμένα.
Γιατί τὰ στρέφεις σήμερον κατὰ τῶν ἀδελφῶν σου ;
Ποῖος μουζωμένος δαίμονας σὲ ἔχει διαιρέσει ;

Καὶ σ' ἔβαλλε νὰ σφάζεσαι στὸ ἀναμεταξύ σου!
 Καὶ προσπαθεῖ τὸν ἀτιμὸν θρόνον του γιὰ νὰ στέση
 ἐκεῖ ποῦ ἔχεις στέσει σὺ τὸν θρόνον τῆς τιμῆς σου.
 Ἄχ Θεέ μου ποῖος τὸ λόγιαζε πῶς θάλθουν τέτοιες ἡμέρες!
 οἱ Κρητικοὶ Χριστιανοὶ ποῦ ἴσαν ὁμονοιασμένοι,
 ὁ εἷς τοῦ ἄλλου νὰ τρυποῦν τὰ στήθια μὲ μαχαίρες,
 καὶ ν' ἀλληλοσπαράττωνται σὰν λύκοι λυσασμένοι !!
 Οἱ ἀδελφοὶ ποῦ κάθονταν ὡς χθὲς στὰ μιτιρίζα
 κ' ἐπολεμοῦσαν τοὺς ἐχθροὺς σὰν φοβερὰ λιοντάρια.
 χωρὶς νὰ δειλιοῦν ποσῶς τὰς σφαῖρας ποῦ σφυρίζαν,
 σήμερ' ἀλληλοσφάζονται !! Ντροπὴ σας πάληκάρια !

Ἄνεξαιρέτως ὅλοι μας πρέπει νὰ τὸ σκεφθοῦμε,
 ὅτι αὐτὰ ποῦ κάνωμε εἶναι καταστροφή μας.
 Κι' ἂν ἐξακολουθήσωμε σ' ὄλεθρο προχωροῦμε
 κι' ἀπειμακρύνωμε μ' αὐτὰ πολὺ τὴν ἔνωσί μας.

Αὐτοὶ ὅπου μᾶς ἔχουνε ὑπὸ δοκιμασίαν,
 νὰ ἴδων ἂν εἴμεθ' ἀξιοὶ νὰ μᾶς ἐλευθερώσουν.
 Τί θεὸς νὰ ποῦν ὅταν θωροῦν τὴν αἱματοχυσίαν;
 Φρονεῖτε ὅτι μὲ αὐτὰ ἔνωσι θὰ μᾶς δώσουν;
 Λαὲ τὰ μάτια σ' ἀνοίξε' ποῦ τρέχεις συλλογίσου!
 αὐτὰ ποῦ κάμνεις σήμερον δὲν εἶνε γιὰ τιμὴ σου
 ρῦτε καὶ γιὰ συμφέρο σου κέρδος τιμῆς δὲν ἔχει
 ὁ ἀδελφός ποῦ ἀδελφὸς μὲ λύσα κατατρέχει!
 Μ' ἂν πέντε δέκα σήμερον ὑπάρχουν λαοπλάνοι,
 ὅπου γιὰ τὸ συμφέρον των μὲ τέχνη σ' ἀπατοῦνε·
 εἶπέ τους σὺ ὡς ἐξυπνος ποῦ εἶσαι ὅτι, «φθάνει».
 Τόσον καιρὸν τὸ αἷμά σου μ' ἀπάτη νὰ ρουφοῦνε.
 Εἶπέ λαὲ ἂν θρίσκειται μυαλὸ στὸ καύκαλό σου,
 σ' αὐτοὺς ποῦ κληρὸν θάνουνε εἰς τὸν ἱματιτισμὸν σου.
 «Σᾶς ἔδοσα τὴν ψῆφόν μου; τελείωσ' ἡ δουλειά μου!
 Κι' ἀφήσατέ με ἡσυχὸ στὰ τόσα θάσανά μου,
 γιὰ νὰ δουλεύω γιὰ νὰ ζῶ καὶ νὰ πληρώνω φόρους,
 μὴ μὲ πατάσετε συχνά ὡσάν τοὺς Ἑωσφόρους».

“Ολοι ἓνα πόθον ἔχομε· μία κοινὴ πατρίδα·
ἀδιάφορο ἂν δὲν συμφωνᾷ τοῦ καθενὸς ἡ γνώμη
πρέπει νὰ εἶνε σεβαστὴ, ἡ κάθε μιὰ μερίδα
ἄς ἔχει πάντα ὑπ’ ὄψι της ὅτι ὑπάρχουν νόμοι.

“Ω ! ἂν φρονοῦνε μερικοὶ ὅτι τοὺς ἀδελφούς των
ραγιάδες θὲ νὰ πάρουνε ! ἄς τὸ καλοσκεφθοῦνε,
ὅτι θ’ ἀποδειχθῆ πῶς εἶν’ πολὺ μικρὸς ὁ νοῦς των,
καὶ δὲν θὰ γίνῃ αὐτὸ ποτὲ ὅσον κι’ ἂν προσπαθοῦνε.

“Αν ὑποθέτουν μερικοὶ πῶς θὰ ὑπερισχύσουν,
διὰ σιδήρου καὶ πυρὸς ! ποτὲ μὴν τὸ ἐλπίσουν.

“Ο Κρητικὸς ἀτίθασος ἐκ φύσεως ἐπλάσθη
κτυπᾷ σὰν τοῦ κτυπήσουνε· ποτὲ δὲν ἐδαμάσθη.

Θέλεις ἐσὺ ὅπου στὸν νοῦν ἓνα τοιοῦτον θάνεις,
τοῦ ἀδελφοῦ σου τὸ ραγιὰ καὶ δούλο γιὰ νὰ κάνῃς ;

Τὰ ἴδια δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις,
ποῦ ἔχει κάθε Κρητικὸς δὲν ἔχει καὶ ὁ ἄλλος ;

Γιατὶ λοιπὸν τὸν ἀδελφὸν νὰ θέλῃς νὰ σκλαβώσῃς ;
κι’ ἀπὸ ἰσόβαθος νὰ θὲς νὰ γίνῃς πειρὸς μεγάλος !

Ἐσὺ μονάχα Κρητικὸς εἶσαι καὶ πατριώτης ;

“Αγγελος μὲ χρυσὰ φτερά κι’ ὁ ἄλλος μὲ τὰ μαῦρα ;
κι’ ὁ ἀδελφός σου θεωρεῖς ὅτι εἶναι προδότης ;

Ἐσὺ πηγαίνεις σ’ ἐκκλησά κ’ ἐκεῖνος εἰς τὴ χάβρα ;

“Οσοι προσβάλλουν ἀδελφούς δὲν εἶναι ἀδελφοί μας,
αἷμα σ’ αὐτοὺς ἐλληνικὸ δὲν βρίσκεται ρανίδα !

Εἶν’ ἀπὸ τοὺς Σαρακηνοὺς ποῦ ‘καψαν τὸ νησί μας,
γι’ αὐτὸ ζητοῦν Γενιτσαργιὰ νὰ φέρουν στὴ πατρίδα.

“Ομως μὴν τὸ πιστεύσουνε ! μὴν ἀεροβατοῦνε !

χαμένοι πᾶν οἱ κόποι των ὅσο κι’ ἂν προσπαθοῦνε !

Περάσαν τῆς Γενιτσαργιάς οἱ ματωμένοι χρόνοι,
ὅπου μοροῦσε ὁ κακὸς νὰ γδύνῃ νὰ σκοτώνη.

Ἐδιάβηκε τ’ Ἀλῆ πασσᾶ ἡ ἐποχὴ ἡ μαύρη
καὶ κάθε εἶς τεμπελχανᾶς δουλειὰ νὰ πάη ναῦρη.

Πρέπει νὰ τὸ νοήσουνε τὰ ἄγρια θηρία,

δπου κτυποῦν καὶ βρίζουσι τοὺς ἀδελφοὺς καὶ σφάζουσι,
 ὅτι ποτὲ δὲν θὰ γενῆ ἡ Κρήτη Βουλγαρία!
 καὶ λᾶθος τὸν λογαριασμὸν οἱ φίλοι λογαριάζουσι!

Ἴσως νὰ ποῦνε μερικοὶ: Δὲν φταίμε, φταίνει ἄλλοι,
 μὰ θέλωμε μὲ βίσαλο κάψιμο στὸ κεφάλι,
 σὰν δίδωμε ἀκρόασιν εἰς τοὺς ξεμωραμένους,
 ὅπου γιὰ τὸ συμφέρον των γίνοντ' ἐχθροὶ τοῦ Γένους.
 Ὅχι! δὲν θ' ἀμαυρώσετε τῆς Κρήτης τὸν πλανήτη,
 πλανᾶσθε! δὲν θὲ νὰ γενῆ Ἀγχίαλος ἡ Κρήτη!
 Λαε! μὴν ἐμπαστάρδεψες; δὲν τὸ πιστεύω πάλι!
 Νὰ πῶ πῶς σ' ἐποτίσανε μεσ' στὴν καρδιὰν φαρμάκι!;
 καὶ τὸ ξερνᾶς στὸν ἀδελφὸν μὲ ἀπονιά μεγάλη;
 Ὅχι!—Μόν' ἐκατοίχητε στὸ στήθος σου σαράκι
 ἀπαίσιο κομματικό! αὐτὸ 'νε ἡ αἰτία·
 κι' ἄς ἔχουν ὅποιοι ν' αἰτιοὶ γι' αὐτὸ τὴν ἁμαρτία!
 Ἐγὼ δὲν εἶμαι δικαστὴς διὰ ν' ἀποφασίσω
 ποῖός σ' ἔκορπισε στὰ στήθη μας τοῦ πάθους τῆ σκωρία.
 Ὅχι! Δὲν εἶμ' ἀρμόδιος ἐτοῦτο νὰ τὸ λύσω.
 Κριτὴς καὶ λύτης μοναχὰ θὰ γίν' ἡ Ἱστορία.

Πάρτε λαγκάδια καὶ βουνα, χώραις, χωριά καὶ δάση·
 κ' ἔξαφνα σταματήσετε μ' εὐλάβειαν τὸ βῆμα·
 τοῦ κάθε ἐθνομάρτυρος σκιά θὲ νὰ περάσῃ!
 καὶ θὲ ν' ἀκούσης βογγητὸ ἀπὸ τὸ κάθε μνήμα.
 Καὶ μιὰ φωνὴ ποῦ τὴν γροικᾶ καθεὶς κι' ἀναδακρυώνει.
 «Ἀνάθεμα τὸν ἀδελφὸν ποῦ ἀδελφὸν σκοτώνει».
 Τρέξετε στὰ χαλάσματα ποῦ βρίσκονται θημμένοι
 οἱ ἀδελφοὶ ποῦ πέσανε γιὰ τὴν ἐλευθερίά μας,
 καὶ θὰ γροικῆστε μιὰ φωνὴ μέσ' ἀπ' αὐτὰ νὰ βγαίνη
 νὰ λέγῃ μὲ παράπονον «Μὴ πρὸς θεοῦ παιδιὰ μας!
 Τὸ αἷμα μας ἐχύσαμε πρὸς ἀνακούφισίν σας
 εἰς τῆς Πατρίδος τὸν βωμὸν γιὰ νὰ λευθερωθῆτε.
 Καὶ τῶρα μᾶς ταρασσετε μὲ τὴν διαγωγὴν σας
 ποῦ θέλετε οἱ ἴδιοι ν' ἀλληλοφαγωθῆτε».

Μαίτου εἴκοσι ἔννητά ἐπάρθηκε ἡ Πόλι !
 ἀπ' τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Ἔθνους μας ! Τί ἀποφράς ἡμέρα !
 Μαίτου εἴκοσι ἔννητά ! κ' ἡμεῖς ἴδω περὰ ὄλοι
 τοῦ ἐμφυλίου σπαραγμοῦ ἴστέσαμε παντιέρα.

Νά εἶν' ἔθνοκατάρατος κί' αὐτὸς καὶ τὰ παιδιὰ του·
 αἷμα νὰ τρέξη καὶ νερὸ μέσ' ἀπὸ τὴν καρδιά του·
 ὁ ἀδελφὸς ποῦ ἀδελφὸν κυτᾶζει νὰ σκοτώσῃ.
 Κί' ἄς ἔχει ἐν ὥρα κρίσεως λόγον διὰ νὰ δόσῃ.
 "Ὅποιος σκοτώσει χριστιανούς δὲν εἶνε πατριώτης·
 εἶνε Ρουμάνος, Βούλγαρος, Γιούδας Ἰσκαριώτης.
 Γυρίσετε τὰ μάτια σας κί' ἔξω ἔπὸ τὸ νησί μας
 νὰ δῆτε τὸν Ἑλλητισμὸν πῶς τονε κατατρέχουν.
 Οἱ αἰμοβόροι κί' ἀνανδροὶ καὶ πρόστυχοι ἐχθροὶ μας
 καὶ σφάζουν τοὺς ὁμογενεῖς κί' ἀναπαῦμὸ δὲν ἔχουν !!
 Κ' ἡμεῖς ἐδῶ σκοτώνωμεν ὁ ἕνας μας τὸν ἄλλο
 καὶ τό 'χωμ' ἐξυπνάδα μας καὶ καύχημα μεγάλο !

Ἐπίτρεψόν μοι νὰ σοῦ πῶ λαέ μας μετὰ θάρρους
 πῶς φέρεσαι χειρότερα καὶ ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους !
 Γιατί αὐτοὶ δολοφονοῦν τοὺς Ἕλληνας καὶ μόνον
 ἔνεκα ποῦ τοὺς θεωροῦν ὡς ἄσπονδους ἐχθροὺς των.
 Μὰ σὺ ἀδελφοσφάζεσαι τώρα κάμποσο χρόνον
 καὶ σ' ἀπατοῦνε μερικοὶ νὰ κάμνουν τοὺς σκοπούς των !
 Δὲν σέβεσαι τοῦλάχιστον τῆς φύσεως τοὺς νόμους ;
 Κύτα τριγύρω τ' ἀρφανά π' ἀφίνης εἰς τοὺς δρόμους !!

Εἰς τοὺς ἐχθροὺς προτάξετε τὰ ζωντανά σας στήθια.
 Κί' οὐχὶ νὰ τὰ προτάσσετε κατὰ τῶν ἀδελφῶν σας.
 Στὸ κινδυνεῦον Ἔθνος μας νὰ δόσετε βοήθεια.
 Εἰς τοὺς Βουλγάρους δείξετε τὸ παλικαρισμό σας.

Οἱ ἀδελφοὶ μὴν πολεμοῦν τοὺς ἄλλους μὲ μανία.
 Τὸ αἷμα τὸ ἀδελφικὸν μὴν χύνωμε μονάχοι
 κί' αὐτὸς ποῦ αἵματα διψᾷ. . . Νά ἡ Μακεδονία
 νὰ κἀνῃ καθημερινῶς μὲ τοὺς Βουλγάρους μάχη.

Κ' ἐκεῖνα τὰ σιδερικά τοῦ τσ' ἀδελφούς του σφάζει·
εἰς τὴν Μακεδονίαν μας νὰ πᾶ τὰ ξεσκουριάζη.

Λαε' ποῦ ἐπολέμησες στὸν ἥλιο καὶ στὰ χιόνια
εἰς διαφόρους ἐποχὰς μὲ τοὺς κατακτητὰς σου
Πέτα τὸν φθόνον τῆς ψυχῆς· καὶ διῶξε τὴν διχόνοια·
'που ραδιοὔργοι σοῦ 'σπειραν μὲ τέχνη στὴν καρδιά σου.
Διῶξε τὸ πείσμα τῆς καρδιάς, σβῦστε τὸ πρῶτον πάθος
κί' εἰπέ ὡς ἄνθρωπος κ' ἐγὼ ἔκανα ἓνα λάθος.

Κ' ἓνας τὸν ἄλλον ἀδελφὸν ἄς τρέξη ν' ἀγκαλιάση.

Τὰ περασμένα ὁ καθείς ὅλα νὰ λητμονήση.

Ὅπου τῆς διαιρέσεως ὁ δαίμονας νὰ σκάτη
κί' ἀπ' τῆ χαρὰ ἢ σεβαστῆ Μητέρα νὰ δακρύτη.

Ἄς πάψωμε τὰ πείσματα τὴν σημερινὴν ἡμέρα
κί' ὡς ἀδελφοὶ νὰ τρέξωμε ν' ἀλληλεσπασθοῦμεν.

Κί' ἄς ποῦμε «Ζήτω ἡ Ἑλλάς ἡ ποθητὴ Μητέρα».

Κί' ἄς εὐχρηθῶμεν γρήγορα μ' αὐτὴ νὰ ἐνωθοῦμεν.

22. Ο ΑΣΘΕΝΗΣ ΓΕΡΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΤΕΚΝΑ ΤΟΥ

Ἐνας γέρος ὅπου εἶχε δυὸ υἱοὺς καὶ μία κόρη,
'στὸ κρεββάτι του πεσμένος, ἀπ' τὰ γέρα δὲν ἤμπορει.

Ἐλεγε 'στὸ πρωτογυῖο του, νερὸ λίγο νὰ τοῦ βάλλῃ,
'ποῦ τὴ φλόγα του νὰ σβύσῃ καὶ τὴ δίψα τὴ μεγάλη.

— Ἐ πατέρα· δὲν γνωρίζω πόσον βάζει ἡ κοιλιά σου!
σῆκω βάλε μοναχός σου καὶ νὰ κάμῃς τὴ δουλειά σου.

Τότε παρεμβαίνει ὁ ἄλλος ὁ μικρὸς καὶ πονηρός
— Τί τοῦ τόλεγε; πατέρα; Ξεύρεις πῶς εἶνε ὀκνηρός!

Λάθος ἔκαμες μεγάλο, ἔπρεπε μόνος νὰ βάλλῃς
ποῦ μ' αὐτὸ νὰ τὸν προσβάλλῃς.

Ἀναστέναζε ὁ γέρος μέσ' ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια
καὶ τὸν ἄκουσε ἡ κόρη 'πούστεκε μακρὰ κί' ἀνάδια.

Καὶ τῶν ἀδελφῶν τὰ λόγια τὴν ἐσφάζαν σὰν μαχαίρι.

Τρέχ' εὐθὺς καὶ νερὸ βάζει, κ' εἰς τὸν γέρο τὸ προσφέρει.

Ἦπιε ὁ γέρος ὁ καυμένος τότε μὲ τὴν ὄρεξί του,
κί ἀπ' τὰ βάθη τῆς καρδιάς του, τῆς εἰδοῖται τὴν εὐχή του

Χρόνια δὲν πέρασαν πολλά, οἱ γιοὶ ἐνυμφευθῆκαν,
σὲ λίγα χρόνια κάμανε ἓνα σωρὸ κοπέλια.

Μ' ἀπὸ τὴν ὀκνηρίαν τῶν ἐσωκαταστροφῆκαν,
ἐφτώχαναν κ' ἐσκάθανε κ' οἱ δυὸ σὲ ξέν' ἀμπέλια.

Κ' ἡ κόρη ὑπανδρεύθηκε, κ' ἐπῆρεν ἓνα νέον,
Ὅμορφο πλούτισε καὶ γερό, ἀπὸ γενητὰ μεγάλη,
κ' ἔζησε χρόνια ἑκατὸ κί' ἀκόμη περιπλέον,
κ' ἐπέρασε χρυσὴ ζωὴ 'που δὲν πέρασαν ἄλλοι.

Τώρα ὅσοι τ' ἀκούσετε μονάχοι σας σκεφθῆτε
τῆς κόρης εἶτε τῶν υἱῶν τὴν γνώμην θ' ἀσπαθῆτε.

23 ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

**Ἀπαγγελθὲν ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῆς Μεγάλης
Παναγίας κατὰ τὴν ψαλεῖσαν δοξολογίαν τὴν
28 Σ)βρίου 1907 ὑπὲρ τῶν ἐτοιμαζο-
μένων πρὸς ἀναχώρησιν νεοσυλλέκτων.**

(Νεάπολις Μεραμβέλλου)

Γιατὶ συναθροισθῆκαμε σήμερον ἐδῶ ὄλοι ;
Μὴν εἶνε διασκέδασις ; γάμος ; γαρά ; ἢ σχολή ;
"Ὅχι—" Ἄλλ' εἶν' ἡ ἀφορμὴ ἡ Κόρη ἐτοιμάζει.
τ' ἀφοβὰ παλληκάρια τῆς σήμερον καὶ ὀπλίξει.
Καὶ τὰ κυττὰ πασίχαρη καὶ εἰς τὴν σειρὰ τὰ βάξει.
Προσμένει τὴν Μητέρα τῆς γι' αὐτὸ πανηγυρίζει.
Κύττα λεβέντικα κορμιά, τί νειάτα ζηλεμένα
θαρρεῖς πῶς εἶνε ἀετοὶ τοῦ Γέρου Ψηλορείτη.
Πραγματικοὶ ἀπόγονοι τοῦ Θεῖου «εἰκοσι ἓνα»
ποῦ ὑπερηφανεύεται γι' αὐτὰ ὅλη ἡ Κρήτη.
Πόσον ζηλεύω σήμερον εἰς τὴν ἀκριβή σας νειότη,
ἀλλ' ὅμως δὲν γυρίζουνε τὰ νειάτα πλεῖα ὀπίσω.

Πῶς ἤθελα νὰ μέ 'παιρναν κι' ἐμένα στρατιώτῃ
 καὶ τὴν πατρίδα 'σάν κι' ἐσᾶς καὶ ἐγὼ νὰ ὑπηρετήσω.
 ὦ! τί μεγάλη καὶ σεπτὴ ἡ σημερινὴ ἡμέρα
 ἐλιτίδες ἀγκαλιάζονται μὲ δάκρυα καὶ φιλοῦνται.
 Κι' ἀντικρὺ μὲ τὰ δάκρυα προσμένει ἡ Μητέρα·
 Ν' ἀγκαλιασθῆ τὴν Κόρη της· κι' ἡ πέτρας συγκινοῦνται
 Κυττάζετε τὴν Μητέρα μας τὴν κοσμοζακουσμένη
 τὸ θεῖον ἀριστούργημα, τ' ὀλόφωτο ἀστὲρι
 ποῦ μὲ χαρὰ τὴν Κόρη της βλέπει συγκινημένη·
 Καὶ τῆς προτείνει ὀλόλαμπρη τὸ τίμιό της χέρι.
 Γιὰ 'δέτε τοὺς προγόνους μας ψηλά εἰς τὸν Ψῆλορείτῃ
 ποῦ 'χύσανε τὸ αἷμά των γιὰ τὴν ἐλευθερίαν των,
 πῶς χαίρονται γιατί θωροῦν πρώτη φορὰ εἰς τὴ Κρήτη
 στρατὸν ἀπὸ τὰ σπλάγγνα των καὶ τὰ παιδογγόνά των.
 Μ' ἂν ἡμιβάρβαροι λαοὶ τοὺς ἀδελφούς μας καίνε
 κι' εὐρίσκειται τὸ ἔθνος μας ἐν μέσῳ κατατηγίδος,
 ἂν οἱ ἀπέξω Ἕλληνες μέσα εἰς τὸ αἷμα πλένε,
 σεῖς δόσατ' ἀνακούφισιν εἰς τὸν πόνο τῆς πατρίδος.
 Ἄν κάποια 'στὸν ἰοίζοντα σύνερα τριγυροῦνε
 καὶ γίνονται ἐμπόδια εἰς τὴν διάβατίν μας,
 θὰ πνεύσῃ γλήγορ' ἄνεμος καὶ θὰ διαλυθοῦνε
 νὰ φθάσωμε εἰς τὴ ποθητὴ ἀποκατάστασί μας.

Τὰ ὄπλα ποῦ σᾶς ἔδωκε σήμερον ἡ πατρίδα
 μὲ μητρικὴν συγκίνησιν καὶ μὲ χαρὰν καὶ ἐλπίδα,
 Νὰ τὰ βαστάσετε παιδιὰ ὅλοι σας τιμημένα
 καὶ τρόπαια νὰ στήσητε μ' αὐτὰ ἐξακουσμένα.
 Πιστοὶ εἰς τὸ καθήκόν σας, θάρρος καὶ πειθαρχία,
 εἰς τῆς πατρίδος τὴν φωνὴν κανεῖς μὴ μείν' ὀπίσω.
 Ὅπισθοδρόμησι παντὸς ἔθνους ἡ ἀναρχία,
 αὐτὰ νομίζω χρέος μου νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω.
 Καλὸν σας κατευθόδιον γενναῖα παλληκάρια,
 κ' εἴθε ν' ἀνθήσουν ἀπὸ σᾶς δάφνης κι' ἐλῆας κλωνάρια
 τὸ ἔργον τῶν προγόνων μας ἐσεῖς νὰ πάτε πέρα.
 Κι' ἀπ' τὴν σεπτὴ σημαία μας νὰ βγάλτε τὸν ἀστέρα.
 Ἡμεῖς δὲ οἱ ἐπίλοιποι ποῦ εἴμεθα ὄω πέρα

μὲ μιὰ καρδιά καὶ μιὰ φωνή ὅλοι' μας ἄς εἰποῦμεν
 «Ζήτω ἡ ἔνδοξος Ἑλλάς· ἡ ποθητὴ Μητέρα.
 Κι' ἄς εὐχρηθῶμεν γλήγορα μ' αὐτὴν νὰ ἐνωθοῦμεν.

24 ΕΠΙ ΤΗ ΑΦΙΞΕΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙΤΟΡΠΙΛΛΙΚΟΥ "ΝΙΚΗ,,

Καλῶς τὴν γοργοπτέρυγο κ' ἐλπιδοφόρον Νίκη,
 στ' ἁγιασμένα μας νερά,
 ὅπου σκορπᾷ σ' ἡμᾶς χαρά!

Καὶ στῆς πατρίδος τοὺς ἐχθροὺς ἀπελπισιὰ καὶ φρίκη.
 Σὲ χαιρετοῦμεν μὲ παλμοὺς γέροι παιδιὰ καὶ νέοι.

Κι' ἀπὸ τὴν ἄμετρο χαρά,
 Ξεχνοῦμε κάθε συμφορά.

Κι' ἀρχίζ' ἀπὸ τὸ μάτι μας δάκρυ θερμὸ νὰ ρέη.

Κι' ὁ Περικλῆς ὁ ἔνδοξος ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα.

Κι' αὐτὸς τὴν θάλασσαν κυτᾶ
 καὶ σὲ ἀκριβοχαιρετᾶ

καὶ λέγει «Ζῆθι Νίκη μας στὸν ἅπαντα αἰῶνα».

Ὅ δ' ἔνθεος Θεμιστοκλῆς ἀπὸ τὴν Σαλαμίνα,
 γλυκὺ σοῦ στέλλει ἀσπασμὸν
 καὶ κράζει μ' ἐνθουσιασμὸν:

«Εἴθε ν' ἀνθήσουν ἀπὸ σὲ ἀρχαίας δόξης κρίνα.»

Γιὰ κύτα μιὰ 'που πνίγεται στὸ αἷμα μ' ἀγωνία!

ὅπου μὲ δάκρυ σὲ κυτᾶ
 κι' ἀπὸ μακρὰ σὲ χαιρετᾶ.

Εἶν' ἡ καλὴ μας ἀδελφὴ 'που λέν Μακεδονία!

Γιὰ κύτα πῶς σὲ χαιρετᾶ κ' ἡ Κρήτη 'πὸ 'κει πέρα:

κόρη πανώρηα καὶ χρυσὴ
 καὶ λέγει σύνδραμε καὶ σύ:

νὰ μὲ ἐνώσης γρήγορα μὲ τὴν γλυκεῖα Μητέρα.

Θαλασσοσχίστρα φοβερά, ἐλπιδοφόρος Νίκη

θάρρος τοῦ ἔθνους καὶ χαρὰ
 καὶ ἐχθροσκιᾶχτρα τρομερά.

Τέτοια τρανὴ ὑποδοχὴ δικαίως σοῦ ἀνήκει.

Καλῶς ὤρισατε λοιπὸν θαλασσινὸ λειοντάρι.

Κ' εὐχεται ὄλος ὁ λαός·

νὰ σ' ἀξιώσῃ ὁ θεός,

Νὰ στήσῃς νέα τρόπαια Μισούλη καὶ Κανάρη.

Ἀθῆναι Ἰανουάριος 1907

25. ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 24 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1906

Η ΤΥΦΛΗ ΕΠΑΙΤΙΣ

Ἐβρεχε καὶ ἐχιόνιζε ἄγριος βορριάς ἐφύσα!

τὰ δένδρα ἐξερρίζωνε μὲ θεριωμένη λύσσα!

Κι' ὅμως ἐδασταυρόνοντο στῆς πόλεως τοὺς δρόμους
πολλοὶ μὲ ρούχα μάλλινα καὶ μὲ παλτὰ στοὺς ὤμους.

Κι' ἀρχόντισσες, βαθύπλουτες, κ' εὐμορφοκαμωμένες
μέσα σὲ γοῦνες ἀκριβῆς ἦσανε τυλιγμένες.

Χριστόγεννα· παραμονή·—κ' ἔτρεχαν ν' ἀγοράσουν

ὅ,τι τοὺς ἐχρειάζοντο διὰ νὰ ἐορτάσουν.

Ἐδιασκορποῦσαν ἴδῳ κ' ἐκεῖ τὰ τόσα χρήματά των
πέρνηντες κοῦκλες ὠμορφες νὰ δώσουν στὰ παιδιά των·

καὶ ὅ,τι ἄλλο ἤθελαν ἐτοῦτα τοὺς γυρεύσει!

Πρὶν νὰ πεινάσῃ ὁ φρόνιμος πρέπει νὰ μαγειρεύσῃ.

Κάρτε ποστὰλ διάφορα διὰ ταῖς φιλενάδες

διαμαντικά καὶ χίλια δυὸ διὰ τοὺς μπουναμάδες.

Ἄοσον διὰ φαγώσιμα;—αὐτὰ μὴν τὰ ρωτᾶτε!

Ἄρνιά, Ἰνδιάνους, καὶ ψητά, κρέατα καὶ σαλάται.

Μόνον μιὰ γρηὰ ξυπόλητη κατακουρελιασμένη
'ποῦ βρισκῆς τὴν ἀπελπισιά σ' αὐτὴν ζωγραφισμένη

Σὲ πεζοδρόμῳ στέκετο—σὲ μιὰ γωνιά 'κεῖ πέρα!

μὲ μιὰ μικροῦλα καὶ τυφλὴ κι' ἀθῶα θυγατέρα!

Κ' ἔλεγε μ' ἀναστεναγμὸν ποῦ κλαίγαν καὶ τὰ ὄρη.

«Μιὰ συνδρομή, χριστιανοί, στήν'ἀτυχὴ μου κόρη,

που δὲν ἐγνώρισε ἡ φτωχὴ στὴ ζῆσί της πατέρα
καθὼς ποῦ δὲν ἐγνώρισε ἥλιος καὶ τὴν ἡμέρα!»

Κ' ἡ κόρη πάλι ἔλεγε μὲ κλάμμα καὶ τρομάρα
«Δόστε καλοὶ μου κύριοι κ' ἐμένα μιὰ πεντάρα»

Νά 'χα κ' ἐγὼ τὰ μάτια μου ἤθελε νὰ δουλεύω
καὶ δὲν θὰ καταδέχουμουν διὰ νὰ ζητιανεύω.»

Κι' ἔμως αὐτοὶ οἱ χριστιανοί! μὲ βιάσι ἐπερνοῦσαν
χωρὶς νὰ δόσουν τίποτε! μόν' ἀδιαφοροῦσαν!

Θεὲ μου κριματίσθηκα! ἀλλὰ συγχώρητέ μου
μιὰ τέτοια λυπηρὰ σκηνὴ δὲν εἶχα ὄῃ ποτέ μου.

Θεὲ μου ποῦ 'σε δίκαιος τῶρ' ἀδίκος ἐγίνης;
ἐκεῖ ποῦ δίδεις ὄρεξι δύναμι πῶς δὲν δίνης;

Κ' ἐκεῖ ποῦ δίδεις δύναμιν πῶς δίδεις ἄλλα μέτρα!

Τὴν ἀσπλαγγιά, κι' ἀχορταγιά, καὶ μιὰ καρδιά σὰν πέτρα.

ὦ σεῖς ὅπου τὸ χρῆμά σας ἐδῶ κ' ἐκεῖ σκορπάτε
σὲ πράγματ' ἀνωφέλευτα ταῖς ὥραις νὰ περνατέ!

Δὲν εἶνε προτιμώτερον τὸ χρῆμα αὐτὸ νὰ δίνη,
ὁ κάθε εἷς εἰς τοὺς πτωχοὺς νὰ ζήσουνε κ' ἐκεῖνοι;

26. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΤΟΛΜΗ

Τόλμη· τί λέξις ὑψηλή! πόσα καὶ πόσα ἐτούτη

μέσα στὰ πέντε μοναχὰ ψηφία της ἐγκλείει!

Λύπεις, χαραῖς, καταστροφαῖς, δόξαις τιμαῖς καὶ πλοῦτη.

Καὶ κάθε Γόρδιον δεσμὸν διὰ μιᾶς πῶς λύει!

Τὴν τόλμη εἶχε κατ' ἀρχάς τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων
γιὰ 'κείνο ἐμεγάλωσε καὶ ἐκοσμοδοξάσθη.

Κ' ἔλαμψ' ὡς ἥλιος λαμπρὸς μέσῳ χρυσῶν ἀκτίνων
καὶ κάθε φίλος καὶ ἐχθρὸς γιὰ 'κείνη τὸ σεβάσθη.

Ἡ τόλμη ἐγεννήθηκε πάλαι στὸν Μαραθῶνα
καὶ ἐβαπτίσθη στὰ νερά τῆς θείας Σαλαμίνας.

κι' ανύψωσε τὸ ἔθνος μας σὲ δόξης κολοφῶνα.
 "Ε! καὶ νὰ ξαναγύριζε πάλ' ὁ καιρὸς ἐκεῖνος.

"Οπου ἡ τόλμη πάη ἐμπρὸς ἀκολουθεῖ ἡ Δόξα.
 Χωρὶς τὴν Τόλμη δὲν μπορῆ ἡ Δόξα νὰ βλαστητήη.
 Ἡ Τόλμη δὲν δειλιά ποτὲ τὰ ἐχθρικά τὰ τόξα.
 Ἡ Δόξα μοιάζει μὲ δένδρὸ κ' ἡ Τόλμη μοιάζει βρούσι.

Τόλμ' εἶχαν οἱ προπάτορες εἰς τὸ «εἴκοσι ἕνα»
 μεσ' στῆ μεγάλη τους καρδιά καὶ θάρρος καὶ ἐλπίδα.
 Γι' αὐτὸ ἐστέσαν Τρόπαια κοσμοεξακουσμένα.
 καὶ τῆς σκλαβιάς ἐσπάσανε τὴν ἀσπαστ' ἀλυσίδα.

Τώρα. Φεῦ! ὡς δὲν ἔπρεπε ἡ Τόλμη μας ἐχάθη,
 δὲν ἔχει τόλμη δυστυχῶς τὸ κάθε παλληκάρι.
 Καὶ δι' αὐτὸ καθ' ἄτολμος ἔχει πολλὰ νὰ πάθη!
 Γιὰ 'κεῖνο μᾶς σκωτόνουνε Ρουμάνοι καὶ Βουλγάροι!

"Οπου ἡ Τόλμη ἔφυγε εὐθὺς ἐκεῖ πηγαίνει
 καὶ σπέρνει σπόρον τῆς ἴτροπῆς ἢ ἄτιμις δουλία!
 Χαυνότης, ἀποθάρρυνσις κατόπιν ξεπροβαίνει.
 Καὶ διώχουν τὴν ἐλευθεριά καὶ φέρνουν τὴ δειλία.

Ἡ φρόνησις ἢ ἀνδρεία καὶ ἡ φιλοπατρία
 Χρειάζονται καλλήτερα· κανεὶς ἴσως θὰ εἶπη.
 Καλὰ καὶ ἅγισα αὐτὰ πράγματι καὶ τὰ τρία
 ἀλλ' ὅμως τί θὰ κάμουνε ὅταν ἡ Τόλμη λείπει;

"Αν θέλωμεν λοιπὸν κι' ἐμεῖς γιὰ νὰ μᾶς λογαριάζουν
 καὶ τὴν πατρίδα σὰν καὶ πρὶν μεγάλη νὰ ἰδοῦμεν.
 "Αν θέλωμεν τοὺς ἀδελφοὺς ἀδίκως νὰ μὴ σφάζουν.
 Μ' ἀνδρεία, καὶ μὲ φρόνησι καὶ Τόλμη ἅς ὀπλισθοῦμεν.

27. ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΝΤΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ «ΚΑΙΡΟΥΣ»,
ΑΠΟ ΤΗΣ 15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1904 ΚΑΙ ΕΝΤΕΥΘΕΝ ΥΠΟ
ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΜΩΡΕΤΤΗ.

Νέος πάλιν ανεφάνη στὸν ὀρίζοντα πλανήτης !
Ὁ Μωρέττης ! ὅπου γράφει γιὰ τὰ πράγματα τῆς Κρήτης!!
Κ' ἔφριξαν οἱ ἀστρονόμοι ! καὶ μικροὶ τε καὶ μεγάλοι !
Δὲν προεῖδαν ἓνα τέτοιο ἄστρο πῶς θὰ ξεπροβάλλῃ!

ἕκτακτον καὶ λαμπρὸν !

Γιὰ νὰ γράφῃ περὶ Κρήτης εἰς τὰ φύλλα τῶν «Καιρῶν».
Ἐπρεπε κανεὶς νὰ ἔχῃ τὸ κεφάλι τοῦ Κωλέτη
γιὰ νὰ προμαντεύσῃ ὅτι θὰ ἔχαμεν τὸν κύριον Μωρέττη,
νὰ μᾶς γράφῃ περὶ Κρήτης θέματα καὶ ἱστορίας
κι' ὄνειρα φαντασιώδη ! καὶ ἄλλας τόσας φλυαρίας !!

Ἔστω συγκεχωρημένος. Δὲν πειράζει, δὲν μᾶς μέλει
καὶ ἂς γράφῃ ὅτι θέλει.

Μοναχὰ γιὰ ἓνα πρᾶγμα θὰ τὸν ἐρωτήσωμεν
καὶ συγγνώμην τοῦ ζητοῦμεν ἂν τὸν ἐνοχλήσωμεν.
Λὲς πῶς ἦλθες εἰς τὴν Κρήτην καὶ τὴν ἐπεριγηγήθης
κ' εἶδες πρόοδον στὰ πάντα ! καὶ πολὺ εὐχαριστήθης.

Μήπως εἶναι φαντασία τοῦ πολιτικοῦ σου ρόλου ;

Γιατ' ἡμεῖς ἐδῶ στὴν Κρήτην δὲν σὲ ἴδαμε διόλου !

Ἦ ξεβάρκαρες μονάχα φίλε στὴν Πρωτεύουσά μας,
καὶ ὡς ἄνθρωπος νοήμων ἐνοιῶντες τὰ πράγματά μας !!

Ὅστε νὰ περιοδεύτῃς τὸ θεώρῃς περιττόν.

Γιατ' ἐκεῖθεν ἐνεπνεύσθης τὰς ἰδέας τῶν Κρητῶν.

Πὲς μας ἴππηδες εἰς τὸ Κάστρο ; ἴππηδες εἰς τὸ Μιραμβέλλο

Ἔσμιξες τὸν Σοακιανάκη ; ἔσμιξες τὸν Βενιζέλο ;

Ἰμίλητες τοῦ Παυλογεώργη ; γνώρισες τὸν Χατζιδάκι ;

Ἰντάμωστες τὸν Γιαμαλάκη ; εἶδες τὸν Μιχελιδάκη ;

Γνώρισες τοὺς Φούμηδές μας καὶ τὸν Ι. Φουνταλίδη ;

τὸν ἱατρὸν Κεφαλογιάννη ; καὶ τὸν Δ. Ξανθοῦδιδη ;

μὲ πολιτικούς εἰπέ μου ἰμίλητες ἐπιφανεῖς ;

πές μου σ' εἶδεν ἀπ' τοὺς ἀνδρας τοὺς σπουδαίους μας κανεῖς;
 Ἡ κουβέντιασες μονάχα μετὰ τῶν εὐνοουμένων
 καὶ δὲν ἤκουσες καθόλου καὶ τῶν παραπονουμένων;
 Λέγεις· τῆς ἀποστολῆς σου ἐξεπλήρωσες τοὺς ὄρους,
 μὰ ἐρώτησες κι' ἐκείνους ποὺ πληρώνουνε τοὺς φόρους,
 εἰς τῆς Κρήτης τὰ ταμεῖα καὶ τοὺς τρῶν οἱ προκομμένοι!
 Τοὺς ἠρώτησες καὶ σοῦ παν πῶς εἶνε εὐχαρισθημένοι;

Αἶ μορέ μωρὲ Μωρέττη.

Ἐπρεπε νὰ 'λόγῃς στὴν Κρήτη ὅταν ἦτο τὸ σεκλέτι.
 Νὰ ἔλεπες πῶς 'πολεμοῦσαν εἰς τὸ αἷμα βουτηγμένοι
 οἱ ἀνθρώποι ὅπου εἶναι τώρα παρηγκωνισμένοι.
 Καὶ αὐτοὺς ποὺ ὀνομάζεις γίγαντας καὶ κολοσσούς!
 Εἶναι ζήτημα ἂν τότε θὰ ἔρισκες τοὺς ἐμισσοὺς!
 καὶ θὰ ἔστεκαν καὶ τοῦτοι μὰ ἐκτὸς βολῆς στὴν μάχη.
 (καὶ τὸ 'ξεύρεις σύ· μὰ πάσχεις Δημοσθένους ἀργυράγχη)
 Μόνον ἦλθες ἐν εἰρήνῃ σὰν τὸν φάντε τὸν μπαστόνι
 καὶ κηρύττεις πῶς 'ς τὴν Κρήτη εἶν' εὐτυχησμένοι χρόνοι.
 Ἐλθες μέσα στὴν μπονάτσα « σ' ἀσαήχη περκεμάλι »
 ὅπως λέγουνε οἱ Τοῦρκοι καὶ « τραγκιλιτέ » οἱ Γάλλοι.

Μιὰν ἐρώτησιν ἀκόμη, κι' ἴσως δὲν εἶν' περιττὴ.
 Εἰς τὰ πράγματα τῆς Κρήτης ποῖος σέ ἔβαλε Κριτῆ;
 Σὲ παρακαλῶ εἰπέ μου· καὶ θὰ ἤμαί τρισευγνώμων
 Πῶς καὶ πόθεν διωρίσθης, κ' ἦλθες ὡς πραγματογνώμων;
 Ἡ αὐτεπαγγέλτως ἦλθες κύριε νὰ ρεκλαμάρης;
 καὶ μὲ ταῖς ψευδοεκθέσεις κάτι τι λιανὰ νὰ πάρης;

Πλὴν εἰς τὰ γραφόμενά σου ἐγεννήθη κι' ἓνα ἄλλο
 ζήτημα πολὺ μεγάλο.

Μόνος ἄραγε τὰ γράφεις; εἶναι κρίσις ἐδική σου;
 ἢ τὰ γράφουνε καὶ βάζεις μόνον τὴν ὑπογραφή σου;
 Κ' ὑπερίσχυσεν ἡ γνώμη ὅτι σοῦ τὰ γράφουν ἄλλοι.
 οἱ μικροὶ ποὺ θεωροῦνται ἐδῶ πέρα γιὰ μεγάλοι
 Μὰ θὰ 'πῆς καὶ ποιοὶ τὰ γράφουν; — δὲν χρειάζεται σοφία
 Ἄλφα Πῆ καὶ Συντροφία.

Ἄρα λοιπὸν Μωρέττη μου, ἐσύ δὲν εἶσαι συγγραφεύς.

Εἶσαι τῶν ἐν τοῖς πράγμασι ἕνας ἀπλοῦς ἀντιγραφεὺς !
 Κι' οὔτε λόγος δὲν ἀξίζει γιὰ νὰ γίνεταί γιὰ σένα,
 εἰς τὰ ὅσα θέλεις γράψῃ καὶ δι' ὅσα ἔχεις γραμμένα.
 Ἐπαυσεὺν ὁ Βενιερᾶκης γιὰ πολέμους νὰ κηρύττῃ,
 κι' ἄρχισεν ὁ κύριος Μωρέτης νὰ μᾶς γράφῃ γιὰ τὴν Κρήτη.
 Ἐκαμῆς τὴν ἔκθεσίν σου μὲ τὸ ὕφος λιμαδούρου,
 μαθητὰ τοῦ Βενιερᾶκη καὶ τοῦ Ψευτοθεοδώρου·
 κ' εἰς τὸ μάθημα τσ' ἀλήθειας μένεις μεταξὺταστῆος
 ἔς τῆς ψευτιᾶς ἐπῆρες «δέκα» καὶ κατέστῃς κορυφαῖος.

Ἄσὰ λὲς τὴν ἔκθεσίν σου φίλτατέ μου δι' ἡμᾶς,
 εἶναι . . . ἔξοχα . . . σπουδαῖα . . . παραμύθια χαλιμᾶς,
 Κάθε Κρητικὸς τ' ἀρχίζει· ἀλλὰ δὲν τ' ἀποδιαβάξει,
 θεὸς νὰ μάθῃς τὴν αἰτίαν ; . . . Ἐπειδὴ τ' ἀηδιάζει.
 Ἄλλὰ δὲν σὲ κατακρίνει, ἂν κ' ἐφέρθῃς ὡς δὲν πρέπει.
 Ἐκαμῆς τὴν ἔκθεσίν σου καὶ ἄλλες ψιλὰ στὴν τσέπη.
 Ποῦ ἴσῃ τὴν ἐτελειώσῃς εἶπες πῶς ξεσπλασθώθηκες,
 κ' ἐδόξασες τὸν Ἰψιστὸν ποῦ ἐχαρτζικιώθηκες.

Ἄσὰ λέγεις κι' ὅσα γράφεις· ἐδικαί σου ἀγορεύσεις
 τὸ γνωρίζομεν δὲν εἶναι· ἀλλὰ εἶν' ὑπαγορεύσεις
 μερικῶν αὐλοκολάκων ποῦ γιὰ νὰ τσ' εὐχαριστήσῃς
 τὰ πογράφεις φουκαρά μου, καὶ ψιλὰ γιὰ νὰ τσιμπήσῃς.
 Ἄρα λοιπὸν τὸ σφάλμα σου δὲν εἶναι καὶ μεγάλο
 «Ὅτι σοῦ λένε λὲς καὶ σὺ ὡσάν τὸν παπαγάλο».

28. ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΡΩΤΕΥΜΕΝΟΥ

Ἄσὰ ἀλληλοσυνάντησις τυχαία·
 μ' αὐτὴν τὴν βουσκοπούλα τὴν ὠραία.
 Εἰς τοῦ βουνοῦ τὴν κορυφὴν ἐπάνω,
 ἂν δὲν τὴν πάρω· πάει . . . θ' ἀποθάνω !
 Ἄλλὰ . . . ἐγώ . . . ἐγὼ νὰ πάρω βουσκοπούλα ; !
 ἐγὼ ὁ πλοῦσιος ! . . . νὰ πάρω πτωχοπούλα ; !

᾽Ω δὲν τὸ κάμνω αὐτὸ ποτέ. — υἱὸς μεγαλεμπόρου
 νὰ πάρω διὰ σύζυγον τὴν κόρην μιᾶς ἀπόρου!
 Πλὴν . . . θὰ τὴν πάρω διατί; πῶς εἶν' πτωχὴ ἐκεῖνη;
 ἴσως τῆς γράφ' ἡ Μαϊρά της πλουσία γιὰ νὰ γίνῃ!

Ἐμεῖς ἔχουμεν χρήματα νὰ τρώμε νύκτα μέρα
 θ' ἀποφασίσω νὰ τὸ πῶ μόνος μου στὸν πατέρα.
 Μ' ἂν δὲν θελήσῃ! ὕστερα τί πρέπει γιὰ νὰ κάνω;
 θὲ νὰ τὴν πάρω μὲ στασιό; . . ὦ βῆμα. . βῆμα πλάνο,
 ἀσκέπτως ποῦ μὲ ὀδηγεῖς; ποῦ τρέχω δὲν γνωρίζω!
 πηγαίνω μὲρὸς δυὸ βήματα καὶ τέσσαρα γυρίζω!

᾽Ω δὲν τὴν πέρνω. . . μὰ γιατί; γιατί; θὲ νὰ τὴν πάρω.
 Καὶ συντροφιά ἢ μοῖρά μου νὰ κάμῃ μὲ τὸ χάρο,
 γιὰ νὰ μὲ φέρουν σ' ἀπελπι καὶ μαυρισμένη θέσι,
 πάλιν θὰ τὴν στεφανοῦ . . τὴν θέλω . . μοῦ ἀρέσει.

. . Εἶνε πτωχὴ! . . Δὲν εἶν' πτωχὴ γιὰτ' ἔχει τὴν ὑγεία της
 Εἶνε πτωχὴ μὰ πλουσία στὴν τιμιότητά της.
 Εἶνε ἀγνή ἀπ' τὸ βυζὶ τῆς μάνας της μυρίζει.
 Δὲν θὲ νὰ βήχουνε γι' αὐτὴν νὰ ξεροκοκινίξῃ

Παρά πλουσίαν σύζυγον ποῦ θὰ μὲ διορίζει
 κι' ἂν δὲν τῆς κάμω ὅτι πῆ τὰ δόντια της νὰ τρίξει!
 κι' ἂν κάμνης τὰ χατήρια της δὲν θὰ πολυμαλώνῃ
 μὰ ὅμως καὶ τὴν τσέπῃ σου θὲ νὰ τὴν πιάσουν πόνοι,
 ποῦ σὲ μικρὸν διάστημα καὶ μὲ τὰς δυὸ σου χεῖρας
 ζύεσαι ἀκατάπαυστα χωρὶς νὰ ἔχῃς ψείρας!

καὶ τήκεσαι σωματικῶς!
 καὶ πίπτεις οικονομικῶς!
 καὶ ὑποφέρεις ἠθικῶς!
 καὶ τέλος πᾶς κακὴν κακῶς!

Νὰ σοῦ λήῃ ὀλοένα ἡ χρυσὴ σου περιστέρα
 τὴ μιὰ ὥρα μὲ γλυκάδα καὶ τὴν ἄλλη μὲ φοβέρα.
 — Τὸ' Εὐρώπης θέλω φαγητὰ καὶ τοῦ κουτιοῦ σαρδέλλες
 λὲ κονσιαρτὲ μὲ τὸν καφέ, καὶ λίγες караμέλες.
 Ὅλο τὰ ἴδια φαγητὰ, κρέας, ψητὰ, σαλάτα,
 μὴν λησμονήσεις φέρε μου σήμερον σοκολάτα!
 Δὲν εἶν' αὐτὴ κατάστασις· τὰ ἴδια κάθε μέρα

χαβιάρι μαῦρο ρωσσικὸ ἐφέραν ἐδῶ πέρα,
γιατὶ δὲν πῆρες ἄνδρα μου ;—Δὲν τὸ ὄρα—Δὲν τὸ εἶδες !
στεῖλε τὸν ὑπηρετήν μας ; νὰ πάρῃ καὶ γαρίδες
ἐπάνω κάτω μιὰ ὀκτὰ νὰ τσ' ἔχωμε τὸ βράδου.

ὦ πόσον μοῦ γουστάρουνε μὲ τὸ καινούριον λάδι.

Νὰ γλυκοκυτᾶ τοὺς νέους μὲ τὸ μπλὲ μαρὲ λορνιόν !

Κ' ἔξαφνα νὰ σοῦ φωνάζῃ, ἐγὼ θέλω χιαμπινιόν !

—Χιαμπινιόν ! ; δὲν ξεύρω τί 'νε —Πῶς στ' ἀλήθεια δὲν
[γνωρίζεις ;

μανιτάρια ! μόνο τρέξε πάρε καὶ μὴ μουρμουρίζῃς !

τὸ βλαψίδι μου τὰ θέλει ! λοιπὸν τρέξε μὲ σπουδῇ !

Καὶ ποῦ ξεύρεις ἐδικό σου ἐάν. . . ἦν' καὶ τὸ . . .

Θέλω κομπόστα μὲ πορτοκάλια.

καὶ κονουπίδι ἀλλὰ σοτὲ

θέλω κουλούρια 'πὸ σιμιγδάλια.

Τ' ἀκοῦς ;—ἀκούω νὰ λὲς κουτέ !

θέλω τῆ φάρσα ἀπὸ μπεκάτσες

θέλω τῆ σοῦπά μου ρωσσικῆ.

Ψάρια ἐφέραν εἶνε μπονάτσες.

νὰ πᾶς νὰ πάρῃς ! ἀκοῦς ἐκεῖ !

Τρέξε νὰ φέρῃς χυρίνον κρέας· αὐτὸ ποῦ λέγουνε καπρικόν.

Μὴν λησμονήσῃς γιὰ νὰ μοῦ φέρῃς καὶ ἓνα φρέσικον ἄστακόν.

Τὸ κρέας ἐσυχάθηκα δὲν θέλω οὔτε ἄταποδι.

Μὲ σταυρωμένα χέρια ἔμπροστά της καὶ στὸ πόδι

νὰ στέκεσαι καθημερινῶς ! καὶ τρεῖς φοραὶς τὸν μῆνα·

νὰ γράφῃς νὰ τῆς φέρουνε τσ' Εὐρώπης καπελίνα !

Νὰ κυτᾶζῃς εἰς τὴν τσέπη καὶ νὰ μὴν ἔχῃς παρὰ

καὶ αὐτὴ νὰ σοῦ γυρεύῃ μανταλιὸ καὶ τρανσπαράν !

Νὰ στέκῃ στὴν ἐξώπορτα πάντα μὲ τῆ χωρίστρα

καὶ πάντοτε λογαριασμοὺς νὰ ἔχῃς μὲ τῆ μοδίστρα !

νὰ σοῦ φωνάζῃ φέρανε μιὰ νέα μόδα πάλι

καὶ πάρε τὴν ἢ βάζω ἄγω καὶ μοῦ τὴν πέρνουν ἄλλοι !

Στὸ σκαρπινοκαλάποδο θέλ' ἄρνουβῶ στιβάλια !

Μὴν λησμονήσῃς, πάρε μου τῆς μόδας ματογυάλια.

Τί ζέστη ἀνυπόφορος ! τὴν σημερινὴν ἡμέρα

πιάσ' τὴν βεντάλια ἄνδρα μου καὶ κάνε μου ἀέρα.

Διότι ἐκουράσθηκα· εἶμαι ξεθεωμένη
 τοῦ Δάντου ἓνα ποίημα ἐδιάβαζ' ἡ καυμένη,
 κ' ἦτο δωδεκατέλιδο! κι' ὥστε νὰ τὸ διαβάσω
 ἐκόντεψε νὰ σκάσω.

Εἶχα χθὲς τὸ βράδυ ἄνδρα μίᾳ φούρκα... μὰ τρομάρα
 γιατί μου ἔσπασε τυχαίως ἓνα ρε' πὸ τῆ κιθάρα
 καὶ δὲν μπόρεσα νὰ παίξω ἓνα εὐμορφο σονέτο.

Ἄνδρα, ψῆσε τὸν καφέ μου μόνος σου στὸ καμινέτο,
 ἐπειδὴ τῆ μίᾳ δοῦλα ἔστειλα νὰ πάρ' ἀσπράδι
 καὶ τὴν ἄλλη νὰ μεῦ πάρη... σουλουμά καὶ κοκκινάδι!!

Τὸν μικρὸ δὲ ὑπῆρέτην ἔστειλα νὰ πάρη μέλι,
 καὶ διάφορα νὰ ψῆσω γιὰ τὰ μάγουλα παστέλι!!

Καὶ βραχιόλια διαμαντένια νὰ μοῦ πάρης παρευθὺς!

—Μὰ δὲν ἔχω χρῆμα σοῦ 'πα— Καὶ γιατί νὰ νυμφευθῆς;!
 πῶς δὲν μ' ἄφινες ἐμένα στοῦ πατέρα μου τὸ σπῆτι;!

Καὶ μὴ σοῦ φανῆ σπουδαῖο νὰ σοῦ σπάση καὶ τῆ μύτη!!

Νὰ τῆς λέγῃς βρε' χρυστῆ μου, δὲν τὰ παριτᾶς αὐτά;!

κι' αὐτῆ: Μιὰν ἐνδυμασίαν θέλω ἀπὸ ταφετά!

νὰ στολίξεται ἡ φοῦστα ἀπὸ κυανὰς ῥαβδώσεις.

Τί νομίζεις; χίλια φράγκα δι' αὐτῆ πῶς θὰ πληρώσης;

Τὸ ἀμπέχονον νὰ ἔχη σχῆμα κολπωτοῦ χιτῶνος
 καὶ νὰ κλείη στὴν μασχάλην — Εἶναι ὥρα τοῦ χειμῶνος.—

Τὸ πεπλίδιον ἐπίσης ὀπισθεν νὰ στρογγυλοῦται.

Τὸ ἐμπρόσθιον δὲ μέρος εἰς τὴν ζώνην νὰ ξαπλοῦται,
 καὶ νὰ ἦναι ἀπὸ μαύρην λειοσηρικὴν ταινίαν.

Νὰ μὲ βλέπουν αἱ κυρίαι νὰ ἔχουν ζήλεια καὶ μανίαν!

Τὸ δὲ περιλαίμιόν του νὰ ἔνε ὄρθιον πολὺ

γιὰ νὰ φαίνωμ' ἀπὸ ἄλλας ὅτι εἶμαι πλὴν καλῆ,

κ' αἱ χειρίδες πρέπει νὰ ἔνε εὐμορφο-λοξο-κομμένα

αἱ δὲ θὲ νὰ μοῦ τὴν πάρης; αἱ' λυπήσου με καυμένη,

ἐλησμόνησα ἡ φοῦστα νὰ γενῆ κωνοειδῆς

κάμε μου τὴν ὄρεξι μου ἄνδρα μου καὶ θὰ ἴδῃς

πῶς καὶ χῶμα ἐὰν γείνω πάλι δὲν θὰ σοῦ ξεχάσω

τὸ χατῆρί σου νὰ ξεύρης «θιὸς φυλάξῃ» νὰ χαλάσω!

Καὶ μίᾳ φοῦστα ἐπτὰ φύλλα θέλω ἀπὸ βεγγαλίνη

μὲ ροδόχροον βατίστα κι' ἄλλη μίᾳ πὸ μουσελίνη.

Καὶ ἂν δὲν τοῦ δίδω βάρος, ἄλλη μιά 'πὸ ποπελίνα
ἐπειδ' εἶναι μόδα τώρα εἰς τὴ Σμύρνη καὶ Ἀθήνα!

Καὶ θά μὲ ὑποχρεώσης ἄνδρα μου πάρα πολὺ
κι' ὁ ποδόγυρος νὰ εἶναι ἢ καμπρὶ ἢ σαγκουλή.

Τώρα ἄνδρα ποῦ πιστεύω σὲ καλὸ κρασί σ' εὐρίσκω
νὰ μοῦ πάρης καὶ καπέλο μ' ἓναν ὑψηλὸ θαλίσκο!

'ποῦ διάστικτος νὰ ἦναι ἀπὸ πέταλα ἀργυρά.

Μῆπως θὰ 'νε κάθε μέρα; κάθε μῆνα μιά φορά!!!

Κεντημένα νὰ 'χῃ πάνω δύο ζεύγη πτερυγίων.

καὶ θὰ δέωμαι γιὰ 'σένα νύκτα μέρα τῶν ἁγίων.

Μὲ σφενδόνην βελουδίνην σχηματίζουσαν δεσμὸν

καὶ στὰ Φῶτα νὰ κατέβω πρώτη 'ς τὸν ἁγιασμόν.

Νὰ θαυμάσουνε τὴν τέχνη καὶ τὴν τόση του σοφία!

'Ελησημόνησα· νὰ ἔχῃ δυὸ φανταστικά λορῖα.

'ποῦ νὰ κάθονται ἐπάνω δρὸ πτηνά τοῦ Παραδείτου!!

Βάτταζε τώρα μὴ χάσης τότε τὴν ὑπομονήν σου!

Νὰ χρωστῆς ἐδῶ κ' ἐκεῖθεν νὰ μὴν ἔχῃς νὰ πληρώτης!

συναλλάγματα Τραπεζῆς νὰ 'χῃς νὰ ἐξαργυρώσης!

Κι' αὐτὴ νὰ 'ρχεται μπροστά σου κόκκινη σὰν παπαροῦνα

ἀπὸ τὰ πολλὰ φιασιδία! Καὶ νὰ σοῦ γυρεύῃ γούνα!!

«Βρὲ γυναῖκα ἀφῆσέ με· βλέπεις τὴν κατάστασίν μας.

— Ὅχι· πρέπει νὰ τὴν πάρης γιὰ νὰ σκάσουν οἱ ἐχθροὶ μας!

καὶ μὲ πίστωσ' ἐπὶ τελους· κάμε μου αὐτὴ τὴ χάρι.

πάλευε δὰ 'μέρα νύκτα τέτοιο πέτρινο ντουβάρη!

Καὶ καμμιά φορά στὸ σπῆτι νὰ πηγαίνῃ καὶ . . . νὰ λείπῃ!

ὡς τό πάθηνε ὁ Σωκράτης μὲ τὴν ὁμορφῇ Ξανθίππῃ!

Νὰ φωνάζῃς εἰς τὴν δούλα— Δὲν μοῦ λὲς ποῦ ν' ἦ κυρία;

(κι' αὐτὴ μ' ἔνα πυροσθέστη νὰ 'νε στὴν τραπεζαρία)

«Ἡ κυρία τώρα θὰ 'λθῃ μ' ἓνα τῆς ἐξαδελφάκι!

'ς τὸν περίπατον εὐγῆκε νὰ ξεσκοτισθῇ λιγάκι».

Καθημερινῶς σημεῖα νὰ 'χετε καὶ τέρατα·

καὶ ποῦ ξεύρεις κι' ἂν σοῦ βάζῃ καὶ μιά πῆχυ κ . . .

'Ω! εἶμαι εὐερέθιστος δὲν τὰ βαπτῶ ἐτοῦτα·

καὶ πατινάδες μὲ βιολιά ν' ἀκούῃς καὶ λαγοῦτα.

Ν' ἀκοῦς νὰ σαγηνεύουνε πλαγίως τὴν τιμὴ σου.

Νὰ λένε γιὰ τὸ τρυφερόν κι' ὠραῖον ἡμισύ σου!

Δι' αὐτὰς λοιπὸν τὰς σκέψεις τῆ φτωγῆ κόρη θὰ πάρω.
Κι' ἂν δὲν θέλουν οἱ γονεῖς μου, τὸν παπᾶ καὶ τὸν κουμπάρο.

29. ΤΟ ΠΑΣΧΑ

Τὸ Πάσχα λέξεις ἱερὰ,
ποῦ τὸ προσμένουν μὲ χαρὰ
μικροὶ μεγάλοι οὐλοὶ
ἐλεύθεροι καὶ δοῦλοι.

Πρὸ πάντων οἱ παππάδες
νὰ βράζουνε παράδες.

Τὸ περιμένουν κληρικοὶ
καὶ ἄρχοντες· καὶ λαῖοί·
κ' οἱ πλούσιοι καὶ οἱ πτωχοὶ
καὶ μοναχαὶ καὶ μοναχοὶ
σὴν Ἐκκλησίᾳ νὰ πάνε
κι' ἄρνια ψητὰ νὰ φῶνε.

Τὸ περιμένουν κοπελιές
ποῦ μοιάζουνε μ' ἀμυγαλιές
σὰν εἶνε ἀνθιομέναις
ἀνέγγικτες παρθένες,
μὲ καπελίνα τοῦ συρμοῦ
καὶ ταπειλίτσες τοῦ λαιμοῦ.

Τὸ περιμένουν καλογορηαῖς
καὶ ζωητοχήραις καὶ γρηαῖς
μ' ἀνυπομονησίᾳ
νὰ πᾶν σὴν Ἐκκλησίᾳ
διὰ νὰ ἐκκλησιασθοῦν
τὰ προῖτα των νὰ θυμηθοῦν.

Τὸ περιμένουν πολλοὶ
κοντοσοὶ, σιραβοὶ, κακοὶ, καλοὶ
διὰ νὰ πᾶν σὴν ἐξοχῇ
τοῦ ἔαρος τὴν ἐποχῇ. [θοῦν.

Καὶ μ' ὄμοιον θὰ συναντη-
εῦθὺς θ' ἀλληλοασπασθοῦν.

Τὸ περιμένουν γέροντες
νὰ λέν οἱ πρότοι ἔρωτες
'περᾶσαν ἀνεπιστροπεῖ!
κι' ὅσον θὰ δοῦν σὴν τελετῇ,
νὰ μὴ τοῦχ χαραιοῦνε
αἱ νέαι· νὰ θρηνοῦνε!

Κι' αὐτὰ τὰ δύο κόμματα
μὲ ἀνοικτὰ τὰ στόματα
τὸ Πάσχα περιμένουν·
νὰ δίδουν καὶ νὰ πέρονουν
μὲ ψευδοῦ προσχέσις
γὰ χιλιάδες θέσεις!!

Τὸ περιμένω καὶ ἐγὼ
ἀπὸ ἴνα κόκκινο ἀγρὸ
νὰ δόσω στὰ γγονάκια μου
τὰ δυν φοραῖς παιδάκια μου.
Μασοῖα καὶ Γυλάτσια μου
ποῦ τὰ ἴχω σὰν τὰ μάτια μου

Ναί· μὲ ἐλπίδα καὶ χαρὰν
τοῦ Πάσχα μας τὴν ἱερὰν
ἡμέραν περιμένω·
ἀντίκρου νὰ πηγαίνω
νὰ τὰ κοιτάζω ὅλ' αὐτὰ
γιατὶ ὅλα 'νε ζηλευτὰ.

Νὰ βλέπω ἀσπρομάλινες
καμπούρηδες, χαμάλινες
μὲ τὰ μαλλιά βαμμένα!
κι' εὐμορφοκενισμένα!
καὶ νὰ σοῦ κἀνοννε τοὺς νιοὺς
(ἐν ὅσω δὲν ὑπάρχει νοῦς.)

Νὰ βλέπω κόρες λυγραιῖς
 μὲ μόδας καὶ μακραις οὐραις
 μὲ μούτσουνα βαμμένα

καὶ πονδραλευρωμένα
 κι' ἄλλαις μὲ σουλονμάδες
 χαβιάρια ταραμίδες!

Καὶ νὰ φωνάζω δυνατὰ πέντε φοραὶς καὶ δέκα
 «Μάρτη μὴν κόρης Γάδαρο, καὶ τῆ Λαμιτρὰ γυναῖκι.»

30. Ο ΠΑΛΑΙΟΣ ΜΟΥ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ.

Ἄεργος ἦμουν μιὰ μέρα· καὶ γιὰ νὰ διασκεδάσω
 ἔς τὸν περίπατον ἐβγῆκα τὸν καιρὸ μου νὰ περάτω.
 Ἐβάλα λοιπὸν τὸν δρόμο ἐμπροστὰ καὶ μοναχὸς μου,
 βγῆκα νὰ περιπατήσω νὰ ξεσκοτισθῆ τὸ φῶς μου,
 τόσας χωρικὰς στὸν δρόμο ἔτυχε νὰ ἀπαντήτω
 ποῦ εἰλικρινῶς σὰς λέγω κόντεψε νὰ τὰ σαστίσω.
 Κατ' ἀρχὰς βλέπω μιὰ νέαν ἢ ὅποια ἐφοροῦσε
 σάκκον ἄσπρον, φοῦττα σκοῦρα καὶ ἔς τὸ χέρι ἐβαστοῦσε
 ἓν ὠραῖον καλαθάκι κι' ἓνα κόκκινο μανδύλι
 καὶ μ' ἐμάγευσαν ἀμέσως τὰ μαγευτικὰ τῆς χεῖλι.

Παρακάτω μιὰ ἄλλη ἔστεκε ἔς ἓνα σοκάκι
 μὲ παπούτσια σκαφόνια καὶ μὲ μπλόβο φουστανάκι,
 Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι δὲν ἦτο καλοντυμένη
 ἐπειδὴ πτωχὴ θὰ ἦταν καθὼς φαίνεται ἢ καυμένη,
 Μ' ὄλον τοῦτο ἦτο νέα νόστιμη γεμάτη νάζι
 ποῦ μὲ μιὰ ματιὰ τῆς μόνον κάθε νεῖον μπορεῖ νὰ σφάζῃ
 Μία ἄλλη παρὰ κάτω, εὐμορφη ξανθομαλλοῦσα
 τὸ ἀνάστημα μετρία καὶ καμαροπερπατοῦσα.
 Τί γλυκερά καὶ τί ὠραῖα καὶ κανονικὴ ἔς τὸ σῶμα,
 τί περπατησιά, τί νάζι, τί μικρὸ κι' ὠραῖο στόμα!
 Ἄγγελος γλυκὺς μοῦ φάνη, πόσον εὐμορφα μίλουσε
 καὶ τὸ ἓνα τῆς ποδάρι κει' ποῦ ἔστέκετο κουνούσε!
 Νὰ! περνάει καὶ μιὰ ἄλλη μὲ φουστάνι ποῦφ τῆς μόδας
 πίσω μὲ οὐρές, μὲ κάλτσαις ἀσπροκόκκινες ἔς τοὺς πόδας.
 Μὲ παπούτσια ποντίνια καὶ νταχοῦνι ὑψηλὸ
 πλὴν τῆς ἔλλειπαν τὰ δόντια καὶ τὸ ρῶ ἔλεγε λῶ.

ἔως ᾗ κοσιπέντε πῆγες εἶχε μόνον τὸ φουστάνι !
(πάρε δὰ τέθιοια γυναῖκα νοικοκύρη νὰ σὲ κάνη !!)

Μία ἄλλη μπλαβομάτα καὶ ψυλὴ ἴσάν κυπαρίσι
ἐβαστοῦτε τὸ σταμνὶ της καὶ ἐπήγαινε στὴ βρούτι,
ᾧμορφη ἀπάνω κάτω, ἀλλὰ ὄχι δὰ καὶ τόσα,
καὶ ἴσάν ἀγγλικὸ ψαλίδι ἔκοβ' ἢ γλυκειά της γλῶσσα.
Τί μικρούτσικο ποδάρι μόλις θὰ ἴσάν μία πῆγυ ! !
πλὴν αὐτὴ ἔς αὐτὸ δὲν πταίει ἔτσι τὸ θελεν ἢ τύχη
Μὲ ἀνάστημα ὠραῖον, μὲ γλυκὰ καὶ μαῦρα μάτια,
μία ἄλλη πάρα κάτω ποῦ μὲ ἔκαμε κομμάτια.
Τί ὠρατὰ ῥωμαλέα κόκκινη ῥοδοπλασμένη,
ἄλλη ᾧμορφη δὲν εἶδα ἴσάν κι' αὐτὴ ἔς τὴν οἰκουμένη,
ἐτρελάθηκα γιὰ τούτη. θεὸς ἀγγέλους μοῦ φάνη
σκοῦρο σάκκον ἐφοροῦσε καὶ μελιτζανὶ φουστάνι.

Πῶ, πῶ, πῶ ! ἰδὲ μία ἄλλη μὲ λαιμὸν ἴσάν γερανοῦ !
ἔξαφνα προβαίνει μπρὸς μου καὶ μοῦ τρόμαξε τὸν νοῦ
ἐφοβήθη μὴπως ἦτο τῆς κολάσεως ὁ δαίμων.
(τέτοια νέα ὅποιος πάρη θὲ νὰ ἦναι τρισευδαίμων)
ἐκατίλαβ' ἀπ' τοὺς λόγους ὅτι ἦτο θυμωμένη
κι' ἔφυγα νὰ μὴ μὲ φάη ἢ ἀναθεματισμένη.
Μία ἄλλη πάρα κάτω βλέπω ποῦ στεκε ἔς τὸν δρόμο
κι' εἶχε τὰ ξανθὰ μαλλιά της ἀπλωμένα εἰς τὸν ὦμο,
εἰς τὸ χέρι της βαπτοῦσε ἓνα νέο ὀμπρελίνο
καὶ ἔς τὴν κεφαλὴ φοροῦσε τῆς Εὐρώπης καπελίνο,
εἶπα τότε μὲ ἰδέα πῶς αὐτὴ θὰ εἶναι ξένη
κι' ὅτι τούτη ἔς τὴν Εὐρώπη θὲ νὰ εἶν' ἀνεθρεμμένη.
Μονοκόματη μιὰ ῥόμπα, καὶ ἔς τὴ μάκενα ῥαμμένη,
ἔρχεται πὸ πέρα μία νέα ἄλλη οὐτολισμένη.
Μία κτένα τῆς Εὐρώπης εἶχεν εἰς τὴν κεφαλὴ της,
κι' ὀλοκόκκινα ντυμένο εἶχεν ὄλο τὸ κορμί της,
Ἐφοροῦσε ἔς τὸ λαιμό της σταυρουλάκι μὲ κορδέλλα,
κι' ὅπως δήποτε ὠραία, μοναχὰ εἶχε νεφέλα.

Νὰ καὶ μία σφακιδομοῦρα μὲ κοντὰ κοντὰ μανίγια

μέ τας πτέρνας σάν κυδώνια καὶ τὰ πόδια σάν ξυλίκια,
 Τὸ πετσί της σάν τ' ἀράπη τὸ κορμί της σάν βαρέλι,
 κι' ἀναλόγως ἡ μορφή της ὄλο ζάχαρι καὶ μέλι. (3)
 Κι' ὅμως ἔλεγε στὰς ἄλλας. — Ταῖς πολλαῖς μου ἀσχημάδες
 νοστιμάδες θὰ ταῖς κάμουν τοῦ μπαμπᾶ μου ἢ παράδες !

Νὰ! προβαίνει κι' ἓνα ἄλλο δεκοχτὼ χρονῶν κοράσιο
 μὲ ὀλομαυρα ματάκια σάν μαγιατικο κεράσιο.
 Ἀπὸ τὴν περπατησιά του ἔδειχνε πεπαιδευμένο,
 ὅτι ἦτον καὶ ὠρατο καὶ καλοανεθρεμμένο.
 Τὰ ὠρατὰ της μᾶλλὰκια ἀμιγδάλι εἶχε πλέξει,
 κι' εἰς τὸν ἥλιον μνηοῦσαν ἢ νὰ φέξουν ἢ νὰ φέξη.
 Μ' ἓνα δόιμπογο μπλοῦ σκούρο καὶ πολὺ στενὸ πολκάκι,
 καὶ σιρίτσια φορτωμένο βλέπω ἄλλο κοριτσάκι.
 Εἶχε δὲ καὶ τὸ λαιμὸ του σάν μελιτακάκι χάντρα,
 (πόσα βάσανα ὑποφέρει κάθε μιά γιὰ νάβρη ἄνδρα).
 Τὸ λοιπόν κι' ἡ νέα αὐτὴ δὲν ἔχει κατηγορία,
 πῶς στολίζειτ' ὅπως πρέπει γιὰ νὰ εὕρη ὑπανδρεία.

Ἦ χαρῶ τὸ Θιό της μία ἄλλη 'ποῦ ῥχεται 'πὸ κάτω,
 καὶ φορεῖ εἰς τὸ λαιμὸ της ἓνα ἀγιοκωνσταντινάτο.
 Ἀπὸ μακρὰ ἔξιπποῦσε μὰ σάν ἔφθασε κοντὰ μου,
 εἶπα πῶς θὰ ἐνθυμεῖται καὶ τὴ γέννα τοῦ μπαμπᾶ μου.

Ἐλειπεν ἀκόμη μία νὰ! κ' ἐκείνη 'ποῦ προβαίνει,
 μὲ πουμάδες, μὲ λιβάντες καὶ μὲ ποῦδρ' ἀλευρωμένη
 κ' ἔκαμνε τὴν προκομένη κι' ὄλους τοὺς ἐχαιρετοῦσε,
 καὶ ποδιὰ μὲ κανονέδες εἰς τὴ μέση της φοροῦσε,
 μὲ κατὰμαυρο φουστάνι θλιπτικὸ κ' εἶναι αἰτία
 πῶς ἐγήρασε καὶ 'πῆγε καὶ δὲν ἤῤε . . . ὑπανδρεία.

31. Η ΚΡΗΤΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΠΟΧΗΝ.

Εἰς παναρχαίαν ἐποχὴν, στὴν Κρήτη κάθε ὥρα,
ἀλληλοεσπαράζοντο ὅπως συνήθως τώρα.

Ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀδελφοῦ σὰν σκύλος μὲ τὸ γάτη,
ὅπου ἔλεγε συναντηθοῦν τοῦ ἔβγανε τὸ μάτι!

Καὶ μίαν ἡμέραν ὁ θεὸς ἐς τοῦ οὐρανοῦ τὸ δῶμα,
ποῦ κοίτετο κοιμώμενος στὸ θεικὸν του στρῶμα.

Γροικᾷ φωναὶς καὶ παραχαῖς· κυττᾷ στὴν Κρήτη κάτω,
βλέπει κι' ἀλληλοσφάζετο πάλι τὸ ῥωμαϊκάτο!

Καὶ λέγει στὸν Ἀρχάγγελο, ποῦ ἔχεν ὑπασπιτή του,
νὰ καταλάβῃ φαίνεται κι' αὐτοῦ τὴν ὄρεξί του :

« Ἐποῦτ' οἱ διαβολάνθρωποι ποτὲ δὲν βάνουν γνῶσι!

Εἶν' ἀχρηστοὶ, ἀδιόρθωτοὶ. Δὲν θέλει νὰ τὸ νοιώσῃ.

Ὁ κάθε εἷς των πῶς χρωστεῖ νὰ σέβεται τὸν ἄλλο!

καὶ διὰ νὰ μὴ μ' ἐνοχλοῦν ὄλους θὰ τοὺς ξεβγάλω».

Κι' ἓνα θηρίον ἔστειλε ποῦ μοιάζε σὰν χελώνη,

νὰ πάη νὰ τοὺς καταπιῇ. — Μὰ ὡς τὸ ἴδαν νὰ σιμώνη,

Οἱ Κρητικοὶ παμπόνηροὶ εὐθὺς μετανοοῦνε,

κι' ἀδελφωμένοι τὸν θεὸν ὄλοι παρακαλοῦνε.

Τὰ σφάλματα ποῦ κάμανε νὰ τοὺς τὰ συμπαθήσῃ,

καὶ τρέχουνε τὰ μάτια τους σὰν τὸ νερὸ ἐς τὴ βρούσι.

Ἄχ· πάλιν τοὺς λυπήθηκε τὸ σπλαχνικὸ του μάτι,

καὶ στὸ θηρίον ἔρριψε ψωμί ἓνα κομμάτι.

Μὰ τοῦ ψωμιοῦ τὴ μυρωδιά μόλις ἐκεῖνο νοιώθει,

γιὰ νὰ τὸ πιάτῃ ἔστρεψε. — Κι' εὐθὺς ἀπελιθώθη.

Ἀπελιθώθη τὸ θηρίο, καὶ τὸ ψωμί ἐπίσης,

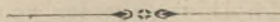
καὶ σώζοντ' ἕως σήμερον. Ἄν θές νὰ τ' ἀπαντήσῃς.

Νὰ πᾶς εἰς τὸ Ἡράκλειον ἀντίκου στὸ λιμάνι,

καὶ νὰ κυττάζῃς ἀνοικτά, τὸ μάτι σ' ὅπου φθάνει.

Καὶ τὸ θηρίον θὲ νὰ δῆς καὶ τὸ ψωμί ὁμάδι.

(Εἶναι ἡ Δία ἡ νησίς, κι' ὁ βράχος Παξιμάδι).

32. Η ΤΣΟΜΠΑΝΟΠΟΥΛΑ.

Μιά 'μέρα σέ 'ψηλὸ βουνὸ βγήκα νὰ κυνηγήσω,
καὶ μέσα εἰς ταῖς λαγκαδιαῖς
τῶν λουλουδιῶν τῆς μυρωδιαῖς

Τσομπανοπούλα ντροπαλὴ ἔτυχε ν' ἀπαντήσω.

Ἦτανε ἀσπροκόκκινη, μὲ νάζι καὶ μὲ χάρι.

Εἶχε τὰ φρούδια σὰν σπαθιά.

Κι' ἡ κάθε τῆς γλυκειὰ ματιά,

σ' ἐμάγευε, καὶ σ' ἔπανε στὰ δίκτυα σὰν τὸ ψάρι.

Τσομπανοπούλα μου καλὴ τῆς λέγω «Καλημέρα».

«Καλὴ ἡμέρα» μ' ἀπαντᾷ.

χωρὶς ποσῶς νὰ μὲ κυτᾷ.

«Πῶς τέτοια ὦρα νὰ βρεθῆς μονάχη ἐδῶ πέρα ;»

«Τὰ πρόβατά μας ἔφερα ἀφέντη νὰ βοσκίσω.

Ἦμαι ἡ μαύρη ὄρφανὴ

κι' ἔχω μητέρα ἀσθενῆ».

Ἄχ! μὲ τὰ λόγια τῆς αὐτὰ μ' ἔκαμε νὰ δακρῦσω.

Αὐτὰ πε κι' ἐτοιμάσθηκε ἀμέσως γιὰ νὰ φύγη.

Κι' ὅμως σὰς βεβαιῶ παιδιά.

Μὲ μιᾶς μου 'πῆρε τὴν καρδιά.

Κ' ἐκεῖ 'ποῦ ἤμουν κυνηγὸς ἐγένηκα κυνηγι !

Τῆς λέγω «Κόρη μου χρυσὴ ἀθῶα περιστέρα.

ἀπότομα θά σοῦ τὸ πῶ

μὲ δύο λέξεις «σ' ἀγαπῶ».

Μ' αὐτὴ ἀμέσως μ' ἀπαντᾷ «ἐγὼ ἔχω μητέρα.

Κι' ἂν ὅπως λέγεις μ' ἀγαπᾷς καὶ θέλεις νὰ μὲ πάρης.

Μὴ δειλιάσης μὴ ντραπῆς.

στὴ μάνα μου νὰ τὸ εἰπῆς.

ἄλλως μὴ 'λθῆς ὅπου μαι πλειὰ, δὲν θά σου γίν' ἡ χάρις».

Τὸ εἶπα στὴ μητέρα τῆς κι' αὐτὴ μου λέγει πάλι.

«Στείλέ μου τὸν πατέρα σου

μαζῆ μὲ τὴν μητέρα σου.

Χωρὶς αὐτοὺς δὲν γίνεται τέτοια δουλειὰ μεγάλη».

Τὸ λέγω στοὺς γονεούς μου, κι' αὐτοὶ μοῦ λέν «παιδί μας
εἶσαι μικρὸς νὰ νυμφευθῆς
σὲ βάσανα νὰ μπερδευθῆς.

Μεῖνε ἀκόμη ἄλευθερος ἵπου νάχης τὴν εὐχή μας».
Τότε γυρίζω στὸ βουνὸ καὶ τὴν ξανανταμώνω
καὶ τῆς σὲ λέγω «Αὐτὰ κι' αὐτά.»
Κι' αὐτὴ μὲ γέλοιο μ' ἀπαντᾷ.

«Σὰν δὲν γιατρεύουν οἱ γονεῖς τὸν καρδιακὸ μας πόνο,
τὸν ιατρεύομεν ἐμεῖς. Νὰ, πάρε τὴν καρδιά μου.

Καὶ τὴν δική σου πέρνω ἄγώ».

Ἄχ! ἔτρεμα σὰν τὸ λαγῶ.

Τὴν ἐπιασα τὴν ἔσφιξα μέσα στὴν ἀγκαλιά μου.

Τὴν ἔπηρα καὶ μ' ἔπηρε κι' ὁ γάμος μας ἐγένη.

Τώρα τὰ βλέπω φανερά

πῶς ἔλα εἶναι τυχερά.

Κι' ὅτι θὰ γράψῃ ὁ θεός, ἄνθρωπος δὲν τὰ σβύνει.

Κατόπιν στοὺς γονεούς μας τὴν ἔπηρα καὶ πᾶμε.

Τὰ χέρια τους φιλήσαμε,

μπροστά τους ἄγονατίσαμε.

Καὶ μὲ τὰ μάτια τὰ ὑγρά συγχώρησι ζητᾶμε.

Ἐπέρασ' ὁ ψυχρὸς χειμῶν . . ἤλθε τὸ καλοκαίρι

ἡ ψύχρα ἔπαυσε μὲ μιὰ

καὶ ὅπως λέγ' ἡ παροιμιὰ.

«Σὰν θέλ' ἡ νύμφη κι' ὁ γαμβρὸς . . φιλιούντ' οἱ συμπεθεροί».

33. ΤΑ ΒΑΣΑΝΑ ΕΝΟΣ ΧΩΡΙΚΟΥ

(παλαιὰ ἐποχὴ)

Τὸ περασμένο Σάββατο τὸ μαῦρο γάϊδαρό μου
ἄστρα σταφύλια φόρτωσα νὰ πᾶ νὰ τὰ πουλήσω,
διὰ νὰ χαρτζιλικωθῶ· καὶ φεύγ' ἀπ' τὸ χωριὸ μου

πολύ πρωί γιατί ἤθελα γρήγορα νὰ γυρίσω.
 Στὸν δρόμον ὑποφέραμε κ' οἱ δυὸ τὸ διάβολό μας,
 ὅταν ὁ ἕνας ἔπεφτε σηκώνετο ὁ ἄλλος.
 Κ' εἶπα καλιὰ νὰ κάθουμουν εἰς τὸ μικρὸ χωριὸ μας
 παρὰ τοιοῦτος κίνδυνος ποῦ μοῦ τρέξε μεγάλος.
 Ποτάμια ἀγεφύρωτα μὲ φόβο ἐπερνοῦτα
 καὶ ἤμουν ἐπικίνδυνος ὅπου κι' ἂν ἔπαυσα!
 Ἀνήφορους κατήφορους σὲ κάθε βῆμα λάκκο!
 πέτρες καὶ νεροπάσματα! ποῖος θὰ τὰ διορθώσῃ
 ποῦ κόντεψε γιὰ νὰ ταφῶ χωρὶς παππᾶ καὶ διάκο!
 δίχως κανεὶς βοήθεια τ' ἄμοιρου νὰ μοῦ δώσῃ!!
 Σήμερον οἱ ἀρμόδιοι γιὰ δρόμους δὲν φροντίζουν,
 κυτάζουν τὸ ταμεῖόν μας μόνον νὰ ξεφαχνίζουν!
 Οἱ χωρικοὶ μὲ βάσανα οἱ καχομοιριασμένοι
 δουλεύουνε ἑμερόνυχτα καὶ τρῶν . . . οἱ προκομμένοι!
 Καὶ ὅμως ἐνῶ ἔπρεπε πολὺ νὰ ἐκτιμῶνται,
 ὡσὰν ἀνεκμετάλλευτα στρώματα χρυσοφόρα,
 μονάχα εἰς τὰς ἐκλογὰς ὅπου τοὺς ἐνθυμοῦνται,
 οἱ ψευτοχρυσοκάνθαροι καὶ ὄχι σ' ἄλλη ὥρα!
 Σήμερον γιὰ τοὺς χωρικοὺς κανεὶς λεπτὸ δὲν δίδει,
 καὶ νὰ ζητήσουν τίποτε τοὺς πέρνουν στὸ παιγνίδι.
 « Ἄν θέλῃς δρόμους τακτικούς, τοῦ λέν, λαὲ χαμάλη,
 ἔπαρε τὴν ἀξίνην σου νὰ πᾶς γιὰ νὰ δουλεύῃς
 ἢ κεφαλὴ σου σ' ἔφερε σ' ἐτοῦτο δὰ τὸ χάλι,
 καὶ ἀπὸ μᾶς βοήθεια καμμιά νὰ μὴν γυρεύῃς».
 Μὰ τέλος πάντων ἐφθασα στῆς πόλεως τὴν πύρτα
 περὶ τὰ ἔημερώματα ὅταν ἐποδιαφώτα.
 Ὁ γαῖδαρός μου ἄρχισε τότε νὰ ὀγγαρίζῃ
 ἔνεκα ποῦ ἐγλύττωσε ἀπ' τοὺς πολλοὺς κινδύνους,
 καὶ τὴν πολλή του τὴν γαρά παντοῦ διασαλπίζει.
 (ᾧ πόσοι κτηνωδέστεροι εἶναι κι' αὐτοῦ τοῦ κτήνους!
 Ὅμως ὁ βλάχας ὁ λαὸς πολλακις τοὺς στηρίζει,
 καὶ μὲ χρυσὸν καὶ λίθωνον συχνὰ τοὺς θυμιατίζει!
 Τὸν λέγω βλάχα καὶ αὐτὸ τὸ λέγω πρὸς τιμὴ του
 γιὰ νὰ μὴ πῶ ὅτι μυκλὸ δὲν ἔχ' ἢ κεφαλὴ του.)

Τυχαίν' ένας αγοραστής. Αἰ πόσο τὰ σταφύλια;
 — Πόσο θὰ δώσης κύριε; — Σοῦ δίδω λεπτά χίλια,
 ποῦ κάνουν δυὸ πεντόδραχμα. — Τέσσερα θὰ μοῦ δώσης.
 — Σοῦ δίδω τρία χωρικέ. — (Δόστα μὴ μετανιώτῃς
 χωρὶς καθόλου κύριε νὰ πιάσετε καντάρι
 μοῦ λέει σιγανά στ' αὐτί, τότε ἕνα παλληκάρι.)
 — Τὰ δίδεις; — Εἴκοσι δραχμάς. — Αἰ δὲν θὰ τ' ἀγοράσω,
 θὰ μετανιώσης χωρικέ· θὰ χάσης. — Δὲν θὰ χάσω.

Ἄφου δὲν συμφωνήσαμε, πηγαίνω παραπάνω
 καὶ σὲ μικρὸν διάστημα μέσ' στὸ παζάρι φθάνω.
 Μέτριγυρίσαν στή στιγμή ἀγορασταὶ καμπόσοι:
 κ' ἐκύταζα ποῖος πλιὰ πολὺ ἀπ' ὄλους των θὰ δώσῃ.
 Πόσο κουμπάρε στήν ὁκᾶ τὰ ραζακιά γυρεύεις;
 μὰ ζήτα τρέχουσιν τιμὴν μὴ μᾶς πολυπαιδεύεις.
 — Τριάντα τέσσερα λεπτά θε νὰ σᾶς τὰ ζυγίσω.
 — Κι' ἂν ἔχουν σάπια; — Αἰ αὐτὰ ἐγὼ θὰ τὰ κρατήσω.
 — Τριάντα κύριε λεπτά ἂν θέλῃς ἄφητέ τα.
 — Τριάντα δύο, μὲ σκουντᾶ ἄλλος, ξεφόρτωσέ τα.
 Αἰ τέλος πάντων τὰ ἴδωσα νὰ μὴ καμπογυρίζω
 μάλιστ' ἀφοῦ ἐσκέφθηκα πῶς ἀρκετὰ κερδίζω.

Ἄπ' τὸ χωριὸ τὰ ζύγισα ὀγδόντα δυὸ ὀκάδες
 καὶ τώρα πρὸς τριάντα δυὸ λεπτά ποῦ τὰ πουλοῦσα
 κάμνουν δραχμάς εἴκοσι ἕξ καὶ κάτι τι παράδες
 κι' ἀπ' τὴ χαρὰ μου τὴν πολλὴ πὸ μέσα μου γελοῦσα.
 Μὰ ἄλιγὴ ὥρα θάσταξε ἐκείνη ἡ χαρὰ μου
 κ' ἔπειτα λύπη γίνηκε ποῦ πόνεσ' ἡ καρδιά μου.

Φωνάζει ἕνα ζυγιστὴ γιὰ νὰ μᾶς τὰ ζυγίσῃ
 γιὰ νὰ μὴν εἶμαι ὑποπτος ὅτι θὰ μ' ἀδικήσῃ.
 Σηκώνω ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, κι' ἀγοραστής τὴν ἄλλη
 «ἔξῃντα ἕξ κ' ἕκατὸ»! σύρνει φωνὴ μεγάλη!!
 Μπά! λάθος κάνεις κύριε. — Ἐσὺ τὸ λάθος κάνεις
 (μοῦ λέγ' ἐκεῖνος μὲ θυμόν) ψεύτῃ θε νὰ μὲ βγάνῃς;!
 Ἐγὼ μαι Κυβερνητικὸς, ἔμπορῶ νὰ κάμ' ἀπάτη!!

τ' ἀκοῦς, μωρὲ μπεκρούλιακα, βουνίσσε καὶ χωριάτη;!

Ἔνας ποῦ ἔστεκε ἐκεῖ μοῦ ἔκλεισε τὰ χεῖλη.

«σῶπα καὶ χάρι γνῶριζε νὰ μὴ σὲ καταγγεῖλη».

Γιατ' ἂν σὲ πᾶν στὴ φυλακὴ ὥστε νὰ σὲ δικάσουν
φοβοῦμαι καὶ τὰ ἑγγόνια σου ἀκόμη θὰ γεράσουν!

Ἐσοῦφρωσα, δὲν ἤθελα μὲ τοῦτο νὰ μπερδέσω,
τὸν γαῖδαρό μου ἔπηρα νὰ πάω νὰ τὸν δέσω.

Ἐκεῖ στοῦ δρόμου τῆ γωνιά σ' ἕνα μικρὸ πλατάνι
ἢ μυῖγες γιὰ νὰ μὴν τὸν φᾶν, ποῦ λίγ' ἀέρα κάνει.

Κατόπιν σὰν ἐγύρισα ζυγίζομε ταῖς ντάρες

«Κόσι ἐννέα κ' ἑκατὸ»! καὶ μ' ἐπιασαν τρομάραις.

Ὅσα σταφύλια εἶχενε ὁ φίλος σαπημένα
ἀπ' ἀλλαις κόφαις, τὰ ἔβαλε σταῖς κόφες μου ἐμένα!

«Βρὲ ἄθλιε μὲ ἀδικᾶς! μοῦ κάνεις ἀμαρτία!»

Σιωπα μὴν καταγγελλθῆς ἐπὶ συκοφαντία!

Ἐσκέφθην στὴν Κυβέρνησιν ἂν ἔπρεπε νὰ τρέξω.
ἢ ὅπως ὅπως ἀπ' αὐτὸν τὸν κλέπτην νὰ ξεμπλέξω.

Τὸ δεῦτερο προτίμησα, λέγω του πόσο κάνει.

κι' αὐτὸς ἕνα λογαριασμὸ παράξενο μοῦ βγάνει.

«Ἐνδεκα φράγκα καὶ λεπτὰ ὀγδόντα τόσα κάνουν
μὰ βγάλε δέκα τσ' ἑκατὸ που συνηθοῦν καὶ βγάνουν.

Ἀφαίρεσε διόδια, καὶ φόρον τοῦ ζυγίου.

Γιὰ τοῦ δαιμόνου δυὸ κεριά καὶ ἕνα τοῦ ἀγίου!

Γιὰ τοῦ σκοινοῦ καταστροφή! καὶ γιὰ φθορὰ τοῦ ξύλου
καὶ κόπον που τὰ σήκωσα! γιὰ πῆδημα τοῦ φύλλου!

Μένουν νὰ πάρης στρογγυλὰ πέντε χρυσὰ μεγάλα
φράγκα! μὰ πάρε ἕξ ἐσύ γιὰ νὰ μᾶς φέρης κι' ἄλλα!

Σὰν εἶδα πῶς μοῦ ἀνοίξε αὐτὰ τὰ μαγιφῆστα
τὰ πῆρα μ' εὐχαρίστηρι, που δὲν ζητοῦσε ρέστα.

Πάω σ' ἕνα μαγέρικο ὅπου ἐτηγανίζαν
σκοτάκια κ' ἐμυρίζαν.

Καὶ λέγω εἰς τὸν μάγερα ἀμέσως νὰ μοῦ φέρη
σκοτάκια δυὸ, λίγο ψωμί κ' ἕνα κρασί στοῦ χέρι.

Ἐκάθισα καὶ τὰ φαγα ἐκεῖ σὲ μία πάντα!

καὶ πόσον κάμνουν τὸν ρωτῶ — Μόνον μία σαράντα !
 Τὰ ἴπληρωσα χωρὶς μιλιὰ νὰ μὴ μὲ ποῦν χωριάτη
 καὶ φεύγω γιὰ νὰ μὴ θωρῶ τέτοιον ἀνθρωπογδάρτη.

Πηγαίν' ἀμέσως μὲ θυμὸ τὸν γάϊδαρο νὰ λύσω
 μὴν πάθω περισσότερα, τρέχω ν' ἀναχωρήσω
 Ἄλλ' ὅμως δὲν τὸν εὔρηκα γιὰτὶ τὸν εἶχε πάρει
 ἕνας κλητῆρας! κ' ἤθελε γιὰ νὰ μὲ προστιμάρη.

Πηγαίνω εἰς τὸν Δήμαρχο· καὶ λέγω «Δήμαρχέ μου,
 εἰμ' ἀνθρωπὸς ἀκάτεχος, ξένος, συμπάθησέ μου.
 Τὸ γάϊδαρό μου ἔδεσα σὲ μιὰ γωνιά τοῦ δρόμου
 καὶ πὲς νὰ μοῦ τὸν δώσουνε». — Τὸ πνεῦμα εἶν' τοῦ Νόμου,
 τὸν ἔδεσες; δὸς πρόστιμον ὑπίσω νὰ τὸν πάρης,
 ὅσοι μονάχα τρεῖς δραχμαί· σοῦ γίνεται καὶ χάρις.
 Μοῦ λέγει ἕνας σιγανά «Δόστες μὴ μουρμουρίσης
 γιὰτὶ ἂν ἐναντιωθῆς διπλά θὰ τὰ μετρήσης».
 Τὰ ὅσα καὶ τὸν ἔπηρα καὶ φεύγω σὰν τὸν κλέπτη
 κ' ἐπαραμίλουν κ' ἔλεγα τὸ «κλέπτω, κλέπτεις, κλέπτει».

Ἐξέχασα νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι καὶ στὸ κλητῆρα
 τέσσερα εἰκοσάλεπτα ἔδωσα καὶ τὸν πῆρα,
 καὶ ἕνα διὰ ἄχαρα ποῦ τοῦ ἔχενε βαλμένα
 ὥστε τρία εἰκοσάλεπτα ἐμείναν εἰς ἐμένα.
 Καὶ σ' ἕνα φούρνο μὲ αὐτὰ πηγαίνω κ' ἀγοράζω
 κάμποσα ψωμῶκούλουρα καὶ στὸ δροῦθὰ τὰ βάζω.

Στὸ δρόμο πρὸς τὴν ἀγορὰ βλέπω μιὰ συνοδία
 γέροντες καὶ νέους σὰν τρελλοὺς κ' ἀριθμητὰ παιδιὰ.
 Εἰς τὴν ἐμπρὸς μεριά ἔχανε γέροντα ἀσπρομάλλη
 καὶ μιὰ σφυρίκτρα βάσταγε στὸ δεξιό του χέρι
 καὶ ζήτη τοῦ φωνάζουνε ὄλοι μικροὶ μεγάλοι
 σουρτούκηδες, μουρτούκηδες! τὸ χάσιχο ἀσκέρι.
 Ἄλλοθρησκοὶ καὶ χριστιανοὶ ἦσαν ἀγκαλιασμένοι
 κ' ἕνας μὲ κλώνον τῆς ἐλθῆς μπροστά μπροστά πηγαίνει
 Βλέπω καμπόσους χριστιανοὺς τὰ μαγαζιὰ καὶ κλειοῦσαν

καὶ ἄλλους (πάλι χριστιανούς) καὶ τοὺς λιθοβολοῦσαν!
 Οἱ ἀδελφοὶ τοὺς ἀδελφούς χιλιῶ λογιῶν ὑβρίζαν!
 Καὶ μπάμ καὶ μπούμ ἐγροίκαγες ταῖς σφαῖρες καὶ σφυρίζαν!
 Τζάμια δὲν ἄφησαν γερὰ οὔτε καὶ παραθύρι!
 ἐκεῖνοι ποῦ στὸν Πειραιᾶ ἔτρωγαν σιφιντρί!
 Καὶ μέσα στὴν ὀχλοβοή καὶ στὴ μεγάλη φούρια
 μοῦ κλέφανε καὶ τὸ δρουβά μαζί με τὰ κουλούρια.
 Καὶ σύρνω τότε μιά φωνὴ τρομακτικὴ μεγάλη
 Θεέ μου! μήπως γίνεται ἄγρια σφαγὴ καὶ πάλι;

Ρωτῶ ἓνα ποῦ ἔστεκε πάρα πολὺ κοντὰ μου
 πὲς μου τί τρέχει κύριε; ν' ἀλαφρωθ' ἡ καρδιά μου.
 —" Ἄν εἶσαι κυβερνητικὸς (μοῦ λέγει) μὴ φοβῆσαι,
 ἐὰν δὲν εἶσαι κρύψε το πὲς ψεύματα πῶς εἶσαι!
 Διότι ἑορτάζουνε τὰ ἐπινικία των.
 ποῦ θρῆκαν . . . κι' ἄλλους σύμμαχους κ' ἐκάμαν τὴν δου-
 [λειάν των.

Τότε ζωνάζω δυνατὰ «Ζήτησ' ὁ ἀρχηγὸς μου
 ἐγὼ 'μαι κυβερνητικὸς, ἐγὼ κι' ὁ γαϊδάρὸς μου»!
 Κι' ὅπως ἤμπόρουν ἔφυγα μὲ τρόπο ἀπ' τὴ μέση.
 γιὰ μιά διασκέδασις τοιαύτη δὲν μ' ἀρέσει.

Πρώτη γωνιά ποῦ ἔστριψα σέρνοντας τὸ γαϊδούρι,
 καὶ συλλογούμην μὲ καῦμὸ ἐποῦτα τὰ συμβάντα,
 γροικῶ μιά μυρουδιά βαρὰ σὰν τούρκικο μπουχούρι.
 ὡσὰν κολώνια, πατσουλὴ, πουμάδα, ἢ λεβάντα.
 Εἶπα μὲ τὴν ἰδέα μου χωρὶς ἀμφιβολία,
 ἐκεῖ κοντὰ πῶς θὰ ἴσανε κάτι μυροπωλεῖα.
 Βλέπω τρεῖς νέαις ποῦ ἴσανε μὲ μοδιὰ ντυμέναις,
 μὲ γάντια, μὲ μονύελα καὶ πουδρσοβαντισμέναις.
 ποῦ τρέχαν σὰν θεότρελλαις στοὺς δρόμους κι' ἐγελοῦσαν.
 (Ρωμαίτικα δὲν ἤξεύρανε μὰ γαλλικὰ μιλοῦσαν)
 Τὴν ψευτοπερηφάνεια εἶχαν μὲ τὰ φορτία,
 ὅπου ναι πάντα τοῦ κακοῦ πρώτ' ἀφορμὴ κι' αἰτία.
 Ἡ μιά ὅταν ἐβάφετο χωρὶς νὰ τὸ προσέξῃ,
 ἀφῆκενε τὸ σουλουμὰ γραμμὲς, γραμμὲς νὰ τρέξῃ.

ἀπ' τὸ ξεροκαρκανιαστὸ καὶ μαῦρο πρόσωπό της !
 Ἡ ἄλλη πάλι δακτυλίσαι εἶχε στὸ κούτελό της !
 Ἡ τρίτη τὰ φορέματα εἶχε στραβοβαρμένα,
 (Αἶ, πόσα σταῖς μοδίστριες νὰ εἶχε πληρωμένα).
 Ποῦ ὅταν τὸ εἶδα ἔξαφνα μπροστά μου καὶ φανήκαν,
 ἐνόμισα εἰλικρινῶς πῶς ἀποκρηῆς ἐμβήκαν.
 Ὅπου ἂν ἤθελε βαστοῦν στὰ χέρια των ταγάρι,
 θὰ ἔλεγα πῶς ἤλθανε πάλι οἱ ἀρκουδιάροι !
 Κ' εἶχαν γιὰ καβαλιέρο των ἓνα προχωρημένον,
 στήν ἡλικίαν, μὲ παληὰ φορέματα ντυμένον.
 Μόνον ἐπτὰ μπαλώματα εἶδα εἰς τὸ βρακί του !
 ἦτανε ὁ πατέρας των ! χαρὰ στήν ὄρεξί του !
 Ἄλλὰ καὶ στὰς κοπέλας μας ἓνα μεγάλο μπράβο !
 ποῦ σέρναν τὸν πατέρα των σὰν νὰ τὸν εἶχαν σκλάβο !!
 Ποῦ μ' ὅσα σταῖς μοδίστριες δίδουν τὸ μῆνα μόνον,
 θὰ τὸν ἐμμορφονόδυνανε ὀλόκληρον τὸν χρόνον.
 Τότε κτυπῶ τὸν γάιδαρο καὶ φεύγω μὲ μιὰ βιάσι,
 ποῦ τὸ λεπτὸ μου φαίνεται ὡρα γιὰ νὰ περάσῃ.

Τὸ βράδυ σὰν ἐγύρισα στὸ καλυθόσπιτό μου,
 ἐδόξασα τὸν Κύριον κ' ἔκαμα τὸ σταυρό μου.
 ὅπου μ' ἐδιαφύλαξε ἐκείνη τὴν ἡμέρα,
 κ' ἀπὸ τὰ τόσα ἐμπόδια τὰ ἔγαλα πάλι πέρα.
 Κι' ὅλα τὰ διηγήθηκα εἰς ἓνα γείτονά μου,
 νὰ μοῦ διαβῆ ὁ λογισμὸς νὰ ἴαφρωθ' ἡ καρδιά μου.
 Κι' αὐτὸς μοῦ λέγει « γείτονα νὰ πᾶς νὰ ἡσυχάζῃς.
 καὶ γιὰ ρωμαῖκα πράγματα μὴ πολυσκουτευριάζῃς.
 Μὴ συγκινηθῆσαι παντελῶς μὴ γίνεσαι ἄνω κάτω,
 γιὰτὶ ὡς ἐκατήντησε τῶρα τὸ ρωμαϊκάτο.
 Καθημερινῶς κατακυλᾷ στὸν ὄλεθρόν του τρέχει,
 κ' ἀδίκως νὰ μὴ χάνεσαι· διορθωμὸ δὲν ἔχει.
 Πάει· περάσαν τὰ παληὰ χρόνια τὰ δοξασμένα.
 παρῆλθε τὸ ἐξήντα ἐξ καὶ τὸ Εἰκοσιένα.
 Ἐχάσαμεν τὸν ἐθνικὸν ἀγῶνά μας καὶ κόπον,
 ἔσβυσ' ἡ τίμια γεννιὰ τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων.
 Ἀπέθανε ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ δικαιοσύνη,

και βασιλεύει ἡ ψευτιά 'ς ὅλη τὴ Ρωμνησοσύνη.
 Τώρα ἡ πολυτέλεια, ἡ ἀπάτη καὶ τὸ ψέμμα,
 κάθε τιμίου Ἕλληνος φαρμάκεψαν τὸ αἷμα !
 Τὰ πάντα μεταλλάξανε ! ζέστη μεγάλη κάνει,
 μέσ' τοῦ χειμῶνα τὴν καρδιά ! τὸ καλοκαίρι βρέχει !
 Σήμερον ἔχουν στήριξι μόνον οἱ λαοπλάνοι !
 κ' ἐκεῖνος ποῦχει τὴν τιμὴ αὐτὸς τιμὴ δὲν ἔχει !
 Τοὺς πατριώτας τοὺς καλοὺς τοὺς σε περιφρονοῦνε,
 καὶ τοὺς φαντάδες τῶν χαρτιῶν γι' ἀγίους προσκυνοῦνε.
 Σήμερον ξεύρεις Ἀγγλικά ἢ Γαλλικά καμπόσα ;
 Γνωρίζεις τὴν Ἰταλικὴ ἢ καμμιά ξένη γλῶσσα ;
 Ξεύρεις χορεύεις φράγκικα ἢ τραγωδεῖς σονέτα ;
 Εἶσαι σοῦ λέγουν εὐγενῆς εἶδ' ἄλλως τὰ παραίτα.
 Μὴ πᾶς σὲ συναναστροφάς γιατί εἶσαι περίσσοις,
 ἄνθρωπος ἀκοινώνητος, χωριάτης καὶ βουνίσος.
 Ἐμαράνθη κάθε δάφνη μας καὶ φουντωτὴ μυρσίνη !
 ἄζόγουροι ἔφυτρώσανε ἐκεῖ π' ἀνθοῦσαν κρίνοι !!
 Πάει ! ἀλλάξανε οἱ καιροί, οἱ χρόνοι καὶ οἱ μῆνες !
 ὅπου ἴσαν πρὶν αἱ μέλισσαι, τώρα θωρεῖς κηφήνες !
 Ἄλλοτε πολεμοῦσανε γὰ τὴν ἐλευθερίαν των,
 Δὲν ἤθελαν οἱ βάρβαροι γιὰ νὰ τοὺς ἔχουν σκλάβους,
 καὶ τώρα γιὰ τ' ἀτομικὰ ψευδοσυμφέροντά των.
 σκοτώνουνε τοὺς ἀδελφοὺς μ' ἀγορασμένους μπράβους.
 Ἄλλοτε ἐπολέμαγε τὸ κάθε παλληγάρι,
 πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ ἔθνους του γιὰ πίστι καὶ πατρίδα,
 Καὶ τώρα συμμαχεῖ μ' αὐτοὺς γιὰ νὰ μπορῇ νὰ πάρη.
 ἀπ' τὸ φτωχὸ ταμεῖό μας λεόντειον μερίδα.
 Σὰν βλέπεις τὴν κυβέρνησιν καὶ γι' ἄλλο δὲν φροντίζει,
 μονάχα τὸ ταμεῖον μας γιὰ νὰ ξεσταβουρίζει !
 Ἀφοῦ ἠθωρεῖς κι' ἐψήφισαν ὀρμαθαλιῆς τοὺς νόμους,
 καὶ ὄμως σκοτωνόμαστε ἀφοβα μέσ' 'ς τοὺς δρόμους !
 Ἀφοῦ καὶ ἡ Κυβέρνησις τὸ ἔχει καύχημά της,
 μέσα 'ς ταῖς λάσπαις καὶ γκρημνοὺς νὰ πνίγειτ' ὁ χωριάτης.
 Ἀφοῦ θωρεῖς πῶς τὸν λαὸν μὲ φόρους ἐφορτώσαν,
 καὶ τίποτ' ἀνακούφισις ' ἐτοῦτον δὲν ἐδώσαν !
 Ἀφοῦ καὶ ἡ ζωοκλοπὴ στὸν τόπον βασιλεύει !

καὶ φύλλους ἢ κυβέρνησις εἰς τ' ἄχυρα γυρεύει !
 Ἄφου τῆ γεωργία μας κανέννας δὲν στηρίζει,
 κι' ὁ γεωργὸς στὸ κτῆμά του πηγαίνει καὶ δακρύζει.
 Ποῦ βλέπει τὰ χωράφια του ὄλα καταστρεμμένα!
 κλεμένο τὸ εἰσόδημα καὶ τὰ δενδρά σπασμένα !
 Μὰ θὰ φωνάζῃ ὁ λαὸς τί κάνει τὸ Κυβέρο ;
 σοῦ λέει αὐτὸ «Μὴν τὰ ρωτᾶς μόν' κῦτά πόσα πέρνω».

Ἄφου θωρεῖς στὴν Ἐκκλησιά ὅταν θὰ λειτουργοῦνε,
 καὶ μόλις δύο ἄνθρωποι ἢ τρεῖς θὲ νὰ βρεθοῦνε !
 Κ' ἐνῶ πρὶν ἐχαρίζανε κτήματα ἔς ἐκκλησίας,
 σήμερον ἄλλοι τὰ πωλοῦν εἰς τὰς δημοπρασίας !

Ἄφου κυττάξεις τὰ παιδιὰ ἀπ' τὸ σχολεῖο σὰν βγοῦνε,
 ὅπου ζητιάνο θὲ νὰ δοῦν τονὲ λιθοβολοῦνε.

Ἄφου πολλοὶ μὲ τὸν σκοπὸν τοὺς κλέπτας νὰ γλυτώσουν,
 πέρνουνε ὄρκους δανεικοὺς γιὰ νὰ τοὺς ἀθωώσουν !

Ἄφου οἱ πλούσιοι τοὺς φτωχοὺς ποσῶς δὲν βοηθοῦνε !
 καὶ οἱ φτωχοὶ τοὺς πλούσιους νὰ πνίξουν προσπαθοῦνε.
 Φτωχὸ κανεὶς δὲν λεημονᾷ! — τὸ ζῶον θὰ κρημνίστῃ
 ἄνθρωπον καὶ δὲν βρίσκεται κανεὶς νὰ τοῦ βοηθήστῃ !

Ἄφου συνενόθησαν τώρα κι' οἱ ἔμποροὶ μας,
 διὰ νὰ πάρουνε φτηνὸ κι' ἐφέτος τὸ κρασί μας.
 Σὰν βάζεις στὰ χωράφια σου ἀνθρώπους νὰ δουλέψουν,
 κι' αὐτοὶ φροντίζουν μοναχὰ πῶς πλειά πολλὰ νὰ κλέψουν !
 Καὶ θεὸς νὰ εἶσαι τυχερός· νὰ πᾶς ἔς τὰ κερδοσιμένα
 εἴαν σοῦ φανερώσουνε ἀπὸ τὰ πέντε ἕνα !

Ἄφου ἂν ἐχῆς χρήματα στὸν τόκο γιὰ νὰ δώσης,
 θὰ φτύσης αἶμα ὕστερα ὥστε νὰ τὰ γλυτώσης.
 (Μ' ἀλήθεια καὶ οἱ δανεισταὶ θεὸν δὲν προσκυνοῦνε,
 γιὰτ' ἕκατὸ τοῖς ἕκατὸ πολλαὶς φοραὶς ζητοῦνε).

Ἄφου σὰν δώσουν οἱ γονεῖς ὅτ' ἔχουν στὰ παιδιὰ των,
 ἀμπελοχώραφα, ἐλῆες κι' ὄλα τὰ κινητὰ των.
 Τσ' ἀφήνουν ἀπροστάτευτους κατόπιν καὶ πεινοῦνε,
 κ' ἐλεημοσύνη δῶ κ' ἐκεῖ γυρίζουν καὶ ζητοῦνε.

Ἄφου στοὺς δικηγόρους μας πᾶς γιὰ νά σ' ὠφελήσουν,
 κι' αὐτοὶ σοῦ ξεφουρνίζουνε κάμπουσες νομικούρες !
 Κ' ἔπειτα κάνουν πίνακας γιὰ νά σέ ξεπουλήσουν,
 καὶ χάνεις καὶ τὸ δίκηο σου καὶ σ' ἔρχονται τρωγοῦρες.
 Ποῦ δὲν κοιμάσαι ὑστερα τρία ἡμερονύκτια,
 κι' ἀντὶ νά πιάσης πιάσθηκες σ' ἄν τὸ πουλὶ στὰ δίκτηα !
 Καὶ πέφτεις ἀπ' τὴ συλλογὴ καὶ λύπη στὸ κρεβάτι,
 καὶ δικηγόρο ἄλλοινο βάνεις νά τὸν δικάσης.
 Μ' αὐτὸς σοῦ λέει «κοράκας βγάζει κοράκου μάτι ;»
 πληρώνεις χωριστὰ κι' αὐτὸν καὶ σουρχεται νά σκάσης !

Κι' ἄμα καλέσης τὸ γιατρὸ (σ' ἄν εἶσαι ἀρρωστάρης),
 σοῦ πιάνει ἀμέσως τὸ σφυγμὸ καὶ διατάσσει χάπια,
 κινίνο καὶ καθάρσιο καὶ σκόνες γιὰ νά πάρης,
 καὶ βάλει καὶ στὰ πόδια σου ὀλόμαλλα τσουράπια.

Κι' ἂν βοηθήσ' ἡ κρασίς σου καὶ δὲν τὰ κακαρώσης,
 καὶ πᾶς τὸν ἐξοχώτατον κατόπιν νά πληρώσης.

« Γιατρέ μου ἔγεινα καλὰ λοιπὸν τί θὰ σοῦ δίνω;
 δυὸ βίζιτες, σκόνες ἑπτὰ καὶ τρεῖς δόσεις κινίνο ».

— Μά καὶ τὴ θερμομέτρησι δὲν τήνε λογαριάζεις;
 τὴ συνταγὴ τὴν ἀγραφὴ ποῦ σουπάψε τὸν πόνον;

Τὰ ελησμόνητες αὐτὰ ἦ θές νά μὲ πειράζης ;
 δόσε γιὰ τὸ χατῆρι σου τρακόσα φράγκα μόνον!

Κι' εὐθὺς γροικᾶς ψιλὴ ψιλὴ μιὰ ζάλη στὸ κεφάλι,
 καὶ πᾶς εἰς τὸ σπητάκι σου καὶ ξαναπέφτεις πάλι !

Κι' ἂν πᾶς εἰς τὰ ψαράδικα διὰ νά πάρης ψάρι,
 καὶ κάμης παρατήρησι πῶς εἶνε βρωμεσμμένο,
 — φεῦγα χωριάτη θὰ σοῦ ποῦν γιὰ κάνε μας τὴ χάρι,
 αὐτὸ τὸ ἔχει ὁ γιατρὸς χθὲς παρατηρημένο !

Ἄν πᾶς εἰς τὰ χασάπικα ἢ στὰ ψωμάδικά μας,
 κρέατα θάβρης νά βρωμοῦν, κι' ἄλευρα σαπημένα,
 καὶ τριακόσια δράμια θὲ νάβρης τὴν ἰκᾶ μας,
 χωρὶς τὴν παρατήρησι νά κάμουν σὲ κανένα.

Ἄφου σ' ἄν πᾶς 'ς τὴν ἐκκλησιά διὰ νά προσκυνήσης,

κι' ἀφήσης τὴν πεντάρα σου ἀπάνω στὸ παγκάρι,
ἀκούεις καὶ τσακύνονται πρὶν νά ἀναχωρήσης,
παπάδες καὶ ἐπίτροποι ποιὸς θά τὴν πρωτοπάρη.

Κι' ἂν πᾶς εἰς τὰ ἐμπορικὰ διὰ νά πουσούνισης,
ἀρκεῖ μόνον τὸ πόδι σου μέσα γιὰ νά πατήσης.
Κι' ἔρχονται οἱ ὑπάλληλοι καθένας μὲ τὴν τάξι,
«Καλῶς δρίστε κύριε» (ὦ τὴν εὐγένειάν των).
ὥστε νά σοῦ φορτώσουνε τὰ χόρτα γιὰ μετᾶξι,
κ' ὕστερα πέντε σφάκελα σὰν κάμουν τὴν δουλειά των.
Κι' εὐθὺς σοῦ ξεδιπλώνουνε τὰ τσίτια στὴν ἀράδα,
μέ τὴν περιποίησιν σὰν νάτουν Βοεβοδάς.

«Αὐτὰ νε μόδα σήμερα εἰς ὅλη τὴν Ἑλλάδα.
αὐτὸ νε πάλιν ἀρνούθω ἤγουν τῆς νέας μόδας.
Ἄπο αὐτὸ ἀγόρασε προχθὲς ἡ Νομαρχίνα,
ἀπὸ τὸ ἴδιο ζήτησε τώρα κ' ἡ δημαρχίνα».

Κι' ἀφοῦ σὲ καταφέρουνε καὶ μπῆς μέσ' τὸ καλοῦπι,
καὶ τοὺς εἰπῆς «γιὰ μέτρα το φόρεμα ἐάν βγαίνη».

—Δώδεκα πῆγες κύριε εἶνε καὶ ἓνα ροῦπι.

ἀρκεῖ γιὰ ἓνα φόρεμα καὶ κάτι τι θά μένη.

—Καὶ πόσο θά πληρώσωμεν τὸν πῆχyu;— φράγκο μόνον,

ἓνα κι' ἐξήντα τὸ ἔχουμε τὸν περασμένο χρόνον.

Κ' εἶνε τῶν εἴκοσι λεπτῶν μὰ, 'νε κολαρισμένο,
(ἄφησε δά πῶς εἶν' παλὴ καὶ θαλασσοβρεμμένο).

Κατόπιν πᾶς στὸ σπῆτι σου καὶ λὲς εἰς τὴ γυναῖκα,
«Δώδεκα πῆγες σοῦ ἴηρα τσίτι ἀντὶ γιὰ δέκα».

Καὶ πιάνει αὐτὴ πασίχαρη κι' ὄλο τὸ ξεδιπλώνει,
ἀλλὰ ἀμέσως συννεφιά, τὰ χεῖλη τῆς σουφρώνει.

Γιὰτ' εἶνε τὸ πανὶ ἀρύ, κ' εἶνε καὶ σαπημένο,
κ' εἶνε κομμάτια τέσσαρα μὰ τῶχουνε ῥαμμένο.

Ἄλλὰ καὶ χῶρις ἀπ' αὐτὰ δὲν φτάνει γιὰ φουστάνι

—μετρᾷ το μιά καὶ δυὸ καὶ τρεῖς κι' ἔξε πῆγες τὸ βγάνει.

Κι' ἀμέσως μεταβάλλεται εἰς λύπη ἢ χαρὰ σου,
καὶ βρῖσκεῖς ἀπ' τὸ ταῖρι σου ἀμέσως τὸν μπελά σου.

Ἄφοῦ θωρεῖς κ' ἐχάσαμε τῆς ἐντροπῆς τὴ σκέπη
καὶ σμίγει κύρης καὶ παιδὶ σὲ τόπο ποῦ δὲν πρέπει.

Ἄφοῦ οἱ νέοι θάνουνε κόκκινους λαιμοδέτες
 κι ἀφίνουν ἀλλὰ Γαλλικά μουσι μὲ ταῖς μπαρμπέταις,
 καὶ τὰ μουστάκια στένουνε μὲ τοὺς μουστακοδέταις
 ἴδια πῶς εἶναι κέρατα ποῦ θγάζουν οἱ ματζέτες.
 Καὶ τὰ ἐπανωφόρια τὰ ὀνομάζουν μπερέτες
 τὸ κρέας πάλι τὸ ψητὸ τὸ λέγουν «κοτολέτες»
 καὶ τὰ αὐγά μὲ βούτυρο τὰ λέγουν «ὀμελέτες»
 καὶ τὰ κρεβάτια συνηθοῦν νὰ λέγουνε «κοκκέτες».

Ἄφοῦ στὰ χρόνια τὰ παληὰ νέοι μουστακωμένοι
 δὲν ἐγνωρίζαν ὁ καφὲς τί ἔνε καὶ πῶς πηγαίνει.
 Γιατὶ στὰ καφενετά μας διόλου δὲν πατοῦσαν
 μὰ σάν κορίτσια ντροπαλά στοὺς δρόμους περπατοῦσαν.
 Τώρα μὲ Γερμανοεβρηῆς εἰς τὰ καφὲ ταντάνια,
 πίνουν ἀψέντι καὶ βερμούτ κακάο καὶ σαμπάνια.
 Μὲ τὰ σάχλοκαθάρματα ποῦ ἔρχοντ' ἐδῶ πέρα
 κ' ἐμόλυναν τοῦ τόπου μας τὸν καθαρὸν ἀέρα.
 Ἄφοῦ ἐπαραιτήσανε τώρα καὶ τὰ σιθάνια
 καὶ μὲ ψαρά καὶ μᾶλλινα φράγκικα τουλουπάνια
 τυλίσσουνε σφιγκτὰ σφιγκτὰ τὸν κάθε ἕνα πόδα
 κι ἄν τοὺς ρωτήσης τ' εἶν' αὐτὰ σοῦ λὲν «Φράγκικη μόδα».
 — Ἄφοῦ ὁ υἱὸς χωρὶς ντροπὴ λέγει πρὸς τὸν πατέρα
 μπροστὰ σταῖς ἀδελφάδες του καὶ στὴ γρηὰ μητέρα.
 — Πατέρα δός μου δανεικὸ νὰ κάμ' ἕνα σιγάρο
 καὶ αὐριον σοῦ δίδω δυὸ ὅταν θὰ πᾶ νὰ πάρω !
 — Καλὰ τὴν ταμπακιέρα σου τί ἔχεις καμωμένη ;
 — Χθὲς μιὰ χιαντέζα ὠμορφη καὶ καινουργιοφερμένη,
 μιὰ Γερμανὶς κατάξανθη μὲ νάζι καὶ μὲ χάρι,
 μὲ μαῦρα μάτια καὶ γλυκὰ μπαμπᾶ τὴν ἔχει πάρη !
 Ὁ δὲ πατέρας ὁ καλὸς ! ἀντὶ γιὰ νὰ μανίση,
 τότε κυττᾶ ὀλόχαρος μὲ γέλοιο καὶ γλυκάδα,
 καὶ τοῦ προσφέρει τὸ καπνὸ μπροστὰ του νὰ καπνίση
 καὶ χαίρεται γιὰ τὴ πολλὴ τοῦ υἱοῦ του ἐξυπνάδα.

Πᾶν' οἱ καιροὶ οἱ παλαιοὶ ποῦ οἱ παλαιοὶ γνωρίζαν,
 ποῦ ἀπ' τῆς μάνας τὸ βυζὶ νέοι καὶ νηῆς μυρίζαν.

Τώρα κυττᾶς νέους πολλοὺς κ' ἐκεῖ ποῦ περπατοῦνε
 κλονίζουσι καὶ γυρεύουσι τοῖχον γιὰ νὰ σταθοῦνε !
 Καὶ τοὺς θωρεῖς κλιτοῦς, χλωμοὺς καὶ κακοσκαρωμένους,
 ἴδια πῶς τσ' ἔχει ἡ μηχανὴ τοῦ σφουγγαριοῦ πιασμένους.
 Ἄφοῦ μὲ χωρὶς στέφανο πέρνουσι τὰς φραντζέζες
 καὶ μεροζημερώνονται οἱ νέοι σταῖς χιαντζέζες!
 Ἄφοῦ κ' ἡ νέαις θάφονται στὰ μούτρα μὲ λειψίδια
 καὶ δόντια δὲν τοὺς μένουσι ἀπ' τὰ πολλὰ φηιασίδια!
 Καὶ τὰ μαλλιά των κάνουνε πομπὸ ἢ καὶ φριζέδες
 καὶ θάνουσι πολὺ στενοὺς, πολὺ σφιγκτοὺς κορσέδες.
 Κι' ἀπ' τοῦ κορσέ τὸ σφίξιμο θωρεῖς κι' ἀπονεκρώνουσι
 καὶ καμπουριάζουσι τὸ κορμὶ καὶ τὸ παραμορφώνουσι!
 Κι' ἀπ' τῆ στενοχωρία τους τοὺς ἔρχεται νὰ σκάσουσι
 ποῦ πέφτει τὸ μανθῆλι των καὶ δὲν μπορὰ τὸ πιάσουσι.
 Φαντάσου δὰ τέτοια γυνὴ σὰν τὶ παιδιὰ θὰ κάνη!
 ραχιτικά, καχεκτικά, κι' ἀνάστημα σὰν νάνοι!

Τώρα στοὺς δρόμους περπατεῖ ἡ νηὰ καὶ καμαρώνει
 κι' ἂν ἔχη πόδια παχουλά τὸ φόρεμα σηκώνει!
 Τώρα τοῦ τόπου τὸ χορὸ βλέπεις καὶ παραιτοῦνε
 καὶ βάλσα εὐρωπαϊκά καὶ πόλκες συνηθοῦνε.
 Ἄφοῦ καὶ βέλο θάνουσι ἀέρας σὰν φυσήτη
 σὰν νὰ πηγαίνει κάθε μιὰ μέλισσες νὰ τρυγήσῃ,
 Ἄφοῦ καὶ μόδα τό πηρε καὶ ποῦ καὶ μιὰ παρθένα
 ραχὴ νὰ κάνη ρέγουλα σὰν τσ' ἄνδρες στὴ ταβέρνα.
 Ἄφοῦ θωρεῖς τὴν κάθε μιὰ στοὺς δρόμους μ' ὀμπρελάκι
 μὲ τὰς μάνικες μοδικὲς κ' ἓνα μικρὸ τσαντάκι
 Καὶ τί νομίζεις εἰς αὐτὸ μέσα ὅτι κλειδώνει;
 θὲ νὰ σοῦ πῶ! μὰ πρόσσεξε νὰ μὴ σὲ πιάσουσι πόνοι.
 Ποῦδρες! μογοιάδες! μυρωδιές! φηιασίδια καὶ πινέλα!
 καὶ δόστου στὰ ἐμπορικὰ μονάχη «ἄμε κ' ἔλα»

Ἄφοῦ θωρεῖς μιὰ πλύνουσα καὶ πλύν' ὅλο τὸν χρόνον
 καὶ θέλει στὸ καπέλο της ἐξῆντα φράγκα μόνον.
 Ἄφοῦ τῆς κούτσας φέρνουσι μόδες ἀπ' τὴν Εὐρώπη!
 ἐχάθηκεν ὁ Τόπος μας καὶ οἱ πτωχοὶ ἀνθρώποι.

Ἄφου θωρεῖς καὶ βάζουνε κυρίες καὶ κοπέλες
ὡσάν τ' ἄλωνι στρογγυλές καὶ διάπλατε, καπέλες.
Κ' ἔχουνε πάνω λούλουδα, χόρτα καὶ πρασινάδες
καὶ σάν καοῦκες μοιάζουνε τοῦ θάνου οἱ χοντζάδες.
"Ὅπου νὰ ἦσαν φυσικά τὰ λούλουδα ἐκεῖνα
γάιδαρος θὰ ἐτρέφετο ὀλόκληρο ἓνα μῆνα.

Ἄφου ἡ νέαις μὲ τοὺς νηοὺς παίζουνε τὸ σκαμπίλι
κι' ὁ εἷς τοῦ ἄλλου μυστικά παραμιλοῦν στὰ χεῖλη!
Καὶ κάνουν ἐφταφάνερα καὶ ἓνα ἄλλο πάσο,
ἔχουν δὲν ἔχουν γνέφουνε πολλαῖς φοραῖς τὸν ἄτο!

Ἄφου ὁ γάμος ἔπεσε σχεδὸν ἐν ἀχρηστία,
γιατὶ οἱ νέοι θρίσκουνε ἐν πλήρει ἀφθονία
εἰς ταῖς λοκάνταις φαγητὰ πολλῶ λογιῶ ψημένα
κι' ἀδιάφορ' ἂν τοὺς πρίζουνε πῶς εἶν' μυριοφυττυμένα.

Ἄφου πολλαῖς ἐλεύθεραις μονάχαι των γυρίζουν,
Πόλι, καὶ Σμύρνη, καὶ νησιά, Κάιρο κι' Ἀλεξάνδρα
καὶ σταῖς καμήλες πέρνουνε ὄρκο πῶς δὲν γνωρίζουν
καὶ «καλημέρα» (λέγουνε) δὲν εἶπανε σὲ ἄνδρα!

Ἄφου καὶ ἡ μαγέρισσα βάζει μέτ' στὴ κουζίνα
τὸ μορφοφευταξάδελο καὶ γλυκοκουβεδιάζει,
ποῦ ἔχει μέστη κυνηγοῦ ἀπ' τὴ μεγάλη πείνα
καὶ τὸ γνωρίζει κ' ἡ κυρὰ ὁμως μιλιὰ δὲν βιάζει.

Γιατὶ φοβάται καὶ αὐτὴ νὰ μὴν τὴ μολογήσῃ
κατόπιν στὸν ἀφεντικὸ τί ἔκανε κ' ἐκείνη!
Καὶ τὸ «ἀνάστα ὁ θεὸς» ὕστερα θὰ 'κλουθήσῃ
καὶ τῆς ἀνάψῃ μιὰ φωτιά ποῦ εὐκολὰ δὲν σβύνει!

Ἄφου ξεκουζουλένουνε κ' ἡ γράδες μιὰ τὴν ἄλλη
κι' ὡσάν ταῖς νηῆς ζηλεύουνε νὰ θάνουνε στολίδια
καὶ μὲ περοῦκες ψεύτικες στολίζουν τὸ κεφάλι
καὶ καῖνε τὰ γαρέφαλα καὶ βάφουνε τὰ φρούδια!

Πολιτικὴ κ' ἐκφυλισμὸς σήμερο συντροφίψαν
νὰ μᾶς σε καταστρέψουνε καὶ μᾶς ἐκαταστρέψαν.

Αὐτά τὰ δύο, φίλε μου, φαρμακεμένα φείδω
 εἰς τὸ λαιμό μας τὰ ἄχομε σάν ἀκριβὰ στολιδία.
 Κ' ἔνεκα τούτων γείτονα καλὸ μὴ περιμένης
 μόν' ἔκανε τὸν κοντόφθαλμο ὅπου κί ἄν θά πηγαίνης.
 Ὅλοι ἐκαταντήσαμε σάν τὰ κουφά καρύδια,
 παντοῦ Ρωμαίϊκα μυαλά ὅπου κί ἄν πᾶς τὰ ἴδια.

Ἡῦρα τὰ λόγια του πολὺ σωστά καὶ μετρημένα.
 κ' ἐπῆγα καὶ ἠσύχασα κουνώντας τὸ κεφάλι
 καὶ εἶπα «ὡς πηγαίνωμεν κακὰ καὶ σβολωμένα,
 μόν' ὁ Πανάγαθος θεὸς τὸ χέρι του νά βάλῃ».

34. Η ΛΙΑΤΙΚΗ ΚΑΡΑ

Σ' ἓνα περβόλι μιὰ φορὰ,
 ἦταν μιὰ λιάτικη καρὰ
 ῥηλὴ καὶ φουντωμένη
 καρύδια φορτωμένη,
 μιὰ κακοσκόλιωτη πολὺ
 μιὰ εἶχε ρίζα στοργυλλή.

Κάνεις δὲν ἴπλοραγε νὰ βγῆ,
 τὴν ἐκντάζαν ἀπ' τὴν γῆ
 κί ἄροπούσαν τὰ λιθάκια
 καὶ δόστου σιὰ κλωνάρια.
 Ὅλοι ξεχειοθήσανε
 καὶ κατακουραοθήσανε.
 Τοῦ κάκου καὶ τὰ ἴδια
 δὲν πίπτουν τὰ καρύδια.

Στὸ ὕστερ' ἓνας γνωστικὸς
 πολὺ ἐγκυκλοπαιδικὸς
 ἔν σχεδιὸν προτείνει
 εἰς ὅλους γιὰ νὰ γίνῃ.
 Ἀντὶ νὰ βασανίζονται
 καὶ καταξεχειρίζονται,
 μὲ πέτριες σάν σιὴ μάχη.
 Νά βάλουνε τὴ ράχη
 δίπλα σιὴ ρίζα τῆς καρῆς
 ὁ κάθε εἰς παλληκαρῆς

ποῦ νὰ πατήσῃ ἓνας
 εὐλύγιστος μὲ φρένας.
 Νά βγῆ ἑπάνω σιὴ καρὰ
 νὰ τὰ μαζεύσῃ μιὰ καρὰ,
 κί ὅσα καρύδια πιάσῃ
 σ' ὅλους νὰ τὰ μοιράσῃ.

Τρέχουνε τότε μιὰ πολλοὶ
 κουτσοὶ στορβοὶ κακοὶ καλοὶ
 λωβοὶ καὶ γλυκοαίματοι
 κί ὅλ' οἱ πιωχοὶ τῷ πνεύ-
 [μιτι.
 (ἦμιον κ' ἐγὼ μιὰ μ' αὐτοὺς
 γιὰ κ' ἐγὼ μὲν ἀπ' τοὺς
 [κουτοὺς)
 καὶ βγάζουν τὸν παλληκαρὰ
 εἰς τὴ θεορατὴ καρὰ.
 Κί αὐτοὺς εὐθὺς ἀπλώνει
 καρύδια νὰ μαζώνει.

Βάζει σιὴ τσέπη του πολλὰ
 τὰ πλιὸ γερά τὰ πλιὸ καλά,
 καὶ σάν δὲν τοῦ ἴμιλλῃ κανεὶς
 ἐπέτα καὶ στοὺς συγγενεῖς.
 Κί αὐτοὺς ποῦ τὸν ὀστηλώσανε
 καὶ τὸν ἐδιασκαλώσανε

ἐκαὶ ποῦ δὲν ἠμύριζε
κανεὶ πῶς δὲν ἐθώριζε.

Κ' ἔβλεπες τότε μερικοὺς
ἐυπόλητους καὶ νησιτικοὺς
μὲ ἀνοικτὸ τὸ σιῶμα
ποῦ ἴτριωγαν καὶ τὸ χῶμα!

Καί ἔλεγαν ἐθέλωμε κ' ἡμεῖς
μᾶς ἔδοσες λόγο τιμῆς
ὅσα καρῦδια πιάσεις
σ' ὄλους θὰ τὰ μοιράσης.

Κι' αὐτὸς μὲ γέλιο πονηρὸ
τοὺς λέγει φίλοι δὲν μποροῶ
τὸν πόνο σας τὸν τόσο
γιά νὰ τὸν ἐλαφροῦσω.

Μάλιστα φίλοι ἀπαιτῶ
σὰν εὐρηκα λαὸν κοιτό,
Ἦουχον νὰ μ' ἀφήσετε
καὶ νὰ μὲ παραιτήσετε,

Ἄδύνατον ὦ φίλε μας πρέπει νὰ καταλάβης,
«Ἄν λάβης ἅπαξ βέλιστα δις ὅμως οὐκ ἂν λάβης».

χωρὶς νὰ μουρμουρίζετε
μὲ χάριν νὰ γνωρίζετε
ποῦ δὲν σὰς κατατρέχω,
ἀνάγκην δὲν σας ἔχω! !
ἔκαμα τὴν δουλιὰ μου
εἰς τὸ καλὸ παιδιὰ μου,
καὶ νὰ εἰπήτε στοὺς πολλοὺς
στοὺς φίλους μας τοὺς πλιὰ
[καλοὺς
Σαράντα χρόνους δὲν θὰ βροῶ
ἄλλους σαράντα κουζουλοὺς;

Ἄλλὰ τὴ δεύτερη χρονιά
ποῦ τὸν κοροτοῦσεν ἀπονιά,
τρέχει καὶ πάλιν εἰς αὐτοὺς
ποῦ φώναζεν ὡς χθὲς κου-
μὲ δάκρυα καὶ παρακαλεῖ [τοὺς
καὶ λέγει φίλοι μου παληοί,
τὴ χάρι νὰ μοῦ κάμετε
νὰ μοῦ ξανασυνδράμειτε
γιά νὰ ξανάβγω σὴν καρὰ!
ὅμως τοῦ λέγουν...συμφορὰ!

35 ΟΤΑΝ ΚΑΝΕΝΑΣ ΝΥΜΦΕΥΘΗ

Ὅταν κανένας νυμφευθῆ
τὰ βλέπει ὅλα τακτικά
καὶ τὰ πικρόζυνα πιωτὰ
τοῦ φαίνονται κι' αὐτὰ γλυκά.
Κι' ὅταν ἐπάνω σταῖς ἐννιά
μῆνες· θὰ κάμη καὶ παιδί,
(ἂν μάλιστα ἔνε θηλυκό!)
τρέχει ἀμέσως μὲ σπουδῆ

Νὰ βροῆ νταντάδες καὶ τροφούς νὰ τὸ διατηροῦνε
κι' ἀηδόνια χρυσοπτέρουγα γιά νὰ του κελαδοῦνε.
Βγάξει τὰ δόντια; ἀρρώστησε; μεγάλη φασαρία!

εὐθύς γιатρούς! καὶ γιатρικά· κι' ὄλη τὴ σπετσαρία!
καὶ γλυκοκανακίσματα
λουτρά καὶ ξυραφίσματα!
καταιωνήσεις, ἐντρίβας! καὶ πράγματα μεγάλα
καὶ λεπτεπίλεπτα φαγιά! καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα!
Μὲ παπουτσάκια μάλλινα! καὶ μάλλινα τσουράτια!
καὶ τοῦ Βραβαὶ τὸν σίδηρον! καὶ τοῦ Πλαγγάρ τὰ χάπια!

Ἔγινε τὸ παιδί καλά; καὶ μάλιστα ἀρχίζει
μπαμπά—μαμμά—ἢ καὶ γιαγιά, γιὰ νὰ ξεκαθαρίζη
ἢ στάθηκε στὰ πόδια του κι' ἔκαμε τρία ζάλα
μονάχο του.—Αἶ τότε πλιά μυστήρια μεγάλα!
—Νταντά—νὰ πάρης τοῦ παιδιοῦ μιὰ κοῦκλο νὰ τὴν παίζη
καὶ βγάλε του τὸ σατινὲ καὶ νδῦσέ το μπαρέζι.
Πάρτο μαζί στὴν ἀγορά! τί περιμένης; ἔλα
μὴν λησμονήσης βάλε του καὶ μάλλινη φανέλλα!
γιατ' εἶνε τὸ παιδί μικρὸ νὰ μὴν κρυολογήση!
καὶ πρόσεχε στὴν ἀγορὰ κανεὶς μὴν τὸ πατήση.
Βάλε του στὸ φουστάνι του συρίτσια καὶ ταντέλα!
ἄμε το στὰ ἐμπορικὰ πάρε του μιὰ δμπρέλλα.

Τὰ πέντε χρόνια 'πάτησε, ἀμέσως τὸ βιβλίο,
καὶ μὲ τὴν ὑπηρέτριαν νὰ πάη στὸ σχολεῖο.
«Κυρά δασκάλα τὸ παιδί νὰ μὴν του βάλης βιάσι
εἶν' τὰ μαθήματα βαριά μὴν τύχη καὶ χτικιάσει!
Νὰ μὴν γυρίσ' ἀπ' τὸ σχολεῖο ἄρρωστο ἢ νὰ βήχη!
ἢ μήπως καὶ τὰ γράμματα θὰ φέρουν καλὴ τύχη;

Ἡ κυβερνάντα τ' ὄδηγῆ ἀπὸ τὸ ἓνα χέρι
κι' ὅταν ἀρχίσῃ γαλλικὰ πέντ' ἔξη νὰ προφέρῃ.
Ἄμέσως οἱ γονεοὶ του ἀπ' τὴν χαρὰν πετοῦνε
καὶ πάντα γιὰ τὴν ἐξυπνη κόρη των ὀμιλοῦνε!
Δώδεκα χρόνια 'πάτησε—μὲ τ' ἄλλα κοριτσάκια
ἀρχίζει μ' ἀναστεναγμοὺς νὰ γράφῃ ραβασάκια!

—Νὰ σὲ χαρῶ μητέρα μου θέλω αὐτό, κ' ἐκεῖνο
 θέλω τῆς μόδας φόρεμα· καλύτερη νὰ γίνω
 ἀπὸ ταῖς συμμαθήτριες καὶ ταῖς γειτόνισσές μου·
 θέλω τῆς μόδας νὰ γενῆ μητέρα κι' ὁ πλίστές μου·
 θέλω φιασιόδια—σουλουμά—ώρατο κοκκινάδι
 πουμάδες—ἀρωματικά—κολώνια καὶ ἀσπράδι!
 Μὰ τοῦ πατέρα μὴν τὸ πῆς γιατί θε νὰ θυμώσῃ
 καὶ ζήτησέ του τὰ λεπτὰ μονάχα νὰ τοῦ δόσῃ·
 νὰ πᾶμε στὰ ἐμπορικὰ μητέρα μου τὸ βράδυ
 γιὰ νὰ τὰ πουσουνίσουμε κ' ἡ δύο μας ὁμάδι!
 Καὶ ὁ πατέρας μου μαμμὰ ἄς κάνει τὴν δουλιὰ του
 γιατί εἶνε γέρος ἄνθρωπος καὶ ξεύρη τὰ παληὰ του!

Τὸ λέγω μοναχὰ σ' ἐσέ
 θέλω μητέρα καὶ κορσέ.

Γιατί καταλαβαίνω
 ἄρχισα νὰ χονδραίνω!

Ἄχ τὸν σημερινὸν καιρὸν
 κ' ἡ νηὲς τραβοῦν τὰ μπολερὸν·
 μὲ πλατειά ζώνη κορσελέ
 θὰ μοῦ τὴν πάρης; Αἶ καλέ;

Καὶ γιὰ γαρνιτουρίσματα τραβοῦνε ροὺς καὶ μπουγιονέ,
 πέστο μητέρα μου τὸ ναί.

Πρέπει νὰ μοῦ τὰ πάρης
 θὰ μοῦ γενῆ ἡ χάρις;

Ἐννια σου θυγατέρα μου—καὶ ὅτι πῆς θὰ γίνῃ
 θε νὰ σὲ κάμω ἕνα σωστὸ τῆς μόδας φιγουρίνι.

Ποῦ κι' ὅταν πᾶς στὴν ἐκκλησιὰ τὴν ὥραν νὰ περάσῃς!
 καὶ μὲ ταῖς φιλενάδες σου νὰ παῖξῃς νὰ γελάσῃς!

καμμιά μεγάλη σχόλη
 νὰ σὲ κυτᾶζουν ὄλοι.

Κοπέλα μου εἰς τὴν δουλιὰ χέρι νὰ μὴν ἐγγίξῃς!
 γιατί ἡ δουλιὰ δὲν σ' ὠφελῆ—καὶ θε ν' ἀδυναμίσῃς.

Κι' ἄλλα πολλὰ χωρὶς αὐτὰ
 ἀλλά. . . τὰ κρίνω περιτὰ·
 νὰ γράψω ἕνα ἕνα

γιατ' ὅλοι τὰ γνωρίζετε καλύτερ' ἀπὸ 'μένα !

Τέτοιας λογῆς ἀνατροφήν
ὡς καὶ πνευματικὴν τροφήν
δίδει στὴν θυγατέρα
συνήθως ἡ Μητέρα.

'Που καταπὰ ραχιτικὴ
καὶ γίνεται καχεκτικὴ
στὸ ὕστερον καὶ νευρικὴ
καὶ τελειώνει. . . φθισικὴ.

Κι' ἀφοῦ συμβοῦνε ὅλ' αὐτὰ παύει ἡ πολυτέλεια.

κ' ἔρχετ' ἡ μεταμέλεια.

Τῆς κεφαλῆς τῶν τῆς κουτῆς
ἀλλὰ. . . κατόπιν ἐσορτῆς.

Κ' εἰς τοὺς ἐμπόρους, καὶ γιατροὺς τρῶνε τὰ κτήματά των
«Κατὰ τὸν Μαστρογιάννη δὲ βγαίνουν καὶ τὰ παιδιὰ των».

Καὶ προχωροῦμεν δυστυχῶς
στὸν ἔλεθρον ὀλοταχῶς.

Χωρὶς νὰ προσπαθῆσωμεν
διὰ νὰ σταματήσωμεν.

36. ΑΙ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΜΟΥ

ΚΑΤΑ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΝ ΤΟΥ 1904.

Δέκα πέντε χρόνια εἶχα γιὰ νὰ 'πάγω στὴν Ἀθήνα.

Κι' ἀπεφάσισα νὰ 'πάγω νὰ καθήσω ἕνα μῆνα.

Τὸν καιρὸ μου νὰ περάσω,
καὶ λιγάκι νὰ ξεσχάσω.

Κι' ἐν τῷ ἅμα καὶ τὸ θαῦμα· φεύγω ἀπ' τὸν δικό μου τόπον
μυστικά, καὶ μ' ἕνα τρόπον,

'ποῦ δὲν τῶνοιωτε κανέναν ἀπ' τὸν τόπον μου πῶς λείπω.
καὶ τὴν ἀναχώρησίν μου δὲν τὴν 'γράψανε στὸν τύπο !—

Τί ; λογαριασμό θά δώσω ποῦ θά ἴπαγω ; τὸν καθένα,
τί τὸν μέλει δι' ἐμένα ; —

Οὐτ' αὐτοὶ οἱ πιστωταὶ μου δὲν τὸ ξεύρουν ἕως τώρα,
ἄλλως θά τηλεγραφοῦσαν ἑκατὸ φοραὶς τὴν ὥρα !

Ἐν συντόμῳ κύριοί μου ἔφθασα εἰς τὴν Ἀθήνα,
τὸν Σεπτέμβριον τὸν μῆνα.

Ἐγύριζα ἐδῶ κι' ἐκεῖθεν ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδου,
μὲ πολλοὺς φίλους ὁμάδι.

Πῶς προώδευσε ἡ Ἀθήνα τώρα κάμποσον καιρὸ,
ἀνεξήγητον μοῦ εἶναι νὰ νοήσω δὲν ἔμπορῶ !

Εἰς τὰ μέρη ποῦ ἴσαν πρῶτα ἔρημα καὶ μονοπάτια.
τώρα κτίσανε σπουδαῖα καὶ θεόρατα παλάτια !

Ἐκεῖ κίνησε σπουδαῖα κ' ἐργασία ὅση θέλεις,
ἐὰν δὲν εἶσαι τεμπέλης.

Ἄμαξες ἐδῶ κι' ἐκεῖθεν καὶ τραμβάγια πάρα πέρα,
καὶ δουλεύουν νύκτα ἔμερα.

Εὐκόλη συγκοινωνία. πάμπληθι σιδηροδρόμοι.

Ὅργανετα . . . κι' ὅτι θέλεις . . . βρῖθουν γενικῶς οἱ δρόμοι.

Ὅτι πράγματα ζητήσης, κι' ὅσα θέλεις κι' ἄλλα κι' ἄλλα.

Τὰ εὐρίσκεις μ' εὐκολίαν ὡς καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα.

Τὸ εὐρίσκεις ἂν θελήσης,

Ἄρκει μόνον κύριέ μου νάχης χρῆμα νὰ μετρήσης.

Νεωτερισμὸς εἰς ὅλα ! καὶ ἀκόμη τὸν αἰμὸν,

ἔχουν ἀντικαταστήσει τώρα μὲ ἠλεκτρισμόν.

Κ' εἶναι πρόδος καὶ τοῦτο κ' εὐκολία μας μεγάλη,

γιατ' ἐνῶ πρῶτα φοβούσουν πῶς νὰ βάλεις τὸ κεφάλι,

εἰς τὰ σιδηρὰ ἐπάνω νὰ τὸ κόψουν οἱ τροχοί !

Τώρα, στὴν στιγμή πεθαίνεις καὶ μὲ χωρὶς ταραχὴ!

Δίχως πόνους καὶ σπασμόν !

ἀπὸ τὸν ἠλεκτρισμόν !

Τώρα μόλις κύριέ μου εἰς τὸ σιδηρὸν ἐγγίσεις,

παρευθὺς θά ξεψυχήσεις.

Χωρὶς νὰ τὸ καταλάβεις, τὴν ἰδίαν τὴν στιγμήν,

καὶ χωρὶς κἄν νὰ προφθάσης νὰ εἶπῃς οὔτε Ἀμήν !

Καὶ χωρὶ παπᾶ καὶ διάκω σὲ στριμόχουνε στὸ κάρων,

κι' ἀναυλα σὲ ἀποστέλλουν εἰς τὸν τόπον τῶν Μακάρων!

Ἦκουσα 'πού συζητοῦσαν κάτι χασομέρηδες,
 μὲ φωναίς καὶ μ' ἔριδες.
 πρῶτ' βράδου γιὰ τοῦ στόλου τὰ περίφημα λαχεῖα.
 κ' ἔλεγαν, τί εὐτυχία!

Θεὲ νὰ κάμωμ' ἓνα στόλον ἰσχυρὸν μοναδικόν,
 ἴδια σὰν τὸν Ἀγγλικόν.
 Καὶ πολλοὶ θεὲ νὰ πλουτήσουν,
 ἐπειδὴ θεὲ νὰ κερδίσουν.
 Πρώτους, δεύτερους, λαχνούς!
 μορὲ τί σπουδαῖος νεὺς!

Καὶ τοῦ ὑπουργοῦ ἡ γνώμη ἔλεγαν, δὲν εἶν' κακὴ,
 ὅπου τὰδωστε μὲ σκόντο στὴν Βιομηχανική.
 Γιατ' αὐτὴ θεὲ νὰ μᾶς κἀνὴ τώρα τ' εὐκολίαις ὄλαις,
 καὶ τὸ κρέας μας θὰ κόβῃ νὰ μᾶς τὸ πωλῆ πριζόλες!
 Καὶ γιὰ τοῦτο συζητοῦνε ἡμέρα νύκτα αἱ Ἀθῆναι,
 πλὴν κατὰ τοῦ μέτρου τούτου αἱ ἔφημερίδες εἶνε.
 Καὶ βροντοφωνοῦν καὶ λέγουν μορ' ἀκοῦς! ἀκοῦς ἐκεῖ!
 νὰ μᾶς σὲ πωλήσουν σκλάβους στὴν Βιομηχανική!»
 Μοναχὰ τὸ Σκριπ τὰ βλέπει ὅλα μέλι ὄλο γάλα,
 κ' ἀπ' τὴν πώλησιν προβλέπει πράγματα πολλὰ μεγάλα.
 Καὶ εἰς τὸν λαὸν φωνάζει «νὰ μὴν ἀφουκῶσθε ντίπ!»
 ψεύματα θὰ πῆ τὸ Σκριπ;

Πῆγα στὴν ὁδὸν Σταδίου, κ' εἶδα πράγματα σπουδαῖα.
 καὶ γουστοζικὰ καὶ νέα.

πού γιὰ νὰ τὰ περιγράψω δὲν προκάνω ἓνα μῆνα,
 πῶς προώδευς' ἡ Ἀθῆνα

Πηγαινόρχουνταν στοὺς δρόμους κάτι νέαις κορασιδες,
 μὲ κοντὰ κοντὰ φουστάνια καὶ μακραις μακραις πλεξίδες
 Μοδιστροῦλες, διδασκάλες κ' ἄλλαις εὐγενεῖς κυρίαίς,
 μὲ καπέλλα καὶ μὲ μόδες, μὲ λορνιόν! τί φασαρίαίς!
 ὁμολογουμένως εἶδα κάτι φρέσκα κοπελζούδια
 ποῦ ἴσανε ἴσαν ἀγγελούδια.

Κι' ἀσπροπρόσωπαις κυρίεις καὶ λιγνοκυπαρισσένιαίς,
 ποῦχαν μέσαις διαμαντένιαίς.

Μὲ τὸν ἓνα καὶ τὸν ἄλλο γλυκοκουβεντιάζανε,

μόνον τὸν πτωχὸ ἐμένα 'ποῦ δὲν μ' ἐκυττάζανε !
 Βρέ ! γιατί δὲν μοῦ 'μιλάτε ; — ξεύρεις τί μου 'παν ἢ σκύ-
 [λες,
 πῶς ἐμεῖς δὲν φταίμε ! φταῖνε τῶν μαλλιών σου ἢ ἀσπρίλες !

Εἶδα τὸν Κολοκοτρώνη τὸ λιοντάρι τοῦ Μωρηᾶ,
 ποῦ κατέστρεψε τοὺς Τούρκους, κι' ὅλη τὴ Γιανιτσαριά.

Καὶ τὸν εἶδα καβαλάρη,
 κι' εἶπα γιὰ σου παλληκάρι.

Τὸ λογάριαζες πῶς θά'λθουν οἱ σημερινοὶ μας χρόνοι ;
 ἀδελφός τὸν ἀδελφόν του νὰ ληστεύη, νὰ σκοτώνη ; !

Τὸ ἐσκέφθηκες ποτέ σου ; τ' ὠνειρεύθηκες αὐτό ;
 πῶς θὰ ἔβλεπες στὸ ἔθνος τέτοιο στόλο καὶ στρατό !

μὲ καράβια σαπημένα !
 καὶ τουφέκια σκωριασμένα ; !

Ἐνῶ κάλλιστα μποροῦμεν,
 ν' ἀναδιοργανωθοῦμεν ;

Πλὴν τ' ἀτομικὸν συμφέρον κάθε γενικὸ 'μποδίζει !
 (καὶ μοῦ φάνη τ' ἀγαλμὰ του πῶς ἀρχίνα νὰ δακρύζη)

Κ' εἶν' ἡ στάσις του τοιαύτη 'ποῦ γυρνᾷ τὴν κεφαλὴ,
 καὶ κυττάζει στὴν Βουλῆ.

Καὶ μὲ τό 'να χέρι δείχνει τοὺς βασιλικούς τοὺς σταύλους,
 σὰν νὰ λέγη εἰς τὸ ἔθνος — Ἔθνος ἔνδοξον ποῦ τρέχεις ;
 ἔχεις μερικοὺς 'δῶ πέρα κακοροζικοὺς καὶ φαύλους !
 νὰ . . . οἱ σταῦλοι νὰ τοὺς δέστης ! μὰ κ' ἐκεῖ νὰ τοὺς προ-

[σέχης.

Ἐννοεῖται ὄχι ὄλους,
 ἀλλὰ μερικοὺς διαβόλους.

Ποῦ σὰν δὲν ἔχουν ρουσφέτια ἢ τοῦλάχιστον μιὰ θέσι,
 εἰς τὰ πράγματα νὰ ἔλθῃ ὁ Χριστὸς δὲν τοὺς ἀρέσει.

Εἶδα Βλάχους, εἶδα Βλάχας,
 καὶ τοὺς κύτταζα σὰν χάχας.

Ἐφαγα κι' ἀπ' τῆς Πεντέλης τὰ ὠραῖα κούμαρα,
 καὶ μοῦ 'δῶσαν καὶ σιγάρα « Ζάννου Ρῶς » κ' ἐφούμαρα.

Πήγα δὲ καὶ μίαν ἡμέρα μ' ἓνα φίλον μπιστικόν
εἰς τὸ Φάληρον στὸν κῆπον, εἰς τὸν ζωολογικόν.

Κ' εἶδα μέσα 'κεῖ μαϊμούνια
'λάφια, κτήνη καὶ γουρούνια.

Εἶδ' ἀρκούδες, καὶ λιοντάρια καὶ θηρία αἰμοβόρα
κ' ἔμεινα ἐκεῖ μιά ὥρα.

Εἶδα καμηλοπαρδάλεις ποῦ ἐσυγνοπερπατοῦσαν
καὶ τὴν κεφαλὴν 'κουνοῦσαν.

Εἶδα (μά καὶ τί δὲν εἶδα!) πολλὰ εἶδη παπαγάλων
καὶ μικρὰ 'δα ἐκεῖ πέρα ζῶα μετὰ τῶν μεγάλων.

Νυκτερίδας, καὶ πουλάκια, πέρδικες, φασιανούς
κι' ἄλλα (ποῦ νὰ τὰ 'θυμοῦμαι ποῦ μοῦ ἔφυγεν ὁ νοῦς).

Εἶδα κροταλίας βόας, κι' ὅλα τὰ θηρία τοῦ κόσμου
ποῦ ἐσάστισε τὸ φῶς μου

'που ζωγραφισμένα μόνον νὰ τὰ 'δῆ κανένας φρίττει
καὶ ἠρώτησα· δὲν ἔχουν καὶ θηρία 'πὸ τὴν Κρήτη;

Κ' ἓνας 'ποῦ 'στεκε κοντά μου μὲ γροικᾶ καὶ μ' ἀπαντᾶ·
τὸν κλωβὸν τώρα τοὺς κάνουν
κύριε 'που θὰ τὰ βάνουν

καὶ θὰ τὰ τοποθετήσουν μὲ τὰς 'Γαινας κοντά.

Πλὴν ὁ ἐπιστάτης μοῦ 'πε—αὐτὸς εἶνε Κρητικὸς
κι' ἀγαπᾶ πολὺ τ' ἀστεῖα· ὀμιλεῖ εἰρωνικῶς.

Μήπως εἶσαι κύριέ μου μ' ἐρωτᾶ, τουρκομερίτης;
ἴσως. Ἄ! γι' αὐτὸ δὲν ξέρεις γιὰ τὰ πράγματα τῆς Κρήτης.

Γνώρισε λοιπὸν στὴν Κρήτη δὲν ὑπάρχουσι θηρία,
ἦσαν τὸν καιρὸν τοῦ τούρκου—τώρα εἶν' ἐλευθερία.

Τώρα γυρίζει στὴν Κρήτη νύκτα μέρα μ' ἀφοβία
γιατ' ἐφύγαν τὰ θηρία ὅταν ἐφυγ' ἡ Σκλαβία.

Κι' ἂν ὡς μερικοὶ φρονοῦνε ἔχουν μείνει μερικά
(ποῦ ἐγὼ δὲν τὸ πιστεύω) δὲν θὰ εἶνε Κρητικά,
θὲ νὰ εἶν' ἀπὸ τὴν Σμύρνη ἢ ἀπ' τὴν Θεσσαλονίκη
κάτι αἰμοβόροι λύκοι.

Π' ἀνετράφησαν στὰ ξένα·
κ' εἶνε τουρκομαθημένα,
Μὰ θὰ φύγουνε κι' αὐτὰ·
ἢ Κρήτη τέτοια δὲν βαστᾶ.

Μ' ὄλον τοῦτο κύριέ μου χῶρίς νὰ σὲ κολακεύω
 ἄν καὶ λέγουν πῶς ὑπάρχουν, πάλ' ἐγὼ δὲν τὸ πιστεύω.

Πῆγα κι' ὀλομόναχός μου εἰς τὸ Ζάππειον μιὰ 'μέρα
 διὰ νὰ περιπατήσω καὶ νὰ ἀναπνεύσ' ἀέρα,
 κ' εἶδα νέους, εἶδα νέας κι' ἀρκετὰς γεροντοκόρας·
 μ' ἄρεσε πολὺ τὸ μέρος κ' ἔμεινα ἐκεῖ δυὸ ὥρας.

Εἶδα πρόσωπα βαμμένα!
 μούτσουνα βογιαντισμένα!

Εἶδα κάτι κυβερνάντες 'που 'μιλοῦσαν γαλλικά,
 κ' εἶδα χίλια ἑπτακόσια ὀγδοήντα δουλικά!
 Προχωρῶ ἀλλ' ὅμως βλέπω πάντοτε, παντοῦ τὰ ἴδια
 σουλουμᾶ καὶ κοκκινάδι καὶ χιλιά λογιά λειψίδια!

Εἶδα 'που περιπατοῦσαν εἰς τὸν ἕνα κι' ἄλλο γύρον
 τάγματα χρυσιπλοκάμων καὶ παρθένων καλλισφύρων.
 Χειροκίνητ' ἀμαξάκια στὸν περίβολον ἐτοῦτον
 'που 'χαν μέσα τυλιγμένα τὰ παιδιὰ τῶν βαθυπλούτων
 μὲ φανέλλες καὶ μὲ ρούχα μάλλινα γιὰ νὰ τὰ σώσουν
 κι' ἀπ' τοῦ χάρωνος τὰ νύχια μιὰ χαρὰ νὰ τὰ γλυτώσουν!
 Κ' εἶπα τότε μὲ τὸν νοῦν μου· ποῦ 'νε τὰ παληὰ μας χρόνια!
 'που ξυπόλητα 'πατοῦσαν τὰ παιδιὰ μας μέσ' στὰ χιόνια!
 Κι' ὅμως εἶχαν τὴν ὑγειάν των κόκκινα σὰν πορτοκάλι,
 καὶ ποτέ τους δὲν ἐλέγαν πῶς πονοῦσε τὸ κεφάλι.

Τώρα· μάλλινες φανέλλες!
 καὶ ὀλόμαλλα τσουράπια!
 σοκολάτες! καραμέλες!

Τώρα· καὶ τοῦ Πίγκ τὰ γάπια!

Τὰ τονωτικά τοῦ κόσμου! καὶ τὸν σίδηρον Βραβαί!
 πῶς ἀλλάξανε τὰ πάντα! οἶμοι! φεῦ! παππαί! βαβαί!

Ἦκουσα νὰ λέγῃ ἕνας σὲ μιὰ 'ποῦ 'στεκε 'κεῖ πέρα,
 πότε θὲ ν' ἀνταμωθοῦμεν παχουλή μου περιστέρα; —
 Ἔλα Κώστα στὴν κουζίνα στάς ἑννεὰ νὰ τὰ ποῦμε,
 — νὰ 'λθω κυρὰ Μαριγούλα μὰ τ' ἀφεντικὸ φοβοῦμαι!
 Ἔλα θὰ 'νε στὴν βεγγέρα!

θά ἔχη πράγμα κ' ἢ σουπιέρα ;
 Ἐπειδὴ καυμένη ξεύρεις πῶς μὲ πιάνει καρδιοκτύπι,
 ἀλλὰ ὄχι ἔτι πὸ τὴν πείνα. — Ἐλα δὰ καὶ δὲν θὰ λείπη. —
 — Κ' ἓνα τάλλαρο Μαργή μου θὰ μου δώσης δάνειον ;
 καὶ κρασί ; — μὰ σὰν δὲν ἔχει ; — ἔστω καὶ βιδάνειον,
 γιὰ νὰ πῶ νὰ κάμω κέφι πού νὰ πῶ πολλὰ τραγούδια,
 μπόλικο φαγὶ νὰ εὔω καὶ ἄς εἶν' κί ἀποφαγούδια.

— Ναί ; μὰ δὲν μου λέγεις Γιάννη
 πότε ἔχεις εἰς τὸν νοῦν σου γιὰ νὰ βάλωμε στεφάνι ;
 — Ἐλα τώρα τὰ στεφάνια κατὰ μέρος τὰ παραίτα,
 μόν' ἀπὸ τ' ἀφεντικό σου νὰ μεῦ κλέψης σιγαρέτα.

Ἀναστéναξα καὶ εἶπα ἀπὸ τῆς καρδιάς τὰ βάθη
 ἔσοφράγειψεν ὁ κόσμος, ἡ τιμὴ μας ἔσοχάθη.
 Ἔνας μ' ἀκουσε κί ἀρχίζει τέτοια νὰ μου ὀμιλῆ,
 γιὰ σου φίλε μὴ λυπεῖσαι, ἔχε θάρρος καὶ πολύ.

Ἐδῶ πέρα ἔχει κόρες ὅπου γιὰ ν' ἀνανδρανίσουν
 νὰ σὲ δούν μέσα στὰ μάτια θε νὰ ροδοκοκκινίσουν
 ἀπὸ τὴν πολλὴν ἄντροπὴν των
 καὶ τὴν ἄμεμπτον τιμὴν των.

Καὶ θὰ εὖρης εἰς σε σπῆτλια σὲ μικρὰ καὶ σὲ μεγάλα
 νέας ὅπου νὰ μυρίζουν ἀπ' τῆς μάννας των τὸ γάλα.

Νὰ χουν γνωστικὸ κεφάλι
 κί ἀθωότητα μεγάλη.

Μοναχὰ σ' αὐτὸ τὸ μέρος φίλε ἤλλαξαν τὰ πάντα,
 ναὶ ἐδῶ μόνον περνοῦνε στὴν τιμὴν τὰ κοντραμπάντα.

Ἐδῶ εἶν' Φραγκομανία, ξένα ἔθιμα καὶ ἦθη,
 (εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους ὅμως καὶ αὐτὸς συνεκινήθη).

Ἐδῶ πέρα μὴν κυτᾶζεις πῶς ἡ τρέλλα πέρνει, δίδει
 γιὰτὶ βρίσκονται ἔδῶ πέρα κάθε καρυδιάς καρύδι.

Μὰ ἡ τιμὴ τιμὴν δὲν ἔχει
 κί ὅποιος ἔχει ἄς τὴν προσέχη.

Τὸν ρωτῶ τὸ ὄνομά σας ; καὶ μου λέγει Λάζαρον,
 κ' ἐδῶ πέρα πῶς τὸ λέγουν ; — στὸ γυναικοπάζαρον.

Κ' ἔφυγα συγκινημένος μὲ κρουφὴ χαρὰ κ' ἐλπίδα,
 πῶς δὲν ἔλειψεν ἀκόμα ἡ τιμὴ ἀπ' τὴν Πατρίδα.

Πῆγα κ' ἐξῶ στὴν Ἀθήνα στὸ χωριὸ Καματερό,

ἴπου δὲν ξεύρουνε ρωμαίικα νά εἰποῦν οὔτε νερό.

Ὅλοι βλάχικα μιλοῦνε
μά τοὺς ξένους ἀγαποῦνε.

Εἶν' ἐκεῖ μακρὲς γυναῖκες μά οἱ ἄνδρες εἶν' κοντοί,
καί τοὺς εἶπα «καλὴ μέρα» κι' αὐτοὶ μου ἴπαν «νουκεντί».

Πῆγα κ' εἰς τοῦ Παπαδάκη τοῦ Στυλιανοῦ τὸ σπίτι,
ἴπου τοῦ ἴγραψαν νά τὸν φέρουν βουλευτὴν κι' αὐτὸν στήν
[Κρήτη—

Ὅμως κείνοι ποῦ τοῦ ἴγραψαν πῶς θά τὸν ψηφίσουνε
δὲν ἐντράπησαν κατόπιν νά τὸν ἀπατήσουνε !

Τὸ ἴνομισαν ἐξυπνάδα ! τὸ θαρροῦσαν λεβεντιά,
πῶς ἐστῆσαν στὸν ἀθῶον, ἴνογον τρικλοποδιά !

Μά σὰν εἶδανε τὴν ἴἜδραν κι' ἴφευγ' ἀπ' τὴν πόλιν των,
ἴμετανοῶσαν ἴλοι των.

Κ' ἴλεγαν ὁ Παπαδάκης νάχε πάη, στή Βουλὴ,
δὲν θά σήκωναν τὴν ἴἜδραν . . . μά ἴφανήκαμε τρελλοί !

Καί τὰ σφάλματα ἴερίπταν τῆς κεφαλῆς τῆς κουτῆς,
πλὴν κατοπιν ἴεορτῆς.

Καί μοῦ ἴεκαμε καί τοῦτος μιὰ ἴυποδοχὴ μεγάλη.

«Σὰν τὰ ἴρόδα σὰν τὰ ἴμήλα μοῦ ἴπε Διαλινομιχάλη»

Κ' ἴκυρία Εὴφροσύνη,
κ' ἴΣοφία δεσποσύνη
Μὲ χαρὰ μ' ἴυποδεχθῆκαν
καί κατευχαριστηθῆκαν.

Κι' ὄταν ἴφευγα τοῦ εἶπα βουλευτῆς πλειά μὴ γυρεύης.
καί σὲ ψεύσταις μὴ πιστεύης.

ἴΑφησέ μας νά κτυποῦμε τὰ κεφάλια μας στὸν τοῖχον,
καί νά ψάλλ' ὁ εἶς τοῦ ἴλλου τὸν νεκρώσιμόν του ἴχον!

Γιατί τέτοιος τόπος πρέπει καί χειρότερα νά πάθη,
ἀφοῦ δὲν γνωρίζει κόσμος τί θά πῆ καί πῶς ἐστάθη.

Κ' εἶπα στήν κυρία Φρόσω τὴν πολυμαθὴ γυναῖκα,
ὄτι εὴχομαι νά ζήση χρόνια ἴεκατὸν καί δέκα.

μὲ ἴγείαν κι' εὴτυχίαν χωρὶς ἀναστεναγμούς,
χωρὶς πόνους καί σκουτούρες καί χωρὶς ρευματισμούς.

Εἶπα καὶ στὴν δεσποινίδα τὴ Σοφία νὰ 'πετύχη,
 ἕνα νέον ὡς τὸν θέλει καὶ νὰ κάμη καλὴ τύχη.

Ἐβαρύνθην νὰ γυρίζω μέρα νύκτα στὴν Ἀθήνα,
 κι' ἀπεφάσισα νὰ πάγω γιὰ νὰ 'δῶ τὴν Ἐλευσίνα.

Στὸν σταθμὸν εὐθὺς πηγαίνω,
 κ' εἰς τὸ τραῖνο μέσα μπαίνω.
 Καὶ τὸ τραῖνο ἀρχινᾷ,
 σιγανά καὶ ξεκινᾷ.

Καὶ ἐπάνω κάτω μόλις θὰ ἐπέρασε μιὰ ὥρα,
 'ποῦ ὄφασα στῆς Ἐλευσίνας τὴν ἐξακουσμένη χώρα.
 Ποῦ συνήθροϊζε τὸ πάλαι τῆς Ἑλλάδος τὸν λαόν,
 εἰς τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης τὸν περίφημον Ναόν.

Εἰς τὸ πρῶτον καφενεῖον, ἕνα τέταρτον καθίζω.
 καὶ σὰν ἤπια τὸ καφέ μου βγήκα γιὰ νὰ σεργιανίζω.
 Εἶδα νέους μὲ σελάχια ἀλλὰ μὲ χωρὶς κουμπούρια,
 καὶ κοπέλλες μὲ συγκούνια· εἶδα γέρους μὲ ποτούρια.
 Εἶδα φουστανελοφόρους μὲ τσαρούχια ξεσχισμένα,
 κι' ἀπ' τὴν τόση ἐργασία ὄλα καταλερωμένα.
 Δηλαδή τὴν ἐργασίαν ὀλοζώντανη ἐκεῖ,
 θὰ εὐρῆς μ' αὐτοὺς τσ' ἀνθρώπους διὰ νὰ συγκατοιχῆ.
 Μ' ἄλλους λόγους ἐξηγοῦμαι μόνον εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους,
 θὰ εὐρῆς ὄλο τιμίους καὶ ἐργατικούς ἀνθρώπους.
 Βλέπω μιὰ γρηᾷ γυναῖκα κ' ἦταν καταφορτωμένη,
 μ' ἕνα στρογγυλὸ βαρέλι γεμισμένο μὲ νερό,
 κι' ἀπ' τοῦ βαρελιοῦ τὸ βάρος ἦτανε καμπουριασμένη.
 καὶ γυρίζω καὶ τῆς λέγω «δὲν μοῦ λές νὰ σὲ χαρῶ.
 Τὸ κορμί σου τόσον βάρος δύστυχη! καὶ πῶς ἀντέχει;»
 δὲν μ' ἀπάντησε μὰ πλέει στὸν ἰδρωτὰ τῆς καὶ τρέχει!
 τὴν ἑλπίθην καὶ τῆς δίδω τότε μερικὰ λεπτά,
 πλὴν αὐτὴ ὑπερηφάνως πέρα πέρα τὰ πετᾷ.
 Καὶ μοῦ λέγει κύριέ μου μάθε πῶς δὲν ζητιανεύω,
 ἐγεννήθην νὰ δουλεύω.

Κι' ὥστε νάχω τὴν ὑγείά μου,
 Τίμα θεὸ νὰ δουλεύω γιὰ νὰ ζήσω τὰ παιδιὰ μου!

Είδα νέαις νοστιμούλαις καὶ εὐμορφοκαμωμέναις,
εὐρωστες καὶ τιμημέναις.

Νὰ τὰς βλέπης σὰν χορεύουν καὶ νὰ γλυκοτραγουδοῦνε,
κι' ὅταν τ' ἀρθανίτικὰ των ἀναμεταξὺ μιλοῦνε.

Λὲς θεὸς μου δὸς ἀκόμα δὴδ' αὐτὰ κι' ἄλλα δὴδ' μάτια,
νὰ θαυμάζω καὶ νὰ βλέπω τὸ 'Ἐλευστίνον τὰ διαμάντια!

Ροδοκόκκινες, καὶ ἀσπρὲς σὰν τοῦ Γεναριοῦ τὰ χιόνια,
ποῦ νὰ εἶχα εἰς τὴν ράχη εἴκοσι—τριάντα χρόνια.

νὰ μὴν εἶμαι νυμφευμένος, νὰ σὰς ἔξομολογηθῶ;
μεσ' ἀπὸ τὴν Ἐλευσίνα ἦθελα νὰ νυμφευθῶ.

Ἐπειδὴ ἐκεῖ δὲν ἔχουν ἢ γυναῖκες ἀπαιτήτεις,
ὥστε μὲ πολλὰ ὀλίγα ἔξοδα ἔμπορεῖς νὰ ζήτησ.

(Ἄν καὶ μοῦ πὲν ἕνας γέρωσ πῶς κι' ἐδῶ ἀρχίζει τώρα,
νὰ ξαπλώνεται μὲ βιάσι τῆς πολυτελείας ψώρα!

Καὶ ἢ μὸδες καὶ φκισίδια εἶναι τώρα μποναμάς!
ἔξυρετ' ὅμως τί τοῦ εἶπα; Εἶμαι ἄπιστος Θωμᾶς).

Τώρα ὅμως πλέον πάει· εἶναι ἔνδεκα ἡ ὥρα,
καὶ ἀντίο Λεονώρα!

Μέσα σ' ἕνα ἀραμπᾶ,
Εἶδα τέσσαρες κοπέλαις,
καὶ παρέκ' ἕνα παππᾶ,
ποῦ φοροῦτε φουστανέλαις.

Ποῦ παπᾶ μὲ φουστανέλαις, ἄλλοτε δὲν εἶχα ἴδῶ
μὰ μοῦ εἶπεν ἕνας τότε «αὐτὸς δὲν εἶν' ἀπ' ἐδῶ.

Πῆγα κι' εἰς τὸ περιγιάλι διὰ νὰ περιπατήσω,
μα μοῦ κάνει μιὰ σκυλάρα «γαῦ» κι' ἐγύρισα ὀπίσω.

Ἐπειδὴ τόσες σκυλάρες ὅπου ἔχ' ἢ Ἐλευσίνα,
δὲν θὰ τὰς εὐρῆς στὴν Κρήτη, οὔτε καὶ εἰς τὴν Ἀθήνα.

Βλέπω καὶ μὲ συνοδείαν χωρικῶν γιὰ νὰ πηγαῖνη,
μιὰ νυφοῦλα ζηλεμένη.

Καὶ μοῦ λέγει ἕνας φίλος ποῦτυχε νὰ γνωριστοῦμε,
«πᾶμε φίλε νὰ τῆ δοῦμε;

— Ὅχι— τ' ἀπαντῶ· διότι ἐὰν μᾶς παρεξηγήσουν,
θὲ νὰ μᾶς ξυλοκοπήσουν!

— Τόσον βάρβαροι 'νε τοῦτοι ;! — "Ὅχι· εἶναι εὐγενεῖς.
 Μ' ἂν τυχὸν μαζί μ' ἐτούτους μεθυσμένους εἶν' κανεῖς ;
 Καί μᾶς σὲ παρεξηγήση ;
 ἢ τὸ ρίξη στὸ γιαγνίσση ;
 κι' ἀρχινήση καὶ μᾶς βρίση !
 ἢ καὶ μᾶς ξυλοκοπήση ;

Δὲν παρεξηγοῦν ἐμένα, ἐπειδ' εἶμαι γηραλέος,
 μὰ ἐσένα 'ποῦ 'σαι νέος ;

'Εδῶ εἶναι καὶ τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμ' αὐστηρά,
 ἐδῶ ἕνας γυρολόγος εἶχεν ἔλθη μιά φορά.

Καὶ δὲν ξεύρω τί 'χε κάμει καὶ τὸν ἐξυλοκοπήσαν,
 κ' ἴσα μὲ τὰ »Πάνω Λιόσα» φίλε μου τὸν ἐξορίσαν !

'Εδῶ ἀγαποῦν τοὺς ξένους. — Δὲν εἶν' ἄνθρωποι κακοί,
 κ' ἡ θεὰ ἢ τιμιότης ἐδῶ πέρα κατοικεῖ.

— Κεῖ 'ποῦ 'λέγαμεν ἐτούτα κατὰ σύμπτωτιν ὠραία,
 περνᾷ ἡ νύμφη ἀπὸ κοντά μας μαζί μ' ὄλη τὴ παρέα.

Μὲ ξανθὰ μαλλιά στὲς πλάτες ποῦ 'χαν μάκρος μιά ὄργυιά.
 κι' ἔλαμπ' ἀπ' τὴν εὐμορφάδα, κι' ἀπὸ τὰ πολλὰ φλωριά.

Μ' ἐθνικὴν ἐνδυμασίαν σὰν ἀρχαία Ἑλληνίς,
 σὰν Νεράιδα τῶν ὕνεϊρων· πρότυπον τῆς καλλονῆς.
 Σὰν γαλατομπούρεκό 'ταν νόστιμη, μαυροματοῦσα,
 ποῦ νὰ ἤμουν φωτογράφος θὰ τὴν ἐφωτογραφοῦσα.

Εἰς τὴν Ἐλευσὶν' ἀπέξω εἶναι ἓνα Μοναστήρι,
 ποῦ στὰς ἔξη τοῦ Αὐγούστου γίνεται τὸ πανηγύρι.

Κι' ἀπὸ κεῖ 'πὸ πάνω βλέπετε θάλασσα καὶ πεδιάδα,
 ὡς Χριστιανὸς ἐπῆγα κι' ἀναψα καὶ μιά λαμπάδα.

Κι' ἔγραψα καὶ τ' ὄνομά μου εἰς τὸ Μοναστήρι μέσα,
 κι' ἀπὸ κεῖ κυτῶ τὰ περίξ, ἐπειδὴ πολὺ μ' ἀρέσα.

Κι' εἰς τῆς Δήμητρος ἐπῆγα τὸν πεοίφημον Ναόν,
 'ποῦ συνήθροιζε τὸ πάλαι τῆς Ἑλλάδος τὸν λαόν
 Ποῦ ὁ Περικλῆς ὁ μέγας κατ' ἀρχάς τὸν ἔχει κτίσει,
 κι' ὁ Αὐρήλιος ὁ Μάρκος ἔχει ἀνοικοδομήσει,
 Ἐπειδὴ τὸν εἶχαν καύσει οἱ ἐχθροὶ μας τὰ θηρία.
 (κι' ὁποιος θέλει ἐξηγήσεις ἄς διαβάση Ἱστορία).

Ἄλλ' ὁ χρόνος, κ' οἱ ἐχθροὶ μας τώρα ἔχουν μεταβάλει.
 τὸν Ναὸν τὸν Ἰακουσμῆνο σὲ μιὰ μάνδρα ! μὰ μεγάλη !
 εἰς τὸ μέρος ποῦ ἴσαν πρῶτα τῆς Ἑλλάδος τὰ στολιδία
 Τώρα βόσκουν μέσα κτήνη ! χοῖροι ! πρόβατα ! καὶ γίδια !
 Καὶ συντρίμματα μονάχα ἀγαλμάτων καὶ κιόνων !
 μαρτυροῦν ἐκεῖ τὴν δόξαν τῶν ἀρχαίων μας προγόνων !
 Στὰ προύλαια πηγαίνω τοῦ Ναοῦ καὶ γονατίζω,
 καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια τέτοια προσευχὴν ἀρχίζω.

« ὦ Θεέ ποῦ διευθύνεις τῆς γῆς ὅλης τὰ ἡνία.

πῶς νὰ μὴ παρεμποδίσῃς τὴν κατακτητομανία !

Μόν' ἀφήκεις τοὺς Ρωμαίους καὶ τοὺς Τούρκους τοὺς σκληρούς !
 τὴν Ἑλλάδα μας νὰ κάμουν εἰς ἐρείπια . . . σωρούς ; !

Ἡ Ἑλλάς Θεέ μου εἶνε ἐν ἀπὸ τὰ θαύματά σου,
 καὶ τ' ἀριστουργήματά σου.

Διατί λοιπὸν ν' ἀφήσῃς τοὺς σκληροὺς ἐπιδρομῆς,
 νὰ ἴθουν νὰ τὴν καταστρέφουν ; μήπως πταίομεν ἡμεῖς ; »

Καὶ ὁ λογισμὸς μὲ φέρει ὑψηλὰ εἰς τὸν αἰθέρα,
 ποῦ μοῦ φάνη πῶς γροικοῦνταν τύμπανα, φωναίς, καὶ κρότοι.

Κ' ἐξάλλος τότε φωνάζω. « ὦ Ἑλλάς γλυκεῖά μητέρα !
 ποῦν' τὰ πρῶτα μεγαλεῖα ; ποῦ ἡ δόξα σου ἡ πρώτη ;
 καὶ οἱ ἔνδοξοί σου χρόνοι ; χρόνοι δάφνης καὶ μυρσίνης ;
 ὦ Ἑλλάς πῶς ἦσαν πρῶτα, καὶ πῶς σήμερον ἐγίνης ! »

Καὶ μοῦ φάνη πῶς βρισκόμουν τότε εἰς σε κόσμον ἄλλον,
 οὐρανόδοτον· κι' ἀκούω καὶ βηματισμὸν μέγαν.

Καὶ μοῦ φάνη πῶς ἐκάναν εἰς τὴν Δήμητραν σπονδὰς,
 κι' εἰς τὸν Δία ἑκατόμβην, μὲ Πινδαρικός ᾠδὰς.

κι' ἀπ' τὸ στόμα τῶν τιτάνων,
 μετὰ κρότων καὶ παιάνων.

Ἄσμα ἤκουα μέγαν,
 καὶ ἀλλάλαγμοὺς κυμβάλων.

Καὶ μὲ φέρ' ἡ φαντασία εἰς τοῦ οὐρανοῦ τὰ ὕψη !
 στὸν Παντάνακτα Θεόν μας καὶ τοὺς φωτεινοὺς ἀγγέλους,
 καὶ τοῦ λέγω τὴν Ἑλλάδα διατί νὰ καταρρίψῃ.
 καὶ ἂν θὰ τὴν ἀνουψώσῃ μιὰν ἡμέραν ἐπὶ τέλους ;

Ἄπ' ἐκεῖ φεύγω μὲ λύπη καὶ μὲ μάτι δακρυσμῆνο,

κ' ἔτρεξα γιὰ νὰ προφθάσω τῶν πέντέμισυ τὸ τρῆινο.
Μόλις 'μβῆκα καὶ καθίζω λέγω «Γειά σου 'Ελευσίνα»,
καὶ μετὰ μιὰ ὥρα πάλι βρέθηκα μέσ' τὴν 'Αθήνα.

Τρέχω ἀπάνω, τρέχω κάτω, κάθε 'μέρα εἶχ' ἀργία,
καὶ δὲν μ' ἔπιανε κι' ἡ πρώτη νευρική κεφαλαλγία.
Μ' ἐκαλοῦσαν εἰς σὲ σπήτια ποῦ ντρεπόμουνα νὰ 'μπῶ,
κ' ἔβαλα κ' ἓνα καπέλλο ποῦ τὸ 'λέγαν «Μιραμπώ»

Πῆρα γάντια γαλλικά,
καὶ φοροῦσα τακτικά.

Λαιμοδέτες καὶ κολλάρα χρυσοπάστρικά φοροῦσα,
καὶ τὰ ἔβλεπα κι' ὁ ἴδιος κι' ἀρχινοῦσα κ' ἐγελοῦσα !

Πρώτης τάξεως ἀνθρώποι εἰς τὸ σπίτι μ' ἐκαλοῦσαν,
κι' ὄλοι δι' ἐμὲ 'μιλοῦσαν.

Καὶ μ' ἐλέγαν προκομμένο καὶ μ' ἐλέγαν ποιητὴ !
ποῦ ὑποπτεύθηκα κι' ὁ ἴδιος μήπως εἶμαι κάτι τί !

Μοῦ σερβίραν ἢ κυρίαὶς τὸ ψητὸ καὶ τὴ σαλάτα,
καὶ πρὸς χάριν των μεγάλην ἀδειάζα κ' ἐγὼ τὰ πιάτα !
Καὶ τοῦ Μετνικώφ τὴ γνώμη εἰς ἐνέργειαν τὴν βάνω,
κι' ἔτρωγα πολὺ γιανούρτι γιὰ ν' ἀργήσω νὰ πεθάνω.

Εὐγενεῖς σπουδαῖοι ἄνδρες μοῦ ἐκάναν δεξιώσεις,
κι' εἰς ὑγείαν μου ἐκάναν ἀκατάπαυστα προπόσεις.

Κ' εἶπα τότε μὲ τὸν νοῦν μου· Γέρω Διαλυνομιχάλη,
ἐὰν εἶχες ἀπὸ πρώτα τὸ σημερινὸ κεφάλι !

Τὸ ἐξοχικὸ χωριὸ σου ἔπρεπε νὰ παραιτήσης,
καὶ νὰ ἔλθης ἐδῶ πέρα στὰς 'Αθήνας νὰ καθήσης.

Ποῦ πολὺ θὰ σ' ἐκτιμοῦσαν— θε νὰ ἤσουν πλεῖο καλός,
καὶ οὐχὶ νὰ θεωρῆσαι ἀπὸ τοὺς τρελλοὺς . . . τρελλός !

Τί θὰ βγῆ ἂν μέρα νύκτα διὰ τὴν Πατρίδα ψάλλης ;
« Ἐτρελλάθηκε φωνάζουν πάλ' ὁ Διαλυνομιχάλης ! »

Τί θὰ βγῆ ἂν 'μέρα νύκτα διὰ τὴν Πατρίδα κλαίγης,
τί κερδίζεις, δὲν μοῦ λέγεις ;

Τί θά βγῆ τώρα πῶς βγάξεις ἄγραφον ἐφημερίδα ;
 κι' οἱ ῥιψάσπιδες ν' ἀρπάζουν τὴν λεόντειον μερίδα.
 Νά φωνάζουν τοῦτοι μόνον ὅτι θεωροῦνται Κρήτες.
 καὶ νά λέγουν. «οὐ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις».
 Μοναχὰ τ' ἄγραφα λόγια σοῦ μείναν παρηγορία,
 σὰν ἐδέσμευσαν τὸν Τύπον, τὰ ἀδέσμευτα θηρία.

Πῆγα καὶ εἰς τοῦ κυρίου Ἐπαμεινώνδα Πολιτάκη,
 τοῦ συζύγου τῆς λογίας Ἐλενίτσας Παππαδάκη.

Ὅπου εἶναι κτηματίας,
 καὶ ἐπιχειρηματίας.
 Καὶ σπουδαῖος πατριώτης,
 καὶ τῆς Μούσης τροφοδότης.

Ἄνθρωπος τοῦ νέου κόσμου μὲ πολλὴ νοημοσύνη,
 κι' ὅ,τι πῆ θέλει νά γίνη!

Εἰς τὸ Φάληρο ἐπῆγα στὸ ἐξακουστό του σπίτι,
 ποῦ σπανίως τέτοια σπίτια ἔχομεν ἡμεῖς στὴν Κρήτη.
 μὲ τ' ὠραῖόν του περβόλι μὲ χιλιάδων λογιῶν φυτὰ,
 δένδρα, λούλουδα εὐώδη, εὐμορφα καὶ ζηλευτά.

Καὶ μοῦ λέγ' ἡ Ἐλενίτσα· «ὦ καλῶς τὸν Διαλιναῖ,
 ποῦ ἐγύριζε καὶ τοῦτος σὲ λαγκάδιχ σὲ βουναῖ.

Γιὰ νά βρῆ ψήφους νά στείλῃ τὸν Μπαμπᾶ μου βουλευτή.
 μοῦ ξεπέταγε τὸ μάτι· μοῦ τραγοῦνταν καὶ τ' αὐτί.

Κι' εἶπα πῶς θά 'δῶ κανένα,
 γνῶριμον ἀπὸ τὰ ξένα».

Χαιρετῶ ἐδαφιαίως κι' ἀντιχαιρετᾶ κι' ἐκεῖνη,
 «πῶς περνάτε στὴν Πατρίδα ; ἡ Νεάπολις τί γίνη ;

Ποῦ δὲν ἤθελε νά πάῃ βουλευτῆς ἀπὸ ἡμᾶς ;

Κ' ἦντα κάνει κι' ὁ κουμπάρος ; ὁ Γιωργῆς ὁ Παρλαμαῆς ;

«Ὁ κουμπάρος ; καλὰ εἶναι· μάλιστα σὰς χαιρετάει
 ἀλλὰ γιὰ βουλευτιλίχι τώρα πλειά! πέρασε, πάει.

Στὸν κατὸ ψυχρὸ καιρὸ τους καὶ στὴν ἔρημῃ των μοῖραν
 τ' ἄλλα κόμματα ἅς πᾶνε σὰν τὴν Ἔδραν μᾶς ἐπῆραν!

«Ἄντρέ βου»· μοῦ λὲν καὶ μπαίνω σὲ μιὰ σάλα στολισμένη
 καὶ ἠλεκτροφωτισμένη.

Καὶ ἐμβαίνω τότε πρῶτος στῆς ὑποδοχῆς τῆ σάλα

κ' εἶδα ἐπιπλα ἀξίας· ἀνεκτίμητα· μεγάλα.

Ποῦ γιὰ νὰ τὰ περιγράψω ἕνα ἕνα στὴν ἀράδα
δὲν προκάνω μίᾳ ἔδομάδα.

Εἶδα πράγματα κεῖ πέρα ποῦ δὲν ἤξευρα τί ἦσαν
καὶ τὰ μάτια μου σαστίσαν.

Τάξις καὶ καθαριότης μὲ αὐτὰ συγκατοικοῦσαν
κι ἀστραφτολαμποκοποῦσαν.

Ὅταν μοῦ ἔδειξαν κ' ἐμπήκα μέσα στὴ τραπεζαρία
κ' εἶδα πράγματα σπουδαῖα, καὶ μεγάλη φασαρία.

Ἄνεκτίμητα σερβίτσια, καθαρὰ, χωρὶς λεκέδες,
πολυθρόνες καρυδένιες, καὶ τὸ Εὐρώπης καναπέδες,
κί ἄλλα ἐπιπλα ἐν τάξει, δὲν προχώρησα παρέκει
(καὶ θερμόμετρό ἔδα ἕνα καὶ τὸ νόμισα τουφέκι!)

Τὰ ἐσάστισα ἀμέσως καὶ δὲν μοῦ μείνε μυαλὸ
κ' εἶπα τρεῖς φορές νὰ φύγω κί ἄς μὲ λέγαν καὶ τρελλό.

Ποῦ τ' ἀφήκες Ἐλενίτσα λέγω τὰ ὑπάρχοντά σου
καὶ τ' ἀστεροκεντημένα καὶ ὠραῖα ἐπιπλά σου
πέρυσσι; κ' ἤλθες στὴν Κρήτη κ' ἐγυρνοῦσες τὰ μετόχια!

κ' ἔτρωγες σὰν τοὺς χωριάτες ὀλανάλατα τὰ βρόχια!

κ' ἐπινες νερὸ μὲ λάσπες σὲ σπασμένο μαστραπά

καὶ γιὰ ψήφους προσκυνοῦσες κάτι ὄντα ποταπά!

Ἦθελεις εἰς τὴν Πατρίδα κάτι τι καλὸ νὰ κάνης,

μὰ δὲν ἤξευρες πῶς ὅτι ἄδικα τὸν κόπο χάνεις;

Ἐκεῖ πέρα νὰ γνωρίζης πῶς ὑπάρχουν φθονεροί

καὶ τὸ φῶς κάνεις νὰ βλέπη ἐμπροστά του δὲν μπορεῖ!

Δὲν τοὺς μέλλει γιὰ νὰ βγάλουν καὶ τὸ μάτι των τὸ ἕνα

ἀρκεῖ μόνον νὰ εἰδοῦνε ἄλλωνῶν τὰ δυὸ βγαλμένα!

(Ἐννοεῖται δὲν εἶν' ὅλοι τῆς αὐτῆς αἰρέσεως

καὶ οὐδεὶς κανὼν ὑπάρχει ἄνευ ἐξαιρέσεως.)

Παύω νὰ σ' ὑπενθυμίζω τ' ἀναρίμητα δεινὰ σου

νὰ λυπῆσαι στό ἕνα μέρος καὶ στό ἄλλο ὁ μπαμπᾶς σου.

Σὰν ἐκάτσα στὸ τραπέζι, (νὰ σὰς ἔξομολογηθῶ;)

ὅτι μοῦ ἔλθε δυσκολία διὰ νὰ σερβιρισθῶ.

Κ' εἶπα εἰς τὸν ἑαυτὸν μου· ξεύρεις Διαλινομιχάλη

τί θά κάνης ἐδῶ πέρα; ὅ, τι δῆς νά κάνουν κι' ἄλλοι.
 Εἴκοσι λογιῶν μου φέραν φαγητά· μὰ τί νά φάγω;
 καί κρυδὸ νερὸ μου ἴδωκαν μὲ τὸν τεχνητὸ τὸν πάγο.
 Ἐπερνα, πὸ κάθε πιάτο κατ' ἀνάγκη μία πρέζα
 καί μου φέραν κ' ἓνα ψάρι ποῦ τὸ λέγαν «μαγρονέζα»·
 τί φαγιά καλοψημένα! τῶνα πλιά καλὸ πὸ τᾶλλο
 (Στὴν κυρὰ μαγεύρισσά της ἓνα εὐγε· μὰ μεγάλο).
 Εἶχαν ὄλα τὰ σωστά των· ξεύρεις τί δὲν εἶχαν μόνον;
 ἓνα νόστιμ' ἀγοράκι καί γιὰ τοῦτο εἶχαν πόνον.
 Μὰ σὰν ἔφευγα εὐχήθην δίδυμα νά κάμῃ δυὸ
 νά γνωρίσῃ τὴν ἀγάπη καί τὴν γλύκα τῶν παιδιῶ.

Πῆγα καί εἰς τὸ Μουσεῖον τὸ Ἀρχαιολογικόν
 κ' εἶναι κτίριον σπουδαῖον καὶ πολὺ κανονικόν. [Φράγκους
 Κι' ὅς' ἀγάλματά ἔχουν μείνη ἀπ' τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς
 τὰ ἔχουν τοποθετημένα πάνω σὲ ξυλίνους πάγκους.
 Μὰ τὰ περισσότερὰ των εἶν' ἀκρωτηριασμένα
 κ' ἓνα ἓνα μὲ τὴν τάξιν τὰ ἔχουνε ἀριθμημένα.
 Τὰ ἔχουν δηλαδὴ βαλμένα εἰς σὲ τάξιν πρέπουσαν
 κ' ἔχουν στρογγυλὲς καρέκλες εἰς τὴν κάθε αἴθουσαν.
 Ποῦ σὰν κουρασθῆ κανένας ἤμπορεῖ γιὰ νά καθίσῃ
 νά ξεκουρασθῆ ὀλίγον ἀλλὰ ὄχι νά καπνίσῃ.
 Ἐκουράσθηκα· κ' ἐπῆγα καὶ ἐκάθισα ἐκεῖ
 καὶ τὴν τέχνην τῶν ἀρχαίων θαύμαζα τὴ γλυπτικὴ.
 Καὶ σπουδαίων ἀγαλμάτων εἶδα κεῖ συντρίμματα
 « Ἡ Ἑλλάς μας εἶπα τότε θά ἔχῃ κρίματα ».

Εἶδα καὶ θεοὺς ἀρχαίους ἀλλὰ μὲ σπασμένα τόξα
 κ' εἶπα ὦ Ἑλλάς Μητέρα ποῦν ἡ πρώτη σου ἡ δόξα!
 Εἶδα τὸν Θεὸν τὸν Δία, εἶδα καὶ τὴν Ἀφροδίτη
 κι' ἄλλ' ἀγάλματα σπουδαῖα ποῦ δὲν τὰ ἔχομε στὴ Κρήτη.
 καὶ ἀρχαιοτήτας ἄλλας πλεῖστας ὄσας· κι' ἐπὶ τέλος
 εἶδα τῶν Ἀντικυθέρων τὸν Ἑρμῆν τοῦ Πραξιτέλους.
 Ποῦ προτίμησε νά πέσῃ στὰς θαλάσσας νά πινηγῆ
 παρὰ νά ἐγκαταλείψῃ τῆς Ἑλλάδος μας τὴν γῆ!
 Ἀλλὰ περὶ τῶν ἀρχαίων κύριοι ἄς παύσ' ὁ λόγος

ἐπειδὴ τὸ ξεύρετ' ὄλοι πῶς δὲν εἴμ' ἀρχαιολόγος.
 Κι' ἂν κανεῖς γιὰ τὸ Μουσεῖον τῆς Ἑλλάδος μ' ἐρωτήση
 θὰ τοῦ πῶ νὰ πάη μόνος γιὰ νὰ τὸ παρατηρήση.

Ἄπο' κεί φεύγω καὶ πάγω εἰς τοῦ χάρου τὸ γραφεῖον,
 ἤγγουν στὸ Νεκροταφεῖον.

Βλέπω μνήματα ἔκει πέρα καὶ πλουσίων καὶ πτωχῶν
 ἀγραμμάτων, ἐγγραμμάτων, λαϊκῶν καὶ μοναχῶν.

Μνήματα ἀρχιστρατηγῶν, μνήματα ἀγωνιστῶν
 πάλαιά μαζι καὶ νέα καὶ ἀγνώστων καὶ γνωστῶν.

Εἶδα ἄπειρα μνημεῖα γέμοντα ἐξ ἀγαλμάτων
 καὶ τὰ σκέπαζαν οἱ κλῶνοι κυπαρίσσων καὶ ἐλάτων.

Εἶδα μνήματα πλουσίων ἀπὸ μάρμαρα κτισμένα
 καὶ μὲ ἄνθη στολισμένα

κι' ἄλλα πάλι μὲ δυὸ πέτρες μοναχά κ' ἓνα σταυρό!
 τοῦ λογαριασμῷ διόλου δὲν ἠμπόρεσα νὰ ἔβῶ.

Εἶδα μνήματα σπουδαῖα δικηγόρων καὶ κριτῶν
 καὶ πολλοὺς τάφους μεγάλων πανενδόξων ποιητῶν.

Εἶδα δὲ καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ ἐνδόξου Κοραῆ
 ποῦ ἡ δόξα τ' ἀειμνήστου θὲ νὰ στέκη ἔσασι.

Καὶ τὸ ἔχουνε ζωσμένο γύρω γύρω μ' ἄλυσιδα
 σὰν ἐκείνην ποῦ φοροῦσε στὸν καιρὸν τοῦ ἡ Πατρίδα:

εἶδα μνήματα ἔκει πέρα πτωχικὰ τῶν λαϊκῶν
 καὶ πτωχῶν ἐργατικῶν.

Βλέπω ἓνα κοριτσάκι μέσ' τὰ μαῦρα βουτηγμένο,
 κ' ἔκλαιγε σ' ἓνα μνημεῖο ὀλομόναχο κει πέρα

Καὶ τοῦ λέγω — ΓΙΑΤΙ κλαίεις; καὶ μοῦ λέγει δακρυσμένο
 — ΚΥΡΙΕ ΜΟΥ ΕἸΔῶ ΠΕΡΑ ἔχουν θάψει τὸν πατέρα!

Δυὸ παιδιὰ βλέπω παρέκει καὶ αὐτὰ μαυροντυμένα
 κ' ἐποτίζαν σ' ἓνα μνημεῖο λουλουδάκια τρυφερά
 καὶ μοῦ λένε — Δυὸ ἀδελφια ἔχομεν εἰδῶ θαμμένα
 ποῦ πεθάναν σὲ μιὰ μέρα! καὶ μᾶς ἤλθε συμφορά.

Μὲ σανδάλια ξεσχισμένα ἄποῦ προβαίναν οἱ δακτύλοι!

βλέπω τέσσερα παιδάκια τοῦ ἑγυρίζαν ἐκεῖ πέρα !
 — Τί γυρεύετ' ἐδῶ πέρα τὰ ῥωτῶ μικροὶ μου φίλοι ;
 καὶ αὐτὰ μ' ἀποκριθῆκαν— Τὸν Μπαμπᾶ καὶ τὴν Μητέρα!

Βλέπω μιὰ φτωγὴ γυναῖκα κ' ἔσυρνε πέντε παιδάκια,
 κ' ἔβαστούσανε στὰ χέρια τὸ καθένα λουλουδάκια.
 Καὶ τὰ βάνουν σ' ἓνα μνήμα κ' ἔπειτ' ἀρχινοῦν καὶ κλαῖνε,
 καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησίν μας τὸν ἐξάψαλμον νὰ λένε !
 Τὴν ῥωτῶ—καὶ τί μοῦ λέγει!— ἄνδρα εἶχε ἐργατικόν,
 ἀλλὰ ὅμως κατεστράφη ἀπὸ τὸν Ἡλεκτρικόν !
 Κ' ἡ Κυβέρνησις τῆς λέγω, τί σᾶς εἶπε δι' αὐτά ;
 — Δὲν βαριέσαι κύριέ μου γιὰ πτωχοὺς ποιὸς ἐρωτᾶ !

Μ' ἀνοδοέσμας εἰς τὸ χέρι βλέπω δυὸ μαυροντυμέναις,
 κ' ἐπηγαίναν σ' ἓνα μνήμα. Πῶς νὰ μὴν συγκινηθῆς ;
 « Ἀδελφέ μας λένε σήκω καὶ σοῦ φέραμ' ἡ καϋμένες.
 Τὰ λουλούδια π' ἀγαποῦτες ! σήκω νὰ τὰ μυρισθῆς ! »

Τέσσερα κοράσια βλέπω, ἄκρον συγκεκινημένα,
 ἐκεῖ πέρα σ' ἓνα μνήμα πτωχικὸν γονατισμένα.
 Κ' ἔκλαιγαν τὸν ἀδελφόν των ποῦ πληγώθηκε στὴν Κρήτη,
 ἀπ' τ' ἀσκέρια τοῦ Χαμίτη !
 Καὶ τὸν φέρανε κατόπιν πληγωμένο στὴν Ἀθήνα,
 τοῦ τὸν ἔθαψαν ἑκεῖ πέρα ! δὲν ἐπέζησ' ἓνα μῆνα !

Εἰς τὸ μοναστήρι ἀπ' ἔξω εἶδα κόκκαλα σπαρμένα,
 πεθαμένων· καὶ τὸ λέγω παρευθὺς τοῦ ἐπιστάτου,
 μὰ ἐκεῖνος θυμωμένος μοῦπε « τί σὲ μέλλει ἴενα ;
 ὁ καθένας κύριέ μου νὰ κυττάξῃ τὴ δουλειά του !
 Πλὴν κατόπιν τὸ μετᾶειδε καὶ μοῦ λέγει μ' ἄλλον τρόπον,
 « Δὲν πειράζει αὐτὰ εἶναι ὅλα τῶν φτωχῶν ἀνθρώπων ! »
 Ὡ δὲν τῶξευρα τοῦ λέγω οἱ πτωχοὶ καὶ πεθαμένοι,
 πῶς εἶν' καταφρονημένοι !

Ἄλλὰ κάμε κύριέ μου σκέψι κι' ὑπολογισμὸν,
 πῶς καὶ σὺ θάλλῃς μιὰ μέρα στὸν αὐτὸν λογαριασμὸν !

Ἐτοιμάσθηκα νὰ φύγω· ἀλλὰ ὅμως τί συμβαίνει ;
 στὸ Νεκροταφεῖο ἔξω βλέπω μιὰ δυστυχημένη.
 Ποῦ βαστοῦσε τὸ παιδί της μέσα σ' ἓνα κασελάκι,
 μὲ τὸ ἓνα της τὸ χέρι ! καὶ μὲ τ' ἄλλο ἓνα κεράκι.
 Μὲ χωρὶς παππᾶ καὶ διάκο γιὰ νὰ πάη νὰ τὸ θάψη !
 (Ποιὸς θὰ ᾄδῃ ἓνα τέτοιο πρᾶγμα νὰ βαστάξῃ νὰ μὴν κλάψῃ) !
 Πλὴν ὁ ἱερεὺς τῆς λέγει « ὅσοι μας τὴν ἄδειάν του,
 φέρε καὶ τὰ θαπτικά του ! »

Καὶ τὴν ἔβλεπες τὴ δόλια ποῦ τὴν ἔπιασε τρομάρα,
 πῶς θὰ θάψῃ τὸ παιδί της ποῦ δὲν εἶχε μιὰ πεντάρα !

Φεύγω ἀπ' ἐδῶ . . . καὶ κόψας μικρὸν κλῶνον κυπαρίσσου,
 κ' εἰς τὸ Θέατρον πηγαίνω τοῦ ἀρχαίου Διονύσου.
 Βλέπω ἀγάλματα ἔκει πέρα μὲ τὴν τέχνη σκαλισμένα,
 μάχαν πρόσωπα σπασμένα.

Γιατὶ τὰ ἔχον καταστρέψει βάνδαλοι κατακτηταί,
 ῥωτῶ ἓνα ποιόι 'νε τοῦτοι ; καὶ μοῦ λέγ' ὑποκριταί.
 — Τότε τὸ λοιπὸν ποῦ εἶνε οἱ γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ;
 καὶ αὐτὸς γελᾷ καὶ λείει.

Ἔχεις δίκαιον ὑπάρχουν ἐδῶ πέρα καὶ πολλοί,
 καὶ ἂν θέλῃς νὰ τοὺς ἴδῃς νὰ κοπιᾷσῃς στὴ Βουλῆ.
 Κ' εἶπα ποῦν' τὰ μεγαλεῖα τῆς Ἑλλάδος μας τὰ πρῶτα !
 ποῦ ἡ δόξα καὶ τ' ἀρχαῖα ! ποῦ τὰ τόσα της τὰ φῶτα !
 Εἰς τὰς ἔδρας ποῦ καθίζαν Ἄρχοντες καὶ μεγιστᾶνες,
 τῶρα βάζουν τὰ παιδάκια νὰ καθίζουν παραμάνες.

ὦ θεέ ! ἀπελπισία !
 καὶ τί ἀπρονοησία !

Κι' ἀπ' τὰ ματια μου ἀρχίζει ἓνα δάκρυ γιὰ νὰ ρέει,
 πλὴν με βλέπει ἓνα γέρωσ.
 π' ἔστεχε σ' αὐτὸ τὸ μέρος.

Καὶ ἀτάραχος μὲ γέλοιο ἀθωότατο μοῦ λείει.
 « Διὰ πέτρας σκαλισμένας τὸν καιρὸν νὰ μὴ χάνῃς,
 μόνον κύτταξε γιὰ νάβρῃς μιὰ δουλειά νὰ πᾶ τὴν κάνῃς.
 Καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν δὲν ὑπάρχει συμφορά,
 σὰν νὰ μὴν ἔχῃς παρᾶ ! »

Κ' εἰς τὸ Θέατρον ἐπῆγα τοῦ Ἡρώδου τ' Ἀττικοῦ.

ποῦ ἔτον κάτοχος χρυσοῦ καὶ ἀργύρου μυθικοῦ.
 Καὶ μ' αὐτὰ τὸ θέατρον τοῦ βάλληκε διὰ τὴν κτίσιν,
 ἐκ μαρμάρων τῆς Πεντέλης καὶ κατεργασμένης ὕλης,
 ἀφ' ἑνὸς τὸ ὄνομά του διὰ τὴν ἀποθανάτισιν.
 Καὶ διὰ τιμὴν καὶ δόξαν τῆς συζύγου τοῦ Ῥηγιλλης.
 Καὶ τὸ ἀγαλμὰ του βλέπω ἀλλὰ μὲ χωρὶς κεφαλῆ,
 γιατί τό κοψαν οἱ Γάλλοι!

Γιὰ σου φίλε τοῦ φωνάζω μὴ λυπεῖσαι καὶ πολὺ,
 κ' εἶνε κι' ἄλλοι σὰν κ' ἐσένα ποῦ δὲν ἔχουν κεφαλὴ!
 Ἦ κι' ἂν ἔχουν εἶνε κλουβια κι' ὄλο ἄνεμο γεμάτη!
 κι' ὅμως λὲν πῶς εἶνε κάτι.

Ἄπο δῶ φεύγω κατόπιν μὲ γοργὸν βῆμα καὶ πλάνο,
 καὶ τρεχάτος ἀναβαίνω στὴν Ἀκρόπολι ἐπάνω.
 Στὰ προπύλαια ἐμβαίνω καὶ μὲ σέβας χαιρετῶ,
 τὸ προσκυνητῆρι τοῦτο τὸ ἄγνὸ καὶ τὸ σεπτὸ.
 Ποῦ τῆς Νίκης τῆς Ἀπτέρου σώζεται ἐν μέρος μόνον,
 καὶ μᾶς μαρτυρεῖ τὴν δόξαν τῶν ἀρχαίων μας προγόνων.
 Μόλις πῆγα παρὰ μέσα ἄρχισα νὰ συγκινοῦμαι,
 νὰ δακρύζω, νὰ στενάζω, κι' εἰς τοὺς πόδας νὰ κλονοῦμαι!
 Τοῦ ποτε χρυσοῦ αἰῶνος ἐνθυμήθηκα τοὺς χρόνους,
 κι' ἄρχισα νὰ πικροκλαίω ἀπ' τὴν λύπην καὶ τοὺς πόνους.
 Ἐνθυμήθηκα τοὺς χρόνους τοῦ μεγάλου Περικλέους,
 τοὺς ἀφάστους κι' ἀθανάτους ποῦ ἴσαν γεμάτοι κλέους.
 Προχωρῶ καὶ φθάνω αἰφνης στὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς,
 ποῦ ἔξωδύσαν νὰ τὸν κτίσουν χιλιάδες πολλὰς μνάς.
 Βλέπω ἀγάλματα ἀρχαία, καὶ μὲ τέχνη σκαλισμένα,
 πλὴν ἀκρωτηριασμένα!

Εἶδα καὶ τὸν Παρθενῶνα ποῦ ἔκτισεν ὁ Περικλῆς,
 ὅπου εἶνε τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νέας δόξης κλεῖς.

Εἶδα καὶ τὸ Ἐρεχθεῖον ποῦ ἔνε καταδικασμένες,
 αἰωνίως νὰ σηκώνουν Καρυάτιδες Παρθένες.

— Πῶς βαστάτε τόσον βᾶρος τὰς ῥωτῶ καὶ μὲ ποιοὺς ὄρους;

— Πῶς βαστάτε σεῖς μεῦ λένε τοὺς σημερινούς σας φόρους;

Καὶ μὲ φέρ' ἡ φαντασία ὕψηλὰ στὸν γαλανόν,
τῆς Ἑλλάδος οὐρανόν.

Καὶ μοῦ ᾠάνη ὅτι εἶδα τὴν Ἑλλάδα πεθαμένη!
καὶ μὲ σάβανα ἴνδυμένη!

Καὶ τὴν εἶχαν ξαπλωμένη σ' ἓνα στρῶμα ἀχυρένιο,
καὶ τῆς εἶχαν εἰς τὸ στρῶμα μοναχὰ σταυρὸ κερένιο.

Καὶ τὴν ἔβλεπα ποῦ εἶχε τὰ ματάκια τῆς κλειστά!
καὶ τριγύρω τὰ παιδιὰ τῆς ἐστεκόνταν γρυνιαστά.

Κι' ἀπὸ μῆς' ἀπ' τὴν καρδιάν των τὴν ὀρηγομοιρολογοῦσαν,
κι' οἱ κατακτῆται ἀντίκρου τὴν ἐπαίζαν καὶ γελοῦσαν!
σάν νὰ ἦσαν σὲ κανένα ξακουσμένο πανηγύρι!
καὶ στὴν Φράγκικη τὴ γλῶσσα τῆς διαβάζαν τὸ ψαλτῆρι!

Ναί! κατακτητὰς βαρβάρους εἶδα τότε νὰ γελοῦνε!
τὰ δ' ὠραία τῆς στολίδια μὲ ἀδιαντροπιά νὰ ᾠποῦνε,

Κι' ἄρπαζ' ἀπ' αὐτὴ καθένας κάτι καὶ πορεύεται,
λέγοντες· «Δρυὸς πεσοῦσης πᾶς ἀνὴρ ξυλευέται!»

Κ' ἤρπαζαν τ' ἀγάλματά τῆς, καὶ τὸ πᾶν ἐκαταστέφαν,
καὶ μὲ δάφνας τῆς Ἑλλάδος τὰ κεφάλια των ἐστέφαν.

Κι' ἔβλεπα τὰς Μούσας ὅλας σκυθρωπὰς καὶ λυπημένας,
μὲ πλεξούδαις ξεπλεμένας.

Καὶ τὸν Μόμμιον μοῦ ᾠάνη εἶδα νὰ συνομιλῆ,
μὲ τὸ ἄρπαγα Ἑλγίνον νὰ τοῦ δίδῃ συμβουλή.

«Ὅσ' ἀγάλματα Ἑλγίνε ἔχ' ἀφήση ἐδῶ πέρα,
ὅλα νὰ τὰ μεταφέρῃς στὴν Ἀγγλία μίαν ἡμέρα.

Ναί· στῆς ἱερᾶς καὶ θείας Ἀκροπόλεως τὸν λόφον,
εἶδα τότε τὸν Ἑλγίνον τὸν ἱεροσυλοτρόφον.

Ὅσαν κλέπτης τρομαγμένος πάνω κάτω νὰ γυρνᾷ,
μὲ τὸ βλέμμα Ἐωσφόρου καὶ μὲ γέλοιο Σατανᾶ.—

Καὶ παιδιὰ τῆς Ἀλβιῶνος εἰς τὸν Παρθενῶνα ἀπάνω,
εἶδα τότε νὰ τραβοῦνε τὰ σεπτὰ ἀγάλματά μας!

κι' ἀνεφώνησα καὶ εἶπα, ὦ θεέ μου θ' ἀποθάνω.
ἀφοῦ σήμερον ἀρπάζουν τὰ ἀριστουργήματά μας!

Κι' εἶδα τότε τῆς Ἑλλάδος τοὺς ἀνθρώπους λυπημένους,
κι' ἄκρον συγκεκινημένους!

ποῦ ἔβλεπαν τ' ἀγάλματά μας ποῦ κρημνίζανε μὲ τάξι
 ἕνα ἕνα καὶ γελοῦσαν, καὶ τὰ βάζανε στ' ἀμάξι!
 Ἐκλαιγαν ἀνεξαιρέτως καὶ ἀναστενάζαν ὅλοι
 σὰν ἐπῆραν τοὺς θεοὺς μας! κ' ἐρημώσανε τὴν πόλι.
 Πλὴν οἱ Φράγκοι θεωροῦνε ἑκτακτον κατόρθωμά των
 πῶς μὲ ροῦχα τῆς Ἑλλάδος θὰ στολίσουν τὰ κορμιά των.
 Κ' αἰχμαλώτους τοὺς Θεοὺς μας σύρουν εἰς τὴν παραλίαν
 γιὰ νὰ πᾶν νὰ τοὺς φραγκέψουν στὸ Μουσεῖον στὴν Ἀγγλίαν.

Καὶ μοῦ φάνη πῶς ἠκούσθη μιὰ τρομακτικὴ βοή
 «Μὴ φοβεῖσθε δὲν φραγκέβουν τῆς Ἑλλάδος οἱ θεοί.
 Κ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης προτιμοῦν νὰ θυθισθοῦνε
 παρὰ Φράγκους νὰ τυὺς ποῦνε ἢ νὰ αἰχμαλωτισθοῦνε.»

Εἶδα καὶ τὸν Περικλέα κ' ἔστεκε μὲ τὸν Ἰκτῖνον
 καὶ μὲ μάτι ἀγριεμένο ἔλεγαν πρὸς τὸν Ἐλγῖνον
 ποῦ ὀλόχρωμος καὶ τρέμων ἔστεκε ἐκεῖ παρέκει
 «τὴν Ἑλλάδα κι' ἂν γυμνῶνης πάλ' ἡ δόξα τῆς θὰ στέκη.»

Καὶ φωνάζω στὸν Ἐλγῖνον διατὶ νὰ μᾶς πειράζης,
 καὶ τ' ἀρχαῖα τῆς Μητρός μας διατὶ νὰ τὰ ἀρπάζης;
 Ἄλλ' αὐτὸς μοῦ ἀπεκρίθη «Βρὲ τι κλαίεις ἐδῶ πέρα;
 σῶπα καὶ τὰ ἐκραγεῖα θὰ σᾶς δώσωμε μιὰ μέρα!

Τῶν καλῶν σας ἀγαλμάτων
 δηλαδὴ τ' ἀντίτυπά των!»

Καὶ μοῦ λέγει μ' εἰρωνεῖαν πῶς δὲν θὰ τ' ἀρπάξουνε
 μόνον ἀπὸ τοὺς βαρβάρους θὰ τὰ προφυλάξουνε.
 Πῶς; γυμνῶνετε (τοῦ λέγω) κείνην ποῦ τὸν κόσμον πρῶτα
 φώτισε· κι' ἀπὸ ἐκείνην ὅλοι πήραν τὰ φῶτα;
 Πλὴν αὐτὸς γελῶν, μοῦ λέγει «ὁ καθεὶς πρέπει νὰ ξέρη
 σίτινο φωμὶ δὲν πᾶει σὲ πτωχοῦ ἀνθρώπου χέρι.
 Πλὴν διόλου μὴν λυπεῖσαι γιὰ τὰ παληρομάρμαρά σας,
 θὰ σᾶς ἱκανοποιήσω
 κι' ὠρολόγιον θὰ κτίσω
 μὲ τὸ χρῆμα ποῦ ἀξίζουσιν μέσα εἰς τὴν ἀγορά σας.»
 Ἐφυγα νὰ μὴν ἀκούω τὰ φαρμακερὰ του λόγια

καὶ πηγαίνω σὲ μιὰν ἄκρη κ' ἔλεγα μὲ μοιρολόγια
 «Τὸν Χριστὸν ἐσταυρωμένον τὸν ἐλόγγευσ' ὁ Λογγίνος
 τὴν Ἑλλάδα πεθαμένη τὴν ἐσκύλευσ' ὁ Ἑλγίνος».

Καὶ μοῦ ἴφανε ὅτι εἶδα τότε καὶ τὸν Μοροζίνη
 ἀδιάντροπα νὰ λέγη «ἡ κακία δὲν μ' ἀφίνει
 τῆς Ἑλλάδος σὰς τ' ἀρχαῖα καὶ τὴν δοξάν νὰ χωνέψω
 καὶ γι' αὐτὸ τὸν Περθεωνῶνα βάλληκα νὰ καταστρέψω.»

Ἐξαφνα γροικῶ μεγάλη καὶ ἀγρία ταραχὴ
 κ' εἶδα καὶ τὸν Ἰβραῖμι κ' εἶδα καὶ τὸν Κιουταχί.
 Καὶ τὸν Κάραλη νὰ φέρνῃ τῆς Αἰγύπτου τὴν ἀρμάδα
 προσπαθοῦντας (σὰν τοὺς σκύλους) γιὰ νὰ πνίξουν τὴν Ἑλλάδα.
 Κ' εἰς τὸ μέρος τοῦ Φαλήρου τὸν Καραϊσκάκη εἶδα
 πολεμοῦντα μὲ τοὺς Τούρκους· πίπτοντα γιὰ τὴν Πατρίδα.
 Καὶ μ' αὐτὸν συμπολεμοῦσαν ὀκτακόσιοι ὀπλίτες
 ὅλο διαλεμένοι Κρητες.

Ὅμως ἔπεσαν ἐνδοξῶς καὶ αὐτὰ τὰ παλληκάρια
 σὰν ἐστρώσανε τὸ χῶμα ἀπὸ Τούρκικα κουφάρια.

Καὶ μὲ φέρ' ἡ φαντασία πάλι στ' οὐρανοῦ τὸν θόλον
 καὶ ἀναφωνῶ μὲ κλαῖμα «Ζεῦ, καὶ Ἀθηνα, καὶ Ἀπόλλων
 Μὴν ἀφήσετε θεοὶ μου τὸ κατοικητήριόν σας
 ἔρμαιον εἰς τὸν ἐχθρόν σας.

Κι' ἀπ' τὴν γῆν κι' ἀπ' τὸν αἰθέρα ἔβγαίνουν κλαυθμοὶ καὶ θρήνος
 οἱ θεοὶ κλαιγαν τ' ἀρχαῖα ποῦ ἐσύλητε ὁ Ἑλγίνος.
 Κ' εἶπα τότε (εἰς τοὺς Τούρκους) ποῦ ἐστέκαν ἐκεῖ πέρα
 κ' ἐγελοῦσαν σὰν οἱ Φράγκοι ἐγύμνωσαν τὴν Μητέρα
 «Βάρβαροι κατακτηταί,
 δὲν θὰ θάψετε τὴν δοξάν τῆς Ἑλλάδος μας ποτέ,
 Ὅσον καὶ ἂν προσπαθεῖτε,
 ἀναιδεῖς Ἰσουῆται.»

Κι' ἀκουμβήσας σὲ μιὰ στήλην τοῦ Ναοῦ τῶν Παρθενῶνων,
 ἀνεφώνησα μὲ πόνον.

«ὦ Ἑλλάς γλυκεῖα μητέρα δοξασμένη καὶ μεγάλη,
 ποῦ ἡ δοξα καὶ ἡ δάφνη εἰς τὴν γῆν σου πάντα θάλλει.

ποῦ ἀπὸ σέ ὁ κόσμος ὄλος ἔλαβε καὶ φῶς καὶ γνώσεις,
 πλὴν σ' ἐφθόνησε κατόπιν κατόπιν διατί νὰ μεγαλώσης.
 Κ' ἡ σκληρὰ Διπλωματία τὰς σημερινὰς ἡμέρας,
 δὲν σ' ἀφήνει ν' ἀγκαλιάσης κἂν τὰς δύο σου θυγατέρας.
 «Κρήτη καὶ Μακεδονία» ἀλλὰ θέλει νὰ κυλιοῦνται
 μέσ' τὸ αἷμα νύκτα μέρα, νὰ κτυποῦ, καὶ νὰ κτυπιῶνται.
 Ἀλλὰ κι' ἂν σὲ κατατρέχει μὲ τὴν ἀπονιά τὴν τόση,
 δὲν μπορεῖ τὴν εὐκλειάν σου αἰωνίως ν' ἀμαυρώσει.
 Κι' ἂν σὲ γύμνωσαν ἀδίκως καὶ στολίσαν τὸ κορμί των,
 δὲν ἐπῆραν τὴν τιμὴ σου.
 Ὡστε μᾶνα μὴ δακρύζης, ἔχε θάρρος μὴ φοβεῖται,
 Τιμημένη, δοξασμένη, ἦσουν εἶσαι καὶ θά εἶσαι.
 Καὶ δαφνοστεφανωμένη θε νὰ εἶσαι στοὺς αἰῶνας,
 δὲν ποθένουνε τὰ ἔθνη ποῦ ἐκτίσαν Παρθενῶνας.
 Ναί· θὰ ἔλθῃ πάλι ἕμερα περιπόθητή μας Μᾶνα,
 ποῦ τῆς δόξης σου τῆς πρώτης θὰ σημάνῃ ἡ καμπάνα.

37. Ο ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΣ ΓΑΜΠΡΟΣ.

Ἐνα νέον μίαν ἡμέραν πήγαιναν νὰ στεφανώσουν,
 καὶ μίαν ὁμορφὴ κοπέλα κι' εὐρωστὴ γιὰ νὰ τοῦ δώσουν.
 Μία ροδομαγουλάτῃ καὶ γλυκεῖα καὶ τιμημένη,
 ὑψηλὴ καὶ μαυρομάτα καὶ καλοαναθρεμένη.
 Μὰ στὸν δρόμο ποῦ πήγαιναν φίλος του τὸν ἀνταμώνει,
 «ποῦ μὲ τὸ καλὸ πηγαίνης; (τοῦ φωνάζει) Μαστραντώνη;»
 —Νὰ δὲν βλέπεις; πᾶ νὰ πάρω μιὰ γυναῖκα σὰν τὰ χιο-
 [νια;
 —Κ' ἔχει προῖκα; — ἐνενηντα καὶ ἑννιά ναπολεόνια.
 —«Βρὲ τί λέγῃς; — Ναὶ ἀλήθεια! — Αἶ τὸν βλάκα τὸν
 [κουτόν!

Πέρνης μιὰ νὰ σοῦ μετρήσῃ στρογγυλὰ τὰ ἑκατὸν;!
 —Γιατί ὄχι; Ἄφοῦ ἔχῃ ἐν ἀκόμῃ παραπάνω!
 εὐχαρίστως θὰ τὴν πάρω! τὸ συμφέρον μου δὲν χάνω!
 Παραίτᾳ τὴν συνοδία κι' ἀκολουθᾷ τὸν φίλο.

κ' ἔγλυφε τὰ δύο του ποδια σὰν τοῦ χασαπιοῦ τὸν σκύλο !
 Πὰν εὐθύς καὶ τοῦ μετροῦνε τοὺς παράδες εἰς τὸ χέρι,
 καὶ τοῦ δίδου μιά γυναῖκα διὰ μπιστικό του ταῖρι.
 Μιά τσιμπλου, γερανολαίμα, μιά ταρτάνα καὶ καμπούρα,
 ἄσχημη κορακομούτι, κίτρινη σὰν χλωμαγγούρα !
 Μονοκόκκαλη σὰν λύκος ! μὲ κοιλιά σὰν τὸ βαρέλι,
 Μαλλιὰ ξένα ! δόντια ξένα ! καὶ μουστάκι σὰν κουνέλι.
 Μιά σουλουμαδοβαμένη ! μὲ κορμί ραχιτικό !
 Ποῦ τὴν ἔβλεπες κι' εἰθάρεις ὅτι εἶν' ἐξωτικό !
 Μιά κονδυλοφοροπόδα καὶ μαϊμουνοπηγουνάτη,
 κ' ἡ κουβέντες της δὲν εἶχαν τὸ παραμικρὸν ἀλάτι !
 Μέρα νύκτα τοῦ ποκτύπα ὄλο γιὰ τὰ γρόσα της,
 καὶ σὰν ἀγγλικὸ ψαλίδι ἔκοθεν ἡ γλώσσα της !
 "Εμπλέξεν ὁ Μαστιχτώνης. Μὰ καὶ τί 'θελε νὰ κάνη ;
 ἀφοῦ μπάλωμα δὲν εἶνε τὸ συζυγικὸ στεφάνι !
 Κι' ἀναστέναζε ὁ μυχὸς ἡμέρα νύκτα μυστικά !
 μάλιστα' ἀφοῦ εἶχε κάνει καὶ παιδιὰ ραχιτικά.
 Καὶ καχεκτικά ! καὶ βλάκας, καὶ τὰ πῆρε στὸ λαιμὸ του,
 καὶ μετὰ καμπούρα χρόνια ἔσκασ' ἀπὸ τὸ καῦμό του !

"Ὅποιος πιστεύει στὸν παρᾶ !
 παθαίνει τέτοια συμφορὰ !

ΑΙ ΔΥΟ ΚΑΡΔΙΑΙ.

(Κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Λέγεις πὼς θέλεις τὴν καρδιά ποῦ μοῦ 'δοτες, ὀπίσω·
 Ἄδύνατον. Δὲν ἔμπορῶ γιὰ νὰ τὴν ξεχωρήσω
 Γιατὶ τὴν ἀνακάτεψα μὲ τὴν καρδιά μου τόσο
 καὶ δὲν γνωρίζω ἀκριβῶς τὴν ἴδια νὰ σοῦ δώσω !
 Γλυκιά μου φίλη· τὴν κρατῶ ἐνέχυρον ὡς ξέρεεις
 κι' ἂν σοῦ τὴν δώσω, καὶ ἐγὼ καὶ σὺ θὰ ὑποφέρης.

Γιατὶ λοιπὸν νὰ ἀπαιτήεις τώρα νὰ τὴν χωρήσω ;
 Ἄχ, τρέμω εἰς τὴν σκέψιν σου αὐτὴν θε νὰ ραγίσω.

Πλειά εύκολα μπορῆ κανεῖς μικρῆ μου νὰ τσακίσῃ
τὸ δέσιμον ποῦ τὰς κρατεῖ παρά νὰ τὰς χωρίσῃ.
τὴν ἰδική μου τὴ καρδιά θὰ σχίσῃς· συλλογίσου,
ἴσως τὸ σχίσιμον αὐτὸ σχίσῃ καὶ τὴν δική σου !

Μὴν ἀπαιτήσῃς τοῦ λοιποῦ λοιπὸν νὰ τὰς χωρίσῃς,
θὰ ὑποφέρωμε κ' οἱ δυὸ· θὰ τὸ μετανοήσῃς.
Ποιὰ ἴν' ἡ δική σου μὴ ρωτᾷς· Μὰ πάντα ἐνωμένας
ἂν τὰς ἀφήσωμ' ἔχωμε στιγμὰς εὐτυχισμένας.

38. ΤΩ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΑΓΓΕΛΩ ΓΙΑΛΙΝΑ

Τόσους αἰῶνας εἴμεθα ἄγνωστοι, χωρισμένοι,
Ἔσεῖς μὲν εἰς τὴν Κέρκυρα ἐμεῖς δὲ εἰς τὴν Κρήτη,
Ἄλλὰ τὸ αἶμα ἄφωνον δὲν ἔμφορεσε νὰ μένη.
καὶ σπεντορεία τῆ φωνῆ ἤρχισε νὰ κηρύττῃ,
« Ἄπ' ἓνα δένδρο καὶ οἱ δυὸ κατὰγεσθε μεγάλο,
καὶ πῶς νὰ μὴ γνωρίζετε ὁ ἓνας σας τὸν ἄλλο ».
Πρῶτος λοιπὸν σὲ χαιρετῶ μέσ' ἀπὸ τὴ καρδιά μου,
μεμακρυσμένη συγγενῆ· ἂν καὶ δὲν σὲ γνωρίζω,
κι' ἀπ' τὴ πολλή συγκίνησι καὶ ἄμετρον χαρὰν μου.
Μὲ δάκρυ λύπης καὶ χαρᾶς τὸ στῆθός μου ποτίζω,

39. Ο ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ.

Ἐνας πολὺ φιλάργυρος ἦτο γιὰ ν' ἀποθάνῃ,
Κ' οἱ κληρονόμοι του ἔχανε (κρυφά) χαρὰ μεγάλη.
Τοῦ ἐτοιμάσαν τὸ κερί, τοῦ πῆραν τὸ λιβάνι,
Μὰ ὅταν εἶδε τὸν παππᾶ ἐμπρός του νὰ προβάλλῃ·
μὲ τ' ἄγιο δισκοπότηρο γιὰ νὰ τὸν κοινωνήσῃ,
ἐνόμισε πῶς ἤθελε διὰ νὰ τὸν δανείσῃ !
Καὶ λέγει τότε στὸν παππᾶ· « δὲν θὰ σ' εὐχαριστήσω,
λίγο ἔνε τὸ ἐνέχυρο· λίγα θὰ σὲ δανείσω !

Τ Ε Λ Ο Σ